

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 9 juni.

2 § Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman, ärade ledamöter av riksdagen, tv-tittare och radiolyssnare! Valperiodens sista partiledardebatt hålls i en stämning av optimism och framtidstro. Över detta är vi alla i denna kammare mycket glada. Det finns inget mer stimulerande för politiken än att utifrån en framgångsrik situation dra upp visionerna för framtiden.

Jag vill rikta ett tack till dem i den här kammaren som har bidragit till resultatet. Jag tackar för Socialdemokraternas del för ett gott samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet under den period som har gått men också för konstruktiva bidrag från oppositionen. Jag tackar särskilt alla de ledamöter som nu lämnar riksdagen. Tack för gott kamratskap, och tack för trevlig samvaro. Vi möts igen i något sammanhang, kanske i valrörelsen.

Sverige är världens bästa land att vara barn i. Över det är vi väldigt stolta. Det har inte blivit så av en tillfällighet, utan det är medveten politik som ligger bakom. Det är en framgångsrik politik där vi utgår från ett jämställt Sverige där kvinnor och män delar ansvar för familj och barn, men också får kraft och tid att göra en professionell karriär. Det är föräldraförsäkring, bra förskolor, barnhälsovård, mödrahälsovård och medvetna satsningar på de tidiga åren i skolan. Allt tillsammans är den barnpolitik som gör att Sverige beskrivs som det land som är bäst i världen att vara barn i. Vi är stolta, men inte nöjda. Det finns fortfarande många barn som inte har det bra. Så länge de finns, så finns också engagemanget och drivkraften.

På samma sätt som vi har sagt att Sverige är världens bästa land att vara barn i, på samma sätt vill jag säga att Sverige ska bli världens bästa land att åldras i. Jag vet att det är många som har kommit upp en bit i åren som följer den här debatten via tv. Många av er är ensamma. Ni är friska, ni kanske har det gott ställt ekonomiskt, ni har en bra bostad, men ni är ensamma.

Vi vet att just den sociala dimensionen i åldrandet är någonting som vi nog har underskattat och försummat. Det handlar väldigt mycket om hur man bor, att kunna bo tillsammans med andra när den egna familjen har gått bort, barnen finns långt borta och arbetskamraterna inte heller finns där de en gång var. Då finns ensamheten där. Det gäller att då hitta och utveckla boendeformer som gör att man möter andra, att man växer tillsammans med andra också under den tid i livet som vi kallar för pensionärstiden.

Vi vet att många äldre har drabbats av demenssjukdomar. Det finns mycket som talar för att det blir fler i framtiden. Det hänger ihop med att vi åldras. Det är någonting som när det träffar den enskilde och hans eller hennes familj dramatiskt förändrar livet. Vi kan fortfarande för lite om detta. Vi behöver lära oss mer, vi behöver forska mer, vi behöver utveckla den personal som möter människor som drabbas av demens och deras anhöriga. Det kostar pengar. Vi är beredda att satsa de pengarna. Vi ska satsa de pengarna när det går bra för Sverige. Det är viktigare än stora skattesänkningar.

Jag skulle kunna tala om vården. Jag skulle kunna tala om den ekonomiska situationen för de sämst ställda pensionärerna. Det finns väldigt mycket att göra för att Sverige ska bli det land i världen som det är bäst att åldras i. Men det går att komma dit. Det lärde oss kampen för barnens rättigheter och barnens situation.

Detta ligger framför oss. Vi kan tala om det här, och vi kan tala om det med självförtroende och optimism. Vi har ett utgångsläge som troligen är bättre än det som någon regering före oss har haft. Vi har en arbetslöshet som faller kraftigt. Vi har en sysselsättning som växer. Antalet nya jobb ökade med 30 % den senaste månaden. Vi har varsel som går ned. Varslen minskade med 20 %.

Vi har en kaka av gemensamma resurser som växer kraftigare än någon gång tidigare, eller rättare sagt någon gång tidigare de senaste 10–15 åren. Det var 4–5 % det senaste kvartalet. Vi har investeringar. Vi sparar alltså för framtiden på ett sätt som också är av rekordkaraktär. Vi har en utveckling i hushållens reala köpkraft. Lönen räcker längre och till mer. Det är en utveckling som har pågått under mycket lång tid.

Vi har väldigt bra ordning i våra offentliga finanser. Staten behöver inte låna. Vi kan betala på våra skulder. Vi har också fått ordning på kommunernas och landstingens ekonomi. Dessutom har vi låg inflation, och vi har låga räntor.

Jag tycker att vi alla ska vara glada över detta. Om vi kan enas i den glädjen ska jag inte ensidigt säga att det är regeringens förtjänst. Det blir lite larvigt. Det är naturligtvis så, att detta resultat har vi åstadkommit alla vi som bor och arbetar i vårt fina land. Det gäller inte minst alla dem som finns på våra arbetsplatser som har tagit ansvar för sina jobb men också för en ansvarsfull lönebildning.

När jag reser i Sverige möter jag den här bilden. I förrgår och i går var jag i Norrbotten, denna fantastiska del av Sverige. Jag mötte en optimistisk landshövding och byggnadsarbetare som flögs in till Norrbotten, ett län där man alltid tidigare har flugit ut arbetskraften. Jag såg kommunpolitiker som slet sitt hår i förtvivlan över att bostäderna inte räckte till. Jag mötte människor i malmfälten som upplevde en investeringsvåg som är av det slaget att vi kanske får gå tillbaka till rekordåren

på 60-talet för att hitta en motsvarighet. Byggkranarna står tätt i Norrbotten. Optimismen är påtaglig. Det är en del av Sverige, men ingen ovanlig del av Sverige.

När jag möter dessa människor säger de inte till mig: Nu måste du, Persson – det kallar de mig – gå in och se till så att vi försämrar för de förtidspensionerade. Det säger de inte. Det finns de här i kammaren som har kommit fram till den slutsatsen att Sveriges framtid ligger i att ge sig på de sociala trygghetssystemen. Jag undrar vem de möter egentligen och vem de lyssnar på.

Vem har sagt till våra folktopartiska vänner att de ska sänka a-kassan? Är det arbetslösa ingenjörer som har sagt det?

Vem har sagt till kristdemokraterna här i kammaren att de ska försämrat sjukförsäkringen, lägga till en karensdag och göra det lite tuffare att vara sjuk? Är det de långtidssjuka som har gjort det?

Vilka unga familjer har sagt till Moderaterna att de ska försämrat föräldraförsäkringen – den föräldraförsäkring som är så framgångsrik – ta bort ytterligare månader och sänka ersättningsnivåerna i föräldraförsäkringen? Är det barnfamiljerna som kräver det? Jag möter aldrig de kraven när jag är ute.

Vilka ungdomar har centerpartisterna mött som kräver att man ska ta bort anställningsskyddet? Jag möter aldrig det kravet när jag träffar ungdomar, inte ens när jag träffar arbetslösa ungdomar. De vet att när grupp ställs mot grupp kommer de som har det sämst att komma mest i kläm.

Nej, nu ska vi använda våra gemensamma resurser till att utveckla vårt välfärdssamhälle. Vi ska göra det bättre. Vi ska inte riva ned det. Jag vill förbättra för förtidspensionärerna, inte försämrat. Och förresten, vilken förtidspensionär tror ni har sagt till mig: Försämrat min pension så att du får råd att sänka förmögenhetsskatten!

Tro ni att någon har gjort det? Naturligtvis inte. Förtidspensionärerna säger till mig: Vi har fortfarande en situation där vi inte riktigt klarar hyran.

Vi kan inte skuldbelägga den enskilde. Många av dem som har en förtidspension är människor som har gett hela sitt yrkesliv och slitit ut sig bokstavligen på arbetsplatserna. De har rätt till en bra standard också under den tiden då de är på väg fram mot ålderspensionen. Vi ska definitivt inte ha en förtidspension som fördärvar ålderspensionen, som det också finns förslag om.

(Applåder)

Var försiktiga med applåder för jag har så ont om tid.

Sådana förslag har också lagts fram.

Nej, de jag lyssnar på säger till mig: Bygg ut välfärdssamhället! Riv inte ned det! Använd de nya resurserna till att göra Sverige rättvisare! Människor säger: Vi är inte bekymrade över att en förtidspensionär har det bra ställt, särskilt inte nu när vi ser hur landet utvecklas och hur jobben kommer till.

Nej, vad människor oroas för är sådana saker som klimatförändringarna. Hur ska det bli för mina barn och för mina barnbarn? Vad kommer att hända när klimatet förändras? Hur ska vi göra oss av med detta ensidiga beroende vi har av olja, kol och gas? Hur kommer vi bort ifrån det? Hur tar vi vårt ansvar med hjälp av politiken för att bygga en värld som inte bara är rättvis länder emellan utan framför allt också är rättvis

gentemot dem som kommer efter oss? Miljöpolitiken och klimatfrågan har den djupa moraliska dimensionen att den bär framåt mot kommande generationer. Vi har ingen rätt att bli den första generation som lämnar över en jord till nästa som är i sämre skick än den var när vi fick den från våra föräldrar. Detta djupa moraliska budskap, herr talman, ligger i hela miljöpolitiken.

Här har ni dagordningen: Vi ska fortsätta att förbättra välfärdssamhället. Vi ska fortsätta en ansvarsfull ekonomisk politik som skapar fler jobb. Vi ska se Sveriges roll som ett land som kan gå före inte bara vad gäller social välfärd, barnomsorg och som ett land att vara bra att åldras i, utan vi ska se Sverige som ett land som kan gå före och bygga någonting som är bättre för våra barn och barnbarn vad gäller klimat och miljöfrågor. Där ligger uppgiften för den kommande mandatperioden.
(Applåder)

Anf. 2 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Perssonskt manér: Allt är bra. Passa er nu mina meddebattörer för att säga något annat! Då kommer det att bli otrevligheter.

Därefter kom någonting om att det finns ett hot. Här är ett av dem. Sedan kom någon sorts sladdrig uppgift som blev lite otydlig.

Nu har Persson chansat. Han har sagt till svenska folket att det inte finns några problem. Nu vill det till att svenska folket håller med om den beskrivningen. Nu vill det till att ingen har träffat någon av de en och halv miljon människor som är utanför den svenska arbetsmarknaden. Nu vill det till att ingen har träffat människor som upplever att det är svårt att komma fram i vårdens köer. Nu vill det till att ingen har träffat människor som upplever att brottsligheten breder ut sig i Sverige och att väldigt lite görs för att rätta till det. Nu vill det till för Göran Persson att ingen har träffat någon förälder i det här landet som är oroad för om barnen lär sig tillräckligt mycket.

För om de har gjort det var Göran Perssons första inlägg totalt obegripligt. Han säger att han har rest. Han har träffat en landshövding i Norrbotten. Det är väl bra. Jag tycker att Göran Persson ska resa mer. Då kommer han att stöta på väldigt mycket av det jag nu nämnde. Då blir faktiskt också uppgiften en annan.

Nästa mandatperiod måste handla om en politik för jobb. Vi måste våga säga till svenska folket att det handlar om både morötter och uppoffringar, för jobben måste bli fler. Vi känner oss osäkra på om de jobb vi har, kommer vara de vi har i framtiden. Vi måste uppmuntra att jobben växer fram. Vi har en statsminister som är nära nog kliniskt befriad från att tala jobb. Jag tycker att det är märkligt. Jag tycker att han förskingrar ett socialdemokratiskt arv. Jag är intresserad av att höra om det över huvud taget existerar någon idé eller någon jobbpolitik hos Socialdemokraterna nu för tiden.

(Applåder)

Anf. 3 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag har just talat om hur jobben växer fram i vår typ av ekonomi därför att människor känner sig trygga, man vågar ta risker, det startas fler nya företag i Sverige än någonsin och det är fler som får nya

jobb än på mycket länge, kanske också någonsin. Det sker, Fredrik Reinfeldt, utan att vi angriper den sociala välfärden.

Ni chansade för ett år sedan i Bankeryd. Ni lade fast er ekonomiska politik då. Den politik som ni går till val på handlar om att arbetslösheten ska bekämpas genom att man bekämpar de arbetslösa. Det ska sparas i sjukförsäkringen genom att man gör de sjuka fattigare. De förtidspensionärer som finns ska få en sämre situation. Det var så ni ville driva politiken.

Jag kan förstå att man kan resonera på det viset om man bara ser att allting går åt fel håll. Men svenska folket märker ju att den politik vi står för fungerar. Vi har råd att ge arbetslösa en bra a-kassa. Varför sparka på de arbetslösa? Vi har råd att ge sjuka människor täckning för det inkomstbortfall de har när de drabbas av en cancersjukdom till exempel. Varför sparka på den gruppen, Fredrik Reinfeldt?

Min kritik av Moderaterna, numera sorgligt nog också innefattande tidigare progressiva partier som Folkpartiet och Centern, är att ert svar i arbetslöshetsfrågan, ert svar när det gäller att skapa sysselsättning, är att ge er på de sociala trygghetssystemen. Det skapar klyftor, det skapar motsättningar, det skapar människor som oroas och ängslas för sin framtid och det skapar människor som inte ser de nya möjligheterna utan upplever allting som en risk. Just därför att vi är ett samhälle som är tryggt och just därför att vi gör allt vad vi kan för att stötta de människor som kommer i kläm är inte Sverige ett land som vänder sig inåt utan ett land som vänder sig utåt. Sverige är ett land som är nyfiket på det nya och berett på att ta till sig de chanser och möjligheter som där finns. Där ligger skillnaden mellan socialdemokratisk och borgerlig jobbpolitik. (Applåder)

Anf. 4 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Det kanske finns några tittare som fick intrycket att Göran Persson var arg på slutet. Det var mest för att försöka dölja att han faktiskt inte svarade. Det var inte så att vi fick höra om jobbpolitik, utan det blev en attack på Moderaterna. Så kan man också gå till val.

Jag inser att det alltid blir en diskussion om verkligheten. Men är det inte lite märkligt, Göran Persson, att din beskrivning till trots har vi även i år fler som nyförtidspensioneras än som får jobb i näringslivet? Är det inte märkligt, din beskrivning till trots, att vi har bland den högsta ungdomsarbetslösheten i hela västra Europa? Är det inte märkligt, din beskrivning till trots, att det som växer fram är tillfälliga jobb och att under den här mandatperioden har mer än 60 000 jobb försvunnit i industrin? Får inte det plats i din beskrivning av Sverige? I brist på plats för det kommer det inte heller någon politik.

Får jag sedan, eftersom vi har hört det så många gånger, sammanfatta på tre punkter den politik som jag menar att Göran Persson har bedrivit för att dölja utanförskapet i Sverige. Det är tre mycket tydliga punkter.

Ni har fört en politik som handlar om att människor ska leva med lägre ersättningsnivåer. Det är tanken med det svenska förtidspensionssystemet. Över 500 000 människor har under din statsministerperiod kommit ned i de låga ersättningsnivåer som du rent retoriskt är emot men som du i praktiken har som kärnpunkt i din egen politik.

För det andra bedriver du en jakt på sjuka och arbetslösa över hela Sverige via försäkringskassa och via dem som nyanställs för att kontrollera varför svenska folket inte lever i enlighet med hur systemet är tänkt att vara. Jag har varit runt och pratat med människor. De upplever att de kontrolleras och ifrågasätts på ett sätt som de inte var beredda på och som inte alltid rimmar med ditt sätt att beskriva din egen politik.

För det tredje bedriver du en låglönejobsstrategi via era plusjobb och anställningsstöd som sätter ett tak för hur mycket man får betala och som i realiteten sätter in en sidoarbetsmarknad vid sidan av den reguljära med lägre löner för människor som ni låser fast i utanförskap och som inte får en möjlighet att göra sig själva gällande.

Det är dina tre punkter. Det är din egen politik, Göran Persson. Retoriken är en sak, praktiken en annan.
(Applåder)

Anf. 5 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Om det nu var så att Fredrik Reinfeldt trodde på vad han sade, hur hamnar man då i slutsatsen att det är de arbetslösa som ska få sämre villkor? Hur hamnar man i slutsatsen att det särskilt är de förtidspensionerade som ska få ännu sämre villkor än vad de har i dag? Hur hamnar man i slutsatsen att de sjuka ska få försämrade ekonomiska standarder? Det är ingenting annat, Fredrik Reinfeldt, än ett sätt att fly ifrån din egen politik och den kritik som kan riktas mot den. Jag hoppas att du menar det du säger. I så fall ska ni släppa ert förslag, och då står ni utan en ekonomisk politik. Så ligger det till.

För mig är det viktigt att säga att låglönejobb har vi alltid bekämpat. De bekämpas med hjälp av utbildning, forskning och bästa möjliga internationell konkurrenskraft. Det har Sverige klarat.

Den politik ni har slagit in på skriver ni själva om i er partimotion. Du är känd för att ständigt ändra uppfattningar, aldrig någonsin hålla dig till det du sade i förrgår, utan det byts hela tiden. Det är fingret upp i luften, varifrån blåser det nu? Oj då, vi gick visst för långt, säger Fredrik Reinfeldt, i angreppen på de arbetslösa och de lågavlönade.

Men de förslag som du har kommit med och som har utvecklats i din motion innebär en ekonomisk politik som ska pressa lönerna. Det står i motionen. Det ska ske genom att a-kassan ska göras sämre. Det ska ske genom att man tvingar människor att ta jobb till en ersättning, lön, på kanske 7 000–9 000 kr i månaden för ett fulltidsjobb.

Det är klart att jag blir arg. Det är klart att vi blir upprörda över sådant. Det kan komma att vara er regeringspolitik om många månader. Det kan bli så här i Sverige. Det är en amerikansk utveckling, en utveckling där människor lämnas efter, en utveckling där klyftorna, herr talman, i samhället tillåts att växa. Där ligger de ideologiska skillnaderna både i jobbpolitik och i socialpolitik.

(Applåder)

Anf. 6 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Om det vore så bra, varför har vi då fler i arbetsmarknadspolitiska åtgärder än någon gång sedan 1999? Om det vore så bra, varför skriver Financial Times i dag att den verkliga svenska arbetslös-

heten är 15 % och att vi riskerar att förlora ytterligare hundratusentals jobb om inte politiken läggs om?

De barn som har det bäst i världen, inte är det skolbarnen. Deras situation försämras med växande ordningsproblem och försämrade resultat.

Även självgodheten måste få rimliga proportioner om man har den ställning som Göran Persson har.

(Applåder)

En 29-åring kvinna sökte upp mig för några veckor sedan och berättade att hon efter åtta månaders sjukskrivning hade fått besked från sin kontaktman på arbetsförmedlingen att hon skulle förtidspensioneras. Hon blev helt förtvivlad. Hon var helt övertygad om att hon inom någon månad skulle kunna vara tillbaka i jobb men fick beskedet från systemet: Vi har nu så starka direktiv att få över så många som möjligt i förtidspension för att arbetslöshetssiffrorna ska hyfsas till.

På tv:n visades häromdagen hur arbetslösheten bland invandrare ökar. Dagen efter förklarade en forskare: Det beror på att arbetsförmedlingarna nu har direktiv att få så många som möjligt i åtgärder att man inte hinner hjälpa dem som behöver det bäst.

Vi måste se också den verkligheten bakom de skrytvalser Göran Persson drar här. Det finns väldigt mycket att göra i Sverige. När man nu hör att det bara är självgodhet som är Socialdemokraternas program blir detta det bästa beviset för att vi måste ha en ny regering.

(Applåder)

Anf. 7 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Om nu Lars Leijonborg är seriöst engagerad för den kvinna som uppenbarligen var sjukskriven – jag kan inte hennes fall, och det är meningslöst att jag ens försöker gå in i den diskussionen – varför är då Folkpartiets svar att försämma hennes sjukförsäkring? Varför?

Vi har höjt taket i sjukförsäkringen och gett många människor med medelhöga inkomster ett skydd för inkomstbortfallet. En civilingenjör som drabbas av en cancersjukdom till exempel – drygt 30 000–35 000 i månaden. Enligt Folkpartiets förslag – Folkpartiet har ju ställt upp på alliansens förslag – får hon upp till 9 000 kr mindre att röra sig med. Varför blir hon friskare när hon blir fattigare?

Finns det ett seriöst engagemang från Folkpartiet i dessa frågor, varför lägger ni fram en politik med udden riktad mot de sjuka, de arbetslösa och de förtidspensionerade?

För vår del är det så att trygghetssystemen ska finnas där, samtidigt som vi är det land i världen som har råd att satsa allra mest på forskning. Vi ligger i världstopp. Vi satsar också mycket på skolan, men vi är inte nöjda med resultaten. Men inte blir det bättre, Lars Leijonborg, för skolan genom att man drömmer om, som ni gör, att sänka skatterna med flera hundra miljarder kronor, i ett första steg 50 eller vad det nu kan vara. Det är så det ser ut.

Om engagemanget finns där, om ilskan riktad mot regeringen finns där, ta konsekvenserna av det och presentera en politik som inte har udden riktad mot dem som är mest utsatta i samhället. För vår del handlar det om att hålla ihop Sverige, satsa offensivt på utbildning och forskning. Då har vi också råd med den sociala tryggheten.

(Applåder)

Anf. 8 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Göran Persson behöver inte alls känna till några detaljer om just den 29-åriga kvinnan för hon har många medsystar och medbröder som är i samma situation. Det är personer som rimligen, med rätt vård, rätt rehabilitering och rätt regelverk skulle kunna komma tillbaka i arbetslivet. I Socialdemokraternas Sverige får hon inte 100 % i lön, vilket hon borde ha. Hon får inte heller behålla de 80 % i sjukersättning som hon nu har och som vi självklart slår vakt om. I stället ska hon – i Göran Perssons Sverige – tvingas ned till 64 % i förtidspension. Det är det vi nu talar om.

Folkpartiet försvarar en bra sjukersättning. Vi försvarar även bra förtidspensioner till dem som måste förtidspensioneras. Det som emellertid händer i Sverige i dag är att vi förtidspensionerar bort arbetslösheten eftersom vi har en mycket svag jobbtillväxt.

Det är riktigt att vi just nu som en följd av en internationell högkonjunktur har bra tillväxt, men det är till mycket stor del en jobblös tillväxt. Huvuddelen av de jobb som Göran Persson talar om är Amsjobb av olika slag. Den verkliga tillväxten av jobb i det privata näringslivet, de som ska finansiera en bra välfärd som jag hoppas på, är mycket låg.

Om man inte ser det är man inte rätt man att leda Sverige. Man är inte rätt man att leda Sverige om man tror att allt är gott och väl i landet. Om man i en högkonjunktur av det slag som vi nu har samtidigt har växande klyftor, ett växande utanförskap och en mycket svag jobbtillväxt måste slutsatsen bli: Vi måste göra någonting annat. Det behövs någon annan på Göran Perssons post.

(Applåder)

Anf. 9 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag blir lite förvånad över Lars Leijonborgs sätt att föra debatten.

Har Lars Leijonborg inte sett statistiken, som är offentlig, över antalet nya jobb som skapas? Har du inte sett det facit vi har sedan den tid då vi tog över efter en borgerlig regering? Det handlar om 300 000 nya jobb. I år säger Ams att det kan vara fråga om 60 000–70 000 nya jobb och lika mycket nästa år. Konjunkturinstitutet ligger på, tror jag, 80 000 nya jobb. Det är en kraftig utveckling, en utveckling som inte syns i övriga Europa, i ett övrigt Europa som delar samma konjunktur som vi. Det finns något som skiljer oss från andra, och det är naturligtvis att vi valt en annan social modell. Vi har valt en social modell som håller ihop Sverige i en förändringens tid, Lars Leijonborg.

Titta på mig. Jag talar till dig. Det här är viktigt. Du tillhörde nämligen en gång i tiden dem som försvarade den sociala modellen. Nu ser jag att du föreslår en politik som går stick i stäv med att försvara och utveckla. Du säger att Folkpartiet försvarar en bra sjukförsäkring. Det gör ni inte. Du har nyligen röstat för att försämra den. Du säger att ni försvarar en bra förtidspension. Ni har nyligen lagt fram program som innebär att den ska försämras. Det är er politik. Förklara, utveckla, gärna detta. Jag tror stenhårt på den modell som gjort Sverige mer framgångsrikt än många andra länder.

Bara för att vi erkänner att vi är framgångsrika, herr talman, innebär det inte att vi också säger att allt är gott och väl i vårt land. Men låt oss

glädja oss över att det går bra. Oppositionen behöver inte vara så dyster. Dela i stället glädjen med oss och använd resurserna till något konstruktivt, till något offensivt, till ett program som utvecklar Sverige och gör det mer rättvist med vettiga sociala försäkringar och bra jobbtillväxt. Allt det hänger ihop. Det är vår politik.
(Applåder)

Anf. 10 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag ska lite senare i mitt huvudanförande beröra en hel del av det som Göran Persson talat om i sitt huvudanförande, men eftersom Perssons tid snabbt rinner ut vill jag föra in en annan fråga i debatten.

(Applåder)

Ett av vägtrafikens farligaste moment är vänstersvängarna. Många olyckor inträffar när den som ska svänga inte ger tecken i tid. Tydliga tecken i god tid kan göra att många olyckor förebyggs.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill fortsätta styra vårt Sverige, men väljarna har rätt att få besked om vilka vänstersvängar som är att vänta ifall det röda fordonet får fortsätta efter valet. Det är bekymmersamt att den som överväger att rösta på det röda fordonet inte har en susning om vem som ska hålla i ratten, vem som ska läsa kartan och vem som hamnar i baksätet.

Både Miljöpartiet och Vänsterpartiet ställer krav på att få sköta regeringsratten. Blir Lars Ohly finansminister eller försvarsminister, Peter Eriksson utrikesminister – ni kan ta det lugnt, det dröjer ett tag till – och Maria Wetterstrand kanske arbetsmarknadsminister som inför storskaliga projekt med friår? Vänsterkartellen har gett ett enda besked. De vill köra vidare, men frågan är förstås: Vart går färden?

Hur blir det med utrikespolitiken, försvarspolitiken, EU-frågan, de offentliga jobben, skolpolitiken, småföretagen, energipolitiken, brottsbekämpningen, föräldraförsäkringen och bostadspolitiken? Hur blir det med budgettaket, som Vänsterpartiet vill ta bort? Många av dem som man försöker locka med på bilfärden vill nog gärna veta vart dessa chaufförer är på väg.

Alltså: Vilka partier ingår i regeringen om ni vinner? Och hur ser er gemensamma politik ut? Ge besked i dag, Göran Persson!

(Applåder)

Anf. 11 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Hägglund är en engagerad trafikant har jag förstått. Bra. Han skulle dock inte behöva ställa så många frågor om han använde bilens hela utrustning. Han kunde titta lite i backspeglarna också och se hur det har gått.

(Applåder)

Om jag nu säger att jag suttit vid ratten i snart tio och ett halvt år kommer ni att säga att jag bara är självgod. Men när jag väl klämt in mig bakom ratten har jag blivit kvar där, och det är svårt att dölja att vi haft ett visst ansvar för att styra. Det har inte gått så tokigt för Sverige. Vi har haft ett bra samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Vi har också haft ett bra samarbete med Centerpartiet, det ska jag säga, under de första åren av den här långa perioden.

Jag tror inte att väljarna är ett dugg oroliga över var vi finns i de grundläggande välfärdsfrågorna. Jag möter stor tilltro till en socialdemokratisk regerings förmåga att hantera landets intressen, och jag siktar på att bilda en ny socialdemokratisk regering. Det har jag aldrig dolt.

Jag hade en liknande debatt med Hägglunds företrädare, också han väldigt men kanske inte lika intresserad som Hägglund av metaforer från trafikens område. Det var samma svar då, och det var samma dödförklaring av svaret då som nu. Vi regerade 1998. Vi regerade 2002. Sedan har jag full respekt för att alla partier vill sitta i en regering. Så är det. Det är varje partiledares ansvar att kräva plats i en regering. Självklart är man i politiken för att kunna påverka, och vi siktar på en socialdemokratisk regering.

Vad beträffar trafiken, herr talman, bör Göran Hägglund tänka på en sak: Det farligaste som finns i trafiken är att blinka åt vänster och sedan svänga åt höger. Det är vad ni gör.

(Applåder)

Anf. 12 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Det är just så Göran Persson brukar svara. Inga besked över huvud taget! Ja, jag ska titta på dig när jag talar med dig – jag vet. Det är skönt att här inte finns några bankar att bryta ned under tiden som andra talar till dig.

På NTF Hallands hemsida kan man skriva så här: Vänstersväng är en farlig situation. Se till så att inte bakomvarande fordon påbörjat en omkörning – och det kan jag berätta att vi håller på med, Göran Persson. Är du osäker, kör och vänd längre fram så att du kan komma tillbaka och göra en säker sväng i stället!

Men Göran Persson har för vana att försöka undvika svaret på den här frågan, och han hamnar ju i en väldigt besvärlig situation om han skulle försöka ge ett sanningsenligt svar. För antingen är det så att Ohly och Eriksson inte talar sanning när de säger att de inte kommer att vika från kravet att ingå i en regering, eller så tänker Göran Persson göra en Billström, alltså säga en sak före valet och göra någonting annat efter.

Men är det så att Lars Ohly ska vara finansminister? Är det så att Peter Eriksson ska vara utrikesminister efter valet? Kan inte svenska folket få besked om en sådan sak i regeringsfrågan? Vilka partier kommer att bilda regering om olyckan är framme?

Sedan behöver Göran Persson inte påpeka det faktum att han tittar mer i backspegeln än genom framrutan när han kör.

(Applåder)

Anf. 13 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Alla som kör bil vet att det farligaste man kan råka ut för är när någon ligger bakom och verkar utom kontroll. Har man en sådan bil bakom, som vinglar från den ena sidan till den andra och där det sitter fyra stycken som sliter i samma ratt, är det klart att man tittar i backspegeln. Det vore näst intill ansvarslöst att inte göra det.

Jag tycker nog att jag har haft ganska bra kontroll på den där bilen, får jag säga. Jag har vetat ungefär var den har funnits. Farligast blir det när den ska försöka köra om därför att då exponerar den hela sin instabilitet och sin vårdslöshet. Nu kommer de där igen och ska försöka köra

om trots att jag närmar mig ett backkrön. Det vinglar, men det tycks just nu gå ganska fort. Jag undrar om de klarar detta. Det blir nog en diskörning igen. Använd säkerhetsbältet, Hägglund! Det är mitt bästa råd. Då sitter du stadigt i den bil där du sitter.

En socialdemokratisk regering, en beprövad politik, framgångsrika år, ett gott anseende internationellt – varför ska vi byta bort det? Varför ska svenska folket byta bort det mot den här nästan krampaktigt hopskrapade borgerliga alliansen, som varje gång de har kommit överens om någonting måste ha en presskonferens för att berätta det för att det är så sensationellt. Det är rätt märkligt. Nej, med dem vid ratten slutar det i diket.

När det sedan handlar om trafik säger jag: Dra inte in diskussionen om trängselskatterna därför att då får jag bara ett tillfälle att lägga ut texten om vad ett bra samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet kan resultera i!

(Applåder)

Anf. 14 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Mycket av det som Göran Persson beskrev i sitt inledningsanförande stämmer. Vi har en hög tillväxt. Det finns många kurvor i ekonomin som pekar uppåt, men jag tycker att Göran Persson alltför lite betonade det största problem som fortfarande finns kvar, nämligen arbetslösheten. Den sjunker, men den sjunker för långsamt, och den sjunker från för höga nivåer.

I Norrbotten, där man också har en högre tillväxt än på många andra håll i landet, lider man av den högsta öppna arbetslösheten i landet, 5,4 %, och det är 12,2 % antingen i öppen arbetslöshet eller i program.

Vi vet naturligtvis att den borgerliga politiken skulle leda till ännu värre, ännu högre, arbetslöshet därför att deras politik går ut på jakt på de arbetslösa. Det är inte en politik för tillväxt, rättvisa och jobb. Men det gör ju inte vårt ansvar mindre.

Enligt beslut på den socialdemokratiska partikongressen är arbete grunden för välfärd, välstånd och människors personliga utveckling. Den som har arbete känner sig mer uppskattad, har bättre hälsa och upplever större frihet än den som går utan. Därför är full sysselsättning socialdemokratiens allt annat överskuggande mål.

Det är utmärkt. Men det står i skarp kontrast till den politik som gäller inom den europeiska unionen. I Maastrichtfördraget, artikel 105, står det: Huvudmålet för den europeiska centralbanken ska vara att upprätthålla prisstabilitet. Det är det allt överskuggande målet inom EU.

Är verkligen Socialdemokraterna redo att göra full sysselsättning till ett allt annat överskuggande mål? Det välkomnar jag i så fall, men rimligtvis bör det också innebära att EU:s dogmatiska mål om prisstabilitet ifrågasätts och ändras, så att vi får en politik som verkligen kan angripa arbetslösheten och leder till full sysselsättning.

Anf. 15 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag delar Lars Ohlys uppfattning att en borgerlig politik vore djupt olycklig för de arbetslösa. Däremot kommer Ohly fel, tycker jag, när han diskuterar omkring den europeiska centralbanken. När det gäller det mål som den har kunde du lika gärna ha valt den svenska

centralbanken. Den har också prisstabilitet som mål och lyckas väl ganska bra med det, får man säga.

Det är inte i penningpolitiken vi skiljer oss från Europa i övrigt. Ja, det skiljer några tiondelar på den grundläggande räntan, basräntan. Men det som skiljer Sverige från Europa i övrigt är att vi har en mycket mer ambitiös socialpolitik, som vi tror är förutsättningen för att klara en öppen konkurrens i en värld som blir alltmer globaliserad eller internationaliserad, som vi säger. Det är där vi har den stora skillnaden.

Vi tycker att det är viktigt att människor som förlorar jobbet får en ny chans att komma tillbaka. Vi tycker att det är viktigt att satsa mer på forskning än vad andra gör. Vi tycker att det är viktigt att satsa jättelika resurser på utbildning, utbildning av alla. Ingen ska lämnas efter. Vi tycker att det är viktigt att satsa på en politik som håller ihop Sverige där inte vissa landsändar lämnas efter, utan alla ska vara med. Vi tycker att det är viktigt att satsa på en politik som syftar till full sysselsättning genom att ta i anspråk allas förmåga att vara med och arbeta och skapa.

Det är där den stora skillnaden ligger. Det är inte i penningpolitiken. Den har jag inga bekymmer med. För mig är låg inflation viktigt. Inflationen, när den släpps loss, omfördelar från dem som ingenting har till dem som har stora tillgångar i form av fasta värden. Det är en dålig högerpolitik. Det är inflationspolitik. Den ska vi bekämpa.

Anf. 16 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Här går den egentliga skiljelinjen i svensk politik. Det handlar om dem som försvarar en penningpolitik som försvårar kampen mot arbetslösheten. Det är högerallians och socialdemokrati i skön gemenskap. Visserligen skiljer man sig åt oerhört mycket när det gäller vad man kan göra inom det nuvarande systemet. Högeralliansen skiljer ut sig i sin jakt på arbetslösa och i sin brist på konkreta förslag för nya jobb. Men man kan inte ha flera överskuggande mål, Göran Persson.

Om det allt överskuggande målet är full sysselsättning kan inte penningpolitiken bedrivas med ett annat mål, utan då måste sysselsättningen och kampen mot arbetslösheten verkligen komma främst. Om vi bedriver ett framgångsrikt arbete för att bekämpa arbetslösheten, vilket vi just nu gör, kommer Riksbanken, som ett brev på posten i gamla tider, att höja räntan. Då möts den framgångsrika politiken för sysselsättning och en ränte- och penningpolitik som motverkar demokratins ambitioner att sätta människor i arbete. Det är ett system som är odemokratiskt och som dessutom har ett helt annat överskuggande mål än det som den socialdemokratiska partikongressen ställde upp. Men det är väl så att i en del partier är kongressbeslut inte så mycket värda.

Anf. 17 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Vi ska inte, Lars Ohly, ge oss in i en diskussion om vilka kongresser du tänkte på.

Jag trodde att den här debatten var avklarad. Vad Lars Ohly står och säger är att lite inflation skulle inte skada. Det vet vi att det gör. Sveriges historia då vi inte kunde hantera inflationsutvecklingen var en dyster historia, med både tappad konkurrenskraft och tappade jobb. Det skedde framför allt en stor omfördelning av förmögenheter i samhället, från dem som bara lever på sin knappa lön och som lever på sin pension över till

dem som har stora fasta värden i mark, tillgångar och i övrigt kanske också aktier.

Det finns ingen genväg. Det svåra, Lars Ohly, är att när tillväxten är av det slag vi har nu hela tiden se till att få ny arbetskraft som kommer ut på arbetsmarknaden, människor som vill och kan ta ett arbete. Det vi har bakom oss just nu är en situation där vi har fått ett kraftigt ökat utbud av arbetskraft, och det har gjort att vi har kunnat ha en lång period med god ekonomisk utveckling och tillväxt utan att vi för den skull har drabbats av inflation.

Den dagen inflationen kommer, kommer också snart tillväxten att stanna av. När tillväxten stannar av växer arbetslösheten. Så hänger det ihop. Det har vi bittert erfarit. Den politiken är ingenting att pröva igen – den tänker vi hålla borta.

Anf. 18 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Vi har precis hört dysterkvisten Lars Ohly. Jag tror att det socialistiska alternativet har lite imageproblem. Men det kanske Göran Persson får ta itu med när valet närmar sig.

Göran Persson reser runt i landet, och han möter inga som klagar. Jag tror att det är så här: Som man ropar i skogen får man svar.

Om vi tittar på de unga i dag ligger arbetslöshetssiffrorna på 28,7 %. Så hög är ungdomsarbetslösheten, enligt SCB. Det är alltså de svenska statistiska organisationerna som mäter detta.

Göran Persson vill inte se det här. Han säger att det finns 3 000 när det i själva verket finns 150 000 unga som står utanför arbetsmarknaden. Det är unga som inte får börja livet på annat sätt än att leva på socialbidrag, inte kan flytta hemifrån, inte kan börja ett vuxenliv utan lever i otrygghet. Många unga blir besvikna därför att vuxenvärlden inte ställer upp och ser till att det finns en arbetsmarknad som gör att de får börja sitt vuxenliv.

Det här ser inte Göran Persson. Han ser dem inte. Med andra ord har han inte heller någon politik för dem. Då räcker det med plusjobb och ungdomsgaranti. Då räcker det med att placera ungdomar på lönenivåer på 20 kr i timmen, 8 kr i timmen eller vad det nu kan vara. Då räcker det med tillfälliga Amsåtgärder, för då kan man gömma undan dem.

Göran Persson! Det finns 150 000 unga i Sverige i dag som ropar efter hjälp, som vill ha jobb, som vill visa upp sig. Varför ser du dem inte? Varför vill du inte se de här unga och ge dem framtidstro? Jag undrar: Vad har du för besked att ge till dem? Tala också om för dem varför du inte vill se dem, alla de som står och väntar på att få bli vuxna och få ett meningsfullt jobb.

(Applåder)

Anf. 19 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Det har varit en lång vår, med väldigt många sifferuppgifter. Nu var det 150 000 arbetslösa ungdomar. Jag vet inte hur Maud Olofsson räknar, men det blir totalt förvirrat i den debatt vi ska föra.

I den senaste mätningen som Ams gjorde hade vi 1 500 långtidsarbetslösa ungdomar. Det är den lägsta siffran sedan 1990. Vi hade 28 000 öppet arbetslösa. Det är den lägsta siffran sedan 2002. Vi har en kraftig utveckling av nya jobb och ett kraftigt fall i arbetslöshet.

Jag har gott hopp om att den beskrivning som jag ger av arbetsmarknaden är mer trovärdig i människors öron än den katastrofbeskrivning som Maud Olofsson ger.

Men Maud Olofsson har ett syfte med sina siffror, och det är att med hjälp av dem kräva någonting helt nytt vad gäller skyddet för unga människors anställning. Centern vill ju ta bort anställningsskyddet för dem upp till 26 år, och det kommer att inte bara gälla dem som nyanställs utan så småningom också gälla dem som har ett arbete redan nu. 300 000–400 000 ungdomar kommer att se sitt anställningsskydd försvinna.

Den typen av fullständigt genomgripande, dramatiska förändringar går aldrig att motivera ens för ett högerparti om man inte försöker fiffla lite med statistiken. Centerns tal om 150 000 arbetslösa ungdomar är ingenting annat än ett försök att legitimera att man ska ta bort anställningsskyddet.

Om en sådan politik, Maud Olofsson, blir det en våldsam strid. Vi kommer aldrig att acceptera den. Det är en orättfärdig och orättvis politik. Efter ungdomarna står nästa utsatta grupp i tur. Det blir strid. (Applåder)

Anf. 20 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Statsministern säger att jag har ett bestämt syfte med siffrorna. Ja, jag har ett syfte, och det är att ge unga jobb. Men om statsministern vägrar att se alla unga akademiker som går ut skolan utan att få jobb, om statsministern vägrar att se alla dem som studerar i dag trots att de hellre vill ha ett jobb, om statsministern vägrar att se alla dem som skickar in ansökning efter ansökning efter ansökning och aldrig får ett jobb – det är klart att han inte har någon politik för dem, om han inte ser dem.

Göran Persson brukar gilla utländska undersökningar, och gör man jämförelser ligger Sverige bland de sämsta länderna i Europa när det gäller ungdomsarbetslösheten. Våga se det här! Det vore mer hederligt om du såg att så många unga hamnar utanför.

Ja, vi har föreslagit ungdomsavtal – frivilliga avtal, för att korrigera statsministern. Det här är en möjlighet för ungdomar att få chansen att visa upp sig, att få in en fot på arbetsmarknaden i stället för att ha två utanför.

Det du erbjuder är otrygghet, jobb som inte finns, till icke-avtalsenliga löner, som inte berättigar till a-kassa, som inte berättigar till förtur – ingenting. Det är den otrygghet som du erbjuder unga i dag. Alternativet är att helt stå utanför. Försök inte gömma ungdomarna! De behövs på svensk arbetsmarknad.

Det vi gör är att förändra gymnasieskolan så att vi får yrkesutbildning och lärlingsutbildning så att de får chans att komma in på arbetsmarknaden. Vi erbjuder ungdomsavtal som ett sätt för unga att komma in där vi säger: Ge pengar till företagare som tar emot lärlingar och yrkespraktikanter! Se till att studenter får chans att praktisera ute på arbetsplatser! Se till att arbetsgivare som ställer upp också blir premierade för det! Det är så man bekämpar ungdomsarbetslösheten.

Med alliansregeringen har vi en politik för fler jobb. Med alliansregeringen ger vi unga hopp, och det är det de behöver. Vi ska värdera de unga. Det gör inte vänsterkartellen. Vi har inget hopp att vänta därifrån. (Applåder)

Prot. 2005/06:142
15 juni

Partiledardebatt

Anf. 21 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Med en alliansregering blir det uppenbarligen då en sådan här politik, Maud Olofsson. Tänk, jag trodde att Maud Olofsson var isolerad i den svenska högern när det gällde angreppen på anställningsskyddet. Om det är fel och det nu är på det viset att det här är gemensam borgerlig politik är läget kristallklart inför valet. En borgerlig regering: Anställningsskyddet angrips, och vi börjar med de unga. Vilken är nästa grupp, Maud Olofsson, som du kan tänka dig att så att säga hjälpa genom att se till att deras trygghet blir mindre?

För svensk arbetarrörelses del, för svensk fackföreningsrörelses del, både tjänstemannafacken och LO-facken, har det alltid varit så att man har slagit vakt om anställningsskyddet. Det dagliga liv en människa lever ska inte präglas av Centerns drömsamhälle, där du kan få gå på dagen, utan har du ett jobb ska du också veta att du har en trygghet i det. Du ska kunna skaffa dig en bostad. Du ska tillsammans med en kille eller en tjej kunna bilda familj, sätta barn till världen och veta att du har lite framförhållning: Jag kan inte bli behandlad hur som helst – Centern har inte sålt bort mitt skydd i något slags tro att det skulle pressa arbetslösheten.

De äldre – är det de som står på tur? Är det våra invandrare eller våra handikappade? Vilka tänker sig Centern i framtiden ska hjälpas på det sätt som ni nu vill hjälpa ungdomarna? Det är en farlig väg att gå.

Jag blir lite arg, och jag blir lite överraskad om det är så att ni också har gjort upp om den saken i alliansen och det här är den gemensamma högerpolitiken. Jag försäkrar dig, Maud Olofsson, att det blir strid om detta. Och det blir en strid som vi kommer att vinna, för svenska folket står på vår sida.

(Applåder)

Anf. 22 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Jag satt och tänkte att man skulle kunna använda tiden i den här talarstolen till att prata om vad vi skulle vilja göra under den kommande mandatperioden, inte bara prata om vad som har hänt förut och vad de andra vill göra under den kommande mandatperioden. Jag tycker till exempel att det är mycket trevligare att tänka på hur det ska gå i nästa match än i den förra matchen i VM.

Vi politiker kan bidra till att skapa förutsättningar för utveckling och företagande. Vi kan jobba mot diskriminering så att alla människor har möjlighet att komma till sin rätt. Vi kan prioritera skattemedel så att den offentliga sektorn kan fungera på ett bra sätt. Vi kan se till att det finns stöd och hjälp till dem som behöver hjälp med sin försörjning. Vi kan inte, tror jag, vara de som skapar varje enskilt jobb. Det är alla kreativa människor runtomkring oss i det här landet som gör det. Men vi kan skapa förutsättningarna.

En väldigt viktig förutsättning för all form av positiv utveckling är utbildning och forskning. Statsministern nämnde i förbigående ordet utbildning några gånger under sitt anförande och i replikskiftena. Men faktum är att i Sverige i dag har vi en väldigt stor grupp människor som lever under mycket knappa ekonomiska omständigheter. Det är våra studenter på högskolor och universitet. De har 7 000 kr i månaden, varav den allra största delen är lån som man måste betala tillbaka med ganska hårda återbetalningskrav. Om man blir sjuk har man 30 dagars karenstid, och man har inte rätt att vara sjukskriven på halvtid eller deltid.

Det är väldigt svårt att komma tillbaka och studera på universitetet i högre åldrar. Tanken i vårt system i dag är att man ska läsa sin utbildning väldigt snabbt direkt efter gymnasiet, bli klar och sedan komma ut i arbetslivet och stanna där på samma arbetsplats resten av livet.

Det här är ett väldigt oflexibelt system. Jag skulle vilja höra vad statsministern skulle vilja göra åt studenternas situation.

Anf. 23 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Det är klart att vi kan förbättra studiemedlet. Det är självklart. Också det kostar pengar. Just nu har vi valt att inte prioritera det i de uppgörelser vi har gjort med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, med undantag för den lilla höjning vi gjorde senast, men den är ju inte alla nöjda med.

Jag vill inte stå och lova att vi ska höja med ett visst antal kronor framöver. Vi ska försöka att se till så att dessa studiemedel behåller sitt värde naturligtvis.

När det gäller nya resurser i utbildningssystemet riktade mot ungdomar skulle jag gärna vilja prioritera de ungdomar som inte har tagit sig igenom gymnasieskolan. Det är en väldigt viktig grupp och en grupp som vi kommer att behöva framöver. Min bedömning är den att det Sverige har framför sig snarast är brist på arbetskraft, inte överskott. Då är det viktigt att alla tjejer och killar har fått en chans att vara med.

Jag hade hoppats att Maria Wetterstrand skulle tala om de gröna frågorna också. Det kanske kommer tillbaka i anförandet. Det har hittills lyst med sin frånvaro. Jag har haft det i mitt anförande, men det är värt en egen diskussion, särskilt nu i tider då det tycks växa fram en osäkerhet omkring energipolitiken. Det är viktigt att se till så att vi använder det gröna guld som skog och åkrar representerar i Sverige för att bli av med vårt fossilberoende, och det är viktigt att inte skicka signalen att vi nu ska börja en ny marsch in i kärnkraftssamhället med byggande av nya kärnkraftverk. Det får vi chans att komma tillbaka till, skulle jag tro, under fortsatt debatt.

När det gäller studiemedlen för ungdomar har vi gjort en höjning. Vi har inga ytterligare planerade, men självklart finns det alltid med i diskussionen.

Anf. 24 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Det är roligt att statsministern svarar på helt andra saker än dem som jag har frågat om.

Om vi nu återgår till studenternas situation menar jag faktiskt att det är en väldigt viktig del i skapandet av en hållbar utveckling. Om vi ska ha en miljö för framtiden att lämna över till våra barn som är i gott skick

krävs det mycket kunskap om detta. Det krävs forskning och utveckling. Det krävs att vi har många människor som kan komma med idéer och nya lösningar. En del av de människor som kommer med de lösningarna finns på våra universitet och högskolor. En del har inte gått någon universitetsutbildning, kommer med bra idéer och utvecklar företag i alla fall. Och det är alldeles utmärkt. Men vi får inte, tycker jag, vifta bort frågan om den svåra ekonomiska situation som studenterna är i. Jag tycker att vi borde ha gjort mer under den här mandatperioden. Miljöpartiet har också velat att vi skulle göra mera.

Pengar är en sak. Vi behöver mer pengar till studenterna. Jag tror det. Man har väldigt svårt att koncentrera sig på sina studier om man samtidigt måste yrkesarbeta för att kunna klara sin försörjning. Många har i dag barn.

Men det gäller också att man ska kunna komma tillbaka till universiteten fler gånger under sin livstid. I dag fråntas man vid 45 års ålder rätten till studiemedelstermin, trots att man då har 20 år kvar i sitt yrkesverksamma liv. Jag tycker snarare att man skulle få fler studiemedelstermin när man blir äldre, så att man har en möjlighet att kunna komplettera och vidareutbilda sig, kanske byta bana för att man ångrar sig eller helt enkelt är trött på det som man har ägnat sig åt hittills. Vi behöver öka flexibiliteten i utbildningen i Sverige så att fler människor kan få en plats.

Anf. 25 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med om mycket av det som Maria Wetterstrand säger. Vi har, mycket riktigt, förbättrat studiemedelssystemet för dem som är äldre så att de får större tillgång till det, även om inte heller där alla är nöjda. Vi har också förbättrat för dem som har barn och det försörjningsansvaret. Det har varit viktigt. Och vi har höjt studiemedlen, både lånedelen och bidragsdelen, senast i uppgörelsen om vårbudgeten. Så det är klart att vi har sysslat med detta.

Det är som alltid begränsade resurser. Mitt engagemang för utbildning ligger också i gymnasieskolan, i grundskolan och i förskolan. I varje sådan skolform behöver vi ha mer resurser. Om man ska prioritera skulle jag vilja fänga upp de ungdomar som vi inte har lyckats möta på ett bra sätt i gymnasieskolan. Det får kosta pengar. Det kommer att kosta stora belopp, tror jag, men man kan inte lova allt åt alla på en gång. Därmed är inte sagt att det Maria Wetterstrand står och talar om är oviktigt, tvärtom, jag känner för det också. Men min prioritering hamnar trots allt i gymnasieskolan.

Det var väl ett oblygt försök, herr talman, att lura in Maria Wetterstrand att diskutera miljöpolitik. Jag får försöka att göra den provokationen en gång till, så får vi se om det bär den gången.

Anf. 26 FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! I en värld som än i dag präglas väldigt mycket av fattigdom och sjukdomar, där många människors verklighet är brist på frihet och man lever i konsekvenser av miljöförstöring och terrorism finns det naturligtvis ibland anledning att påminna oss själva om i vilken skyddad del av världen vi lever och hur lyckliga vi är som har fötts och får leva i vårt Sverige. Det finns en del som säger att det är en del av en egen på-

hittad, helt unik modell som vi har här i Sverige. Det kanske är lite brist på ödmjukhet. Möjligen kan man prata om en nordisk modell. Möjligen kan man säga att det är ett resultat av upplyst demokrati som har gått i armkrok med marknadsekonomi och frihandel. Det har i alla fall lagt grund för att det för många människor är bra i Sverige, om än kanske inte för alla.

Det har varit en tydlig arbetslinje som har byggt vårt välbefinnande. Människor som kan och vill arbeta ska också arbeta, och vi ska göra stora ansträngningar för att se till att människor kan komma in och hävda sig på den svenska arbetsmarknaden.

Sverige har präglats av ett brett samförstånd som i sina bästa stunder har handlat om att väldigt många faktiskt erkänns och får vara med och fatta beslut. I sina sämsta stunder har det mest varit socialdemokrater som tyckt att alla ska tycka som de och sedan kallat det för samförstånd.

I det goda Sverige är det många som har varit ansvarsbärande. Det är många som har varit med och format vårt land – i fackföreningar ...

(Statsminister GÖRAN PERSSON (s): Bah!)

Det var väl inte så upprörande. ... hos arbetsgivare, i frivillighet och i stora arbetsinsatser hos en hårt arbetande befolkning.

Redan här spricker det på något sätt med den verklighet vi har i dag. Denna idé om ett pluralistiskt samhälle där många får ta ansvar går på något sätt inte att förena med Göran Persson. Göran Persson tror på Göran Persson, men han har lite svårt att tro att vi andra har så mycket att tillföra. Tyvärr för han politiken väldigt mycket utifrån mer makt till dem han tror på och mindre till dem han inte tror på. Det har präglat en sorts skifte som inte rimmar med Sveriges utveckling tidigare.

Trygghet har handlat om att tro att människor har egen kraft. Trygghet har handlat om att uppmuntra folk att verkligen komma till sin rätt, att vara på arbetsmarknaden, att stå på egna ben. Det är först nu på senare tid, ofta i debatter med Göran Persson, som trygghet har blivit något annat. Trygghet är nu i socialdemokratins Sverige att vara bidragsförsörjd, att bli omhändertagen. På något sätt togs kraften, möjligheten att få stå på egna ben, i pant. Den togs ifrån människor. Tryggheten har helt plötsligt fått en annan innebörd.

Sverige har också präglats av ett framgångsrikt företagande – duktiga affärsmän och affärskvinnor som satt Sverige på kartan och som byggt framgångsrika multinationella företag, men även hårt arbetande småföretagare och entreprenörer som också har varit med och byggt Sverige väldigt starkt.

Det finns annat vi gillar. Vi gillar vår jämställdhet. Vi gillar att män och kvinnor i vårt land har större möjligheter att göra sig gällande sida vid sida än i många andra länder, även om vi också här får erkänna att vi har en bit kvar. Vi gillar också den otvungna stilen svenskar emellan, den här känslan av att det inte finns så mycket hierarkier. Det är därför vi så mycket ogillar när makten berikar sig själv och bygger nya aristokratier där andra har skjutits åt sidan. Det ligger djupt i den svenska folksjälen att reagera mot hur socialdemokratin berikar sig själv och sina vänner. Det är nämligen precis det man inte vill se – detta sätt att göra det bra för

sig själv och inte tjäna sitt folk som alltför ofta präglar dagens socialdemokrati.

Min kritik mot Socialdemokraterna är att de inte har skött sitt eget arv, att Göran Persson inte förvaltar det som byggde Sverige och det som har byggt den idé som vi borde få vara många fler om att vara med och utveckla. Jag tycker att ni har avvikit från kursen. Jag tycker att ni har givit upp arbetslinjen och tappat bort idén om att trygghet är något annat än att vara bidragsförsörjd. Det formar väldigt mycket av den politik ni för och de svar ni ger i dag.

Till detta, har jag sagt, har de nya Moderaterna utvecklats för att träda in i en tid när det gamla socialdemokratiska partiet har blivit ett bidragsparti. En ny tids arbetarparti, en ny tids Moderaterna, ringar in de verkliga samhällsproblemen och försöker ge svar. Vi nöjer oss inte med att med åtgärder försöka dölja utanförskap. Vi har en politik för jobb.

Göran Persson säger: Hur kan då svaren vara de svar du själv ger, nämligen det jag sade – lägre ersättningsnivåer, jakt på sjuka och arbetslösa och låglönestrategi? Ja, jag har ju det du saknar, Göran Persson. Jag har andra jobb-ben som handlar om att det ska löna sig att jobba.

Vi har väldigt många bra förslag för att underlätta möjligheten att anställa in i den reguljära arbetsmarknaden – inte på toppen av en högkonjunktur ha 150 000 i Amsåtgärder utan mer låta folk få komma in på riktigt i den reguljära arbetsmarknaden.

Vi har de idéer för entreprenörer och företagande som inte socialdemokratin vill ta till sig därför att de i grunden bygger på att utmana hela er idé om att styra samhället uppifrån. Vi vill släppa loss den kraft det innebär att entreprenörer får utmana och förändra. Det är nämligen entreprenörens själ. Det är därför detta aldrig går ihop med socialdemokratins ideologi. Det är ett underifrånperspektiv som utmanar, som röjer väg och som flyttar på det som har varit. Detta är det värsta socialdemokrater vet. Det är klart att inte det funkar; det förstår ni väl.

Alltså förs ingen jobbpolitik. Det förs bara en politik för att dölja utanförskap. Den är hård och kall, och den är tungt riktad mot de människor som har svårt att hävda sig. Göran Persson för den politik han anklagar mig för att vilja föra. Men han saknar min politik för jobb, och det är valets viktigaste fråga.

(Applåder)

Till det vill jag vara med och utveckla vår skattefinansierade välfärd. Jag har många gånger sagt att det bästa sättet att utjämna livschanser är att se till att vi har en skola som ger människor rätt att komma till sin rätt, att utveckla sin egen begåvning. Min anklagelse är att den inte fungerar på det sättet i dag, att den ställer väldigt många av våra unga människor vid sidan av. Vi har en tendens att alltför många har svårt att göra sig gällande i den svenska skolan. Tvångsmässigt håller socialdemokratin fast vid idén att gymnasieskolan ska se likadan ut nära nog för alla, trots att så väldigt många signalerar att det inte funkar just för dem – men hellre en princip än att det ska gå bra för människor.

25 %, ibland uppåt 30 %, i varje årskull ställs åt sidan. Så lägger man grunden för moderna låglöneproletariat. Människor som inte ens från början har med sig möjligheter att kunna hävda sig via egen utbildning och stå på egna ben kommer att ha otroligt svårt i vårt komplicerade samhälle att göra sig gällande.

Vad är socialdemokratins svar till alla dessa människor? Vi har åtgärder. Vi har bidragssystem. Det är er trygghet. Lägg er till ro i utanförskap och osynlighet. Det är socialdemokratins besked. Är det vår stora samhällsuppgift som nu ligger framför det här landet? Och akta er, för det kommer att gå fort. Den här utvecklingen kommer att fortsätta om ingen säger stopp, om vi inte bryter det som nu är på väg att hända.

Uppgiften att se till att skolan når bättre resultat och har bättre kvalitet ligger därför vid sidan av jobbpolitiken som en av de viktigaste uppgifterna för den kommande mandatperioden. Och då handlar det inte om att tävla om vem som säger mest pengar; det handlar om att bry sig om hur det går. Lär sig barnen tillräckligt mycket? Blir de väl behandlade i den svenska skolan? Följer vi upp och vet var resultaten är som bäst? Låt oss ta den diskussionen någon gång – den diskussion som föräldrar har hemma och som förs på föräldramötena men som alldeles för sällan kommer in i politiken, där man står och pratar hinkar med olika mycket pengar. Prata om det som är verkligt, som resultat och kvalitet! Då får vi rätt diskussion.

Till det vill vi föra en politik för att möta den nya otrygghet som växer i Sverige. Jag aktar mig för att ta billiga poäng med att hävda att jag har en politik som gör att brottsligheten försvinner, men jag har en ryggradskänsla för att reagera mot brott och att på brott ska följa utredning och på utredning dom. Om vi inte använder rättssystemet till att förklara vem som har gjort fel och vem som är drabbad tar nämligen djungeltrumorna över. De ljuder i det svenska folkdjupet och vår ungdomsopinion när man ersätter det som borde vara skillnaden mellan rätt och fel med rykten, löst förtal och snack om vem som var dum och vem som slog vem. Det är det vi får i stället. Då inträder den starkes rätt där sättet att freda sig mot de elaka kompisarna blir att ha en ännu elakare kompis. Det är sant redan i dag. Det finns i vår svenska ungdomsmiljö. Det är det som ersätter ett fungerande rättssystem.

Socialdemokratin ger fel svar. Det är inte dags att tömma fängelserna och återgå till halvtidsfrigivning. Det är fel svar. Rätt svar är: Använd svensk lagstiftning! Se till att utreda brotten! Finns till stöd för ung såväl som gammal genom att berätta vem som gjorde fel, och finns därmed också till stöd för den som blev drabbad!

(Applåder)

Valet handlar om regeringsalternativ; det har börjat framgå här i dag. Det handlar om en allt bättre enad borgerlig allians som har förberett sig väl under lång tid och som nu står redo att regera Sverige. Mot oss står tre vänsterpartier och en Göran Persson som i dag säger: Vi vill regera ensamma. Det är ju den idé man har till vänster: Ensam är stark, och störst går först.

Frågan är: Menar Göran Persson att denna enda regering som bara ska bestå av socialdemokrater också ska föra en socialdemokratisk politik? Det vore ett häpnadsväckande besked. Är det alltså hundra procent socialdemokratisk politik som gäller i en kommande socialdemokratisk regering?

Göran Persson gav i går Lars Ohly beskedet: Din ekonomiska politik är ingenting värd. Det är ju så de talar med varandra på vänsterkanten. Jag har läst. Jag har inte gillat. Släng det i papperskorgen! Men rösta gärna fram mig som statsminister igen.

Det märkliga är att Lars Ohly varje gång går upp och säger: Tack så hemskt mycket! Lite märkligt kanske.

Likadant är det väl med Miljöpartiet eller ska de få ha inflytande? Vad är beskedet, Göran Persson? Okej, du vill ha hundra procent socialdemokrater i regeringen. Är det hundra procent socialdemokratisk politik, eller får något av de partier som ska göra dig till statsminister ha någon sorts inflytande? Annars blir det helt obegripligt för väljarna vad det är man ska ta ställning till.

I valet står de nya Moderaterna mot de gamla Socialdemokraterna. I valet står Allians för Sverige mot en än så länge helt otydlig och icke samspelt vänsterkartell. Denna regeringsfråga ska vi föra till väljarna för att avgöra vem som ska regera efter höstens val.

(Applåder)

Anf. 27 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Det är ett lite förrädiskt sätt att tala som Fredrik Reinfeldt har. Nu tycks vi vara överens om den svenska modellen. Men Reinfeldt har levt ett långt politiskt liv med att försöka bekämpa den. Om de här väggarna kunde tala skulle de berätta att det har varit strid om den svenska modellen hela tiden. Högern har förlorat den striden.

I det här valet lägger man in attacken, inte mot välfärdens produktion, det som görs i vården, omsorgen och i skolan, det som är verksamheter. Nu är det attack mot arbetsmarknaden. Det är a-kassan som ska förändras. Det är medlemskapet i facket som ska göras dyrare. Det är de sjuka som ska få sig en riktig överhaling och de som har hamnat utanför arbetslivet därför att de har drabbats av långvarig sjukdom. Där sätter ni in stöten. I den delen av modellen gör ni attacken.

Ni har inte rätt på modellen i den andra delen, när det gäller att ha en bra verksamhet som är skattefinansierad. Jag kan läsa många citat av dig själv och dina företrädare där ni har angripit detta. Nu är det här ni sätter in attacken.

Jag frågade dig förut: Vilken arbetslös var det som gav dig rekommendationen att sänka a-kassan till 70 %? Vilken barnfamilj var det som talade om för Moderaterna att de ville ha kortare tid i föräldraförsäkringen? Vilken förtidspensionär var det som sade: Ta av mig pensionen så att du kan sänka förmögenhetsskatten? Var fick du råden ifrån, Fredrik Reinfeldt, när du tänkte om? För du har väl tänkt om? Eller är det bara som i andra sammanhang att du tänker om en gång till och kommer tillbaka till en ny position om någon vecka?

Vem gav dig råden? Berätta för oss. Vi är nyfikna på att höra.
(Applåder)

Anf. 28 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Det där med att föra en stram bidragspolitik var det du som gav mig rådet till, Göran Persson. Du har gjort det mycket konsekvent. Lite imponerad får man ändå vara: 500 000 nya förtidspensionärer under din statsministerperiod.

I förra valet ägnade du dig åt att på det där lite Perssonska sättet jaga den som hade mage att våga antyda att vi kanske hade någon som fusade med systemet. Det var inte, tyckte Göran Persson, lämpligt att säga.

Jag minns att vi i det valet föreslog en del kontrollåtgärder som man kanske skulle kunna tänka sig. Alf Svensson påpekade att man kanske skulle tala ärligt om det som hade hänt. Han blev utskälld för att han sade det.

Varenda punkt i det program som vi hade tror jag att Socialdemokraterna nu har genomfört och mer därtill. I varenda budget förs det fram nya förslag om nya kontrollanter på Försäkringskassan. Det var du som uppfann jakten på sjuka och arbetslösa, Göran Persson. Det du saknar är en idé för hur människor ska komma tillbaka till den reguljära arbetsmarknaden. Det verkar du inte ha något som helst bekymmer om eller funderingar över hur det ska gå till.

Det är det som är så obegripligt. En statsminister från socialdemokratien som inte har en jobbpolitik, som inte hedrar arbetslinjen, men som har någon sorts ryggradskänsla för att vi nog ska jaga dem som fuskar lite grann. Men vi ska inte låtsas om det. Vi ska inte prata så mycket om det ute i det svenska folkdjupet. Det är bara att döma efter den här debatten. Har ni träffat någon som är förtidspensionär? Har ni träffat någon som känner sig lite jagad och ifrågasatt? Då har ni träffat någon som lever i det här landet. Tror ni att Göran Persson har träffat dem?

(Applåder)

Anf. 29 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag har träffat dessa människor. De är djupt upprörda över att de nu är måltavlan för alliansens politik. Också deras ålderspensioner ska ju försämrats, Fredrik Reinfeldt, inte bara deras förtidspensioner.

Dessutom är det något du tycks glömma. Har du inte sett att det växer fram 70 000–80 000 nya jobb i år som resultat av en medveten jobbpolitik och ekonomisk politik, att det nästa år kanske blir 60 000–70 000 till och att vi nu har en sådan utveckling att arbetslösheten faller kraftigt? Det borde du väl ha sett.

Men det passar inte in i din propaganda. Allt ni har satsat på är att beskriva ett Sverige i arbetslöshet, och det ska vara motivet för att ge sig på de mest utsatta. Vi tänker inte bidra till en politik, Fredrik Reinfeldt, där vi jagar de utsatta. Systemen ska naturligtvis vara så vårdade och skötta att de fungerar. Det är självklart. Men de ska finnas där för den enskilde och vara trygga.

När ni nu låtsas som om ni bryr er om dem är det enda budskap ni har att komma med att de ska försämrats och försämrats ordentligt. Vi har både en jobbpolitik och vi har nya jobb. Vi har råd att använda pengarna för att satsa på de människor som är utsatta. Det är viktigare än era stora skattesänkningar.

(Applåder)

Anf. 30 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jag tror att det viktigaste för Göran Persson är att det inte når fram faktiska besked om vad det är vi föreslår, att en vanlig arbetarfamilj med LO-medlemskap får en tusenlapp mer i månaden över, inte före det att vi har räknat bort våra besparingar utan efter. Denna drivkraft för att känna att det lönar sig bättre att jobba menar jag är ett grundläggande sätt att sträcka ut en hand till dem som sliter hårt i det här landet

och säga: Vi kommer att vara beroende av att ni jobbar mer och orkar för att ha råd att bära den skattefinansierade välfärden. Låt oss se till att på det sättet få fler som jobbar. Det är min jobbskapande politik, Göran Persson, som jag menar att du saknar.

Sedan blir detta naturligtvis väldigt mycket en strid om hur det ser ut. Visst, det finns en del uppgifter på att vi kanske har 30 000–40 000 nya jobb. Sedan har vi en hel del åtgärder som växer ut. Vi har 150 000 människor i Amsåtgärder, trots att vi står på toppen av en högkonjunktur. Men är det varaktigt? Räcker detta? De som tittar närmare på detta säger att vi kanske borde ha 300 000–400 000 nya jobb, det vill säga samma typ av sysselsättningsökning vartenda år tio år framåt i tiden. Är Sverige redo för detta? Det är faktiskt bland annat TCO som har sagt det. Det tror jag inte att vi är.

Och, en väldigt viktig fråga, när sysselsättningen växer, gör det att utanförskapsmiljön minskar? Nej, och det är detta, Göran Persson, du inte ser. Du pratade faktiskt i ditt tal för en stund sedan om arbetskraftsbrist. Visst. Vad har du gjort för att se till att 1 ½ miljon människor i utanförskap ska göra sig gällande på den reguljära arbetsmarknaden? Vad är ditt besked?

Du pratar redan likt en ekonom om arbetskraftsbrist. Du har räknat bort de människorna. De är ju osynliggjorda. De är inte en del av den svenska arbetslösheten. Visst, många av dem kommer inte att kunna komma tillbaka i arbete. Men det är ju detta som är kärnan. Det är det som är lögnen, påståendet att arbetslösheten är den siffra socialdemokratien väljer att presentera för svenska folket som om det var hela sanningen. Det är hundratusentals människor som då inte syns. Det tänker vi inte låta ske osett genom hela valrörelsen.

(Applåder)

Anf. 31 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Fredrik Reinfeldt är kanske den fräckaste politiker som har funnits i Sverige. Så fort han får kritik backar han. Sedan gör han om kritiken till en kritik mot sina motståndare. Till exempel i en replik på statsministern tidigare kritiserade Reinfeldt till min stora förvåning jakten på sjuka och arbetslösa och skapandet av låglönejobb, som han talade föraktfullt om och menade att det var Socialdemokraterna eller den nuvarande majoriteten som var ansvarig för det.

Men Fredrik Reinfeldt, visst är det väl så att ni i ert budgetförslag har 2,25 miljarder i besparing på sjukförsäkringen genom åtgärder mot det som kallas överutnyttjande? Det handlar om jakt på sjuka och ökad kontroll. Utöver det ska ni ju försämra sjukförsäkringen. Ni ska ju spara sammanlagt 6,55 miljarder 2007 och 11,5 miljarder 2008. Själv vill du införa en andra karensdag. Ni vill införa ett förstadagsintyg från läkare för den som ska vara sjukskriven.

Det handlar om jakt på de arbetslösa. Ni vill ta bort 13,5 miljarder kronor i en besparing på a-kassan – 13,5 miljarder! Det handlar om ökade egenavgifter, sänkta ersättningsnivåer, hårdare och tuffare krav mot de arbetslösa.

Slutsatsen är att det är de sjuka som är ansvariga för sin sjukdom och det är de arbetslösa som är ansvariga för sin arbetslöshet i Moderaternas Sverige. Låglönejobb skapas just genom att dessa sjuka och arbetslösa

ska jagas runt och konkurrera om jobben så att de lågavlönade får svårare att hävda sina intressen.

Kan du, Fredrik Reinfeldt, försöka svara på dels varför du försöker smita undan din egen politik, dels varför du ska försämma för dem som redan har minst?

(Applåder)

Anf. 32 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jag har insett att det finns någon sorts monsteridé som jag ska uppfylla i svensk politik, och när jag inte gör det är vänsterpolitikerna väldigt upprörda: Du fyller ju inte din roll! Du ska ju vara äcklig och dum och så där! Kan du inte skärpa till dig lite!

Jag har mer ingången att försöka utgå från hur människor har det och att bryta med det hyckleri som svensk vänster utgör där de aldrig erkänner hur det ser ut och dessutom inte har någon politik för att göra något åt det.

Jag sade ju just det Lars Ohly pratar om. Vi föreslog kontrollåtgärder vid förra valet som dömdes ut av Göran Persson som utanför det anständiga. Han har genomfört alltihop – förmodligen med stöd av Lars Ohly. Det är det som är hyckleriet. Ni har en sådan retorik här, men det har inte att göra med det ni håller på med i verkligheten.

Låt mig bara säga en sak om din beskrivning av hur förfärlig min och alliansens politik är. I går gav Göran Persson dom över vår gemensamma politik. Din var lika usel som vår. Herregud, Lars Ohly, vad du ligger dåligt till! Är det inte märkligt hur man behandlar vänner på vänsterkanten?

(Applåder)

Anf. 33 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Fredrik Reinfeldt brukar vara väldigt snabb med att tala om för andra att de inte svarar på frågor. Svara på frågan! säger han i sina repliker. Stå inte här och snacka om annat! Jag har ställt konkreta frågor! Kan du svara på dem!

Min fråga var: Varför står du inte för din egen politik? Det handlar om 2,25 miljarder i besparing genom jakt på sjuka, 6,55 miljarder i besparing på sjukförsäkringen, 11,5 miljarder 2008, sänkta ersättningsnivåer, fler karensdagar, förstadagsintyg hos läkare så fort man har blivit förkyld och 13,5 miljarder i besparingar på arbetslösa, sänkta ersättningsnivåer och höjda egenavgifter.

Varför ska de som redan har minst få det sämre i Moderaternas Sverige? Svara på det, Fredrik Reinfeldt!

(Applåder)

Anf. 34 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! För mig blir det en jakt när en politik förs enbent och utan vår strävan att de du nämner faktiskt ska kunna få jobb. Det är hela syftet. De ska kunna komma in på arbetsmarknaden och ska kunna få ett värdigt eget liv, en egen inkomst och en egen försörjning. Vi gör de ansträngningar som ni inte har en politik för för att sänka trösklarna in på den reguljära arbetsmarknaden med omfattande skattestimulanser både för den enskilde och för arbetsgivaren.

Sedan har vi förslag om ytterligare kontrollåtgärder och åtstramning av bidragssystemet. Dem har vi stått för, och dem stod vi för inför förra valet. Vi är bara lite förvånade över att detta alltid döms ut i retoriken från vänsterpolitiker som sedan själva oblygt genomför det, men aldrig tar med våra morötter, och sedan nöjer sig när inte jobben växer till och säger: Det har vi löst, för vi har dolt utanförskapet. Vi har så många fina åtgärder.

Det är det som är hyckleriet, menar jag.

Jag står för min politik, men jag står också för att vara en modern pragmatisk politiker. Ni får skälla ut mig hur många gånger som helst, men jag anser att får jag ny information så är jag beredd att ändra mig. Hur gör du när du får ny information, Lars Ohly?
(Applåder)

Anf. 35 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Jag skulle önska att Fredrik Reinfeldts moderna, pragmatiska politik också omfattade miljöområdet. På miljöområdet har Moderaterna inte ändrat sig en tum, inte ens i retoriken.

Jag har med mig en tidning som heter Sveriges Natur. Det är Svenska Naturskyddsföreningens tidning. Man har gjort en granskning av de politiska partierna. Man har tittat på vilka ställningstaganden partierna har gjort när det gäller olika viktiga miljöfrågor, och så har man kollat vad svaren har blivit.

Det man konstaterar är att alla partier får en liten grön rad här utom Moderaterna, som får en fullständigt röd rad, vilket betyder att de har gjort precis tvärtemot vad miljön kräver i varenda enskild politisk fråga som Svenska Naturskyddsföreningen har granskat – varenda politisk fråga. Det handlar om hur man ska göra för att motverka kemikaliesamhället, alla de kemikalier som flödar runtomkring oss som vi inte har någon kontroll över och som innebär väldigt stora risker. Det handlar om koldioxidskatten, som ska bidra till att man avvecklar oljeberoendet och övergår till förnybara energikällor – exempelvis andra drivmedel för bilar. Det handlar om avfallsförbränning, trängselavgifter, torskfisket i Östersjön, genmodifierade organismer och väldigt många andra politiska frågor, till exempel bevarandet av skyddsvärda naturområden.

I varenda fråga har Moderaterna gjort precis tvärtemot vad man borde göra för att klara av miljöproblemen i framtiden. Vad har du att säga om det, Fredrik Reinfeldt?

Anf. 36 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Det handlar inte om att vi har gjort saker som är emot miljön utan som är emot vad Svenska Naturskyddsföreningen anser att man ska göra. Det handlar väldigt ofta om att man ska göra det Miljöpartiet vill, vilket är en lång räkka av regleringar, högre skatter, misstro mot marknadsekonomin, att lämna EU – hela den långa rad av idéer ni har.

Jag noterade på din kongress, Maria, att det fanns de som, hemska tanke, hade sagt att man kanske till och med kunde förhandla och diskutera med Moderaterna. Men där visste du bättre och meddelade: Se, det går inte! Detta parti kan man inte regera med. Det är det enda vi utesluter.

Jag vill bara inskräpa hos väljarna vad ni alltså nu hörde. Det här är ett parti som tycker att man ska jobba mindre, misstror marknadsekonomi, vill lämna EU och vill avveckla nära nog all form av energi som vi känner till i Sverige i dag. Och man utesluter alltså *bara* Moderaterna som möjlig regeringspartner. Det tror jag är ett något oväntat, men kanske viktigt, besked till väljarna.

Får jag fråga dig en sak när det gäller detta med regeringsbildning? I två val i rad har vi krävt misstroendevotum därför att vi tycker att det har varit en oklar regeringsbildningsprocess. Persson meddelar ju alltid, oavsett resultat, att han sitter kvar, och det verkar ju vara idén även i år. Men frågan är: Vill ni vara med och pröva det? Vi är beredda att väcka misstroende även efter detta val och låta en riktig regeringsbildningsprocess vidta. Är du med och hjälper till, Maria Wetterstrand, för att ge väljarna det inflytandet för att få en riktig regeringsbildning i höst?
(Applåder)

Anf. 37 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Det är alltid lika intressant att höra hur Fredrik Reinfeldt inte är intresserad av att diskutera någon enda miljöfråga. Varje gång börjar han ta upp exempelvis saker som har med EU-samarbetet att göra och saker som har med energipolitiken att göra. Om man då tittar på vad Moderaterna gör i EU när det gäller miljön ser man att det ser precis likadant ut. I vartenda förslag som har varit uppe även i EU har Moderaterna gått på fel sida och varit emot, medan Miljöpartiet stått på motsatt sida. Vi försöker använda oss av EU för att skapa en bättre miljöpolitik. Moderaterna använder sig av EU för att skapa en sämre miljöpolitik i hela Europa, likaväl som de använder sig av den svenska politiken för att försöka skapa en sämre miljöpolitik i Sverige.

Det här är ett oerhört stort problem, därför att framtiden kräver att vi tar ett ansvar för miljön. Framtiden kräver att vi blir mindre beroende av olja och att vi satsar på alternativ som kan fungera i längden. Där ingår inte vare sig olja, kol, naturgas eller kärnkraft. I Sverige har vi bland de bästa förutsättningarna att bygga ett hållbart samhälle där vi klarar av detta med alla de naturtillgångar och den forskning och kunskap vi har och med den entreprenörsanda som finns hos många människor i Sverige. Det gör att vi har unika möjligheter.

Vi har tagit många steg framåt under den gångna mandatperioden. Vi har börjat se en omställning ta fart. Det finns en stor potential för nya jobb inom miljösektorn.

Moderaterna vill sätta stopp för den utvecklingen. Jag tror därför att det är bättre med ett alliansfritt Sverige.

Anf. 38 FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Vi lade i går fram en energipolitisk överenskommelse som täckte in transportfrågor och klimatfrågor. Den handlade om att bejaka att klimatfrågan är en stor framtidsutmaning för hela vår jord. Den måste få ett globalt svar. Moderaterna bejakar marknadsekonomiska styrmedel som utsläppsrätter inom EU vilka som vi nämnde kan breddas till transportsektorn så att vi kan leva med de elcertifikat som en annan majoritet har genomfört. Vi vill gärna vara med och utveckla dem för framtiden.

Vi är med och formar en omställning, men vi dumforcerar inte avveckling av all energi och tror att allt går att göra på en gång och att det inte får konsekvenser för jobb och välfärd i Sverige. Det är mycket det som Miljöpartiet kräver.

Jag återkommer till min fråga, Maria Wetterstrand: Är du med och prövar i höst? Du har sagt att det ska bli annorlunda nu. Det är inte samma mesiga miljöparti som säger att man ska vara kaxig och sedan lägger sig i förhandlingarna efter valet. Nu är det ju på riktigt, eller hur? Du har sagt att du har satt hela din heder i pant på att nu verkligen pröva att Miljöpartiet ska komma in i regeringen.

Jag är beredd att medverka till att vi väcker en misstroendeförklaring och får en riktig regeringsbildningsprocess. Är du med, Maria? Ska vi ta varandra i hand och fixa det?

(Applåder)

Anf. 39 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Det är fascinerande för en person i min generation att få föra en politisk diskussion i den här lokalen. Det var ju arenan för den inrikespolitiska debatten när jag växte upp och blev intresserad av politik. Här möttes Erlander och Ohlin.

Mycket i den politiska debatten är sig likt. Men det finns åtminstone en mycket stor olikhet. På den tiden pressade Erlander Ohlin att ge besked om vilken regeringspolitik det skulle bli. Ohlin ville regera med andra borgerliga partier, men på den tiden fanns det ingen allians. Det utnyttjade Erlander och påpekade: Man vet ju inte riktigt vad man får.

En annan olikhet är att det på den tiden fanns en person som hette Hilding Hagberg. Han ledde kommunistpartiet. Visst kunde han ibland hålla ett och annat engagerat anförande, men när det kom till votering röstade han alltid lojalt på Erlanders regering. Erlander kunde säga, som Göran Persson nu säger: Vi för en socialdemokratisk politik. Det kan ni lita på.

Jag skulle gärna se att Lars Ohly var mer olik Hilding Hagberg än han är, men med årtiondenas gång har vi fått ett regeringsunderlag på vänstersidan som inte längre är som Hilding Hagberg. De ställer ultimativa krav. De ser till att om man har röstat på ett parti som före valet har lovat att det inte blir några biltullar vaknar man rätt vad det är upp med biltullar. Om man röstar på ett parti som säger att friår inte är någon bra idé vaknar man ändå upp en morgon med ett stort friårsförsök.

Om vänsterkartellen vinner den här gången blir det naturligtvis inte socialdemokratisk politik. Rätt vad det är vaknar vi upp och har läxförbud därför att Lars Ohly har drivit igenom det. Rätt vad det är vaknar vi upp och har ett ännu större friårsförsök därför att Maria Wetterstrand har drivit igenom det.

Skillnaden nu mot den gången Erlander och Ohlin debatterade är att regeringsfrågan är ett trumfkort för borgerligheten. Vi murar på vår allians varje dag. Vi har ofta presskonferenser eftersom vi ofta blir eniga om nya saker. Ni har aldrig presskonferenser, Göran Persson. Någon enda presskonferens kunde ni väl ha och berätta om någonting där ni har enat er om en politik för nästa mandatperiod. Men det har ni aldrig.

(Applåder)

Det är tre månader kvar till valet. Jag måste uppmana Göran Persson att fundera lite på vilken ton vi ska ha i valrörelsen. Om jag hörde rätt anklagade han Moderaterna för att vilja ta ifrån de gamla deras pensioner och att de sjuka ska få en överhalning. Man använder statistik på ett sätt som gör att en meningsfull politisk diskussion blir väldigt svår.

Den som har hört Göran Perssons inledningsanförande här kan ju knappast tro att det i Sverige i dag finns 13 000 färre jobb än när den här mandatperioden inleddes. Det lät ju som om vi har en oavbruten jobbtillväxt och att vi är bättre än alla andra. Apropå "bättre än alla andra" som vi ständigt hör finns det en erkänd tabell som väger länder mot varandra med deras, som det brukar heta, köpkraftskorrigerade bnp per capita. Där låg Sverige på plats 13 när Socialdemokraterna tog över 1994. Sedan dess har vi inte gått om ett enda land. Vår position är densamma nu som då. Hur är det matematiskt möjligt att vi hela tiden har varit bättre än alla andra när vi inte har förbättrat vår position?

Jag vill tala om två områden som jag menar är helt avgörande för välfärdens bas. Jag håller med Göran Persson om att vi måste fortsätta att bygga ut välfärden, till exempel för alla gamla som inte har ett boende som ger dem bra omsorg och bra socialt liv.

Det kostar ju resurser, och de resurserna måste skapas.

Jag menar att det är en absolut nödvändig grund för en växande välfärd att alla barn och ungdomar får en bra utbildning.

Jag vill visa kammaren den här kurvan. Den visar hur många ungdomar som inte har klarat grundskolan utan hamnat i gymnasiets individuella program de senaste tio åren.

Göran Persson införde det individuella programmet. Det skulle vara ett undantag. I dag är programmet det största i gymnasieskolan. Vi vet vilka problem det väldigt ofta innebär att hamna där.

Vi brukar ofta påpeka detta. Det är intressant att notera att insikten om det verkliga läget i den svenska skolan sprider sig.

De otillräckliga skolresultaten i grund- och gymnasieskolan i Sverige är ett stort hot mot möjligheten att klara en jämn inkomstfördelning och hög sysselsättning. Att det inte blir så många skol-*dropouts* som det är nu är helt avgörande för att det svenska samhället ska klara globaliseringen med den nuvarande inkomstfördelningen. Om för många ungdomar trillar ur skolan klarar vi inte konkurrensen med omvärlden. Det är inte Folkpartiet som säger detta. Det är LO som säger det i en ny rapport.

Fler och fler upptäcker att om vi inte gör någonting åt skolan är vi illa ute.

Till och med en regeringsledamot, Hans Karlsson, sade i riksdagen i måndags: Vi vet att många ungdomar med avbrutna studier ofta får ett livslångt handikapp i form av sämre inkomster och arbetslöshet.

Sämre inkomster och arbetslöshet är vad den socialdemokratiska skolpolitiken leder till. Därför måste vi ha en ändring.

Häromveckan träffade jag en företrädare för LO som inför ett stort auditorium oförblommerat uttryckte hur förtvivlad hon var över Socialdemokraternas i allmänhet och Göran Perssons i synnerhet ointresse att åstadkomma en bra yrkesutbildning för gymnasister.

Den verkliga proppen på det här området tror jag är Göran Persson personligen. Det var han som sjösatte den olyckliga kommunaliseringen. Det var han som sjösatte den här gymnasiereformen där alla ska stöpas i

samma form. Det är han som sist av alla verkar inse att det är nödvändigt att förändra den svenska skolan.

Jag skulle också vilja ta upp den andra stora frågan som ledde till Folkpartiets valframgång 2002 och som har lett till att socialdemokratiska väljare fortsätter att strömma över till Folkpartiet – det kom en mätning tidigare i dag som visar att vi fortfarande har ett nettoflöde på några tiotusen väljare från Socialdemokraterna till Folkpartiet – och det är vår integrationspolitik. Den är också helt nödvändig för att bygga välfärdens bas. Om så många av de nya svenskarna hamnar i utanförskap och arbetslöshet får vi inte den välfärd som vi skulle kunna ha och den sammanhållning i vårt land som jag tycker att vi ska ha.

Då står man inför de krav som vi drev så hårt inför valet 2002, och som vi har fortsatt att tala om. Vi måste ha fram en jobbgaranti så att vi undviker dessa fleråriga perioder av arbetslöshet för dem som är nyanlända till Sverige. Under den tiden fastnar man lätt i bidragsberoende och i sociala mönster som gör att man sedan får svårt att återkomma till arbetslivet.

Vi måste göra mycket mer för att de nya svenskarna ska komma in i Sverige också när det gäller det svenska språket. En stor språksatsning är vad vi behöver, och i en sådan strategi ingår också att kräva hyggliga kunskaper i svenska för att man ska få medborgarskap. Men ingenting har hänt på det området under dessa fyra år. Och mycket riktigt är verkligheten också sådan att utanförskapet växer.

Dessa båda saker som jag nu har talat om – en bra skola och en bra integrationspolitik – har jag talat om inte bara därför att de har gett framgång för Folkpartiet, utan jag har talat om dem därför att de är hörnstenar om vi ska stärka välfärdens bas.

Tillsammans med en bra entreprenörspolitik är detta vad som behövs för att Sverige ska komma igen och för att Sverige ska lyfta. Vi ska verkligen inte bara ha jobblös tillväxt utan också en tillväxt som gör att många människor får rätt att arbeta och att alla får vara med och bidra.

Göran Persson har inte så mycket talartid kvar. Men jag tror att en hel del av de väljare som har strömmat över till Folkpartiet och som nu kanske står och väger mellan socialdemokratin och Folkpartiet är intresserade av om det finns något socialdemokratiskt alternativ i skolpolitiken. Är det flum i stället för ordning? Är det läxförbud, som Ohly säger, i stället för ordentliga utvärderingar? Är det betygsförbud, som stödpartierna driver, i stället för den resultatnriktade skola som Folkpartiet talar för?

Väljarna vill veta: Finns det ett alternativ till Folkpartiets skolpolitik i det socialdemokratiska valprogrammet? Och finns det ett alternativ när det gäller integration?

Klyftorna i Sverige och utanförskapet fortsätter att växa. Det måste till nya grepp. Har socialdemokratin några sådana nya grepp?
(Applåder)

Anf. 40 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det finns en mörk historia i mitt liv som jag länge har försökt hålla hemlig men som tyvärr avslöjades, nämligen att jag en gång har varit medlem i Folkpartiets ungdomsförbund. På den tiden var det

dock ett folkparti som inte bara talade om socialliberalism utan som faktiskt menade någonting med det.

Dagens folkparti är ett helt annat parti. Jag ska i ärlighetens namn säga att även jag har förändrats och radikaliserats väsentligt sedan jag en gång var med i Folkpartiet. Men även Folkpartiet har förändrats och gått långt till höger.

I dag står Folkpartiet bakom förslaget till sänkning av sjukförsäkringen år 2007 genom att beräkningen för sjukpenninggrundande inkomst ändras. Och man står bakom högeralliansens avslag på en höjning av taket i sjukförsäkringen från den 1 juli 2007.

Folkpartiet står bakom att föräldrapenningen ska sänkas. 300 miljoner ska sparas på den.

Folkpartiet står bakom att förtidspensionärerna ska straffas med sämre ersättning, och besparingen är 2,6 miljarder kronor.

På arbetsmarknadspolitikens område ska 11 miljarder kronor sparas. Det innebär att 97 000 människor som i dag eller under nästa år befinner sig i någon form av åtgärd eller program kommer att mista det.

Dessutom står Folkpartiet bakom en långsammare utbyggnad av universitet och högskolor. Det är en besparing på 1,65 miljarder kronor.

Och till detta kommer ett folkparti som fiskar i de grumligaste vatten, som talar om "vi och de", som utmålar invandrade som ett problem, som ser att lösningen är att ställa hårdare krav och att utmärka att invandrade har det egna ansvaret för den segregation som präglar vårt samhälle.

Det är ett folkparti som vill omvandla hyresrätter till bostadsrätter, vilket bara skulle förvärra segregationen.

Och det är ett folkparti som vill skärpa straffet och utbilda alla invandrare i vad man kallar den värdegrund som genomsyrar det svenska samhället. Det är ett parti som har gått så långt till höger så att socialliberalismen numera är död inom Folkpartiet.

(Applåder)

Anf. 41 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Lars Ohly sade en gång att han hade spelat match med Nacka Skoglund. Och nu säger han att han också har spelat med Folkpartiets ungdomsförbund. Den första uppgiften visade sig vara helt felaktig. Men det är möjligt att Lars Ohly någon gång var med i FPU. Jag hoppas att han lärde sig något, men jag har tyvärr inte sett några spår av det.

Vad som är hårt och vad som är mjukt, vad som är vänster och vad som är höger, tycker jag är intressant. Är det vänster att acceptera en skola som präglas av en sådan arbetsmiljö att tusentals ungdomar hoppar av? De skolkar, och de slutar i förtid för att de inte står ut. Ger det ett mjukare samhälle om man kallar det för en mjuk skolpolitik?

Jag tycker att det som vi har gjort i skolpolitiken framför allt är bra för, som man sade förr, arbetarklassens barn, eller säg barn från hem utan studietradition. Och när ni ställer er helt vid sidan om den diskussionen, då sviker ni en hel del av era egna väljare, i den mån ni har några arbetarväljare kvar.

Det är inte mjukt att inte se att man ibland måste göra förändringar för att skapa rättvisa åt de människor som har svårigheter.

Det är ju den integrationspolitik som ni står bakom som har skapat de problem som vi har. Det är inte invandrarna som är problemet. Det är ni

som är problemet, skulle jag vilja säga. Ni står nämligen bakom en politik som inte ger invandrare möjligheter. Vi vill ge invandrare möjligheter. De är inte problemet. Ni är problemet.

(Applåder)

Prot. 2005/06:142

15 juni

Partiledardebatt

Anf. 42 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Jag ska göra något så ovanligt som att svara på frågan i den här debatten.

Är det vänsterpolitik att ha en kravlös skola? Nej, definitivt inte. Bildningstanken och kunskapstanken i skolan måste återupprättas och bli mycket mer drivande i den skolpolitik som vi har.

Det innebär också att vi ser till att alla barn har en likvärdig rätt till utbildning. För att det ska kunna uppnås måste vi ha fler vuxna i skolan. Vi måste motarbeta utvecklingen som leder till allt fler privatskolor som segregerar ytterligare. Och vi måste starkt bekämpa det vinstintresse som följer av att privata företag kommer in på skolområdet.

Men, Lars Leijonborg, gör mig tjänsten att svara på frågan: Är det socialliberal politik att sänka sjukförsäkringen, att inte höja taket i sjukförsäkringen, att sänka föräldrapenningen, att bestraffa förtidspensionärerna, att spara på arbetsmarknadspolitikerna så att 97 000 människor i åtgärder och program kommer att förlora sin sysselsättning och att förespråka en långsammare utbyggnad av högskolor och universitet så att man sparar 1,65 miljarder? Är det socialliberal politik enligt Lars Leijonborgs uppfattning, då har socialliberalismen ändrat ansikte!

(Applåder)

Anf. 43 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Ett par av de uppgifter som Lars Ohly hade stämmer inte. Såvitt jag vet har vi ingen förändring när det gäller föräldraförsäkringen. Vi har tvärtom stött den, tillsammans med bland annat Lars Ohly. Jag tror att jag har skrivit en debattartikel tillsammans med Lars Ohlys företrädare om att höja taket i föräldraförsäkringen. Det har nu genomförts, och självklart stödde vi det. Vi har inte något förslag om försäkring i sjukförsäkringen annat än den tekniska förändringen när det gäller den så kallade sjukpenninggrundande inkomsten.

Det är riktigt att vi skjuter på takhöjningen när det gäller sjukförsäkringen. Men det är just en fråga om att göra den höjningen när vi har fått kontroll över kostnadsutvecklingen i sjukförsäkringen. De kostnaderna växer fortfarande. Vi har fortfarande problem med fusk och överutnyttjande som inte är under kontroll. Då tycker vi att det är fel tidpunkt att nu genomföra en höjning för de högre inkomsttagarna där, men i princip har jag naturligtvis ingenting emot att 80 % ska omfatta så många som möjligt.

Det glädde mig mycket att Lars Ohly tar sådana ord i sin mun som att skolan måste vara mer kunskapsinriktad och att vi måste göra mycket mer för att uppnå det. Ja, sent ska syndaren vakna. Ni har ju i årtionden varit pådrivande för den flummiga skolpolitik som har fört oss dit där vi nu är. Ni har alltså väldigt mycket att ta igen på det området. Ett parti som går fram med läxförbud tror jag inte har särskilt mycket att komma med när det gäller att göra skolan mer kunskapsinriktad.

(Applåder)

Anf. 44 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Om Folkpartiet hade styrt Sverige under de gångna fyra åren skulle Sverige ha varit i krig i dag. Folkpartiet var ett av de få partier som förespråkade att Sverige skulle skicka svenska soldater till Irak. Vi hade varit medlemmar av kärnvapenalliansen Nato om Folkpartiet hade styrt Sverige. Vi skulle ha en politik med hårdare tag mot människor med utländsk bakgrund oavsett om de bott här under lång tid eller under kort tid och oavsett om de arbetat eller inte arbetat. Vi skulle ha betygshets redan från lågstadiet. Vi skulle ha fler kärnkraftverk, och vi skulle ha kvar bilköerna i Stockholm i samma utsträckning som före trängselavgiften. Det måste vara svårt att gå till val på att man ska återinföra bilköerna.

Men någonting som jag tycker är ännu svårare att gå till val på för en allians som säger sig förespråka företagande, tillväxt och nya jobb är att man vill höja arbetsgivaravgiften för småföretag. Ni vill ju höja arbetsgivaravgiften för småföretag med 5 % och för företag i glesbygd med 15 % jämfört med hur det ser ut i dag. Det gör ni därför att ni vill ta bort arbetsgivaravgiften för städbranschen och en del andra sektorer. Det tycker jag *inte* är en bra politik för att få en bättre entreprenörsanda och fler småföretag i Sverige.

Anf. 45 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Jag tror inte att Sverige hade varit i krig om Folkpartiet hade varit i regeringsställning. Det är möjligt att en sådan regering där vi var med hade bedömt frågan om svenskt engagemang i Irak när det gäller det skede som vi nu är inne i på ett annat sätt om FN hade begärt att omvärlden skulle ställa upp mer. Men sådan är inte situationen, så det är en inaktuell fråga.

Sverige är engagerat i Afghanistan därför att FN har bett oss om det. Jag tycker att det är helt rätt. Det är vår grundsyn att när FN begär insatser ska Sverige kunna ställa upp. Men ett av de partier som Maria Wetterstrand vill regera med säger absolut nej till den synen. Vänsterpartiet motsätter sig ju att Sverige hjälper till i Afghanistan.

Folkpartiet vill inte ha hårdare tag mot några invandrare. Vi lever bara efter en enkel princip: Den som är frisk och kan försörja sig själv ska ges möjlighet att göra det. Ingen ska leva på bidrag som kan försörja sig själv. Vi tycker att systemen ska bygga på den enkla principen.

Det här med att alliansen skulle vilja ha en högre arbetsgivaravgift än vänsterblocket är en så orimlig anklagelse att jag inte behöver ta så mycket tid i anspråk till att bemöta den. Saken är den att ni har ett tillfälligt system. Vi föreslår att det avskaffas. Vi har ett antal permanenta skattesänkningar för företagandet som naturligtvis vida överstiger det tillfälliga system som vi använder som finansiering. Vi gör också mycket mer för glesbygden än vad ni gör, så där är Maria Wetterstrand lite fel ute.

(Applåder)

Anf. 46 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Okej, ska vi tolka svaret om Irakkriget så att Folkpartiet i regeringsställning inte alls tänker genomföra det som är den politik som

man uttalar? Faktum är att ni ansåg att vi skulle skicka svenska soldater till Irak – detta tillsammans med USA och Storbritannien.

Jag blir faktiskt också lite upprörd över att Lars Leijonborg fortsätter att på något sätt ge sken av att människor som har utländsk bakgrund och som lever i Sverige inte vill delta på arbetsmarknaden utan behöver något slag av hårdare krav på sig för att komma dit.

De som är utsatta för diskriminering känner sig naturligtvis oerhört träffade av en sådan här anklagelse – de känner sig orättvist anklagade för detta. Också alla de invandrare som arbetar på den svenska arbetsmarknaden – som, vilket man kanske inte kan tro när man lyssnar på Lars Leijonborg, är den absolut stora majoriteten – känner sig naturligtvis, helt rätt, orättvist anklagade genom detta.

När det gäller frågan om arbetsgivaravgiften finns det i dag en nedsättning med 5 % för småföretag och med 15 % för företag i glesbygd. Denna nedsättning vill alliansen slopa. I stället ska man ta bort arbetsgivaravgiften för städbranschen och för frisörer och restauranger.

Jag har ingenting att invända mot städföretag. Och jag har ingenting att invända mot vare sig frisörer eller restauranger – jag använder dem gladeligen – men jag tycker inte att deras nedsatta arbetsgivaravgift ska betalas av småföretagen och glesbygdsföretagen.

(Applåder)

Anf. 47 LARS LEIJONBORG (fp) replik:

Herr talman! Alla som har ägnat sig åt integrationsproblemet brukar efter en tid komma fram till att det är ett problem att människor, som man brukar säga, fastnar i bidragsberoende – alltså att det svenska systemet är uppbyggt så att man inte får arbeta när man kommer hit, utan man erbjuds försörjningsstöd. När man levt med det under ett antal månader och år har man på något sätt kommit in i det livsmönstret. Det är ett problem som vi behöver ta itu med, framför allt för de berörda människorna. Alla människor ska, tycker jag, få känna att de är med och bidrar.

Det är riktigt att vi har en försörjningsfrekvens bland invandrare på runt 60 % medan den för den svenskfödda befolkningen ligger runt 80 %. Den klyftan är en orimlighet. Det är ett av mina huvudargument mot vänsterkartellen. Ni har inga idéer om hur den klyftan ska överbryggas.

Vi menar att om man är frisk och kan försörja sig själv ska man göra det. Systemet ska bygga på att om man behöver försörjningsstöd ska man naturligtvis få det. Men då ska man också göra någon form av motprestation. Jag kan inte förstå vad det är för fel på den principen.

Men om man hör till ett parti som Miljöpartiet, som aldrig riktigt har accepterat arbetslinjen, och snarare ser arbete som ett problem och fritid som ett ideal kanske man inte riktigt köper den principen.

När det gäller företagandet är det naturligtvis så att alliansen har ett stort antal åtgärder. När det gäller företag i Norrlands inland vill vi ha en större sänkning av elskatten, och vi vill sänka liftskatten. Vi föreslår, som Maria Wetterstrand antyder men inte skildrar fullt ut, en sänkning av arbetsgivaravgiften i en stor del av tjänstesektorn. Vi föreslår också mycket annat, bland annat med 3:12-regler.

Summan av våra skattesänkningar är naturligtvis mycket större än den som vänsterkartellen står för.

(Applåder)

Anf. 48 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! I går presenterade partierna inom Allians för Sverige en överenskommelse om energipolitiken. Därmed löste vi ut den fråga som under 30 års tid har varit en symbolbelastad konfliktfråga mellan partierna. Den rika världen, vars utsläpp av växthusgaser är stora, har förstås ett särskilt ansvar för att en omställning kommer i gång.

Genom ny miljövänlig teknik kan Sverige och inte minst svensk industri spela en viktig roll för att minska sårbarheten och samtidigt skapa bättre förutsättningar för arbete och välfärd i vårt land. Jag är oerhört glad och stolt över att få vara med och sluta en sådan överenskommelse.

Herr talman! Det är sista partiledardebatten för mandatperioden. Sommaren är i antågande, och skolavslutningarna sjunger på sista versen. Betygen är satta. Känslan av att kunna andas ut efter ansträngningar infinner sig hos många runtom i vårt land. En del ångrar dock att de inte gjorde mer.

Men det är ett betyg som inte är satt, och det är regeringsbetyget. Det överlåter vi förstås åt väljarna att sätta. Men jag tycker ändå att det är dags för ett litet utvecklingssamtal som vi skulle kunna föra här i dag, om vi kan slita ögonen från SCB-siffrorna ett ögonblick.

Det borde finnas en berättigad oro inför höstens betygssättning att man har gjort för lite, att man har gjort fel, att man inte har lyckats fullt ut med det som man föresatte sig. Men Sveriges kanske största problem är just att man inte ser bristerna, och i den mån man ser dem att man inte fäster någon uppmärksamhet vid dem och gör någonting åt dem.

Jag tror att Göran Perssons eget betyg på sin insats i varje fall är klart: förträfflig, kunde inte vara bättre, alla kurvor pekar åt rätt håll, alla problem kommer att lösas, om de finns kvar, bara han får fortsätta. Den som påstår någonting annat förtalar vårt vackra land, förstår inte statistik och är dyster.

Det kan vara så att Göran Persson blir förvånad på valdagen när han öppnar sitt betygskuvert, förvånad över att väljarnas betyg blir lågt. Den bild som Göran Persson gav under sitt inledningsanförande är naturligtvis delvis sann. Världen genomlever en högkonjunktur som är någonting som vi inte har skådat på mycket länge. Det är den starkaste högkonjunktur som vi har sett på kanske 30 års tid. Det är klart att det ger effekter också i vårt land. Det spelar roll för sysselsättningen, för de offentliga inkomsterna och naturligtvis för möjligheterna att skapa trygghet.

När vi tittar på situationen som den är, och har den ekonomiska utvecklingen i minnet, ser vi att det räcker inte riktigt. Vi har en oerhört hög arbetslöshet i vårt land. Det är lätt att vi resonerar om siffror i det här sammanhanget. Vad det handlar om är enskilda människor som inte ryms på arbetsmarknaden, som får känna att de inte är behövda, som inte är delaktiga i en arbetsgemenskap, inte får delta i samtalet på fikapausen eller delta i tipsbolaget, och som förvägras möjligheten att försörja sig själva.

Det är ett bekymmer. Det är klart att någon gång efter goda tider kommer lite mindre goda tider. Det kommer kanske rentav dåliga tider. När vi har bekymmer på den här nivån under väldigt goda tider, hur kommer det då att gå lite senare?

Det är inte bara den blomstertid som kommer nu. Det är också tid för svar så här tre månader före valet. Det gäller att svara på de frågor som

många väljare ställer om jobben, om äldreomsorgen, om familjepolitiken, om fastighetsskatten och om regeringsfrågan, som vi har berört här tidigare i dag.

Jag har några frågor som jag har upprepat under några partiledardebatter där jag inte har fått något svar. Jag tycker att Göran Persson är skyldig ett besked till dem som har ärvt ett fritidshus som de nu tvingas sälja. Ge besked till alla dem som helt plötsligt får kraftigt fördyrade boendekostnader bara för att grannen fick ett bra pris vid sin försäljning. Svara på frågan: Varför ska man behålla ett fastighetsskattesystem, byggt på lösan sand och med röta i väggarna? Var finns det rimliga i att betala skatt på pengar som inte finns och på någonting som inte ger intäkter? Vad är beskedet till dessa människor?

Vi kristdemokrater har ett förslag om ett snabbt avskaffande av fastighetsskatten på ett statsfinansiellt ansvarsfullt sätt. Vi vill slopa den orimliga kopplingen mellan taxeringsvärde och skatt och ge möjlighet till införande av en låg kommunal avgift. Som en del av finansieringen höjer vi skatten något när huset säljs, när man har pengar att betala skatten. Vårt förslag ger också ett billigare boende för dem som har hyreslägenhet eller bostadsrätt. Men ni socialdemokrater har inga besked att lämna till dem som inte får ekonomin att gå ihop – varför?

Ge besked till de äldre. Det räcker inte med allmänna sagoutsagor om att nu är det de äldres tur. Sverige ska bli världens bästa land att åldras i, sagoutsägs det alltså. Det duger inte. Ska de äldre behöva fortsätta att vänta på politiken som ger dem värdighet? Ni har nu haft makten i tolv långa år.

Varför ska vi tro att ni nu kan lösa de problem som ni har negligerat och till och med i vissa fall bidragit till under de åren? Vad blir det för tomma löften till de äldre den här gången? Ni kan väl inte som förra gången lova fler äldreboendeplatser till dem som inget hellre vill än att bli befriade från ensamhet och isolering? Det kan väl inte gå att en gång till lova 10 000 nya äldreomsorgsplatser när facit visar att det förra löftet gav 15 000 minus?

Bakom de siffrorna döljer sig enskilda människor som känner ensamheten krypa in på kroppen på kvällarna och otryggheten fylla den alltmer ekande lägenheten. Jag vet inte om det var några som såg tv-programmet Folkvald för en tid sedan. Man reste hem till 92-åriga Sonja Wiebe i Göteborg. Hon har skickat en ansökan sju gånger om att få en plats på ett äldreboende. Varje gång har hon fått avslag.

Sonja tvingas bo kvar ensam mot sin vilja. Hon anses vara för frisk. Hon är för frisk, men hon får inte duscha själv eftersom hon har ramlat två gånger tidigare. Hon kan inte gå ut ensam. Sonja förklarar att det ändå inte är det värsta. Hon säger att det är i hennes själ som hon är sjuk, när hon tvingas vara ensam. Hon är, som hon säger, inte glad härinne i bröstet. Hon fortsätter: Det borde inte sluta så här, ovärdigt på något sätt.

Allt hon längtar efter är en äldreboendeplats.

Vi kristdemokrater vill införa en boendegaranti för äldre över 85 år. Alla som behöver en plats på särskilt boende ska få det, och alla över 85 år som vill ska också ges en plats – allt för att bryta det isoleringens ok som många människor i vårt land lider under.

Vi vill också ha en värdighetsgaranti med handfasta punkter för att säkra de äldres rättigheter att få mat i tid, att få komma ut, att få bli om-

pysslade och att inte behöva dö i ensamhet. Det har Socialdemokraterna hittills sagt nej till. Ni har konsekvent sagt nej till att de äldre ska vara garanterade det här värdiga bemötandet. Ni har till och med sagt att om man inför en värdighetsgaranti är risken att allt blir sämre, att ambitionsnivåerna sänks. Men det duger naturligtvis inte för mig som en förklaring. De äldre som inte får komma ut i friska luften, som inte får duscha och som inte får höra ett vänligt ord när personalens tid inte räcker till, deras och de anhörigas oro gäller inte att ambitionsnivån ska sänkas, utan deras oro gäller vardagen som den ser ut och den förskräckliga situation som man lever i. Jag skulle naturligtvis vilja ha en förklaring till varför ni säger nej till den värdighetsgarantin.

(Applåder)

Jag skulle också vilja ha ett besked till barnfamiljerna om hur ni socialdemokrater kan tro att ni, bättre än föräldrarna själva, kan organisera och kvotera deras familjeliv och veta vad som är bäst för just deras barn. Varför säger ni nej till rättvisa och valfrihet i barnomsorgen? Förskoleministern har sagt att det vore att ta skattepengar från förskolan och ge till privatpersoner om andra barn än dagisbarn fick del av de subventioner som utgår, ofta med ungefär 100 000 kr per barn och år, som om pengarna vore förskolans och inte barnens. Behöver inte alla barn omsorg? Är inte alla barn olika? Ska då inte alla barn få stöd till den omsorg som passar just dem? Nej, inte i Göran Perssons Sverige. Där får dagisbarn 100 000 och andra 0 kr. Jag har ställt frågan några gånger tidigare om Göran Persson delar förskoleministerns resonemang om att pengarna tillhör förskolan och inte barnen. Jag har ställt frågan hur regeringen kommer fram till vilka barn som ska vara berättigade till ekonomiskt stöd och vilka som inte ska vara det.

Vi vill ändra på den här situationen. Vi vill införa barndagar värda 60 000 kr och ett kommunalt vårdnadsbidrag som ger valfrihet för Sveriges barnfamiljer att kunna välja att spendera lite mer tid tillsammans med sina barn, att vara hemma ett par månader till när föräldraförsäkringen tagit slut eller korta sin arbetstid en smula. Men Socialdemokraterna säger konsekvent nej också i det sammanhanget.

Vi har många frågor att ställa om arbetslösheten. Allians för Sverige har presenterat en lång rad förslag. Regeringen låter sig i stor utsträckning nöja med att administrera arbetslöshet, men det duger inte. Vi behöver en politik för nya jobb.

Jag vet inte om det här är ett utvecklingssamtal som är ungefär som Göran Persson hade tänkt sig det, men det är i alla fall ett underlag för mig när jag delar ut mitt betyg. Det är väl ingen som blir överraskad om jag säger att det blir Icke godkänd. Regeringen har inte levt upp till de krav som man kan ställa på Sveriges möjligheter att fungera väl i en situation där vi har en enastående högkonjunktur i världen.

Sverige kan bättre. Väljarna delar ut det slutgiltiga betyget på valdagen och avgör vilken regering som har den bästa politiken.

Jag kommer att jobba hårt för förändringar när det gäller familjepolitiken, fastighetsskatten och jobben. Det senare är absolut nyckeln för att kunna utveckla den välfärd som vi alla är beroende av under delar av vårt liv.

(Applåder)

Herr talman! Låt mig börja med att tala om för Lars Leijonborg vilken politik han står för. I ett replikskifte tidigare sade han att han inte kände igen den beskrivning som jag gav av högeralliansens politik som Folkpartiet står bakom. Men i den budgetmotion som är gemensam för de fyra högerpartierna står det att man ska sänka ersättningen i sjukförsäkringen, vilket ska ge en besparing på 400 miljoner kronor, att man säger nej till höjningen av taken i sjukförsäkringen och att man ska sänka ersättningsnivåerna i föräldraförsäkringen med 300 miljoner. Det här bör naturligtvis Lars Leijonborg känna till att han har gått med på.

Herr talman! De bidragsberoende och passiviserade svenskarna är mentalt handikappade och indoktrinerade att tro att politiker kan skapa och garantera välfärd. Så skrev Fredrik Reinfeldt 1993. I samma bok, *Det sovande folket*, skrev han också om 2000-talets farligaste och dödligaste epidemi som är fullt jämförbar med pest, smittkoppor eller aids. Han talade om välfärdsdöden.

Det är möjligt att Fredrik Reinfeldt inte skulle uttrycka sig så i dag, och vi kan alla ändra oss. Men det föraktfulla talet om bidragsberoende och trygghetsnarkomani finns kvar. Det är ett förakt för svaghet och ett förakt för människor som behöver andra människors stöd i svåra livssituationer. Tryggheten är central för rättvisan. Det handlar om tryggheten i ett socialt skyddsnät värt namnet.

Jag har varit aktiv länge inom fackföreningsrörelsen på järnvägen. Där har vi en förening som kallas Skuf. Numera står det för Stockholmskamraternas underhållningsförening. Vi träffas och har trevligt med femkamp och lite annat. En gång i tiden startade den som Stockholmskamraternas understödsförening. Då hade den till uppgift att hjälpa dem som drabbades av sjukdom eller arbetsskador på arbetsplatsen. De hade kanske varit med om en järnvägsolycka. Den gav ersättning till efterlevande när någon hade dött. Det var ett sätt för oss som arbetade att solidariskt ta ansvar för att ingen skulle behöva svälta eller flytta från hus och hem om man blev sjuk, arbetslös eller arbetsskadad.

I takt med att de sociala försäkringarna byggdes ut avvecklades den här typen av föreningar som var rätt vanliga på många arbetsplatser i Sverige. Vi byggde upp ett system som innebär att ingen ska bestraffas för att man blir sjuk eller arbetslös. Vi försökte bygga upp ett pensionsystem som ger en trygg ålderdom. Men i dag är den här tryggheten hotad.

Mängder av människor saknar tryggheten för sin ålderdom genom att Socialdemokraterna och högeralliansen har gjort upp om ett pensionssystem som försämrar pensionerna och förutsätter stora egna insatser. Framför allt kvinnor drabbas när ersättningsnivåer sjunker, karensdagar införs och socialförsäkringarna försämras.

Även de som inte kan arbeta, till exempel de som tidigare kallades för förtidspensionärer, har rätt till trygghet. Som ni har hört vill högeralliansen spara 300 miljoner kronor på försämrade ersättningar till dem.

Vi i Vänsterpartiet har kommit överens med Socialdemokraterna och Miljöpartiet om att de som har sämst ersättningar ska få förbättringar i höstens budgetproposition. Vi har en överenskommelse som Vänsterpartiet har varit pådrivande för att få fram. Där säger vi att ett sätt kan vara att höja bostadstillägget för den här gruppen till samma nivå som den

som gäller för ålderspensionärer. Det kommer att genomföras om vi finns kvar i majoritet efter höstens val.

Många pratar om trygghet för barn. Det innebär att man inte ska tvingas flytta om mamma blir arbetslös. Man ska inte tvingas att avstå från att vara med på skolutflykten om pappa blir sjuk. En avgiftsfri skola i ordets rätta bemärkelse innebär att inget barn ska förhindras att vara med på någon aktivitet i skolan på grund av ekonomin.

Vi behöver fler vuxna i förskola och skola för att skapa den trygghet som gör människor så trygga att de vågar ta risker senare i livet.

Tryggheten finns i en generell välfärd som ger tillgång till en bra omsorg, en bra utbildning, en bra vård och kultur för alla.

Privata lösningar leder bara till att vinstintresset tar över. Om mer ska betalas via avgifter i stället för solidariskt via skattsedeln gynnas de som redan har det bäst och som kan betala för bättre försäkringar, bättre vård och bättre omsorg, medan andra får stå tillbaka och hålla till godo med det sämsta.

Tryggheten kommer av att vara behövd, att ha ett arbete att gå till, en inkomst att försörja sig med. För Vänsterpartiet är arbete åt alla inte bara en paroll eller full sysselsättning bara ett kongressbeslut som kan hantearas hur som helst. Det är det överordnade målet för all politisk verksamhet.

Därför har vi föreslagit stora satsningar på välfärden, 200 000 nya jobb inom generell välfärd, på offentlig sektor som en motor i samhällsekonomin som också kommer att ge efterfrågan på privata tjänster. Vi har föreslagit satsningar på ny miljö- och energiteknik som kan ge kanske uppemot 170 000 nya jobb fram till 2020 men också ökad efterfrågan genom en rättvis fördelningspolitik som gör att de som har minst får större möjlighet att efterfråga varor och tjänster. Vi föreslår dock inga skattesänkningar för de rikaste, inget borttagande av förmögenhetsskatten som bara skulle gynna dem som använder pengarna till att betala av på lån eller köpa fler aktier.

Vi föreslår också en politik där småföretagen slipper undan några av de restriktioner som finns till exempel i form av ansvar för sjuklöneperioden som innebär svårigheter att anställa och få en tryggad kreditförsörjning.

Trygghet i anställningen kommer av rättigheter på arbetsplatserna. När undantag gjordes från lagen om anställningsskydd för små företag av den oheliga alliansen Miljöpartiet och högerpartierna drabbades kvinnor och fackligt aktiva. Nu rensar vi upp bland de otrygga anställningsformerna och går vidare med rätten till heltid och rätten till tillsvidareanställning för fler. Mot det står ett centerparti som föreslår att en 25-åring ska kunna avskedas bara för att chefen tycker illa om henne eller för att hon har blivit gravid eller för att hon har gått med i en fackförening.

Vår väg är den motsatta. För att få trygghet på arbetsplatserna som gör att man vågar vara kritisk, vågar yttra sig och engagera sig för förändringar krävs att de fackliga rättigheterna stärks. Företag ska inte kunna avskeda fackligt förtroendevalda eller de övriga anställda som är kritiska mot arbetsgivaren och sedan kunna köpa sig fria med ett skadestånd. Arbetsrätten måste förstärkas.

Tryggheten finns också i en säker tillgång till samhällstjänster som alla måste nyttja. Tryggheten är en säker tillgång till vatten, till el, till järnvägstransporter och övrig samhällsservice. Där har vi avregleringsentusiasterna i högeralliansen. De vill sälja ut och privatisera, avreglera fler marknader. Så kommer vinstintresset in där också. Det blir svårare för den som har lite att få en tryggad elförsörjning och vattenförsörjning.

Avregleringarna har varit ett fiasko. Inse det! Ni sade att det skulle bli billigare och bättre. Det blev varken billigare eller bättre. Det blev dyrare och sämre.

Jag har varit på många torgmöten där jag har mött människor och ställt frågan: Kan alla ni som tycker att Posten har blivit bättre sedan avregleringen räcka upp en hand? Till min förvåning på ett torgmöte vid Slussen räckte en kvinna upp handen. Det visade sig vara Marianne Nivert, ordförande i Postens styrelse. Jag antar att några av högeralliansens företrädare också tycker att Posten har blivit bättre och postservicen förbättrad genom avregleringarna. Ni är i minoritet bland svenska folket.

Vinstintresset får inte styra tillgången till samhällstjänster.

Tryggheten finns i en egen bostad som inte fastighetsägaren kan vräka en ifrån hur som helst. Jag talar om tryggheten för barn som lever i familjer med knappa ekonomiska villkor och som i dag vräks när deras föräldrar inte kan betala hyran. Utförsäljningen av hyresrätter till bostadsrätter leder till ökad segregation då några få blir rikare och alltför tvingas flytta. Många har inte kreditvärdigheten hos bankerna som gör att man kan ta ett lån för att köpa sig en lägenhet. Då tvingas man söka sig bort från sin hembygd.

Lyxrenoveringar leder till att människor tvingas flytta för att hyrorna ökar för mycket. Vänsterpartiet säger: Bygg minst 40 000 nya lägenheter per år, varav minst 20 000 hyresrätter. Bra bostäder till billig hyra är en mänsklig rättighet enligt FN:s konvention.

Tryggheten finns i att slippa vardagsrädslan som många kvinnor känner när de tar en omväg, inväntar sällskap eller går hem sent på kvällen med nyckelknippan i den ena handen och mobiltelefonen i den andra. Mäns våld mot kvinnor måste uppmärksammas och bekämpas som ett samhällsproblem, inte ett individuellt problem bland dem som begår brott utan ett problem för oss alla därför att det drabbar alla kvinnor.

De som utsätts för våld ska ha tryggheten i att bli omhändertagna på ett bra sätt. Därför satsar vi på kvinnojourer, tjejjourer och feministiskt självförsvar.

Det handlar också om trygghet för dem som studerar. Studenter på högskolor och universitet har förlorat 1 500 kr i månaden sedan 90-talets början. Nu tar vi ett litet steg i rätt riktning genom höjningen med 300 kr i år, men vi kommer att fortsätta att arbeta för att extra arbete eller rika föräldrar inte ska vara förutsättningen för studier.

Tryggheten finns i ett rättssystem som behandlar människor lika. Så är det inte i dag. Lågavlönade människor med utländsk bakgrund har sämre förutsättningar att få en rättvis behandling i rättssystemet än de som är rika. När statens kontrollmakt och övervakning ökar så ökar också otryggheten när det gäller att uppgifter ska användas för yrkesförbud eller åsiktsregistrering. Det finns de i Sverige som har gjort det förr. Samarbete med CIA för att avvisa flyktingar ökar också otryggheten.

Tryggheten finns i att inte bli diskriminerad på grund av funktionshinder, sexualitet eller etnicitet. Hatbrotten ökar i vårt samhälle. Invandrade och HBT-personer utsätts dagligen för trakasserier. Rasismen och högerextremismen är på frammarsch. Vi bekämpar den i stället för att gå den till mötes. Vi tar inte deras problembeskrivning som utgångspunkt för vår politik.

Vi utformar en flyktingpolitik som är human och generös till skillnad från den som Moderaterna och Socialdemokraterna har varit överens om. Hoten mot tryggheten kommer från höger. Tryggheten förutsätter rättvisa, och rättvisa kommer från vänster.
(Applåder)

Anf. 50 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Vi har tidigare i dag diskuterat olika regeringsalternativ som kan bli utfallet av höstens val. Det kan vara så att de partier som i dag styr Sverige – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – tillsammans samlar majoritet.

Då är min fråga till Lars Ohly om ni menar allvar med ert krav på att ni ska ingå i regeringen för att få största möjliga inflytande om det blir vänstermajoritet i valet, eller om det bara är munväder.

Anf. 51 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Göran Hägglunds fråga kan naturligtvis returneras. Vi står som företrädare för två olika partier bakom två olika alternativ i svensk politik, och Göran Hägglund kommer inte att lägga sig platt för allt det som Lars Leijonborg, Fredrik Reinfeldt och Maud Olofsson säger. Ni är inte överens om allting. Hur platt kommer du att lägga dig om fastighetsskatten, om familjepolitiken?

Det är naturligtvis upp till väljarna att avgöra. Vi går till val för att vinna ett val, både för att förhindra att högeralliansen tar makten och för att förstärka vänstern i svensk politik. Jag är ganska förhoppningsfull om att vi kommer att lyckas med bägge.

Efter valet får väljarnas inflytande över en regeringsbildning och den politik som ska föras vara det avgörande för de förhandlingar som ska föras. Nu ska vi vinna ett val i strid med er som vill öka otryggheten och orättvisan i samhället.

(Applåder)

Anf. 52 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag gissar att många väljare ändå är intresserade av besked i den här frågan. Hur kommer vänsteralternativet att se ut om de får regeringsmakten? Lars Ohly tonar nu ned det hela och säger att han inte ger några besked om det. Men vill inte de väljare som funderar på att rösta åt vänster veta hur den regeringen ska vara sammansatt? Är det ointressant? Det finns ju ganska stora skillnader mellan er.

Det finns två regeringsalternativ i Sverige. Det finns Allians för Sverige med fyra enskilda partier som samarbetar med respekt för varandra och kommer överens på område efter område. Det andra regeringsalternativet består av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister som gör sitt yttersta för att gräva diken mellan partierna inför valet. Väljarna kanske vill veta hur regeringsalternativen ser ut. Har Lars Ohly

pretentioner på att ingå i regeringen och sitta bredvid Göran Persson, eller kommer Vänsterpartiet att lägga ned det kravet? Jag tror att det kan spela roll för vissa väljare när de ska göra sitt val.

Prot. 2005/06:142
15 juni

Partiledardebatt

Anf. 53 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det är ingen tvekan om Vänsterpartiets ambition i höstens val. Det är att förstärka vänsterinflytandet över svensk politik. Det är att få en alltmer solidarisk och rättvis politik för att bekämpa arbetslösheten och de sociala orättvisorna.

Som jag sade är jag ganska förhoppningsfull om att lyckas. En anledning till att jag känner denna förhoppningsfullhet är att vi har 16 budgetöverenskommelser bakom oss. Vi har kunnat samarbeta, och vi har bevisat det genom en mängd överenskommelser. Självklart är inte varje överenskommelse och varje enskild detalj Vänsterpartiets politik. Så går det till när man kompromissar. Vi gör det utifrån styrkeförhållandena i förra valet och utifrån styrkeförhållandena i samhället, i opinionen.

Jag vågar påstå att Vänsterpartiet haft ett inflytande som det tidigare aldrig varit i närheten av. Jag vill självklart förstärka det inflytandet, och min ambition är tydlig: Vi behöver inte bara slå tillbaka högeralliansens attacker mot solidariteten. Vi behöver också förstärkt solidaritet, trygghet och rättvisa i Sverige.

(Applåder)

Anf. 54 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Också jag tycker att det är intressant att lite grann diskutera regeringsalternativen. I dag åker statsministern till toppmötet för att diskutera EU:s nya grundlag och hur vi ska hantera den. Man har ju sagt att man ska ha en liten tankepaus, vilket jag tycker är bra för det ger oss möjlighet att fundera över EU:s uppdrag. Hur kan vi få ett smalare men vassare EU, ett EU som gör rätt saker? Hur kan vi nationellt förstärka parlamentens roll så att de får större inflytande över EU-politiken? Hur ska vi kunna få ett bättre samband mellan det som händer i EU och i de enskilda länderna?

Lars Ohly har lovat att kämpa för att få ingå i en socialdemokratisk regering. Jag tycker att det är hedervärt, och till och med hederligt mot svenska folket, att säga det. Då är det väl mer ohederligt att Göran Persson förnekar att så skulle vara fallet.

I veckan sade Lars Ohly att ett viktigt krav i en kommande regeringsförhandling är att hålla folkomröstning om EU-medlemskapet. Samma krav framförs av Miljöpartiet. Jag vill därför fråga Lars Ohly: Ska vi tolka det som ett ultimatum från Vänsterpartiet? Kommer det, om vi får se Vänsterpartiet och Socialdemokraterna i samma regering, att innebära att Sverige ska lämna EU?

Anf. 55 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Maud Olofsson har läst en artikel i Dagens Nyheter lika slarvigt som hon läser ungdomsarbetslöshetsstatistik.

Folkomröstning om medlemskapet är inte aktuellt. Däremot är det viktigt att svenska folket får säga sitt innan EU:s grundlag hanteras i Sverige. Numera borde man ju nästan införa trängselavgifter i mitten av svensk politik. Vänsterpartiet tänker inte hålla på och trängas med de

andra där. Vi står för ett tydligt vänsteralternativ, vilket bland annat innebär folkomröstning om alla större förändringar av EU:s fördrag. Och det kommer vi att stå fast vid.

(Applåder)

Anf. 56 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag läste också något annat där Lars Ohly säger att Sverige borde ställa sig ännu längre bort från EU än Norge. Vad betyder det? Betyder inte det att vi ska stå utanför? Betyder inte det att vi ska lämna EU? Om det är viktigt för Vänsterpartiet vore det väl hederligt mot svenska folket att gå ut i valrörelsen och säga det. Jag tror att Lars Ohly behöver ha ett samtal med Göran Persson, för det där går inte riktigt ihop.

Även om Göran Persson inte är någon stor vurmare för EU-samarbetet och har en ganska tveksam inställning har han dock sagt att vi ska vara kvar i EU, men om jag förstått saken rätt vill både Vänsterpartiet och Miljöpartiet lämna EU. Vi ska stå längre från EU än vad Norge gör. Återigen: Bli det ett ultimativt krav? Hur kommer en ny regeringspolitik att se ut på det här området?

Jag tycker att vi behöver EU. Vi behöver EU om vi ska rena Östersjön. Vi behöver EU om vi ska få fram de alternativa bränslena. Vi behöver EU när vi ska bekämpa brottsligheten. Vi behöver EU om vi ska få fart på jobben i Europa. Vi behöver EU när vi ska skapa fred och säkerhet i Europa. Ett smalare men vassare EU är min dröm om EU.

Om vi ska kunna lösa alla de gränsöverskridande frågorna behöver vi EU-samarbetet. Lars Ohly vill lämna det. Frågan är hur trovärdigt det är. Kommer du att driva det? Kommer du att ställa saken på sin spets när du ska regeringsförhandla med Göran Persson? Vad för ni för samtal i kulisserna som vi andra inte får vara med om? Ge besked till väljarna. Jag tror att de förväntar sig det.

Anf. 57 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Maud Olofsson lät nästan avundsjuk mot slutet av repliken.

I höst kommer en dom i EG-domstolen som handlar om ifall svensk fackföreningsrörelse ska ha rätten att ta till stridsåtgärder för att hävda kollektivavtal eller inte. Om den domen skulle gå Sverige emot kommer jag att väcka frågan om ett svenskt utträde ur en union som förbjuder oss att kämpa för rättvisa på arbetsmarknaden.

(Applåder)

Anf. 58 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det går bra för Sverige, säger statsministern. Och visst befinner vi oss i en högkonjunktur som enligt alla bedömare är på väg att ta slut och som är av sällan skådat slag. Naturligtvis tycker vi att det är bra att hjulen snurrar för många svenska storföretag. Det är väldigt bra. Samtidigt är det som statsministern säger ett slag i ansiktet på många människor i dag. Jag tror att det är många som inte känner igen sig.

Handen på hjärtat, du som lyssnar på debatten: Tycker du att det går tillräckligt bra för ett land när mer än en miljon människor inte går till jobbet varje dag, trots att det är högkonjunktur? Tycker du att det går

tillräckligt bra när vart femte hushåll under någon period förra året var beroende av socialbidrag? Tycker du att det går tillräckligt bra när 150 000 ungdomar, nästan var tredje person under 24 år, inte ens fått in en fot på arbetsmarknaden? Tycker du att det är acceptabelt att tjänstemännen vid arbetsförmedlingarna förmedlar ett fast jobb per arbetsförmedlare och år och fler och fler sysselsätts i meningslösa åtgärder?

Jag är glad och stolt över Sverige, men jag blir rädd när jag ser hur socialdemokratin blundar för att den så kallade svenska modellen i rask takt håller på att förvandlas från att ha betytt jobb och välfärd för alla till att betyda permanent arbetslöshet och dålig välfärd för många. När statsministern hävdar att det går bra är mitt svar att det skulle kunna gå så mycket bättre.

Tänk om Sverige vore som Danmark! Om vår regering gjorde den förnyelse av arbetsmarknaden som den danska regeringen gjort skulle vi ha 270 000 fler i arbete än vad vi har i dag. Om vi omsätter det i bnp skulle det betyda 11 500 kr mer till varje svensk. Då skulle arbetstagarna må bättre och känna sig tryggare på jobbet. Det gör de nämligen i Danmark. Och, det kanske viktigaste av allt, då skulle 70 % av alla unga mellan 20 och 24 år ha ett arbete, att jämföra med hur det är i dag i Sverige när bara varannan ung får ett arbete. Danmark har lyckats förena god tillväxt med nya jobb. Det som den svenska regeringen åstadkommit är något helt annat. Det är tillväxt utan jobb.

Tänk om Sverige vore som Danmark! Visst är det lättare att bli av med jobbet i Danmark, men om du blir av med jobbet kan du lätt hitta ett nytt. Jag har sett det med egna ögon. På var och varannan butiksdörr i Köpenhamn hänger det lappar om att de söker personal. Handen på hjärtat, Göran Persson: När såg du sådana lappar i Sverige senast?

Danmarks framgång handlar om ett modernt synsätt på trygghet för de anställda. Där ligger tryggheten i att kunna få ett nytt arbete när man förlorar det gamla. I Sverige håller arbetarrörelsen krampaktigt fast vid att tryggheten ska ligga i att kunna behålla ett gammalt jobb, mycket naturligtvis tack vare att det inte finns några nya att få.

När vi nu möts i den sista partiledardebatten här i riksdagen före valet tycker jag att Göran Persson ska svara mig: Hur kan det komma sig att den moderna arbetsmarknad som är möjlig för danska LO är så tvärt omöjlig för den svenska arbetarrörelsen? Hur kan det komma sig att den flexibilitet som socialdemokrater i Danmark applåderar är som ett rött skynke för er socialdemokrater i Sverige?

Sanningen är att när det går bra för Sverige behöver vi rusta oss. Regeringen har inte i högkonjunktur lyckats forma en arbetsmarknad som ger nya jobb åt fler. Hur ska ni då lyckas i lågkonjunktur? Och om nästa lågkonjunktur blir som den förra, att ännu fler ställs utanför, kommer dråpslagen att komma som brev på posten. Var så säker. Då blir Socialdemokraternas hot om höjda skatter verklighet. Pär Nuder och Göran Persson har redan flaggat för 40 kr i kommunalskatt. Då kommer vi att tvingas till nedskärningar i skolan, vården och omsorgen. Glöm inte att det är de med minst marginaler som först drabbas av besparingarna. Det vet många från 90-talets besparingsår.

Det är bara genom att nu lägga grunden för nya jobb som vi kan värna välfärden framöver, inte på något annat sätt. Grunden för välmående företag och nya jobb är sunda och långsiktiga förutsättningar. Där-

för är Allians för Sveriges energioverenskommelse en viktig signal. Den energipolitik som vi har enats om är en seger för alla dem som har längtat efter en energipolitik som tar sig ur gamla lösningar kring kärnkraften och samlas kring det som förenar, kring utvecklingen av de moderna och miljövänliga energislagen, med styrmedel som gäller över tid. Därför gav gårdagen ett viktigt besked till var och en som är konsument. Nu vet du att med Allians för Sverige i regeringen kommer din energiförsörjning att vara tryggad både på kort och på lång sikt. Vi gav ett viktigt besked till alla företagare i allmänhet och framför allt till basindustrin. Nu kan ni lita på att en alliansregering kommer att kunna driva en energipolitik som innebär stabila spelregler och en ökad konkurrens. Vi gav också ett viktigt besked till alla dem som står i begrepp att investera i ny miljövänlig teknik och energi. Nu vet ni att Allians för Sverige kommer att satsa på att utveckla den miljövänliga teknik som måste komma. Nu vet ni att vi ska ta till vara de enorma möjligheter som förnybar energi öppnar för svensk landsbygd och för svenska landsbygdsföretagare. Vi ser fram emot den dag då ni tillsammans med LRF fyller målsättningen om 25 000 nya jobb genom investeringar i förnybar energi.

Centerpartiets utgångspunkt i energipolitiken är väldigt enkel. Låt oss, i stället för att fortsätta att tråta om det som skiljer, försöka samlas kring det som förenar! Och formulerar vi det så borde många, både från höger och från vänster, kunna vara överens om att det behövs investeringar i ny miljövänlig förnybar energiproduktion. Och menar fler än alliansen allvar med det och låter bli att på nytt göra energipolitiken till en fråga om partitaktik eller valstrategi borde det också finnas förutsättningar för en i verklig mening bred och blocköverskridande energipolitik.

Nu är det upp till Socialdemokraterna att ge besked. Jag hoppas att statsministern, när han har fått gå ut i skogen och fundera en stund, har läst dokumentet och lagt det sida vid sida med det som vi hade samarbete om, också ger besked om en bredare uppgörelse. Du är statsminister för Sverige. Du leder Sverige. Du ska ge besked till svensk fackföreningsrörelse som är orolig för jobben. Du ska ge besked till svenska företag. Låt oss se att det samarbete som du och jag en gång inledde nu fortsätter med alliansen! Haka på det här! Se till att vi får en bred överenskommelse om energipolitiken, så att vi slipper gräla om detta! Jag tror att alla förväntar sig det.

En ny regering måste också förnya välfärden. Visst är det märkligt att trots att regeringen har mer resurser än någonsin att röra sig med har våra skolbarn inte ens hela skolböcker. Våra sjuka kan inte vara säkra på att få vård i tid, och småbarnsföräldrar tvingas stå i årslånga köer för en förskoleplats.

Tolv år har Socialdemokraterna haft på sig, och ändå ser det så illa ut.

Nu stundar valrörelsen, och då vet vi att Socialdemokraterna så gott som dagligen kommer att locka med satsningar på än det ena, än det andra. Men fundera en stund när ni hör allt det här goda: Hur kan det komma sig att vi skattebetalare måste betala ännu mer för att få det som redan borde vara självklart? Varför får vi inte redan nu mer för pengarna? Varför är det så i Socialdemokraternas Sverige att det alltid är den sista skattekronan som ska gå till välfärden men aldrig den första?

Centerpartiet vill ha en bättre välfärd som uppmuntrar och tar till vara kraften i vårdpersonalens entreprenörskap, uppmuntrar fler kvinnor och män att bli välfärdsföretagare. Det är en välfärd som ser den enskildes behov, familjernas behov – ja, allas våra behov. Tänk dig själv om heltidsarbetande mammor och pappor kunde komma hem på fredagskvällen och slippa ställas inför att först behöva städa och tvätta innan de får vila och rå om varandra! Tänk om de kunde komma hem, öppna ytterdörren och se att någon annan redan hade tagit hand om städningen, att någon redan hade tagit hand om tvätten och att något företag hade klippt gräsmattan! Tänk om de i stället för att överhoppas av oändliga måsten kunde få ägna sig åt lite fredagsmys med barnen, ha sovmorgon på lördagen eller kanske bara ta hand om varandra! Tänk om du som har flyttat långt hemifrån slapp oroa dig för att 17 olika personer från hemtjänsten ska komma hem till din gamla mamma och pappa utan att du kan finnas till hands! Tänk om du visste att mamma och pappa hade ett fritt val och själva fick välja vem som kom hem till dem i deras eget hem! Tänk vilken trygghet det skulle innebära! Tänk om vi slapp släpa ut öronsjuka småbarn i nedisade bilar om vintern bara för att de ska få vänta i timmar på akuten, så att doktorn kan konstatera en sprucken trumhinna och skicka med ett recept på vägen! Tänk om doktorn i stället kunde komma hem till det här sjuka barnet! Ja, så skulle välfärden på 2000-talet kunna fungera.

Barnfamiljerna måste få vardagspusset att gå ihop. Kvinnor ska inte behöva slita livet ur sig för att hinna med både arbetsliv och det som görs hemma. Gamla måste få bestämma mer själva och kunna känna trygghet. Sjuka barn ska inte behöva sitta timme ut och timme in i väntrum. Det är en välfärd som förstår att människor är olika och har olika behov och önsknings. Låt oss respektera det!

Herr talman! En ny regerings viktigaste uppdrag är att beskriva att företag ger jobb och att jobb ger välfärd. Allians för Sverige har lämnat tydliga besked om vad vi vill åstadkomma för att få fler jobb. Men vilket är alternativet? Jo, det är tre partier som är långt ifrån överens om vad som ska ske efter höstens val. Det är ett miljöparti som lovar utgifter på 40 miljarder, enligt dem själva, som är berett att höja skatten på miljövänliga bränslen och hindra enskilda människor från att skydda sig mot rovdjur och, dessutom, införa medborgarlön. Vi har ett vänsterparti som lovar utgifter på ungefär 100 miljarder, enligt riksdagens utredningstjänst, utan att finansiera det. De vill anställa 200 000 i offentlig sektor utan pengar, och så vill man lämna EU och förstatliga företag. Till det här ska läggas en socialdemokrati som med egna höga utgiftsambitioner förnekar att man tänker samarbeta med de här två partierna, trots att alla vet att det är det de måste göra.

Ni anklagar oss ofta för skattesänkningar. 250 miljarder, heter det. Det är inte ens sant. Själva har ni utgiftsökningar i hundramiljardersklassen, för ni har väl också en liten lista som ni ska lägga till det här.

Göran Persson! Du har möjlighet att ge besked. Du har några minuter kvar. Hur ska ni finansiera den här miljardrullningen? Hur ska ni få ihop det, ni tre? Jag tror att väljarna vill veta.

En röst på Centerpartiet och alliansen är en röst för jobb och delaktighet. Det är en röst för värme och omtanke i en förnyad välfärd. Det är

en röst för ett grönt Sverige, för optimism och framtidstro, och det är en röst för en ny dröm för Sverige.

(Applåder)

Anf. 59 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Centerpartiet är det parti i den borgerliga alliansen som säger sig stå för miljödelen, den gröna delen, av politiken. Jag har några frågor om det.

Vi har noga studerat Moderaternas miljöpolitik. Moderaterna är det största partiet. Moderaterna vill höja priset på tåg och buss dels genom att ha en högre moms, dels genom att höja banavgifterna. Man vill skära kraftigt i miljöanslagen, vilket minskar möjligheterna att till exempel skydda skyddsvärda naturområden samt rädda ängs- och hagmarker som håller på att växa igen. Man vill bygga massor av nya motorvägar. Man vill stoppa trängselskatten. Man vill också stoppa den skatteväxling som har inneburit en modernisering av svenskt näringsliv och många viktiga steg framåt för utvecklingen i Sverige och att efterfrågan på ny miljöteknik har ökat kraftigt, vilket ger nya företag och nya jobb.

Det vi hittills har sett av Centerpartiet är att man redan har förhandlat bort kärnkraftsfrågan och gjort en överenskommelse där man lovar att ingenting ska hända i energipolitiken på fyra år. Varför är miljön ingen prioriterad fråga för alliansen? Vad kommer Centerpartiet att förhandla bort härnäst?

Anf. 60 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag beklagar att statsministern inte passar på. Du har ännu tid att anmäla dig till replik.

Maria Wetterstrand! Så här är det med miljöfrågorna. Ni är väl inte överens om klimatmålen i vänsterkartellen? Eller hur var det? Vi är överens om klimatmålen.

I går presenterade vi en energipolitik som beskriver bränslebyte, alternativa energikällor, energieffektiviseringar, större satsningar på forskning och utveckling, det vill säga en omställning av energisystemet.

Om vi ska kunna förändra det svenska energisystemet måste vi ha den utvecklingsstrategin. Vi måste satsa på alternativen. Både du och jag ser att det finns mer kärnkraft än någonsin – trots att vi har försökt. Kanske är det dags för både dig och mig att byta strategi och inte diskutera avvecklingsår år ut och år in eftersom det inte leder rätt. I stället ska utvecklingen diskuteras, energialternativen. Vi ska se till att skapa en bred enighet kring hur vi ska kunna satsa på forskning och utveckling, hur vi tillsammans med EU kan gå progressivt framåt på området. Jag kan konstatera att jag har Moderaterna och de övriga i alliansen med på det.

Men hur är det för dig, du som har snabbavveckling som krav, som fortfarande tror att det är avveckling som gäller när det finns mer kärnkraft än någonsin? Vad har du för hjälp av dem som sitter här? Hur ska ni få ihop det i höst? Jag tror att många socialdemokrater också undrar det. Hur ska du få ihop det?

Anf. 61 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! De största framstegen någonsin har hänt under de senaste fyra åren av svensk miljöpolitik. Det är tack vare de förslag som Miljöpartiet har lagt fram och de krav vi har ställt i förhandlingar med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Men det är också tack vare det stora miljöengagemang som finns hos vår statsminister. Det finns en genuin vilja att faktiskt avskaffa oljeberoendet i Sverige, att gå fram med en politik som innebär satsningar på förnybar energi, som innebär att man ställer om till miljöbränslen i bilar och fler miljöbilar.

En av de allra viktigaste drivkrafterna i utvecklingen är den gröna skatteväxlingen. Sett ur ett borgerligt perspektiv har den inneburit större skattesänkningar än skattehöjningar, vilket man tycker att en borgerlig väljare skulle uppskatta. Det innebär också en större frihet för individen att få en lägre inkomstskatt, det vill säga mer pengar i plånboken, och en möjlighet att minska sin miljöpåverkan, vilket innebär lägre utgifter. Det är ytterst få hushåll som över huvud taget har förlorat på skatteväxlingen. De som har gjort det – om de till exempel har en oljepanna och en stadsjeep – investerar nu bort sina oljepannor, vilket är en oerhörd drivkraft i omställningen. Efterfrågan ökar på ny miljöteknik, på effektiv resurssnål teknik, som är det som Sverige behöver i framtiden för att kunna konkurrera.

Jag tycker inte att vi i Miljöpartiet behöver bevisa att vi kan påverka utvecklingen mot en bättre miljöpolitik i Sverige. Verkligheten talar för sig själv. Verkligheten i de resultat man har sett från alliansen är att man tänker slopa den viktigaste drivkraften för omställningen och ha ett moderat parti som vill göra betydligt många fler saker sämre på miljöområdet.

Anf. 62 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag kan gärna ge Maria Wetterstrand kredit för hennes engagemang i miljöfrågorna och en del av de åtgärder som ni har genomfört. Men jag kan också se att en hel del av den miljöpolitik ni står för innebär mer byråkrati, krångel och förbud. Jag tror inte att det är så vi kan förbättra miljön.

Jag pratar med många företag som vill göra miljöinvesteringar, som väntar årtal på att få besked om deras miljöinvesteringar, som får driva frågan ända upp till miljödomstolen för att få besked. Ett företag med många anställda där jag bor har väntat i sju år för att göra miljöförbättringar. Det är inte så vi får bättre villkor och en bättre miljö.

Nu är vi överens om bränslebyte, Maria. Det är det som är det fina med gårdagens uppgörelse. Också Allians för Sverige tycker att det är ett viktigt framtida uppdrag. Den energiöverenskommelse som vi har med alliansen är bättre på det sättet än den vi hade med Göran Persson, nämligen att bränslebyte finns som en viktig del i denna energiöverenskommelse.

Jag är tillbaka till att vi ska se på vad som förenar. Både du och jag vill nå resultat på miljöområdet. Låt oss se vad det är som förenar. Vi har en bred samsyn att vi ska göra detta bränslebyte. Försök inte blanda bort korten utan se möjligheterna. Jag kan också se att om vi då minskar byråkratin, om vi gör en tillväxtinriktad grön politik där vi använder företagen för att göra omställningen, har vi något positivt att se fram emot.

Jag vet att det är många svenska företag som vill vara med i omställningen. Då ska vi inte krångla till det för dem. Det är lite skrämmande att se att skatteväxlingen i längden kan innebära att vi kommer att behålla en del av de miljöovänliga sakerna. Jag kan också konstatera att regeringen beslutat att ta bort koldioxidskatten från januari 2007. Det har väl ni varit med om, om jag förstår saken rätt, eftersom ni har varit med om budgetöverenskommelsen?

Se den breda överenskommelsen. Jag tror på en grön omställning av Sverige, men det fina för mig är att jag har alliansen med mig.

Anf. 63 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Herr talman och kära åhörare! Jag fortsätter ungefär där jag och Maud Olofsson slutade alldeles nyss.

Jag är bekymrad över växthuseffekten och det svenska oljeberoendet. Men jag är oerhört hoppfull inför framtiden och ser att det faktiskt innebär enorma möjligheter för oss.

Jag går inte hela dagarna och är ledsen och orolig. Jag tycker inte att ni ska vara det heller. Oroa er inte för miljöproblemen. Tänk på alla de fantastiska möjligheter vi har att göra någonting åt detta och vad det innebär för framtiden.

När det gäller vårt beroende av olja är huvudinriktningen för mig att vi har ett miljöansvar att minska vårt oljeberoende. Växthuseffekten är minst solidarisk med de fattiga länderna i världen. Det är alltid de fattiga länderna som drabbas hårdast. Det är där torkan blir värre. Det är där stormarna blir värre. Det är där korallreven – där fiskarna bor – dör på grund av stigande temperaturer i havsvattnet. Det är de som får de största problemen. Vårt ansvar gentemot de fattiga på andra sidan jorden är oerhört viktigt – och vårt ansvar för en hållbar miljö för våra barn och barnbarn.

Men det finns också ett säkerhetspolitiskt argument. Att vara så beroende av en resurs som vi vet kommer att ta slut, som vi dessutom vet kommer från några instabila och osäkra regioner i världen i dag, är inte en smart strategi för framtiden.

Det är dessutom inte särskilt smart ur ekonomisk synvinkel. Det är mycket bättre att vi blir mer självförsörjande än i dag när det gäller till exempel drivmedel för våra bilar, att vi producerar mer av det här i Sverige hos svenska företag.

Den strategi som vi har haft hittills när det gäller oljeberoendet har inneburit att den tekniska utvecklingen har drivits framåt. Den har inneburit att försäljningen av miljöbilar har ökat och nu är uppåt 20 % av de nya bilar som säljs. Det har gjort att vi har fått miljöbränslen ute på alla större bensinmackar och en möjlighet för fler att använda sig av dem. Det har inneburit att företag inom de här sektorerna har vuxit och skapat fler arbetstillfällen. Framför allt har det inneburit att vi har blivit smartare med vår resursanvändning i Sverige.

Den utvecklingen måste fortsätta. Det är en av de viktigaste frågorna för Miljöpartiet under den kommande mandatperioden att utvecklingen för att avveckla oljeberoendet fortsätter. Vi ser enorma möjligheter, att det kan skapas nya företag och nya arbetstillfällen på detta sätt. Det är också, tror jag, arbetstillfällen som kommer att finnas kvar under lång tid framöver. Det är inga tillfälliga jobb. Det är företag som kommer att

kunna konkurrera internationellt med de verksamheter man bedriver, därför att avvecklingen av oljeberoendet är en fråga som är aktuell i alla länder runtomkring i världen i dag, inte minst därför att man ser just de säkerhetspolitiska och ekonomiska aspekterna av det hela.

Det är inte så att George Bush plötsligt har drabbats av någon känsla av miljöansvar mot kommande generationer, men han gör enorma satsningar på förnybara energikällor, på nya bränslen till bilar och ny teknik därför att han är orolig för säkerheten och ekonomin. Man önskar att de svenska moderaterna kunde lyssna lite mer på George Bush i just den där lilla detaljen.

Jag är också engagerad för att få en smartare resursanvändning i samhället över huvud taget. När vi ser på våra transporter är det en av de viktigaste förändringar som vi behöver göra. Vi behöver exempelvis få över godstrafik från långtradartransporter i större utsträckning till järnväg. Det skulle också få den positiva effekten att säkerheten på vägarna ökade och det blev betydligt mer utrymme och mindre köer på vägarna om man fick bort en del av de lastbilar som går där i dag.

Här vill då Moderaterna höja banavgifterna så att det ska bli dyrare att transportera på järnväg.

Jag tycker att det är smart med kollektivtrafik i de områden där det fungerar, där det bor mycket människor. Där ska man ha kollektivtrafik som är väl utbyggd, som är modern och som dessutom är billig – mer pendeltåg, bussar, spårvagnar och tågtrafik som är tillgänglig i hela Sverige.

Där vill också Moderaterna höja priset på all kollektivtrafik.

Den första punkten i Miljöpartiets valmanifest handlar inte om oljeberoendet utan om barnen, om barnens bästa och barnens rättigheter.

Miljöpartiet skiljer ut sig inom politiken genom att vi tycker att det är oerhört viktigt att man i de politiska församlingarna tänker långsiktigt. Vi ska inte bara tänka på vad som är bäst för oss som lever här nu, för att vi ska få det så bra som möjligt, utan vi måste också tänka på vad det är som är bra för framtiden, för dem som ska leva här efter oss, för dem som växer upp i dag, men också för människor på andra sidan jorden.

Barnens rättigheter är en av de viktigaste frågorna för Miljöpartiet, och har alltid varit det. Vi anser att barnen ska ha rätt att ta mer plats i det samhälle som är i dag. Men i samhällsplanering och i många sammanhang där man diskuterar politik glömmar man helt bort barnen.

Några av de förslag som vi tar upp i vårt valmanifest är att utveckla närmiljöerna, så att de miljöer som finns runtomkring där människor har sina bostäder är bra att leva i för barn, är lätta att röra sig i. Man ska våga låta sina barn gå ut och leka utan att vara orolig för att de blir överkörda av bilar, att de blir överfallna, att det finns otrygga miljöer runtomkring.

Vi har också med förslaget om en förlängd föräldraförsäkring. Vi vill ha en föräldraförsäkring som i ett första steg byggs ut till 18 månader, så att man har möjlighet att vara hemma längre med sina barn. Vi vet att vi i Sverige har den bästa föräldraförsäkringen i världen i dag, och det tycker vi är fantastiskt. Vi tycker att vi ska fortsätta på den vägen och öka möjligheterna att just stanna hemma med barnen när de är små.

Vi anser att alla barn har rätt till frihet från diskriminering. Det ska även gälla barn som inte passar in i den mall som samhället ibland, tycker jag att det känns som, vill stöpa in alla i, ett slags mall som alla ska

passa in i. Det är inte alla barn som passar i den mallen. Alla barn passar inte med samma undervisningsformer i skolan. Alla barn passar inte att lära sig precis samma sak vid exakt samma tidpunkt i livet på exakt lika lång tid. Skolan måste få vara olika, och skolan måste vara individanpassad, så att den kan fungera på ett bättre sätt för barnen, även för dem som inte passar in i just den mall som vårt samhälle i dag är uppbyggt för.

Vi vill att barnkonventionen ska göras till svensk lag, att den ska införlivas i svensk lagstiftning. Det är delvis fullföljt i dag, men inte fullt ut. Det är ett strukturerat sätt att jobba med de här frågorna, så att man hela tiden försöker få in frågan om barnens rättigheter när man fattar politiska beslut.

I det valmanifest som Miljöpartiet går till val på finns också frågan om lika lön oavsett kön med. Vi vill se ett handslag mellan fack och arbetsgivare. Arbetsgivare innefattar i det här fallet naturligtvis även stat, kommun och landsting. Man ska ta i hand på och säga att vi under den kommande mandatperioden ska utradera de löneskillnader som i dag finns mellan män och kvinnor. Det är facket och arbetsgivarna som har möjligheten och förmågan att göra detta, men vi har inte fått den respons från fackföreningarna som vi skulle ha önskat på det förslaget. Men vi hoppas att arbetet med det kan fortsätta.

I vårt valmanifest finns också frågan om Östersjöns framtid med. Vi ser nu att det är nödvändigt att stoppa torskfisket för att det ska kunna finnas någon torsk för våra barn och barnbarn att fiska i framtiden.

Frågan om studenternas rättigheter finns med. Vi vill höja studiemedlen med 1 000 kr. Det ska inte vara lån, utan bidrag. Vi anser inte att svenska studenter ska behöva skuldsätta sig ytterligare än vad de behöver göra redan i dag.

Där finns frågan med om att vi ska ha ett bistånd från Sverige som är 1 % av bruttonationalinkomsten. Det är en oerhört viktig solidaritetsfråga. Vi har också med frågan om rättvis världshandel och hur man ska kunna arbeta för detta. Men biståndet får man inte glömma bort i sammanhanget. Det är en livlina för många fattiga människor i dag att Sverige har ett generöst bistånd. Vi ska också driva på andra länder runtomkring oss att försöka uppfylla den nivån på biståndet som vi själva gör.

Vi har i vårt valmanifest också med att man ska ta krafttag emot den diskriminering som finns i det svenska samhället. Vi menar att det finns några grundläggande orsaker till bristande integration i dag, och en av de viktigaste är diskriminering. Det förekommer diskriminering i arbetslivet. Det förekommer diskriminering på bostadsmarknaden. Det förekommer diskriminering om man går till banken och söker ett lån. Det förekommer diskriminering inom rättsväsendet, där människor som ser ut att ha utländsk bakgrund får hårdare straff och blir lättare dömda än andra.

Detta är inte acceptabelt i Sverige. Det måste vi politiker ta vårt ansvar för och göra någonting åt.
(Applåder)

Anf. 64 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag har en fråga till Maud Olofsson: Kommer Centerns nya energipolitik att underställas Centerns stämma?

Anf. 65 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag kan upplysa statsministern om att denna politik redan är underställd Centerpartiets riksstämman. Du kan läsa i både förtroenderådets och Centerpartiets grundläggande dokument vilken inriktning vi vill ha på energipolitiken. Det är det viktiga beskedet till dig i dag.

Ge mig besked: Vad tänker du göra? Om du lägger de två dokumenten bredvid varandra, vad är det i överenskommelsen inom Allians för Sverige som du inte kan ställa upp på? Vad är det i energiomställningen, i effektiviseringen, i satsningen på forskning och utveckling som du inte kan ställa dig bakom? Jag tycker att det är viktigt att du ger ett besked till alla dina fackföreningsaktiva, till basindustrin, till företagen. Varför vill du inte ha en bred uppgörelse då du har chans att ställa dig bakom det här?

Anf. 66 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vill bara veta om Centern fortfarande vill avveckla kärnkraften. Står stämman och Centerpartiets parti bakom avvecklingen av avvecklingslagen?

Anf. 67 MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag har kunnat konstatera att det tal om årtalsexercis som vi har ägnat oss åt i alla dessa år har lett till att vi har mer kärnkraft än någonsin. Ingen kan beklaga det mer än jag. Därför har Centerpartiet valt att byta strategi. Vi tror att vi genom utveckling av alternativen, bättre energieffektivisering och en positiv utveckling för de gröna energislagen kommer att nå bättre resultat.

Tyvärr är det så att även stängningen av Barsebäck 1 och Barsebäck 2 har följts av effekthöjningar i de befintliga kärnkraftverken som du själv har varit med och beslutat om, så att vi har mer kärnkraft än någonsin.

Min slutsats är: Låt oss satsa på det som är positivt, det som ger det gröna och det som ger det hållbara! Då kan vi få det in i energisystemen, och vi kan vara säkra på att vi har tillräcklig effekt för att känna trygghet för jobben och för basindustrin.

Vad är din lösning med Miljöpartiet och med Vänsterpartiet? Hur kommer din energipolitik att se ut om du inte ser att Allians för Sverige inbjuder dig och socialdemokratin till att skapa denna breda uppgörelse?

Anf. 68 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik:

Herr talman! Den energipolitik jag står för kommer att var baserad på den uppgörelse vi har med Centerpartiet och som det röstades för här i kammaren så sent som i går. Det är viktigt att säga.

Jag beklagar att i den nya uppgörelsen försämras också förutsättningarna för bioenergin radikalt i och med att de sista sju örena i koldioxidskatt nu tas bort. Det är djupt beklagligt.

Anf. 69 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag vill tacka mina meddebattörer för den här debatten. Jag vill tacka mina kamrater i riksdagen för den här mandatperioden. Det har varit en delvis spänstig debatt, men låt mig uttrycka en förhoppning inför de fortsatta debatter vi ska föra inför den 17 september: Låt oss

tillsammans göra dem lite mer framtidsinriktade! Låt oss tala om hur Sveriges ekonomi ska bli mer jobbskapande, hur vi får en integrationspolitik som inkluderar alla och hur vi får en skola som lägger grunden för ett bättre samhälle!

Diskussionen här har handlat mycket om statistik och om det som har varit. Sådant är viktigt. Det ger utgångspunkten. Men till sist är det ändå alternativen inför framtiden som avgör.

Partiledardebatten var härmed avslutad.

3 § Ny riksdagsledamot

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprövningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Ann-Christin Ahlberg (s) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 augusti 2006 sedan Sonja Fransson (s) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen.

Stockholm den 14 juni 2006

Bengt-Åke Nilsson

/Kerstin Siverby

4 § Anmälan om namnändring

Förste vice talmannen meddelade att Chatrine Pålsson (kd) ändrat namn till *Chatrine Pålsson Ahlgren*.

5 § Meddelande om miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06:MJU26

Förste vice talmannen meddelade att information om behandlingen av miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06:MJU26 hade delats ut till kammarens ledamöter.

6 § Meddelande om information från regeringen

Förste vice talmannen meddelade att *lördagen den 17 juni kl. 9.00* skulle statsminister Göran Persson återrapporera från Europeiska rådets möte den 15–16 juni.

Meddelandet hade delats ut till kammarens ledamöter.

Föredrogs och bordlades åter
Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2005/06: MJU14, MJU20,
MJU27, MJU29 och MJU30

**8 § Ändringar av ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och
Vissa skattefrågor rörande statsråden**

*Ändringar av
ekonomiska villkor för
riksdagens ledamöter
och Vissa skattefrågor
rörande statsråden*

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2005/06: KU33
Ändringar av ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter (framst.
2005/06: RS4) och
skatteutskottets betänkande 2005/06: SkU38
Vissa skattefrågor rörande statsråden.

Anf. 70 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Herr talman! Detta är en sammanlagd debatt, men huvudinriktningen är det i betänkande 33 från konstitutionsutskottet, där partierna i allt väsentligt har enats om vissa ändrade ekonomiska villkor och andra ersättningar för riksdagsledamöterna. Det har föregåtts av ett ganska omfattande beredningsarbete med olika expertutredningar där Riksdagsstyrelsen sedan har lagt fram sitt förslag.

Jag vill till en början konstatera att detta att bli vald till det förtroendeuppdrag det är att vara riksdagsledamot är bland det finaste som man kan uppnå i det demokratiska systemet. Det vilar ett stort ansvar på oss som har fått det förtroendet tid efter annan.

Jag vill också konstatera att riksdagsuppdraget är ett mycket viktigt samhällsuppdrag och att ledamöternas arbetssituation på många sätt skiljer sig från de flesta andra uppdrag och anställningar i samhället. Det är därför svårt att jämföra en ledamots arbetsuppgifter och arbetsförhållanden med någon annan yrkesgrupps förhållanden. Det finns enligt Socialdemokraternas mening all anledning att hålla en tydlig rågång mellan de skillnader som finns mellan en anställning och ett förtroendeuppdrag. Det råder också god samstämmighet i den principiella uppfattningen.

Socialdemokraterna har till ett i övrigt enigt betänkande en reservation, nr 2. Den handlar om en förändring beträffande ledamöters möjligheter att vara lediga och framför allt att få ett arvodesavdrag för den ledigheten. Vi har inte i beredningsarbetet kunnat dela den uppfattning som majoriteten har, nämligen att man ska göra detta mer likt en vanlig anställning och ett vanligt arbete genom att införa avdragsmöjligheterna på arvodesidan.

Vi anser att ledamöterna är invalda för en fyraårsperiod, och syftet är att man ska fullfölja den fyraårsperioden. Frågan om fortsättning eller återval är alltså en fråga som väljarna tar ställning till vart fjärde år. Huvudpunkten är alltså att man ska tjänstgöra i riksdagen och delta i de olika debatter och beslut som är aktuella. Det finns naturligtvis undantag för sjukdom och för föräldraledighet, ledighet enligt föräldraförsäkringen, internationella uppdrag och en del annat. Vi tycker att det har funge-

rat väl hittills och att det är reglerat. Vi anser inte att den ökade möjligheten till arvodesavdrag ligger i linje med den principiella uppfattning som vi har om själva riksdagsuppdragets karaktär. Därför vill Socialdemokraterna yrka bifall till reservation 2 till betänkandet och bifall till utskottets förslag i betänkandet i övrigt.

Därmed är KU-biten av det här avklarad. Jag vill också yrka bifall till förslaget i det betänkande som skatteutskottet har i den här gemensamma debatten.

Jag tror att de förändringar som nu sker av arvoden för riksdagsledamöter ligger väl i linje med vad som är lämpligt och riktigt med hänsyn till uppdragets särskilda karaktär. Det bör ge bättre förutsättningar för ersättningarna och också bättre förutsättningar när det gäller förenklingar av administrationen. Det tror jag också är värdefullt. Om de här sakerna finns det enighet i hela utskottet, så det är just reservation 2 som jag yrkar bifall till.

Anf. 71 MATS EINARSSON (v):

Herr talman! Diskussionen om riksdagsledamöternas arvoden är en av de få diskussioner som vi som ledamöter egentligen inte kan föra. Den som förordar att arvodet ska ligga på den nivå där det för närvarande ligger eller till äventyrs skulle vara något högre kommer naturligtvis att misstänkas för att tala i egen sak. Och till honom eller henne behöver man inte lyssna så noga. Den som tvärtom förordar en viss sänkning av arvodet kan naturligtvis misstänkas för att göra ett populistiskt utspel i den trygga förvisningen om att sådana förslag inte kommer att bifallas. Det gör den här diskussionen lite knepig, men vi kommer ändå inte undan att fatta de beslut som måste fattas med anledning av arvodesfrågorna.

Jag vill gärna säga, trots att jag inte kan föra den här debatten, att det finns starka skäl för att arvodet för att vara riksdagsledamot bör vara relativt högt. Det tycker jag att det bör vara på den grundvalen att det i någon mån ska avspegla den betydelse som uppdraget har för vårt demokratiska system. Samtidigt kan det inte vara så högt att det uppfattas som orimligt eller fjärrar ledamöterna från dem som vi är satta att representera. Den balansgången är naturligtvis ganska svår. Det finns inget objektivt svar på var arvodet bör ligga. Däremot tror jag att man ska vara lite försiktig med – trots att det sker i debatten ibland – att motivera arvodet med den höga arbetsbelastningen och alla de timmar vi lägger ned på riksdagsarbetet. Det skiljer sig ganska mycket mellan olika ledamöter. Jag tror inte att det är något bra mått på hur stort arvodet ska vara.

I det här betänkandet föreslås från riksdagsstyrelsen en del justeringar som handlar om traktamenten, ersättning för övernattningsbostäder med mera. Dessa tillstyrker jag självfallet. Det gör också resten av utskottet.

Här behandlas också ett antal motioner som tar upp olika typer av arvodesfrågor. Från Vänsterpartiets sida har vi tyvärr funnit det nödvändigt att reservera oss på två punkter. Det gäller dels de särskilda uppdragsarvoden som finns, till exempel för ordförandeuppdrag i utskott, för ledamotskap i riksdagsstyrelsen och ytterligare något. Vi menar att något extra arvode inte bör utgå för de uppdragen, utan det bör anses innefattas i riksdagsledamotskapet som sådant.

Den andra reservationen, nr 4, föreslår ett annat system för att bestämma riksdagsarvodet. Det bestäms ju nu av en särskild nämnd. Vi menar att det är demokratiskt angeläget att vi ledamöter själva fattar beslutet kring detta och därmed också tar det fulla demokratiska ansvaret för det beslut som fattas. För att underlätta saken menar vi att det kan vara ändamålsenligt att knyta arvodet till basbeloppet med en viss procent. Detta har vi föreslagit i reservation nr 4 som vi har tillsammans med Miljöpartiet.

Jag yrkar härmed bifall till reservation 4 under punkt 11.

Anf. 72 NILS FREDRIK AURELIUS (m):

Herr talman! Det här betänkandet om ändringar av ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter är väl kanske inte det allra mest intressanta och mest principiellt viktiga som vi har haft i KU i år, men det kan vara värt ett par kommentarer.

Det är egentligen riksdagsstyrelsen som har gjort det grundläggande arbetet här, och de grundläggande kompromisserna som det lätt blir i ett sådant här sammanhang. Jag tycker nog att den strävan efter förenkling som ändå finns är väldigt positiv. Det gäller framför allt den särskilda ersättningen för Stockholmsboende, för oss som reser till Stockholm och även bor någon annanstans i Sverige. Det nuvarande systemet, som är en del av det generella traktamentssystemet, blir väldigt krångligt och omständligt såväl för riksdagens förvaltningskontor som för oss ledamöter. Så där tycker jag att det är en uppenbar förbättring.

Förenklingarna har kanske inte gått så långt som man stundom skulle ha önskat. De tillämpningsföreskrifter som redan preliminärt har tagits av riksdagsstyrelsen kommer att visa sig vara ganska omfattande. Det blir alltså en viss spänning här mellan en svensk förvaltningstradition som innebär strävan efter millimeterrättvisa och en tendens till mer schablonisering. Och den matchen slutar oavgjort. Men väsentliga förbättringar kan ändå noteras.

Det kan möjligen vara lämpligt att lägga märke till att inkomstgarantin föreslås förbli i stort sett oförändrad men att den som lämnar riksdagen ska tänkas ha någon restkompetens i sitt gamla yrke eller på annat sätt – om man inte är pensionär förstås – och kan tänkas söka andra uppgifter, det vill säga inkomstgarantin ska inte uppfattas som någon slags pension.

Om man blir dömd för brott och avsatt som riksdagsledamot ska man inte få någon inkomstgaranti. Det är en annan nyhet. Det är ju ett marginellt fenomen som vi hoppas inte ska uppstå framöver. Man kan möjligen tycka att det blir en slags dubbel bestraffning, men å andra sidan är det rimligt i en rättsstat att den som blir avsatt som riksdagsman också förlorar sin inkomstgaranti.

När det gäller hur högt arvode en ledamot ska ha är det en diskussion som inte bara finns i riksdagen utan i alla kommuner. Jag tycker nog att det system som vi har i riksdagen nu med en fristående arvodesnämnd som beslutar om arvoden har fungerat mycket bra. Jag vet från kommunal erfarenhet att det annars är en ständig debatt om att man vill ändra systemet före valet, för då är det lämpligt. Men då tycker andra att det är olämpligt. Efter valet är det också olämpligt enligt vissa andra. Så det blir ett visst harvande som kanske förskjuter intresset från det som borde

vara de viktigaste politiska frågorna. Jag noterar också att det inte är några större meningsskiljaktigheter i fråga om arvodenas storlek.

Herr talman! Jag vill passa på tillfället att tacka för ett väldigt gott samarbete i konstitutionsutskottet, där vi har haft många principiella viktiga debatter som kommer att fortsätta utan en del av oss men förhoppningsvis på samma höga nivå även framöver. Det är väl så i det svenska systemet att det är i utskotten som det avgörande arbetet sker. Vi har haft en god arbetsgemenskap i vårt utskott, låt vara att man väl inte alltid så här på slutet tycker att just sammanträdet är den högsta tänkbara livsformen. Annorlunda uttryckt kan det ha varit väldigt många och långa sammanträden i KU. Men det beror också på att det har varit ett antal mycket speciella ärenden. Tsunamin är naturligtvis det man främst tänker på.

Jag vill också passa på att tacka de närvarande ledamöterna och även de frånvarande ledamöterna i KU, liksom naturligtvis talmän och andra som har hjälpt oss. Utan KU:s kansli hade det inte alls blivit så bra som det har blivit.

Anf. 73 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Jag ska omedelbart erkänna att det här inte är mycket till replik. Jag skulle kunna instämma i alltsammans av vad Nils Fredrik Aurelius har sagt, utom möjligen när han yrkade avslag på Socialdemokraternas reservation. Jag begärde snarast ordet för att klarlägga – Nils Fredrik Aurelius var inne på det – att riksdagsbeslutet i dag inte innebär någon ändring av riksdagsledamöternas arvoden. De fastställs ju i helt annan ordning av ett från kammaren fristående organ.

Sedan vill jag också gärna passa på det här tillfället, då detta är den sista kammardebatten jag deltar i, att säga ett tack till mina utskottskamrater, både de som är här och de som förhoppningsvis följer detta från sina arbetsrum. Det har varit ett angenämt och positivt samarbete – raka och ärliga diskussioner när vi inte har varit överens, men också en vilja att bli överens i så stor utsträckning som möjligt. Som framgått av tv-sändningar från bland annat den här lokalen har vi haft ganska besvärliga och intrikata frågor att hantera i konstitutionsutskottet under det sista året på mandatperioden.

Tack till utskottskamrater, till talmän och till all personal i riksdagen för ett väldigt positivt bemötande, god service och gott stöd i riksdagsarbetet under de 22 år som jag har verkat i kammaren!

Anf. 74 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Herr talman! Då vill jag endast yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på alla reservationer.

Anf. 75 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Som inte minst Nils Fredrik Aurelius tidigare berört handlar det här betänkandet om förenkling och förtydligande på några områden när det gäller de ekonomiska villkoren för riksdagens ledamöter. I vissa delar gör vi också justeringar när det gäller statsråden.

Jag tycker att det är vällovliga justeringar, oavsett om det handlar om traktamentsfrågor, kostnadsersättning, inkomstgaranti eller för den delen att vi i betänkandet följer upp det vi tidigare har resonerat om när det

gäller att engagera riksdagen mer tydligt i EU-arbetet och utbytet med andra parlament inom EU. Det ges nu möjligheter för de kommande riksdagsledamöterna att verka under andra villkor än nuvarande riksdag har haft möjlighet till när det gäller just resor till andra parlament inom EU för att forma en politik inom EU.

Det finns några reservationer. Vi står den här gången inte bakom någon av dem utan yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

En reservation handlar om riksdagsarvodet, där Socialdemokraterna tycker att man inte ska kunna få avdrag. Tjänstledighet är något som inte beviljas enkelt; det ska alla veta. Det är en betydande svårighet att få tjänstledigt som riksdagsledamot. Detta uppdrag är ju någonting som är på heltid, dygnet runt, året runt under den mandatperiod man är vald. Det finns dock möjlighet till tjänstledighet under vissa förutsättningar som talmannen kan bevilja, och då tycker vi att det är rimligt att man i det sammanhanget också kan begära och få ett avdrag på arvodet. Jag tror att det stämmer väldigt väl med vad människor uppfattar som rimligt – att man inte ska uppbära arvode om man är tjänstledig från riksdagen och kanske fullgör andra uppdrag. Av det skälet yrkar vi inte bifall till den reservationen.

En annan reservation som jag bara kort vill beröra, herr talman, är den gemensamma reservation från Miljöpartiet och Vänstern som handlar om att knyta riksdagsarvodet till prisbasbelopp och så vidare. Här kan jag bara konstatera – och jag vill göra det trots att Miljöpartiet inte är närvarande i den här diskussionen, herr talman – att detta är första gången under denna mandatperiod som jag noterar att Miljöpartiet är med på konstaterandet att Sveriges riksdags ledamöter i internationell jämförelse inte är speciellt högt arvoderade och att det är viktigt att arvodet ligger på en sådan nivå att vi inte är mutbara. Vi ser ju exempel på andra länder där man får ett inflöde av ekonomiska intressen till parlamentarikerna för att de ska rösta på ett visst sätt. Det är naturligtvis fullkomligt otillfredsställande om vi skulle gå den vägen i Sveriges riksdag. Tidigare har vi i många debatter fått höra att vi kanske till och med ska halvera arvodet därför att det i dag är så orimligt högt, men så icke i den här reservationen. Principen och modellen för hur man ska hantera det hela har vi dock inte ställt oss bakom, och därför yrkar vi inte bifall till den reservationen heller.

Det finns också en reservation i betänkandet kring frågan om en förtroendekommission. Vi har bedömt att det ytterst är vi som ledamöter, var och en, som tillsammans med partierna där vi verkar har ansvaret att jobba för att stärka förtroendet för de förtroendevalda och tilltron till det politiska systemet. Vi vill inte lägga det hos en ny statlig myndighet, till exempel en kommission. Jag tror att det är ett vällovligt syfte. Man vill uppmärksamma ett problem, att det finns en misstro – för så är det ju; det kan vi lätt erkänna. Lösningen ser vi dock inte ligga i en ny kommission utan snarare i ett arbete som vi, var och en, tar tag i. Allt börjar ju hos oss, var och en av oss.

Till sist, herr talman, vill jag bara konstatera att vi också har ett utskottsinitiativ i denna del av debatten som handlar om statsrådets villkor. Det låter ju tjugigt att vi tar ett utskottsinitiativ, men ingen ska tveka om att initiativet först och främst kommer från Rosenbad. Vi har dock tyckt

Prot. 2005/06:142
15 juni

*Ändringar av
ekonomiska villkor för
riksdagens ledamöter
och Vissa skattefrågor
rörande statsråden*

att det har varit rimligt, och därför ställer vi upp och tar initiativ för att lösa också de frågorna i detta sammanhang.

Med det, herr talman, ber jag att få tacka och yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 76 MATS EINARSSON (v) replik:

Herr talman! Med talmannens tillåtelse skulle jag vilja använda min repliktid till att först tacka Kerstin Lundgren och alla andra ledamöter i utskottet för era invändningar och inlägg under åtskilliga timmars utskottssammanträde. Jag tror att jag har blivit något klokare under de här åren, och det tackar jag särskilt för.

Jag vill sedan också instämma i tacket till utskottets kansli, varförutan varken världen eller vi ledamöter skulle veta hur väl det går att formulera de ståndpunkter vi med viss möda har kommit fram till. Stort tack också för detta!

Anf. 77 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Tack, Mats Einarsson! Vi verkar vara inne i en tack-runda, herr talman. Även om jag anmält mig också till nästa debatt kan jag väl spara på tiden då och i det här replikskiftet också passa på att tacka de ledamöter och ersättare som har jobbat i konstitutionsutskottet under den gångna mandatperioden. Det har varit oerhört lärorikt, oerhört spännande och oerhört annorlunda mot vad jag trodde när jag kom in här för fyra år sedan, herr talman. Man skulle önska att alla fick chansen. Jag har beskrivit KU som det grekiska torget. Jag sade att det kändes som att befinna sig där när jag en gång i tiden hade kommit in och skulle beskriva för mina vänner där ute hur det var att sitta i KU. För det vill jag rikta ett stort tack till er alla, ett stort tack för lärorika år och ett gott samarbete. Tack, herr talman!

Jag vill också rikta ett tack till utskottskansliet, som *är* förnämligt. Jag vill bara understryka detta. Utan dess hjälp skulle vi ha stått oss ganska slätt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

9 § Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU34

Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2005/06:75).

Anf. 78 HELENE PETERSSON (s):

Herr talman! Jag skulle vilja börja mitt anförande med att instämma i det tack som mina utskottskamrater har riktat till både talmännen och kansliet, liksom till vårt eget kansli och till mina kamrater. Det har varit fyra fantastiska, lärorika år. Stort tack! Vi får väl se vilka av oss som

kommer att träffas vid nästa tillfälle efter valet. Jag hoppas att det är några i alla fall.

Herr talman! Vi har framför oss ett mycket viktigt betänkande, ett betänkande som behandlar regeringens skrivelser om vad som hänt med anledning av riksdagens beslut. Det är ett viktigt dokument för riksdagens kontrollfunktion och uppföljning. Detta år har KU också valt att göra en fördjupad utredning av riksdagens tillkännagivanden till regeringen.

Regeringen har sedan 1961 lämnat denna form av redogörelse till riksdagen. Den har under årens lopp förbättrats avsevärt, blivit mer detaljerad och lättare att följa och ta del av. För utskotten är detta ett sätt att följa upp de ärenden utskottet hanterat som en del av sitt arbete med uppföljning och utvärdering.

Vid en tillbakablick ser man att tillkännagivandena har minskat avsevärt under den senaste 30-årsperioden, speciellt under de senaste fem åren, från 1 300 stycken åren 1975–1979/80 till 400 åren 2001–2004/05, en minskning med 900. Orsaken vet vi inte med säkerhet, men förberedelser och förhandlingar mellan partier för att uppnå majoritet innan ärenden kommer till riksdagen kan vara en förklaring. Utredningen kunde också konstatera att regeringen till stor del har följt riksdagens tillkännagivanden.

Årets redogörelse behandlar 425 skrivelser; 272 är slutbehandlade, 153 kvarstående. Orsaken till det är av varierande slag: utredning pågår, arbetsgrupper arbetar med frågan, Lagrådet har avstyrkt och nytt förslag ska tas fram, myndigheter har via regleringsbrev fått i uppdrag att antingen utreda frågan eller pröva förslaget, frågan remissbehandlas och kanske andra orsaker. Ett antal tillkännagivanden för konstitutionsutskottets egen del har hänvisats till Grundlagsutredningen.

Varje tillkännagivande är unikt och måste behandlas på sitt sätt. Några tillkännagivanden saknas i redogörelsen och så ska det givetvis inte vara. Vissa ärenden har haft lång tidsutdräkt. Detta bör också undvikas. Det är regeringen medveten om. Redogörelsen kan och kommer säkert att förbättras ytterligare till kommande år. Den kan bli mer detaljerad, och som KU:s egen utredning också påtalar bör den på ett tydligare sätt redogöra för om förslaget i tillkännagivandet är tillgodosett i dess helhet, delvis eller kanske inte alls i de propositioner som behandlar frågan och som det hänvisas till när ett ärende redovisas som slutbehandlat.

Utskottet påtalar också vikten av att skälen redovisas när regeringen inte avser att följa ett tillkännagivande.

Redogörelsen har, som tidigare sagts, blivit avsevärt mer detaljerad och mer fulländad och är lättare att följa. Utskottet utgår från att regeringen kommer att beakta de synpunkter som utskottet framför även i år.

Därmed, herr talman, föreslår jag att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna och avslår motionen.

Anf. 79 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Riksdagen är svenska folkets främsta företrädare och regeringen är ansvarig inför riksdagen. Det är en av de grundläggande principerna i det svenska statsskicket. Hur regeringen följer riksdagens beslut är därför en viktig och principiellt central fråga.

Prot. 2005/06:142
15 juni

*Redogörelse för
behandlingen av
riksdagens skrivelser
till regeringen*

I dag ligger i Regeringskansliet 151 ärenden, beslut av riksdagen som regeringen inte har verkställt. 31 av dem är fem år eller äldre och 6 av dem är tio år eller äldre. Det har legat på ungefär den nivå under de senaste fyra åren. För min del och för Folkpartiets del är det en utveckling som inte är acceptabel. Antalet skrivelser som verkställs måste kraftigt ökas och antalet som inte verkställs måste minskas.

Det finns bland de här skrivelserna inte bara skrivelser och beslut som är av mer teknisk natur utan det är också en hel del beslut som har varit av mer politiskt kontroversiellt slag under de senaste åren. Det gäller exempelvis frågan i början av mandatperioden om den så kallade pomperipossaeffekten för småföretagare, när regeringen dröjde alltför länge med att verkställa riksdagens beslut. Det handlar bland annat också om det beslut som riksdagen fattade om att man skulle ha en parlamentarisk utredning om socialförsäkringarna men där regeringen lät bli att göra det.

Utskottet har precis som Helene Petersson noterade gjort en egen granskning av hur antalet tillkännagivanden har sett ut genom åren och hur regeringen har efterlevt dem. En grundläggande slutsats man kan dra är att antalet tillkännagivanden har minskat kraftigt under den undersökta perioden. Samtidigt får man säga att efterlevnaden också har minskat. Det kanske har olika orsaker, men det är de två tendenser som man kan urskilja.

Detta menar jag och Folkpartiet bör leda till att regeringen skärper sina rutiner och sin praxis när det gäller att försöka verkställa de beslut som riksdagen har fattat. Det är rimligt, yrkar vi i Folkpartiet på, att regeringen vid nästa tillfälle när regeringen ska redogöra för hur den har verkställt riksdagens beslut lämnar en tydlig och konkret strategi för hur antalet slutbehandlade skrivelser kan öka, det vill säga antalet beslut som regeringen har verkställt. Det är rimligt att regeringen gör det.

Till sist, herr talman, ska jag instämma i alla de vänliga ord som har sagts till konstitutionsutskottets kansli inte minst och också till alla ledamöter och ersättare i utskottet som jag har haft förmånen att få diskutera, polemisera och samarbeta med under de senaste fyra åren. Det har varit mycket trevligt, trivsamt och ett bra klimat.

Jag tillhör dem som tycker att det är viktigt att vi har skarpa diskussioner i sak men att vi vid sidan av sammanträdesrummen och plenisalen faktiskt kan ha ett trevligt klimat tillsammans. Man ska kunna skilja på sak och person. Gärna tuffa hårda debatter i sak men med glimten i ögat. Det tycker jag är en idealmodell för en demokrati och för ett bra klimat. Jag upplever att det klimatet har funnits i konstitutionsutskottet under de år som jag har fått chansen att sitta där. Vi får se vad som händer efter valet. Det är ytterst väljarna som avgör hur det blir med det.

Återigen ett stort tack till kansliet och till kamraterna i utskottet!

Anf. 80 HELENE PETERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är värt att påpeka att regeringsformen inte ställer några krav på att regeringen ska efterfölja riksdagens tillkännagivanden. Det har utvecklats en konstitutionell praxis, och det är också så att riksdagen begär att regeringen prövar frågan. Jag tycker att det även är värt att notera att regeringen faktiskt fullföljer och tillgodoser många av de tillkännagivandena.

Det är några som har legat under ganska många år. Under den tiden har det inte bara varit en socialdemokratisk regering utan det har också varit en borgerlig regering, som heller inte har tillgodosett dessa tillkännagivanden. De äldsta blir förhoppningsvis avslutade nu och kommer att läggas till slutbehandling, men under den tiden har det faktiskt också varit en borgerlig regering.

Min fråga till Tobias Krantz är ändå: Ser Tobias Krantz vikten av att en demokratisk process får ta tid, att det är viktigt att vi har en djup analys, att vi har konsekvensbeskrivningar, att vi gör utredningar? Tillkännagivandena, som har blivit färre, kanske i dag har blivit mer krävande och fordrar mer i en mer komplex omvärld. Har Tobias Krantz någon förståelse för att det kanske är på det sättet?

Anf. 81 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! Jag har absolut förståelse för att det kan behöva ta tid i en demokrati och att det är väldigt viktigt att både beredningen av ett beslut och verkställandet av det får ta den tid som krävs för att beslutet när det träffar den enskilde medborgaren – för det är vad det handlar om när vi stiftar lagar och regeringen verkställer de besluten och meddelar tillämpningsföreskrifter – blir av bra kvalitet.

Däremot har jag väldigt svårt att förlika mig med den tendens vi har sett under den tid som utskottet har granskat, att antalet tillkännagivanden har minskat kraftigt samtidigt som också efterlevnaden har minskat.

Man skulle kunna tänka sig att det finns ett samband mellan hur många tillkännagivanden som regeringen har att hantera och regeringens svårighet att verkligen efterleva dessa. Det verkar ju vara ett rimligt påstående. Men om det nu är så att antalet tillkännagivanden kraftigt minskat så måste ju regeringen rimligen, om det är arbetsbelastning det handlar om, kunna verkställa fler beslut. Det är väl rätt rimligt.

Jag har också svårt att förlika mig med tanken att regeringen i rent trots mot riksdagsbeslut låter bli att verkställa beslut. Jag har gett några sådana exempel under åren. Ett sådant uppträdande av regeringen tycker jag är rätt stötande i en demokrati. Det är naturligtvis så att det måste få ta tid och att det kan ta längre tid att verkställa vissa beslut än andra, men tendenserna verkar gå åt fel håll. Det oroar mig. Jag tycker att det är bekymmersamt. Det är också bekymmersamt att regeringen ibland, menar jag, är väldigt arrogant och nonchalant inför de riksdagsbeslut som fattas, exempelvis det beslut som riksdagen fattade om att man skulle ha en parlamentarisk utredning om socialförsäkringarna. Det struntade ju regeringen i och tillsatte i stället en ensamutredare. Jag tycker att det är djupt beklagligt. Även om det inte finns någon formell juridisk grund som kräver att regeringen ska verkställa så är det nonchalant inför det som ändå är grundtanken i en parlamentarisk demokrati – att regeringen är ansvarig inför riksdagen och ska göra som riksdagen sagt.

Anf. 82 HELENE PETERSSON (s) replik:

Fru talman! Jag hävdar att komplexiteten i våra tillkännagivanden har vuxit, och jag tror att det kan vara ett av skälen till detta. Vi lever dessutom i en värld där vi är medlemmar i EU, till vilket också kopplas en del tillkännagivanden. Antalet tillkännagivanden som har koppling till EU har ökat ganska rejält.

Att låta bli att verkställa och nonchalans – de uttalandena får stå för Tobias Krantz. Jag är fullständigt övertygad om att regeringen inte låter bli att verkställa ett beslut på grund av nonchalans. Däremot kan man se bekymret med att komma fram till det beslut som riksdagen har velat ge till känna. Men man kanske har en annan lösning, och då tycker jag att det är ett fullständigt vettigt sätt att hantera frågan på att presentera det, eller att låta pröva. Det är ju faktiskt det vi gör. Vi låter regeringen pröva frågan. Det är inte så, som jag påpekade tidigare, att regeringsformen säger att vi ska tillgodose till punkt och pricka och i precis den ordalydelse som riksdagen har gett till känna.

Jag tror att det är viktigt att vi håller distansen till vad regeringsformen i konstitutionellt avseende säger när det gäller tillkännagivanden och låter regeringen pröva frågan.

Anf. 83 TOBIAS KRANTZ (fp) replik:

Fru talman! Det kan naturligtvis sägas att komplexiteten ökat. Det får i så fall beläggas tydligt i de undersökningar som görs om man ska kunna gå fram med ett sådant påstående och få det bekräftat. Det är möjligt att det är så, men jag tycker inte att de exempel som exempelvis jag har tagit upp är speciellt komplexa, framför allt inte frågan om när riksdagen tydligt och klart deklarerade att det skulle tillsättas en bred, parlamentarisk utredning om socialförsäkringarna. Det var inte speciellt komplicerat att tillsätta en sådan utredning. Det krävde inga större överväganden och juridiskt tänk i Regeringskansliet för att tillsätta en sådan utredning. I dag tillsätts ju en utredning var tredje dag i Sverige, och det är klart att regeringen hade kunnat verkställa det önskemålet utan något större problem. Det argumentet tycker jag inte riktigt håller.

Det är det som också stör mig lite grann. Grundtanken i en parlamentarisk demokrati är att regeringen är ansvarig inför riksdagen, och regeringen bör då följa riksdagens önskemål så långt det över huvud taget är möjligt. Då stör det mig om det är så att regeringen av politiska skäl låter bli att verkställa ett beslut bara för att man inte gillar det beslutet och låter bli att verkställa det trots att det finns en tydlig majoritet i riksdagen för det. Jag tycker att det är mycket störande och djupt problematiskt att regeringen har den inställningen. Det här är bara ett exempel av flera som har funnits under perioden.

Det är också så, som jag sade tidigare, att vi måste se på hur utvecklingstendensen har sett ut. Utskottets egen granskning har visat att antalet tillkännagivanden har minskat kraftigt samtidigt som efterlevnaden inte har ökat i motsvarande mån. Argumentet att det har blivit mer komplext och mer arbetstyngt att verkställa riksdagens beslut tycker jag då inte verkar hålla, utan det är någonting annat som är fel när det gäller att verkställa riksdagens beslut. Jag tycker att vi som riksdagsledamöter kan kräva att regeringen verkligen återkommer till riksdagen med en tydlig, konkret strategi för hur antalet beslut som verkställs ska kunna öka kraftigt så att vi verkligen håller fast vid den här grundtanken i en demokrati att regeringen är ansvarig inför riksdagen.

Anf. 84 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Tillkännagivanden har en lång historia i vår riksdag. I 1809 års regeringsform gällde frågorna kungen och att ge till känna

gentemot konungen. I dag gäller det regeringen, eller kanske ytterst statsministern enligt den nuvarande regeringsformen.

Visst är det acceptabelt att demokratin tar tid och att det tar tid med beslutsfattandet. Samtidigt vet vi ju allihopa att där viljan finns och är stark så kan det också gå väldigt snabbt, vilket ibland inte heller är av godo. Vi har exempel från den här mandatperioden, som vi skulle kunna ägna debattid åt, men jag avstår just nu från detta.

Fru talman! Likaväl som det kan vara acceptabelt att det tar tid är det oacceptabelt om en tidsutdräkt beror på att man inte vill – inte vill till-sätta en utredning eller inte vill bereda begärd lagstiftning – eller att man i riksdagen får känslan av att man från regeringens sida tredsкас när det gäller att ta fasta på riksdagens beslut.

Vi har ett ansvar, men regeringen har också ett ansvar att medverka till och aktivt bidra till att tilltron till det politiska systemet hålls i hävd och inte urholkas genom ständiga påpekanden som inte leder till någonting. Det är klart: Ytterst är det medborgarna som förväntar sig att riksdagens tillkännagivanden, en majoritet i riksdagen, också på något sätt ska få regeringens uppmärksamhet. Om regeringen inte lyssnar eller inte verkar vilja höra på vad riksdagen säger, hur ska man då tolka viljan att höra vad medborgarna säger? Det är naturligtvis det som är viktigt.

Konstitutionsutskottet har i det här betänkandet granskat hur regeringen har följt tillkännagivanden, som redan tidigare har berörts. Det har varit mycket värdefullt. Vi har sett tre perioder i den nuvarande regeringsformens tid, från 1974 och framåt. Som tidigare har sagts har antalet tillkännagivanden minskat. Första treårsperioden var det 1 300, och sedan sjönk det till 1 000 för att under den senaste perioden vara nere under 400 tillkännagivanden. Om detta kan man läsa i bil. 7, som jag varmt vill anbefalla. Det är en spännande läsning, inte förklarande i alla delar – så djupt har vi inte kunnat tränga i konstitutionsutskottet; här finns utrymme för forskare och andra att granska vidare – men det är i alla fall intressant att ta del av bilagans text.

Man kan se vissa utskott där det nästan inte kommer några tillkännagivanden. Man kan se vissa perioder när det har varit många och hur det har sett ut med majoriteter och opposition. Vi kan också se att under den senaste mandatperioden har vi fått många tillkännagivanden från socialutskottet och från miljöutskottet, men också från KU. KU:s tillkännagivanden handlar ju då också mycket om de ramverk inom vilka demokratin ska verka. Därför är det naturligtvis inte tillfredsställande när vare sig vårt utskotts skrivelser eller andra utskotts skrivelser uppmärksammas i den utsträckning de borde uppmärksammas.

Precis som Tobias Krantz konstaterade, fru talman, kan anledningen inte vara det växande antalet tillkännagivanden, vilket jag själv en gång uppfattade var ett motiv till att man inte hann med. Men så är det uppenbarligen inte, utan även på det här området har tillkännagivandena minskat, precis som antalet övriga regeringsärenden har minskat samtidigt som Regeringskansliet har växt. Även här kan man alltså konstatera att det måste finnas andra skäl till att 272 av skrivelserna ännu inte är slutredovisade av de 425 som vi granskat och att den äldsta frågan är 19 år gammal.

Prot. 2005/06:142
15 juni

*Redogörelse för
behandlingen av
riksdagens skrivelser
till regeringen*

Demokrati kan och ska få ta tid. Det är viktigt att vi känner att det pågår något och att tiden inte bara går. Det är väl det som är intressant att granska.

Fru talman! Vi har i betänkandet ett antal områden som utskottet har pekat på och som man har kritiserat att regeringen inte har hörsammat. Det handlar om allt från yrkesfiskarna till reklamskatten. Om det kan man också läsa i betänkandet, så jag tänker inte lyfta upp det nu.

Jag står självklart bakom den reservation som finns i betänkandet, men jag ska inte fresta voteringsystemet genom att yrka bifall till den. Vi har testat det och kommer att få testa det i andra sammanhang. Därför, fru talman, väljer jag att inte yrka bifall till reservationen.

Anf. 85 HELENE PETERSSON (s) replik:

Fru talman! Stundtals låter det som om Kerstin Lundgren inte tycker att regeringen lyssnar alls. Faktum är att det har hänt saker och ting kring de flesta tillkännagivanden.

Kerstin tar upp frågan om yrkesfiskarna. Där har EU haft ett ord med i laget. Man säger att vi inte får lov att göra så eftersom det blir ett speciellt stöd till dem.

Om viljan finns, sade Kerstin Lundgren i början. Hon nämner också att det äldsta ärendet är 19 år. Det äldsta ärendet handlar om obligatorisk båtförsäkring. Under de här 19 åren hade vi en borgerlig regering under tre år. Då hade det också gått några år sedan tillkännagivandet.

Fanns viljan då för den borgerliga regeringen att införa en obligatorisk båtförsäkring?

Anf. 86 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Det går säkert att läsa i granskningsbetänkandet från den tiden vad som var skälet till att man inte nådde fram med tillkännagivandet då eller skälet till att man avskrev det och berättade för riksdagen att man inte ville göra något med det.

Regeringen är ju inte bunden. Det viktiga är att man markerar att man vill göra något av det och – i den mån man gör en annan bedömning – berättar vad som är skälen till det så att man får upp diskussionen här i kammaren.

Om det visar sig att regeringen gång på gång inte vill när riksdagen vill tär det naturligtvis på förtroendet.

Så till frågan om tillkännagivanden och vilja. Helene Petersson nämner frågan om yrkesfiskarna. Det tar först lång tid och sedan kommer EU. Det är ju möjligt att ta fram alternativ, om man inte väntar.

Det är just det vårt betänkande pekar på. Om regeringen hade legat på och varit aktiv hade alternativ kunnat tas fram så att vi inte hade varit i den situation där vi nu befinner oss. Det handlar naturligtvis om vilja och prioriteringar inom Regeringskansliet.

Anf. 87 HELENE PETERSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vill göra en snabb kommentar till frågan om vilja och utdragning i tiden.

Vår regering kanske har haft viljan och det är därför man prövar saken gång på gång. Man gör utredningar och ser att det finns komplikationer. I fallet med båtförsäkringar och båtregister, som är på gång nu,

låter man också Sjöfartsverket testa saken. Då kanske man ser att det faktiskt inte är möjligt.

Ibland kanske viljan finns, men det kommer hinder i vägen och man ser då att det inte går att lösa.

Nu har riksdagen faktiskt dragit tillbaka sitt tillkännagivande och sagt att vi inte ska ha en obligatorisk försäkring, däremot kommer man att införa båtregistret. Hur det kommer att se ut vet vi inte.

Ibland kanske man vill, men stöter på många hinder och därför tar det tid.

Anf. 88 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Fru talman! Visst kan viljan ta sig olika och krokiga vägar. Det är helt klart. Men det är värt att fundera över när ett ärende blir 19 år gammalt. Andra ärenden har man till exempel under den här mandatperioden redovisat till riksdagen som hanterade, trots att riksdagen konstaterar att det har varit ofullständigt.

Ibland kan man se att regeringen kommer tillbaka och ger en tydlig markering om vad man avser att göra eller konstaterar att det inte är möjligt. Det hade naturligtvis varit fullt acceptabelt i ett ärende som legat så länge som 19 år.

Kommer regeringen inte fram, om man ser att det inte är möjligt, är man välkommen att berätta det för riksdagen. Då får riksdagen dra slutsatser. Man behöver inte vänta 19 år för att berätta det.

Det hade naturligtvis varit möjligt för en regering som hade velat.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

10 § Ekonomiadministrativ lag för riksdagens myndigheter

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU39

Ekonomiadministrativ lag för riksdagens myndigheter (framst. 2005/06:RS5).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

11 § Uppskov till 2006/07 års riksmöte med behandlingen av vissa ärenden

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU41

Uppskov till 2006/07 års riksmöte med behandlingen av vissa ärenden.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

Prot. 2005/06:142
15 juni

*Redogörelse för
behandlingen av
riksdagens skrivelser
till regeringen*

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU29
Tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher (prop. 2005/06:147).

Anf. 89 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! I det här betänkandet ska kulturutskottet behandla propositionens lag om tillståndsplikt för kampsportsmatcher samt 35 motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen och elva motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden 2005.

I propositionen föreslås en ny lag om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher. Enligt den får tävlings-, tränings- eller uppvisningsmatcher i kampsport som tillåter deltagarna att med slag, sparkar eller annat våld avsiktligt träffa motståndarens huvud inte anordnas utan tillstånd.

Tillstånd får lämnas endast om kampsportens tävlingsregler och säkerhetsbestämmelser innebär en godtagbar säkerhet för deltagarna. Den som anordnar en kampsportsmatch utan tillstånd eller i strid med villkor kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Tillståndsmyndighetens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 september 2006 och kommer inte att tillämpas på boxning förrän den 1 januari 2007.

Vidare föreslås övergångsbestämmelser. Enligt dem får kampsportsmatcher, utom just professionell boxning, anordnas utan tillstånd till och med den 31 december 2006.

Diskussionerna och motionerna handlar bland annat om arrangörerna, hantering av tillstånd, straffansvar och tillståndsmyndigheten. Givetvis kommer det i dag också att bli många meningsutbyten när det gäller proffsboxningens betydelse.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag och avslår motionsyrkandena. I betänkandet finns elva reservationer och två särskilda yttranden.

Därmed, fru talman, är det väl dags att låta gonggongen ljuda för de professionella debattörerna.

Anf. 90 LENNART KOLLMATS (fp):

Fru talman! Jag hoppas att den här rondan inte är begränsad till tre minuter, för det hade jag inte tänkt mig.

Fru talman! Jag såg till min glädje att vice statsministern fanns med på talarlistan. Jag ser honom inte än, men jag hoppas naturligtvis att han kommer. Vi uppskattar ju alltid när ministern kommer, så att det inte blir likadant som under debatten om radio och tv. Då var ministern där före debatten men försvann innan debatten kom i gång. Det var annat som lockade mer. Vi tycker att det är väldigt trevligt att få debattera även med den som är ansvarig för propositionen.

Detta är onekligen ett spännande område att debattera, kanske inte minst så här i efterdyningarna av en partiledardebatt som också hade sina poänger.

Nu handlar det enligt många om kampsporternas vara eller inte vara, vilket egentligen är en felaktig beskrivning. Detta rör upp mycket känslor, vilket vi kan se i alla de mejl och brev som har kommit med anledning av denna fråga. Och många har, som jag bedömer det, en felaktig uppfattning om betänkandet, medan andra för en seriös diskussion också om moral och etik i denna fråga.

De flesta som har skrivit har förordat att det ska vara i princip fritt att anordna tävlingar etcetera oberoende av hur drabbningen går till. Man vill helt enkelt inte ha någon reglering alls. Jag har respekt för det, men jag delar inte den uppfattningen.

Jag ska dela upp mitt inlägg i ett par avsnitt. Jag ska först ta upp ordet professionell. Enligt ordboken betyder det yrkesmässig verksamhet. Vi har en gammal historia om amatörer och professionella inom idrotten, och förr kunde man bli diskvalificerad för att ha tagit emot pengar för utövandet av idrott på elitnivå. I Folkpartiet har vi definitivt ingenting emot att man tjänar pengar på sin idrott, oberoende av om det handlar om fotboll, höjdhopp, golf eller boxning.

Detta betänkande från kulturutskottet handlar om de regler och den lagstiftning som vi ska ha för att kampsporter ska få utövas, och det har ingenting med professionalitet att göra. Det handlar i stället om reglering av de kampsporter som tillåter deltagarna att, som Göran nämnde i sin inledning, med slag, sparkar eller annat våld avsiktligt träffa motståndarens huvud. För att anordna tävlings-, tränings- och uppvisningsmatcher där sådant förekommer ska tillstånd inhämtas. Och det ska bara ges om tävlingsregler och säkerhetsbestämmelser innebär en godtagbar säkerhet för deltagarna. Det är ju detta som är kärnfrågan och kärnorden – godtagbar säkerhet.

Det handlar alltså inte om specifika begrepp som boxning, thaiboxning, karate eller annat. Det handlar om den godtagbara säkerheten för deltagarna, och då enkannerligen den medicinska säkerheten enligt mitt sätt att se på det.

Vilka kriterier föreslås då för godtagbar säkerhet? Det kan handla om utrustning. Vad händer om det trots allt blir en knockout? Det handlar om ålder och om begränsad matchtid. Det innebär att oberoende av vad man kallar kampsporten så kan en medicinsk bedömning göras av om den ska vara tillåten eller inte. Det kan givetvis innebära att regelförändringar måste göras och att det finns olika regler. Det finns boxning som bedöms vara tillåten, nämligen sådan som sker i enlighet med de regler som jag tror gäller för deltagande i olympiska spel. Jag kan inte se att man inte skulle kunna göra motsvarande för andra kampsporter.

Utskottet är tydligt i sin beskrivning, och man säger att det är angeläget att slå fast att ingen kampsport i förväg bör betraktas som förbjuden.

Det som skiljer en del kampsporter från andra sporter är att avsikten är att få motståndaren satt ur stridbart skick, gärna med en knockout, det vill säga att motståndaren slås medvetslös. Och jag kan egentligen inte förstå vitsen med det. Det är ju syftet. Och så är inte fallet i andra idrotter.

Det finns förvisso skaderisker också i andra idrotter. Det vet jag mycket väl, och jag har läst mycket statistik under den senaste tiden och i anslutning till de gånger som vi har haft en debatt om detta. Men en viktig skillnad är att om man där försöker skada sin motståndare blir man bestraffad. Och i några kampsporter blir man belönad.

Jag har tidigare i någon debatt gjort en jämförelse. Jag är en siffernisse, vilket jag visste innan jag fick höra det i går kväll, och läser om rekord genom tiderna, framför allt friidrottsrekord. Jag vet hur dessa rekord har utvecklats genom åren. Ett tag utvecklades de på grund av dopning och liknande. Men nu när detta förhoppningsvis har minskat avsevärt sätter man fortfarande nya rekord. Inom tyngdlyftning, som också var föremål för mycket dopning, men jag tror att man har kommit till rätta med en hel del i det avseendet, sätts det nya rekord. Inom friidrotten beror det kanske till en del på utrustning och banor, men det handlar även om bättre träning. Det är samma sak när det gäller tyngdlyftning. Bättre träning gör att man kan lyfta mer. Och gissningsvis har man inom boxningen, sedan den nuvarande lagen om förbud mot proffsboxning infördes för 35 år sedan, lärt sig att slå ännu hårdare. Men det mottagande föremålet, det vill säga huvudet, har inte blivit starkare under dessa 35 år. Så fort går inte den utvecklingen. Så det är alltså större medicinska risker i dag än vad det var förr.

Fru talman! Så här långt yrkar jag bifall till propositionen.

Det talas och skrivs en hel del om att ett bifall till propositionen i detta avseende skulle driva tusentals ungdomar ut ur landet. Det är fullständigt larv. Det finns mängder av ungdomar som i dag tränar boxning enligt de regler som gäller för den så kallade amatörboxningen. Och jag är övertygad om att om andra kampsporters regler anpassas till godtagbar säkerhet kommer de också att attrahera ungdomar i olika åldrar, såväl flickor som pojkar. Det kan inte vara rimligt att det är det våldsamma som ska vara attraktionskraften.

Sedan finns det andra delar i förslaget som inte är lika bra som det som jag har yrkat bifall till. Det gäller den myndighet som ska ge tillstånd till tävlingar etcetera för de kampsporter som söker tillstånd. Jag förstår inte vitsen med att ge en länsstyrelse detta uppdrag. Jag kan inte ens förstå varifrån idén kommer. För mig är det de medicinska synpunkterna som har störst relevans i detta sammanhang, med uttrycket godtagbar säkerhet. Då vore det rimligt att en organisation med stark kompetens på detta område fick ansvaret. Dessutom handlar tillståndsgivningen om hela landet. Det borde indikera att det ska vara en organisation med regionala förankringar. Och det har Socialstyrelsen. Därför anser vi i Folkpartiet att det ur kompetenssynpunkt och ur synpunkten att Socialstyrelsen har en regional organisation skulle vara rimligt att de fick ansvaret för det.

Jag står givetvis bakom de reservationer där Folkpartiet finns med, men av tidsskäl yrkar jag bifall bara till reservation 4 under punkt 6.

Fru talman! Slutligen kan jag inte undvika att kommentera det faktum att detta är min sista debatt i riksdagen. Det har varit åtta spännande, intressanta, stimulerande, givande och också arbetsamma år som går mot sitt slut. Jag har haft den stora förmånen att få vara ordförande i kulturutskottet. Vi hade en avslutning tillsammans i går kväll, och det är givetvis

med vemod som jag ser detta goda kamratgång skingras. Och det sades många vänliga saker i går.

Men jag vill också här i kammaren uttrycka min stora uppskattning till ledamöterna och ersättarna för de gångna åren tillsammans. Även om vi har olika uppfattningar så sker meningsutbytena i god ton och inte så sällan med glimten i ögat.

Jag vill också tacka kansliet med kanslichefen Per Mårtensson i spetsen för deras utomordentligt goda service till oss alla, även där med mycket gott humör och stor kompetens.

Ett stort tack också till övriga i kammaren och på kansliet, och till talmännen som har gjort att jag känner att dessa åtta år har varit värda allt arbete.

Anf. 91 KENT OLSSON (m):

Fru talman! Det är lite synd, Lennart Kollmats – vi har ju haft ett så gott samarbete genom åren – att i denna den sista debatten behöva uttrycka att vi skiljer oss åt. Trots det vill jag här från talarstolen önska Lennart Kollmats lycka till och tacka för den tid som varit.

Jag kommer sedan till det som debatten egentligen ska handla om, nämligen kampsport. Men låt mig, fru talman, först få yrka bifall till reservation 1.

Ja, så har den proposition äntligen kommit som det väntats på så länge. Den långa tid det har tagit att få fram propositionen borde betyda att vi fick en klar och tydlig proposition där man talar om vad som gäller för amatörboxning, som är ett vedertaget begrepp, vad som gäller för professionell boxning, som också är ett vedertaget begrepp, och vad som gäller för kampsporter. Men så är alls inte fallet med den här propositionen.

En ny tillståndslag införs. Men vad innebär denna lag? Vilken form av boxning tillåts? Vilka former av kampsport tillåts? Det vet i dag inte någon alls.

I propositionen står det att regeringen anser att lagen om förbud mot professionell boxning ska upphöra. Det står att läsa på första raden i propositionen.

Jag som tycker att detta är bra skulle därmed kunna tänka att allting därmed är klart. Men vi vet inte vad som gäller eller inte gäller. Regeringen säger att man ska tillåta kampsport och att det finns en godtagbar säkerhet för deltagarna. Men vad är ”en godtagbar säkerhet” för deltagarna? Den frågan hade jag tänkt ställa till vice statsminister och idrottsminister Bosse Ringholm. Men eftersom han inte är här får jag väl vända mig till Lars Wegendal i hopp om att han kan svara.

Har amatörboxningen, Lars Wegendal, en ”godtagbar säkerhet”? Där tillåts slag mot huvudet, liksom i proffsboxning. Ska amatörboxning förbjudas enligt den här lagen? Är det mindre farligt med knockout i första ronden, i första minuten, i amatörboxning än att bli slagen knockout i tionde ronden i proffsboxning? När är det ”godtagbar säkerhet”?

Eller ska man tyda lagen så – det talas ju om att amatörboxningen kan stå som symbol för boxning – att eftersom den blir tillåten och där finns en säkerhet blir också proffsboxningen tillåten i Sverige, liksom den är tillåten i andra länder i världen? Sverige är ju ganska unikt med att ha ett proffsboxningsförbud.

I betänkandet säger man: ”Mot denna bakgrund anser utskottet att kampsporter där det tillåts våld mot huvudet bör särbehandlas och att den nu föreslagna regleringen bör begränsas till att gälla de kampsporter som tillåter deltagarna att med våld avsiktligt träffa motståndarens huvud. Utskottet kan dock inte ansluta sig till uppfattningen i flera motioner att dessa kampsporter automatiskt ska förbjudas utan anser att deltagarnas säkerhet kan garanteras genom att kampsporternas tävlingsregler och säkerhetsbestämmelser prövas individuellt.”

Vad innebär detta? Innebär det att det ska ges möjligheter eller att möjligheter inte ska ges för att kampsporterna får finnas? Jag vill säga att den här lagen är synnerligen konstig. Man skulle på ett helt annat sätt än vad nu är fallet vilja se en lag som visade tydlighet.

Man kan konstatera att den här nya lagen inte speciellt mycket bygger på fakta, utan den bygger i väldigt stor omfattning på fördomar. I dag i Sverige har boxare yrkesförbud. Sedan mer än 30 år tillbaka är det förbudet att anordna och ställa upp i professionell boxning.

Med den här lagen är det meningen att det ska bli ytterligare skärpning. Alla kampsporter där det förekommer slag mot huvudet ska stoppas.

Den lagstiftning som förbjuder proffsboxning bygger inte, som jag nyss sade, på fakta utan på fördomar. Man säger att boxning kan leda till hjärnskador, att osunda ekonomiska intressen tjänar pengar på detta och att boxning leder till ett allmänt förråande av samhället.

Jag tycker att de argumenten är inte bara förlegade utan också i stor omfattning absurda. Visst kan både boxning och vissa kampsporter anses vara våldsamma, men det kan faktiskt även gälla fotboll och ishockey. Det kan även gälla störtlopp ”i flygande kilometerfart”. Ett antal sporter kan räknas upp som har betydligt större skaderisker än boxningen.

På något sätt kan man alltid skada sig i fysiska sporter. Trots att det är ganska tufft i hockey kan väl knappast något proffshockeyförbud väntas.

En seriös sport som boxning förråar inte Sverige, menar jag. Vi ser på boxning ändå. Vi ser ju på boxning via alla de tv-kanaler som finns utomlands och som vi kan ta del av.

Inte heller ska vi glömma alla de ungdomar som ägnar sig åt detta. Vi har ca 200 000 ungdomar i Sverige som ägnar sig åt kampsport. Och betänk den sociala betydelse som detta har för många! Många av dem som kommer in i detta samhälle med regler får lära sig hur det fungerar. De hade kanske annars i många fall löpt risken att komma snett – dock inte alla.

Man ägnar sig åt detta frivilligt. Och – som jag tidigare sagt – får man inte göra det i Sverige, då gör man det utomlands. Här är det liksom en dubbelmoral: Ägna er inte åt detta här, men gör det gärna utomlands!

Det är, som sagt, inte så att kampsporter är de idrotter där det förekommer mest skador. Risken finns också, som vi säger i vår reservation, att det växer upp en svart kampsportsverksamhet i stället för en reglerad verksamhet. Det är väl inte något som någon av oss vill ha.

Som jag tidigare sade, innan vice statsministern kom hit – trevligt att vice statsministern är här – är den här lagen otydlig. Varför ska man ta ut avgifter för att få tillstånd? Varför ska ansökningstiden vara så lång som tre månader före en match? Varför får inte tävlingsreglerna bestämmas av idrotten själv? Och varför ska de som ställer upp i en tävling – om det

så är boxare, funktionärer eller läkare – bli åtalade om det inte finns ett tillstånd? Det är många frågor man kan ställa i detta sammanhang.

Fru talman! Jag ser fram emot en spännande debatt – kanske inte lika spännande som i boxningsringen. Men nog kan det bli en spännande debatt. Jag hoppas att vi får klarhet om en hel del saker, för jag måste säga att propositionen inte är en av de mest klara och mest briljanta propositionerna som kommit från regeringen.

Fru talman! Ännu en gång yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 92 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Kent Olsson höll fram att denna lagstiftning är så otydlig. Jag tänkte då på Moderaternas reservation som, med tanke på attacken om otydlighet, borde vara ett under av tydlighet. Moderaterna biträder ju tankarna kring en ny lag om det här. Jag tänkte därför att jag måste se vad det exakt handlar om.

Man vill komma åt oseriösa arrangörer och avarter inom kampsporterna. Jag vet ungefär vad ”oseriösa” är. Men vad är ”avarter inom kampsporterna”? Finns det i det avseendet någonting som indikerar medicinska avarter eller något liknande? Vad är det som är ”avarter”? Menar Kent Olsson att reservationen är betydligt mer stringent än vad betänkandet är? Det pekas dessutom på att vi för detta med godtagbar säkerhet ska ha en expertis, något som varken Kent Olsson eller jag är. Vi har en läkarmedverkan när det gäller att göra bedömningen av vad som är godtagbar säkerhet. I propositionen finns det, tycker jag, en stringens, något som Kent Olsson uppenbart inte tycker.

Anf. 93 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tycker inte, Lennart Kollmats, att propositionen är stringent. I första meningen där talas det om att ta bort förbudet mot proffsboxningen. Sedan tar man upp ett antal regler som handlar om att vi inte ska få ha proffsboxning.

Lennart Kollmats kan läsa exempelvis vad som sägs om amatörboxningsdelen i dag. Man ser numera risken att något händer där. Samtidigt står det att man kan ha amatörboxningen som utgångspunkt för de regler som eventuellt ska finnas.

Det är i många delar oerhört otydligt vad som kommer att gälla eller inte. När vi har antagit propositionen i dag vet vi inte vilka av kampsporterna som kommer att vara tillåtna. Man ska genomgå en lång process för detta, som det står här.

Man har haft så pass lång tid på sig att gå igenom och göra propositionen att man borde ha kunnat göra klarare regler. Den som har gjort utredningen, Svenska brottningsförbundets ordförande, tycker heller inte att propositionen är ett under av klarhet och ställer sig inte bakom den.

Man kunde ha kommit fram till betydligt klarare riktlinjer än vad man har gjort i detta fall.

Anf. 94 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Att Boxningsförbundets ordförande inte ställde sig bakom förslaget var ingen större överraskning.

Kent Olsson använde i sitt första inlägg argumenten som fanns för 35–40 år sedan, nämligen att boxningen var förråande och att det var

ekonomiska skumraskaffärer eller liknande. Jag bara undrar var du hittar det i dag i förslaget i propositionen. Det är inget argument som någon av oss har tagit upp. Jag har tagit fram de medicinska aspekterna.

I den utredning som kom finns det en genomgång av de långsiktiga hjärnskador som boxare kan drabbas av. De uppskattar i undersökningen att 10–17 % av professionella boxare drabbas av konstaterbar kronisk hjärnskada med försämrat minne, demens och så vidare.

I en undersökning av 14 finska, skandinaviska och europeiska boxningsmästare – det var åtta proffs och sex amatörer – uppvisades hos fem av de åtta professionella boxarna förlust av delar av hjärnsubstansen. Det fanns neuropsykologiska och neurologiska resttillstånd och så vidare hos andra i en annan undersökning i USA. Är det inte på något sätt oroande för Kent Olsson med de långsiktiga problem som uppstår?

Sedan går jag tillbaka till frågan om avarterna. Är det ingenting av medicinska delar i det, utan lämnar man helt och hållet det medicinska bakom sig i den moderata reservationen?

Anf. 95 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag ska ta det sista först. När vi talar om avarter, som Lennart Kollmats tyckte var oklart, är det självklart att avarter i viss mån är vissa delar av det du är inne på och också den medicinska delen. Det är helt klart att vi talar om det. Det står i reservationen om extrema kampsporter.

Jag återgår till de medicinska aspekter som Lennart Kollmats talar om. Det finns medicinska aspekter i alla länder där man tillåter boxning. Det finns också läkare som säger att boxning inte är mycket farligare än andra idrotter. Man kan konstatera att boxning inte har fler skador än andra idrotter.

Utgångspunkten för dem som är emot boxning är givetvis att man tillåter slag mot huvudet. Jag noterar att boxning inte enbart går ut på att slå någon knockout. Det är faktiskt en idrott där man försöker fördela träffarna på kroppen och så vidare, och där får man poängen.

Att det inträffar knockouter då och då vet vi allesammans. Men när man talar om medicinska aspekter ska man också se på de medicinska aspekter som inträffar i andra idrotter. Varför ska Sverige ihop med kanske två eller tre andra länder vara de enda som inte tillåter boxning?

Jag frågar Lennart Kollmats, som tyvärr inte har replikrätt: Varför tycker Lennart Kollmats att det är bättre att människor boxas i Finland och utomlands? Det är inte så att människor kommer att minska sin boxning för att de inte får boxas i Sverige. Det är på något sätt som att man som strutsen sticker huvudet i sanden och säger: Låt dem göra det utomlands, då berör det inte mig speciellt mycket.

Anf. 96 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Om vi förflyttar tankarna från Riksdagshuset och ned till Malmö och Rosengård och möter Dallas, som har lagt ned mycket av sin tid för att vara en förebild för många ungdomar, känns det lite svårt att vi nu behandlar ett betänkande på det här sättet. Jag tror dock att vi också har Dallas på vår sida. Det vill jag vara tydlig om. Det är inte fråga om att förbjuda all form av kampsport utan att reglera densamma.

Dallas är ett föredöme, och han har många väldigt viktiga uppdrag och många ungdomar engagerade i sin verksamhet. Där tränar man boxning och uppmuntrar ungdomar att börja träna, för att kanske eventuellt vid mogen ålder konstatera att de inte professionellt får utöva sporten här i Sverige och mäta sig med andra kolleger i vårt eget land.

Från Kristdemokraterna har vi valt att i stort sett ställa oss bakom betänkandet. Men vi har några reservationer som jag gärna vill belysa här och nu.

Det har för mig varit av stort värde att bli inbjuden till olika kampsportsaktiviteter den senaste tiden och få se vad sporten egentligen har att erbjuda. Det har varit intressant att samtala med aktiva, funktionärer och föräldrar, som också har delgivit sina personliga upplevelser.

Amatörmässig utövning av annan verksamhet som bedrivs med godtagbara säkerhetsåtgärder, vilket är väldigt viktigt för oss, som vi redan har hört sägas av Lennart Kollmats, accepterar vi. Men att träna med syfte att träffa med slag och sparkar i ansiktet och mot andra kroppsdelar har vi svårt för att acceptera.

Vi har enligt statistiken många idrotter som ligger långt från benämningen kampsporter men som tyvärr ändå visar upp en negativ skadestatistik. Det kan vara svårt att erkänna dessa siffror. Men det finns en enda ursäkt, och det är att dessa fall sker med en direkt koppling till ett olycksfall. Varken hästsport eller basket kan inskriva regler som tillåter slag mot motståndarens kropp, men ändå förekommer det tyvärr skador. Det vet vi. Detta bevisas också genom statistik.

Det är uppsåt och normgivande beteende som oroar mig och oss kristdemokrater. Vi har fått en attityd som egentligen inte alls kommer från kampsporten utan kanske snarare från filmindustrin, där det är så enkelt att fingera ett slagsmål. Detta är jag lite reserverad mot.

Det ligger till grund för min tveksamhet att tillåta kampsporten att agera helt fritt utan skydd i Sverige. Reglerna är säkert bra inom kampsporten – det ifrågasätter jag inte – och kontrollen är rigorös. Men jag är ändå oroad för den påverkan som det har på ungdomar i vissa sammanhang.

Det finns flera fördelar, som jag lärt mig under mina studiebesök. Jag tänker på ungdomar som av olika skäl har ett behov eller finner ett stort engagemang och även på den fostran som påverkar dem som är positiv och som hela verksamheten har. Detta ifrågasätter jag inte, tvärtom. Jag är helt övertygad om att kampsporten generellt kan vara bra för många ungdomar. Den är hård och uppmuntrar till fostrande disciplin. Det är ingen som tar skada av lite ordning och reda även på arenorna.

Fru talman! I betänkandet föreslås att det ska vara lika behandling av dessa sporter, men tillstånd ska krävas för att arrangera kampsportsmatcherna. Det är en väg för att få mer lika behandling av de olika sporterna. Förslaget i betänkandet att länsstyrelsen ska få detta uppdrag är inte optimalt. Kristdemokraterna anser att Socialstyrelsen, som redan i dag har en bredare kunskap i hälsofrågor, enklare hade klarat av att bedöma tillståndsfrågorna. Jag vill därmed ställa mig bakom den argumentering som Lennart Kollmats har fört fram här redan tidigare.

Riksdagens ombudsmän har också ställt sig bakom förslaget med flera länsstyrelser, som erkänner att vårt förslag kan vara bättre. Därför vädjar vi till kammaren att överväga att stödja det förslag som finns i

reservation 4 under punkt 6. Jag yrkar härmed bifall till reservation 4 under punkt 6.

Inriktningen i propositionen och betänkandet är således i stort sett bra. Det finns en del som jag gärna skulle vilja lyfta fram lite extra. Det är den goda påverkan som kampsporten kan ha på ungdomar som kräver lite tuffare aktiviteter. Det är viktigt att man inte utesluter dessa från arenor och från att komma tillsammans under ordnade förhållanden.

Kristdemokraterna anser att seriösa sporter av detta slag kan ha god påverkan på många ungdomar. Men säkerligen krävs det oerhört rigorösa kontroller att det sker under ordnade omständigheter och med en godtagbar säkerhet. Det sociala ansvar som många ledare tar för ungdomsgrupper vill vi också uppmuntra till. Det är betydligt viktigare med ett sådant engagemang än att bli utknockad på en arena.

Genom att träna seriöst inom sporterna lär sig ungdomar bevisligen att visa hänsyn till andra och att fungera i ett socialt sammanhang. På det sättet kan de också få utlopp för sin kreativitet och dessutom få en meningsfull fritid.

Kampsporternas rigorösa kontroll sker genom att kunnig sjukvårdspersonal är närvarande. Det är en trygghetsfaktor. Men vi ska inte glömma bort de krav som vi genom den här propositionen ändå ställer oss bakom.

Fru talman! Med detta vill Kristdemokraterna visa att vi ställer oss bakom stora delar av betänkandet. Vi anser att kampsporterna kan ha en viss uppgift i vårt samhälle. Mångfalden inom idrottsrörelsen är viktig. Men det får aldrig ske på bekostnad av att man ska ha som mål och syfte att skada sin medmänniska och medtävlare.

Anf. 97 ROSSANA DINAMARCA (v):

Fru talman! Låt mig inleda med att säga att vi i Vänsterpartiet tycker att det behövs en reglering av samtliga kampsporter, men det måste vara en rimlig reglering. Då är det av stor vikt att idrotten självständigt, inom givna ramar, får utforma sina säkerhetsregler. På samma sätt som alla idrotter, ska kampsporterna nå upp till godtagbar säkerhet för sina deltagare.

Den reglering av säkerhetsföreskrifter på detaljnivå som återfinns i regeringens proposition kan knappast tjäna säkerheten med tanke på de mycket skilda idrotter som berörs och kan komma att beröras. Därför anser vi att regeringen ska återkomma med ett förslag på hur en rimlig reglering av kampsporterna ska utformas.

Regeringen och utskottet verkar ha lite svårt för att bestämma sig för vad de vill. Å ena sidan menar man att den nya regleringen är ett enklare sätt att inte tillåta kampsporter med slag mot huvudet än att göra en lista över vilka fler, utöver proffsboxningen, som man vill förbjuda. Å andra sidan menar man att detta inte innebär att någon kampsport ska betraktas som förbjuden. Det är viktigt att vi är tydliga med vad vi vill. Så hur ska ni ha det?

I propositionen vill regeringen införa en lag om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher som innehåller moment med slag mot huvudet. Ansökan om tillstånd ska göras skriftligen hos den myndighet som regeringen bestämmer. Av propositionstexten framgår sedan i avsnitt 8.2 att den föreslagna regleringen torde innebära att såväl professionell boxning

som arrangemang av vissa andra kampsporter som i dag genomförs inte kommer att få tillstånd med nuvarande tävlingsregler och säkerhetsbestämmelser.

Vänsterpartiet hävdar att tillståndsprocessen under sådana förhållanden är en helt onödig och kostnadskrävande byråkratisering eftersom tillstånd ändå inte kommer att ges. Den professionella boxningens regler är internationella, och någon speciell svensk, mjukare form av proffsboxning kan nog inte förväntas få något större genomslag. Ingenting har därmed framkommit som berättigar ett upphävande av förbudet mot professionell boxning.

Dessutom är det orimligt att göra allmänna detaljregleringar, såsom regeringen och utskottsmajoriteten gör, när man ska bestämma hur lång en match ska vara och vilken utrustning som ska användas. Vi kan inte heller bestämma att amatörboxningens regler ska vara norm för övriga kampsporter. Detta är ett beslut som vi måste låta idrottsrörelsen och dess ingående förbund avgöra eftersom det handlar om skilda idrotter.

Vi anser därför att den här propositionen bör avslås och yrkar därmed bifall till reservation 2, och jag vill meddela att vid en omröstning kommer vi också att stödja reservation 1.

I detta anförande instämde Siv Holma (v).

Anf. 98 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Tack, vice statsministern, för att du är här och ska delta i debatten. Det höjer tempot lite grann.

Fru talman! Detta ärende om kampsporter har nästan fått mig att gå ned för räkning, men jag lyckades resa mig när domaren hade räknat till sju. Vad var det då som fick mig att gå ännu en rond?

Jo, det är propositionens skrivning om att tävlings-, tränings- eller uppvisningsmatch i kampsport som tillåter deltagarna att med slag, sparkar eller annat våld avsiktligt träffa motståndarnas huvud inte ska få anordnas utan tillstånd och att säkerhetsbestämmelserna ska innebära en godtagbar säkerhet för deltagarna. Av misstag har jag råkat skriva godtagbar säkerhet i stället för godtagbar säkerhet i mitt manus. Det var kanske lite symbolik i det. Det kan ju också vara en viktig säkerhet att ta hand om den som har blivit knockad. Begreppet godtagbar gör i alla fall att Centerpartiet kan acceptera propositionen, om än motvilligt och efter många, långa diskussioner inom partiet. Godtagbar är ju väldigt godtyckligt.

Sedan proffsboxningsförbudet antogs för drygt 36 år sedan har det etablerats väldigt många andra kampsporter i Sverige som till och med är tuffare än proffsboxning. Det skulle bli problematiskt att förbjuda alla dem. Så därför: Av två onda ting – tillåta eller förbjuda – har Centerpartiet valt att acceptera propositionens huvudinriktning, men vi har en del synpunkter som vi lyfter fram i en del reservationer, vilka jag snart återkommer till.

Fru talman! När personer som värnar om kampsporter försöker hitta argument till varför vi ska tillåta sporter som innebär sparkar och slag mot huvudet brukar de säga att skaderisken är större i många andra sporter och att det är större dödlighet i ridsporten än i kampsporterna. Dessa kampsportens försvarare må förlåta mig, men jag förstår faktiskt inte

logiken i detta resonemang. Måhända kan Kent Olsson ge mig någon logik i det senare eftersom han är för att vi ska få slå ned varandra.

Visst är det sant att det förekommer många och svåra olyckor också i andra sporter. Men då handlar det inte om att medvetet slå emot huvudet för att knocka en annan person. När jag talar om att man medvetet slår mot huvudet för att skada sin motståndare vet jag att kampportsentusiasterna, som håller på med kampsporter där slag och sparkar mot huvudet förekommer, två sina händer och anser att jag totalt har missuppfattat sporten. Men ingen kan ta känslan av att det handlar om att medvetet vilja skada sin motståndare ifrån mig. De tragiska ridolyckor som vi så ofta hör talas om i debatterna händer i en ridsport som, precis som kampsporter, är ifrågasatt, nämligen fältritt.

I kampsporterna finns det väldigt många signaler som känns fel för mig. Det är ohälsosamt att slå hårda slag eller sparka mot huvudet. Det kan ge allvarliga skador. Det ger signaler om att det är tillåtet i kampsporter att slå och sparka andra för att knocka ned dem. Om man får knocka någon i boxningsringen kan man få för sig att man får göra det ute på gatan också. Du belönas dessutom med poäng för att slå eller sparka ned en annan människa.

Vi vet att slag mot huvudet riskerar att ge svåra hjärnskador. Det finns en typ av Alzheimer som är relaterad just till boxningsskador. Jag behöver bara nämna ett par namn: Muhammed Ali och Ingemar Johansson.

En av de tuffa kampsporter som jag har tvingat mig själv att se är thaiboxning. Det var i Thailand. Jag beslöt mig för att gå till tävlingen bara för att se hur det går till och för att jag ska veta vad jag talar om när jag talar i en kampsportsdebatt.

Jag tvingade mig att se tio matcher som avlöste varandra. Det började med att det var två killar som var sex år som sparkade och slog emot varandra. När den ena hade vunnit gick han glad i hågen och sträckte fram händerna mot domaren och fick en slant i handen. Föräldrarna jublade vid sidan om. Så fortsatte matcherna. I de yngsta klasserna fick de en slant på en gång. När de som tävlade blev äldre och äldre var det bälten som man fick.

Jag kommer aldrig att glömma det jag fick se under de där tio matcherna. Det tog hårt på mig att små pojkar fick pengar. De fick belöningen direkt. Det är klart att de fortsätter att slåss då. Men det allra värsta var när de större grabbarna sparkade – pang – rakt på halsen under örat och motståndaren stupade direkt.

Är det sådant som är bra för hjärnan och för människokroppen?

Utskottet säger i svar på motioner att kampsporter där det tillåts våld mot huvudet bör särbehandlas. Det är tack vare den standpunkten som Centerpartiet inte har föreslagit avslag på propositionen. Visar det sig sedan att allvarliga skador kommer att öka får vi utreda det senare, och jag kan lova, eller kanske hota med, att Centerpartiet verkligen kommer att följa utvecklingen.

Fru talman! Vi har en del reservationer, men jag yrkar bifall bara till reservation 4 under punkt 6.

Vi anser inte att det ska vara en länsstyrelse som ska vara tillståndsmyndighet. Centerpartiet anser att Socialstyrelsen är bättre lämpad att

vara tillståndsmyndighet. Det krävs medicinsk kompetens, och vi anser att den kompetensen finns hos Socialstyrelsen.

I remissvaren kan man dessutom läsa att flera länsstyrelser har framhållit att en central förvaltningsmyndighet, exempelvis Socialstyrelsen, är att föredra framför en länsstyrelse som tillsynsmyndighet. Jag hoppas innerligt att vice statsministern kan förklara varför man har kommit fram till att det är länsstyrelsen som ska vara tillståndsmyndighet.

Dessutom kan jag lägga till att vi vet väldigt lite om vad som kommer att hända med länsstyrelserna i framtiden. Ansvarsutredningen håller på att titta över det, och kanske att vi om några år inte har några länsstyrelser. Tvärtom kan de komma att försvinna. Varför ska vi då lägga ansvar på dem i denna fråga?

Beträffande den medicinska kompetensen anser vi att det i det uppdraget ska ligga ansvar för att ta fram de riktlinjer som ska gälla för begreppet ”godtagbar säkerhet” som kommer att ligga till grund för att man ska få tillstånd att anordna tävlingar. Till det uppdraget bör man koppla en myndighet som har medicinska expertkunskaper.

Vi anser dessutom att lokala polismyndigheter ska samarbeta med tillståndsmyndigheten för att lämna information om utövare som kan anses som oseriösa, oavsett om de ansöker om tillstånd för att få anordna tävlingar eller inte.

Anf. 99 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag har stor respekt för Birgitta Sellén och hennes syn när hon menar att det blir stora hjärnskador. Men jag blir förvånad när Birgitta, som i övrigt är en klok och sansad riksdagsledamot, säger att boxare går ut för att medvetet skada. Jag tror inte att man i någon idrott går ut för att medvetet skada någon. Man håller sig till de regler som finns och där slag mot huvudet är en del. Men att säga att man medvetet skulle skada någon tycker jag är att ta i. Det är faktiskt idrottsutövare som sysslar med det.

Sedan skulle jag vilja fråga Birgitta Sellén: Är det bättre om dessa boxare boxas utomlands, där det kanske är mindre reglerat än i Sverige? Är det inte att på något sätt komma ifrån samvetet om man säger: Låt dem inte boxas i Sverige, men låt dem gärna boxas i andra länder?

Min tredje fråga är följande. Vi konstaterar att det finns andra idrotter som är ganska så farliga och där mycket olyckor inträffar. Många ägnar sig åt klättring i dag. Det är en farlig idrott. Många har dött när de gett sig ut på expeditioner. Är det meningen att vi ska förbjuda sådant också då det orsakar svåra skador? Det skulle vara intressant att höra Birgitta Selléns svar på den frågan.

Anf. 100 BIRGITTA SELLEN (c) replik:

Fru talman! Vi har inte sagt att vi vill förbjuda det. Vi går med på att man ska ha tillståndsprövningar.

Jag ska börja med hjärnskador. Det är bara att konstatera att det är bevisat att många av dem som boxas får hjärnskador som är relaterade just till att de har hållit på med boxning.

När jag talar om ”medvetet” menar jag att om det inte skulle vara medvetet skulle det i reglerna stå att du inte får slå eller sparka mot huvudet. I och med att man enligt reglerna får göra det slår man mot huvu-

det. Vad vill du nå med det? Jo, du vill knocka din motståndare och få poäng. Du belönas med poäng för att du har knockat motståndaren.

Du pratar om att det händer olyckor i andra idrotter. Vi brukar prata om olyckor i samband med hockey när man tacklar. Men då blir det bestraffningar i stället.

Jag förstår inte resonemanget. Du får förlåta, Kent Olsson.

När det gäller att boxas utomlands bär varje enskild individ ansvar för sitt eget liv. Vill man väldigt gärna boxas efter de tuffa internationella reglerna – vi har ju pratat om att luckra upp bestämmelserna i Sverige – är det ens eget liv man ansvarar för.

Du pratade om andra idrotter som bergsklättring. Det är en enskild individ som har utsatt sig för risken och som själv tar risken att skada sin egen person. Det handlar inte om att gå i clinch med någon annan.

Anf. 101 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Man tar faktiskt, Birgitta Sellén, risker även i boxning. Det är man själv som väljer om man vill boxas eller inte. Det är ingen som tvingar en till att boxas.

Vi har olika uppfattningar, och jag respekterar det. Kan du ändå inte ta bort det du sade, för det är så illa, att man ”medvetet” går in för att skada någon annan? Man går inte medvetet in för att skada någon annan. Det är inte så att boxare säger: Nu ska jag skada den andra personen. De går in för att vinna.

Jag blir lite irriterad varje gång jag hör pratet om att man ”medvetet” skadar en annan. Det är inte så att boxare går in i ringen och säger: Nu ska jag skada. Däremot ger det poäng när man slår mot huvudet.

För sista gången: Man skadar inte någon medvetet.

Anf. 102 BIRGITTA SELLEN (c) replik:

Fru talman! Det kan väl tyckas så när man slår ned någon att man inte medvetet vill att det ska bli en hjärnskada, och det kan jag förstå. Men medvetet slår man mot ansiktet. Då kan kraften vara så stor att det kan bli en skada för livet för boxare. Då har man gjort det mer eller mindre medvetet. Jag vet att det låter tufft när jag säger medvetet. Det är vad det innebär i förlängningen. Du har ändå tillstånd till det i matcher i olika kampsporter med sparkar och slag. Där anser jag att sparkarna är ännu tuffare. Där gör man det ännu mer medvetet för få den andra att falla. Man riktigt ser hur hjärnan skakar runt som äggulan i ett okokt ägg.

Anf. 103 LARS WEGENDAL (s):

Fru talman! För cirka fem år sedan beslutade riksdagen efter ett förslag från ett enigt kulturutskott om ett tillkännagivande till regeringen där riksdagen uppmanade regeringen att genomföra en utredning kring kampsporterna och därefter återkomma till riksdagen med ett förslag om en ny lagstiftning.

Bakgrunderna till tillkännagivandet var flera. Under flera år har vi i kulturutskottet behandlat motioner och debatterat förslag kring den gällande lagstiftningen, som förbjuder professionell boxning i Sverige. Några enstaka motionärer, förvisso ganska högljudda och medialt uppmärksammade, hade genom åren velat upphäva förbudet. Andra, mindre uppmärksammade, ville ha kvar förbudet. Återigen andra ville se över

lagstiftningen med anledning av att lagstiftningens bakomliggande motiv hade förändrats och föråldrats. Man uppmärksammade också att andra kampsporter och kampsportsvarianter hade börjat dyka upp i landet, kampsporter som man uppfattade som minst lika riskfyllda för utövarna som den professionella boxningen men som den nuvarande lagstiftningen inte omfattar.

Bakgrunden är också att riksdagen vid ett flertal tillfällen haft omröstningar om det skulle vara tillåtet med professionell boxning i Sverige eller inte. Vid samtliga tillfällen som riksdagen röstat i denna fråga har det funnits en överväldigande majoritet för att bibehålla förbudet.

Till bakgrunden hör vidare den av regeringen tillsatta utredningen som avlämnade sitt betänkande i mars 2003. Utredaren föreslog där en reglering med krav på tillstånd av polisen enligt ordningslagen för offentliga tillställningar som innehåller tävling eller uppvisning i kampsporter med slag eller sparkar riktade mot motståndarens huvud.

Utredarens förslag möttes vid remissbehandlingen av viss kritik. Främst var det invändningar mot förslaget att knyta regleringen till ordningslagen, och vissa remissinstanser förordade en särskild lag. I utredningen gjordes emellertid en mycket god genomgång av befintliga kampsporter, idrotternas eget regelsystem, riskerna för utövarna av olika kampsporter samt omfattningen av de olika kampsporterna.

Fru talman! Låt mig så gå över till regeringens förslag till ny lagstiftning, till utskottets förslag med anledning av propositionen och till några kommentarer till de reservationer som finns i betänkandet.

Regeringen föreslår att alla kampsporter som tillåter slag, sparkar eller annat våld som träffar huvudet bör regleras. Alla vi som har insikt om idrottens natur vet att idrottslig verksamhet kan innebära risker för utövaren att skada sig. Ofta är också idrottaren införstådd med riskerna. Men liksom i all riskfylld verksamhet bör vi göra en bedömning av var gränsen går mellan individens rätt att bestämma över sin egen handling och samhällets ansvar för att skydda honom eller henne. Naturligtvis är det alltid i första hand den enskildes eget beslut och ansvar vad han eller hon vill utsätta sig för och vilka hälsorisker han eller hon vill ta.

Vi som hävdar behovet av en reglering menar att det även fortsättningsvis bör vara det allmännas ansvar att människor inte utsätter sig för orimliga risker för allvarliga skador. Att utsätta sig för slag, sparkar och annat våld mot huvudet innebär stor risk för skador av både akut och långsiktig karaktär. Huvudargumentet för att införa en reglering av kampsporter som tillåter våld som träffar huvudet är just risken för att utövaren ska drabbas av hjärnskador.

Detta argument hör man ofta bemötas med att det även i andra sporter finns skaderisker, och det är riktigt, även om man säkert kan ifrågasätta den statistik som dessa argument bygger på. En sak är säker, de idrotter som har regelverk som uttryckligen tillåter slag, sparkar och annat våld som träffar huvudet ger automatiskt ett skadepanorama som på ett mer påtagligt sätt innefattar risk för hjärnskador.

Fru talman! Regeringen och utskottet föreslår alltså inte att alla kampsporter ska regleras utan endast den kampsport som i sitt regelverk tillåter slag, sparkar och annat våld mot huvudet. I den allmänna debatten har det ibland varit svårt att se denna gränsdragning. Många som varit motståndare till den föreslagna regleringen har, medvetet eller omed-

vetet, dragit alla kampsporter över en kam, vilket jag ser som djupt olyckligt.

Jag är fullt medveten om den fantastiska verksamhet som bedrivs i många föreningar runtom i landet. Jag ser dessa föreningars sociala funktion, deras integrerande funktion och deras ungdomsverksamhet. Jag ser också att medlemsantalet i många föreningar ökar. Och jag ser alla dessa idrottsledare som gör en beundransvärd insats. Samtidigt ser jag att vissa av kampsporterna tillåter slag, sparkar och annat våld mot utövarns huvud. Det är i dessa sporter regeringen, utskottet och jag vill införa en reglering just för att öka säkerheten för dem som utövar sådana kampsporter eller varianter av dem.

Det har också framförts synpunkter om att vissa kampsporter ska behöva söka tillstånd. Främst har diskussionen förts om de idrotter som ingår i förbund som i sin tur ingår i Riksidrottsförbundet, att de skulle behöva regleras. Det är en synpunkt som jag i sig har förståelse för. En av utgångspunkterna för den föreslagna regleringen är emellertid att den ska tillämpas lika för alla kampsporter som i sina regler tillåter slag, sparkar och annat våld mot huvudet, oavsett kampsporternas organisatoriska tillhörighet, och, framför allt, över tiden. Därför är det omöjligt att särbehandla just de kampsporter som ingår i förbund som ingår i Riksidrottsförbundet.

Det skulle också innebära att Riksidrottsförbundet i realiteten fick ta på sig uppgiften att pröva om kampsportens tävlingsregler och säkerhetsbestämmelser ger en godtagbar säkerhet för deltagarna. Dessutom skulle de tvingas kontrollera om regler och bestämmelser ändras efter hand. Det skulle bli en märklig ordning med två tillståndsgivare och det skulle säkert innebära både mer byråkrati och svårigheter att upprätthålla samma bedömningsgrunder.

Ett annat argument som lyfts fram i debatten är att det är fel att politiken bestämmer idrottens regler. Jag kan se det resonemanget i några av de motioner som behandlas i betänkandet. Det utskottet gör är att tillstyrka det resonemang som regeringen för vad gäller acceptabel säkerhetsnivå för utövarna. Vi menar, liksom regeringen, att en acceptabel säkerhetsnivå ligger i linje med den säkerhetsnivå och de säkerhetsföreskrifter som finns inom amatörboxningen och inom de idrotter som organiseras i förbund som ingår i Riksidrottsförbundet. Inom parentes bör nämnas att den nivån är densamma som utredningen *Kampidrott i fokus* kom fram till.

När det gäller den tillståndsgivning som regeringen föreslår, och som utskottet ställer sig bakom, ska tillståndsmyndigheten naturligtvis fatta sina beslut utifrån innehållet i de ansökningar som de olika kampsportsarrangörerna eller förbunden inlämnar, alltså vilken säkerhetsnivå man har för den enskilde utövaren vid evenemanget.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis kommentera några av de reservationer som finns i betänkandet. Moderaterna biträder i varje fall tankarna bakom den nya lagen. De skriver i reservationen att syftet med lagen bör vara att komma åt oseriösa arrangörer och avarter av kampsporter. Jag undrar naturligtvis vad reservanterna menar med detta. Var lägger Moderaterna sin ribba för tillåtlighet? Ligger den på någon annan säkerhetsnivå vad gäller utövarna än nivån i regeringens förslag?

Det håller inte att lite luddigt uttrycka missnöje med förslaget. Man ska kunna kräva att det ledande oppositionspartiet tar ställning till var gränsen för den enskildes säkerhet går. Vad är, med andra ord, avarter? Vilka aktiviteter menar Moderaterna är tillåtna, och vilka avarter vill de komma åt?

Vänsterpartiet vill i sin reservation behålla den nuvarande lagstiftningen, som förbjuder professionell boxning, samtidigt som de vill införa en reglering av övriga kampsporter. Det är naturligtvis en möjlig väg att gå, men det är också en väg som är föga logisk. Som jag nämnde i inledningen var just en av utgångspunkterna för kulturutskottets tillkännagivande att uppdra åt regeringen att söka finna en sammanhållen reglering för alla kampsporter, ett tillkännagivande som också Vänsterpartiet står bakom. Jag tror mig dock förstå att även om Vänsterpartiet av olika skäl kommer att yrka avslag på propositionen är de i grunden ganska nöjda med den nivå på säkerhet som propositionen beskriver.

Det är riktigt att propositionen, liksom utredningen som propositionen har som utgångspunkt, relativt utförligt beskriver säkerhetsnivåerna för bland annat matchlängd, handskarnas utformning, åldersgräns och förfarandet vid knockout. Det är emellertid det regelverk som finns för den enskilda matchen och den enskilda idrotten, och som presenteras i ansökan om tillstånd, som ska ligga till grund för tillståndsmyndighetens beslut. Det är alltså den enskilda idrottens regelverk för utövande av säkerhet som är utgångspunkten för myndighetens beslut. Det regeringen och utskottet beskriver är den acceptabla nivån av säkerhetsåtgärder samtidigt som vi säger att vissa skillnader i bedömningen måste göras på grund av de olika idrotternas skiftande karaktär.

Det finns också, fru talman, ett antal motioner där man från olika utgångspunkter vill avslå propositionen. Det finns motioner där man rakt av vill förbjuda alla idrotter som innehåller avsiktligt slag mot huvudet, men det finns även de som menar att professionell boxning bör tillåtas. Med tanke på talarlistan utgår jag från att dessa motioner kommer att diskuteras senare.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Anf. 104 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja fråga utskottets ansvariga på regeringssidan: Vill man tillåta boxning eller inte? Är detta en skärpning av de regler som finns? Man talar nämligen om att all idrott som tillåter slag, sparkar eller annat våld som träffar huvudet ska regleras.

I dag är amatörboxning tillåten i Sverige. Men med den definition som finns här skulle ju inte amatörboxning bli tillåten. Det är slag mot huvudet också i amatörboxning.

Det skulle vara intressant att höra Lars Wegendals definition. Man måste ju ha tänkt någonting, även om det är en myndighet som ska tillåta det här, i fråga om man tillåter amatörboxning men inte proffsboxning. Är det i så fall farligare om det inträffar en olycka i proffsboxningen än i amatörboxningen? Som jag sade tidigare: Det kan faktiskt inträffa något i första rondens första minut – någon kan bli knockad – i amatörboxningen. Är det då inte lika farligt som om man blir knockad i proffsboxningen? Jag finner det lite underligt med logiken här. Men förhoppningsvis

kan Lars Wegendal reda ut detta åt mig, så att jag får lite mer klarhet i detta.

Men, som sagt var, är amatörboxning på väg att förbjudas, eftersom den också innehåller slag mot huvud som utdelas med en viss avsikt?

Anf. 105 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Ibland förundras jag väldigt över Kent Olssons argumentation och frågor. Har Kent Olsson läst den här propositionen? Där står nämligen svaret.

Vi bryr oss inte om ifall det är professionell verksamhet eller amatörverksamhet. Det är det som är utgångspunkten för den här propositionen. Vi gav ett tillkännagivande. Även om Kent Olsson inte satt i kulturutskottet på den tiden gav vi ett tillkännagivande där vi bland annat konstaterade att den utgångspunkt som fanns för den gamla proffsboxningslagen var förlegad. Nu var det de medicinska skälen som var de bärande skälen.

När vi nu pratar om den här nya tillståndsgivningen är det de sporter som har slag, sparkar och annat våld mot huvudet som ska ha tillstånd. Och då är det naturligtvis en medicinsk bedömning som måste göras. Men där finns också allt det andra som Kent Olsson säkert känner till, eftersom han nickade jakande när jag visade upp den här propositionen.

Det finns ett regelsystem kring de olika sporterna. Det finns det när det gäller antalet ronder. Det finns det när det gäller pausernas längd. Det finns det när det gäller hur vadderade handskarna är och så vidare. Allt det här måste det ju göras en samlad bedömning av. Det är just det som den här tillståndsmyndigheten ska ägna sin tid åt, att försöka hitta den här normala gränsen.

Sedan har vi sagt i propositionen och i betänkandet – jag sade det också i mitt anförande – att en rimlig nivå, som vi ser det, är ungefär där amatörboxningen ligger och där övriga sporter som organiseras av förbund inom Riksidrottsförbundet ligger. Där tror vi att ribban ligger. Kent Olsson har säkerligen en helt annan ribba. Jag ställde också en fråga om det. Vad är avarter, Kent Olsson? Jag måste få ett svar på detta.

Anf. 106 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag har en helt annan ribba än vad Lars Wegendal har. Och jag kan glädja Lars Wegendal med att jag också har läst propositionen, väldigt noga till på köpet.

Men man kan se på dem som har haft åsikter kring detta. Även amatörboxningsförbundet är ju faktiskt oroat. Jag är medveten om att man i propositionen inte skiljer på amatörboxning och proffsboxning. Men det är en verklighet som vi lever med. Det finns en amatörboxning och en proffsboxning. Och eftersom man från amatörboxningsförbundets sida är väldigt oroad över den här regeln ställde jag denna fråga.

Det här är inget under av klarhet – jag är inte den förste som säger det. Ska man tyda det som Lars Wegendal säger som att amatörboxning, på den nivå som den nu bedrivs och med de regler som man nu har, kommer att få fortsätta som nu? Eller ska man tyda det som att det kommer att bli nya regler vad gäller den amatörboxning som vi har nu?

Anf. 107 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Reglerna för hur amatörboxningen ska gå till får naturligtvis amatörboxningen själv avgöra. Vad det här handlar om är en tillståndsgivning som tar hänsyn till utövarnas säkerhet. Det handlar om ett mycket bredare spektrum av infallsvinklar som man måste ha i den här tillståndsmyndigheten. Man måste se på allt det som berör idrotten.

Men jag tror att det kommer att hamna någonstans kring amatörboxningen, det vill säga att amatörboxningen, som den är i dag, blir tillåten och att de kampsporter som finns inom Riksidrottsförbundet tillåts. Sedan vet vi naturligtvis inte vad det här kommer att utvecklas till. Vi kan gå tillbaka tio år i tiden. Då hade vi inte alls så många kampsporter i Sverige som vi har i dag, och det kommer säkerligen inom de närmaste tio åren att dyka upp ytterligare kampsporter. Det är också ett av skälen till att vi inte kan namnge vilka kampsporter som ska vara tillåtna och vilka som ska vara förbjudna. Det här kommer att vara ett levande instrument i de här bedömningarna, som tillståndsmyndigheten ska göra. Men allting utgår från de regler och de säkerhetsföreskrifter som idrotten själv har.

Anf. 108 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Lars Wegendal! Du undrade över hur logiska vi var egentligen. Jag ställde i mitt anförande en fråga lite om hur ni ville ha det.

När Mona Sahlin var idrottsminister gjorde hon sig ganska populär, skulle jag vilja säga, bland proffsboxarna genom att säga att man skulle verka för att upphäva proffsboxningsförbudet. Därmed gav hon sken av att det skulle bli tillåtet att utöva detta i Sverige. Det är lite samma sken som man ger i den här propositionen. Man säger nämligen att man ska upphäva förbudet och tillåta sporten, men samtidigt säger man: Nej, det ska vi inte, utan de som har slag mot huvudet ska inte tillåtas.

Jag menar att man måste bestämma sig. Och när man redan har bestämt sig, om man nu har det, undrar jag varför man inrättar en tillståndsmyndighet som redan på förhand har avgjort att de kampsporter som i dag har någon form av slag mot huvud inte kommer att tillåtas. Och det som jag tycker är mest märkligt med det här är att man använder sig av amatörboxningen som något slags norm för alla kampsporterna. Det tycker jag faktiskt är något respektlöst.

Anf. 109 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Jag blir lite förundrad när Rossana Dinamarca säger att alla kampsporter med slag mot huvudet ska förbjudas, för så är det inte. Det står klart och tydligt i propositionen. Men de ska begära att få tillstånd. Det ska vara en bedömning av de kampsporter som i sitt regelverk har slag, sparkar eller annat våld mot huvudet. Det är det som det här handlar om.

Av alla dessa kampsporter – hur många det är vet jag inte – blir det säkerligen sådana som kommer att bli förbjudna på grund av att deras säkerhetsföreskrifter och deras regelverk för utövaren inte är tillräckligt säkra. Och det kommer att bli sådana som kommer att tillåtas.

Det finns något som bekymrar mig lite grann. När kulturutskottet fattade beslutet om att begära den här utredningen var det ett enigt kulturutskott. De bakomliggande diskussionerna handlade om att vi såg att det var tokigt att vi bara hade namngivit den professionella boxningen i förbudet när vi såg att det kom andra kampsporter som hade ett skadepanorama som var ungefär detsamma. Dem kunde man inte göra något åt. Då sade vi från kulturutskottets sida att vi vill ha en samlad reglering av alla kampsporter. Det är det vi diskuterar just nu. Det är fråga om en samlad reglering av alla kampsporter. Jag förstår inte riktigt.

Jag är bekymrad över att Rossana Dinamarca säger att om de inte får bifall på reservation 2 kommer de att yrka bifall på reservation 1, som innebär att den professionella boxningen ska tillåtas. Jag fattar inte hur Vänsterpartiet resonerar i den frågan.

Anf. 110 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! När vi yrkar avslag är det för att vi tycker att vår reservation med den motivering vi har är mycket bättre. Ett avslag är ett avslag. När det gäller hur vi kommer att ställa oss vid en omröstning, ser vi att vi inte kommer att vinna gehör ensamma. I det här fallet handlar det om att på punkten om att avslå propositionen håller vi med Moderaterna. Om det råder inget tvivel.

Lars Wegendal säger att kampsporter inte ska förbjudas utan i stället ska de inte tillåtas. Jag ber om ursäkt för att jag använder ordet förbud, men man vill inte tillåta kampsporterna.

Om man tänker tillåta några sporter med slag mot huvudet, vilka sporter är det fråga om? Hur hårt eller hur löst är det okej att slå? Där faller återigen logiken. Man säger å ena sidan att man inte tycker om sporter med slag mot huvudet, de ska regleras, det ska sökas tillstånd och de får sannolikt inte tillstånd. Å andra sida står Lars Wegendal i talarstolen och säger att vissa av dem kommer att tillåtas. Jag förstår inte riktigt.

Jag kan förstå att det inte är helt rimligt att göra upp en lång lista på en mängd kampsporter som man inte vill tillåta eftersom en siffra eller bokstav kan läggas till så att det går att komma runt listan. Var i stället konsekvent och säg att alla sporter som har slag mot huvudet inte ska tillåtas.

Anf. 111 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte om det sista är något som Vänsterpartiet står för, nämligen att inte tillåta alla de sporter som har slag mot huvudet. Det är i så fall också sensationellt.

Jag försökte utveckla i mitt anförande att det inte bara är fråga om slag mot huvudet. Det är grundförutsättningen för tillståndsgivningen. Det handlar om hela spektrumet av regler kring just den idrott eller kampsportsmatch man måste ta hänsyn till. Det är fråga om antal ronder, vilken skyddsutrustning som utövarna har, hur den medicinska kompetensen kring matchen ser ut. Det är alla dessa spektrum som finns omkring en match som ska avgöra. Man ska göra en samlad bedömning. Därför går det inte att säga att den inte ska vara tillåten, men den ska vara tillåten. Vi lägger ribban ungefär där amatörboxningen och där förbunden inom RF ligger i tillåtlighet.

Rossana Dinamarca säger att man tänker stödja reservation 1. Men visst har motiven bakom reservationen betydelse om en sådan reservation skulle gå igenom? Det är instrumentet som talar om för regeringen att det är av ett visst skäl som propositionen avslås. Därför har det jättestor betydelse. I Moderaternas reservation pratar man om oseriösa arrangörer eller avarter av kampsporter. Läs däremot det särskilda yttrandet nr 1. Där talar man om att man vill ha tillåtlighet för professionell boxning, men det tror jag inte att Vänsterpartiet vill.

Anf. 112 MIKAEL JOHANSSON (mp):

Fru talman! Då Miljöpartiet de gröna inte har en ordinarie ledamot i kulturutskottet, och det därmed inte syns huruvida vi gröna håller med utskottsmajoriteten eller några av reservanterna, vill jag tydliggöra vår politik i den här debattens centrala fråga, det vill säga hur vi ser på proffsboxningen och andra kampsporter. Hade vi röstat om någon av beslutspunkterna i betänkandet hade vi röstat i enlighet med reservation 2.

Regeringen föreslår att det införs en lag om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher som innehåller moment av slag mot huvudet. Av propositionstexten framgår att den föreslagna regleringen torde innebära – *torde* innebära – att såväl professionell boxning som arrangemang av vissa andra kampsporter som i dag genomförs *inte* kommer att få tillstånd med nuvarande tävlingsregler och säkerhetsbestämmelser.

Frågan är då varför det behövs en tillståndsprozess för proffsboxningen när det så tydligt framgår vad regeringen vill uppnå. För mig känns det lite onödigt, fru talman. Nej, rakt på sak: Försätt med förbudet mot proffsboxning. Däremot behövs det definitivt något slags reglering för övriga kampsporter som utövas med hjälp av slag mot huvudet.

Anf. 113 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Till att börja med vill jag gärna uttrycka min tillfredsställelse och glädje över att det finns ett så uppenbarligen brett stöd i kam-maren för den lag om tillståndsplikt för vissa kampsporter som regering-en har föreslagit. Jag vill gärna understryka – som flera har gjort i debat-ten – att det inte handlar om att dra all kampsport över en kam. Det hand-lar framför allt om att försöka få till stånd en modern lagstiftning ef-tersom det proffsboxningsförbud vi har haft sedan över 35 år tillbaka inte längre fungerar. Det har tillkommit nya sporter under hand som har till och med en våldsammare karaktär än proffsboxningen. Det går inte hel-ler att göra en lista där man lägger till sporter. Många frågar efter listan. Vilka sporter kan i fortsättningen inte vara tillåtna, och så vidare? Spor-terna ändrar karaktär, och därför måste lagen ha en allmängiltig utform-ning.

Som både Göran Persson i Simrishamn, Lennart Kollmats, Birgitta Sellén och andra har sagt är det de medicinska riskerna som har varit avgörande för regeringens bedömning av vilka sporter som ska till-ståndsprövas i fortsättningen. Jag tycker att man inte nog kan understryka de medicinska aspekterna. Jag har i diskussionen hört, bland annat från Kent Olsson, ett sätt att underskatta de medicinska riskerna som jag tycker är beklagligt. Det handlar naturligtvis om unga människors liv och situation som kanske inte omedelbart återverkar på deras medicinska

situation och status, men de kan ha ganska förfärande effekter om 10–30 år. Därför ska man definitivt inte underskatta de medicinska konsekvenserna och riskerna.

Det sades också här, från bland annat Kent Olsson, att det är dubbelmoral att det finns proffsboxning eller andra typer av motsvarande sporter utomlands. Det är inget som vi från svensk sida kan reglera. Det är ett märkligt argument att det är bra att tillåta proffsboxning eller motsvarande andra våldsamma sporter därför att de ändå finns utomlands. Med samma logik kan vi tillåta narkotika i Sverige eftersom den bevisligen tillåts i vissa andra länder. Bara den parallellen visar hur undermåligt argumentet är.

Några har ställt frågan om vilken typ av myndighet som behövs för att pröva den typen av sporter i fortsättningen. Bland annat Socialstyrelsen har föreslagits. Man kan naturligtvis överväga olika typer av myndigheter. Skälet till att regeringen har stannat vid en länsstyrelse är att en länsstyrelse oftast är en myndighet som har att hantera olika typer av tillstånd. Socialstyrelsen är mer en myndighet som ägnar sig åt konsultande verksamhet och gör andra typer av bedömningar och är inte en tillståndsmyndighet i den bemärkelsen.

Den mer specifika medicinska kompetensen finns naturligtvis på olika håll i samhället men måste byggas upp oavsett vilken myndighet som har valts. Regeringen har i det fallet stannat vid att föreslå en länsstyrelse. Vi tror att det räcker med en länsstyrelse för att få en likartad bedömning över hela landet.

Det handlar framför allt om att man i ett initialskede får en praxisutformning i länsstyrelsen som gör att det går relativt smidigt i fortsättningen, när man väl har gjort de grundläggande medicinska bedömningarna.

Det har också framförts i debatten här och i några av reservationerna att man bara skulle åtala arrangörerna och inte deltagare och funktionärer. Jag skulle gärna vilja understryka att alla som deltar i den här typen av arrangemang, oavsett om man är arrangör, aktiv eller funktionär, har ett individuellt ansvar för sin medverkan. Det är därför rimligt att alla behandlas på samma sätt.

Lars Wegendal har bland annat tagit upp diskussioner om de så kallade skadorna och diskussionen där man säger att i idrottens försäkringsstatistik kan man inte se att just boxning och kampsporter är mer företrädade än andra.

Precis som Lars Wegendal sade är det inte någon tillförlitlig statistik. Det försäkringsbolag som idrotten använder sig av har som praxis att över huvud taget inte ens teckna försäkringar för exempelvis vissa typer av fullkontaktskarate. Det gör att det inte finns någon fullständig statistik från berörda försäkringsbolag i det här läget.

När man gör jämförelser med andra sporter måste man dessutom, såsom det sades, konstatera att det i andra sporter handlar om olyckshändelser, inte någonting som är accepterat enligt regelverket. En viktig aspekt är också att andra sporter som ibland drabbas av olyckor, typ ridsport och ishockey, har en helt annan omfattning på både tränings- och tävlingstillfällen, ett helt annat antal aktiviteter, än de relativt få kampsporter som vi i praktiken talar om och som har ett relativt begränsat antal utövare.

Det här är en lagstiftning där man inte kan göra en lista där man förbjuder ett antal sporter, utan det finns möjlighet att via en prövning tillåta vissa sporter och andra får då inte tillstånd. Det är klart att lagstiftningen då måste ha en allmän karaktär. Om man kan utgå från att det mycket väl kan bli förändringar i många av de sporter som organisationerna själva bestämmer tävlingsreglerna för i framtiden, och som kan justera sina tävlingsregler, måste naturligtvis den myndighet som ska hantera det här i fortsättningen också vara konsekvent i sin tillämpning av kriterierna för de medicinska risker som man vill bedöma i fortsättningen.

Jag vill till sist säga att idrotten, som är vår största folkrörelse, skänker väldigt mycket glädje och mycket spänning för många människor. Denna glädje och spänning som idrotten skänker vill vi gärna värna om. Det innebär att vi också vill ha en idrott där utövarna kan känna sig trygga och säkra. Då är inte minst de medicinska säkerhetsaspekterna i den typ av kampsporter som vi här talar om oerhört värdefulla.

Precis som har sagts från flera i debatten här är det oerhört viktigt att konstatera att det inte är fråga om att ha ett generellt förbud mot all form av kampsport, vilket en del försöker framställa det som. Det är ganska missledande, och jag utgår från att det är avsiktligt som man missleder allmänheten när man gör den typen av påståenden.

Det är fråga om att just understryka att idrotten har ett eget stort ansvar via det regelverk som de olika organisationerna fastställer, men samhället lägger ut allmänna säkerhetskrav och medicinska krav, som rimligen då ska följas upp av en myndighet, i det här fallet en länsstyrelse, och alla ska behandlas lika. Vi ska självfallet inte medverka till varken någon byråkratisering, höga avgiftsnivåer eller annat.

Jag är säker på att när det väl har etablerats en praxis är det en ganska smidig hantering i fortsättningen. Avsikten är inte att den som har en viss typ av sport ska söka för vartenda evenemang och varje tillfälle under åren framöver, utan när man väl får den etablerade praxisen kommer det att kunna löpa ganska smidigt.

Med det, fru talman, vill jag bara till sist konstatera att vi på det här viset kan övergå från en lagstiftning och ett förbud mot proffsboxning, som tyvärr är helt obsolet i dagsläget eftersom det har kommit så många nya sporter, över till en mer modern lagstiftning, som nu täcker hela det här området och behandlar alla på ett likvärdigt sätt i fortsättningen.

Anf. 114 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Jag vill till vice statsministern ställa ytterligare en fråga runtomkring det här med den som ska vara tillståndsmyndighet. Vi har från Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet sagt att vi tycker att länsstyrelsen verkar illa vald som tillståndsmyndighet och att det bör vara Socialstyrelsen i stället. Även riksdagens ombudsmän och flera länsstyrelser har framhållit att det bör vara en central förvaltningsmyndighet.

Jag skulle väldigt gärna vilja få en förklaring till att regeringen har fastnat för att en länsstyrelse ska vara tillståndsmyndighet.

Anf. 115 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Den huvudsakliga anledningen är naturligtvis att länsstyrelserna på många områden, exempelvis miljöområdet, har just den här

typen av tillståndsuppgifter. Socialstyrelsen är en myndighet som är mer inriktad på att verka på områden av konsulterande karaktär och med forskningsuppgifter.

Vi har konstaterat att både Socialstyrelsen och länsstyrelsen i dagsläget har att bygga upp en ny kompetens, som finns på olika håll i landet, om det ska byggas upp en ny myndighet. Vi tycker då att det är rimligt att det sker i en myndighet som är van just vid att lämna olika former av tillstånd för arrangemang. Socialstyrelsen har normalt sett inte i uppgift att lämna tillstånd för olika typer av offentliga arrangemang.

Anf. 116 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Den förklaringen låter ändå lite märklig. Länsstyrelserna bestämmer över sina egna län, och de går inte in och trampar alltför mycket på andras. Man kan ibland samarbeta över länsgränser och så vidare, men här ska en länsstyrelse bestämma över alla länsstyrelser, om jag tolkar det rätt. Det låter alltså väldigt konstigt.

Jag vill också koppla på att det är helt rätt, som Bosse Ringholm säger, att idrottsrörelsen ska kunna bestämma väldigt mycket över sin verksamhet och att vi som politiker inte ska vara där och peta på allt vad de gör. Men när det gäller den godtagbara säkerheten, anser ministern då att det är idrottsrörelsen själv som ska garantera den? Från Centerpartiets sida anser vi att det är viktigare att det är medicinska expertkunskaper som ska ligga till grund för det där.

Allra sist till vår ordförande: Tack för de här åren som ordförande!

Anf. 117 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Först är det så att den medicinska sakkunskapen naturligtvis ska finnas hos myndigheten. Man kan inte begära att organisationerna ska stå för den. Det är myndigheten som ska stå för den typen av expertis.

Sedan är det ganska vanligt – det finns många exempel på det – att en länsmyndighet kan vara avgörande för frågor i flera eller i alla län i landet. Det är ganska vanligt till exempel på skatteområdet, där man har speciella frågor. Vi har exempelvis en myndighet på skatteområdet i Ludvika som hanterar momsfrågor för alla delar av Sverige trots att det bara är i en del av den myndigheten. Det är ingen ny praxis på något sätt.

Anf. 118 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Vice statsministern och jag delar ett gemensamt idrottsintresse, och jag tycker att det är tråkigt att konstatera att ministern har blivit ett slags förbudsminister. Förut var proffsboxning förbjudet, och nu kommer ytterligare ett antal delar att förbjudas, vad jag förstår, inom kampsporten. Jag tycker att det är lite tragiskt. I fråga om amatörboxningen står det ganska oklart i reglerna, om den ska få vara kvar eller inte.

Det är inte alls så att jag underskattar de medicinska aspekterna. Men det finns andra idrotter där olycksriskerna är betydligt större. I ishockey händer väldigt mycket, och vi vet att spelare som spelar väldigt mycket får många hjärnskakningar och kan få men av detta. Även om Bosse Ringholm var inne på det tidigare vill jag fråga honom: Varför är det bättre att man boxas på Åland än att man boxas i Sverige?

Det är inte så att de här människorna får mindre skador. Det är väl snarare så att genom att tillåta det här kan man ha en bättre reglering än vad man har i andra fall. Jag är lite förvånad över att man inte ser den aspekten på detta.

Vi vet att antalet svenska boxare som ägnar sig åt proffsboxning, om vi behåller den termen, inte har minskat särskilt mycket därför att vi har förbjudit den här i Sverige.

Sedan går jag över till den sista frågan, som mer rör det byråkratiska. Även om ministern försökte förklara det så kan jag inte riktigt förstå detta: Varför ska de som deltar i ett arrangemang, oavsett om de är boxare, läkare eller domare, få böta för det? Det borde väl räcka att det är arrangören som har ansvaret?

Anf. 119 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Kent Olsson tillhör ett parti som normalt sett brukar understryka behovet av individuellt ansvar. Om man deltar som funktionär eller på annat sätt är delaktig i ett kampsportsarrangemang eller en gala som inte är tillåten så finns det rimligen skäl att utkräva det individuella ansvaret hos individen. Man kan inte skylla ifrån sig och säga att man inte visste om att arrangören inte hade fått tillstånd.

Jag tror att Kent Olsson ska rannsaka sitt sinne och tänka efter. Hans parti tycker i vanliga fall inte att det här med individuellt ansvar är helt fel. Det gäller inte minst i en sådan här situation, där det handlar om medicinska skadeverkningar.

Jag försökte vara tydlig med att säga att proffsboxning naturligtvis inte är bättre på Åland än i Sverige. Den har naturligtvis samband med medicinska risker ur alla synpunkter. Om vi hade tillåtit proffsboxning under de 35 senaste åren i Sverige vet vi ingenting om ifall vi hade haft många fler proffsboxare än dem vi har i dag som är svenska medborgare. Det har vi inte någon som helst kunskap om, och vi har ingen möjlighet att göra en sådan bedömning. Vi kan bara gissa, helt enkelt. Men det är inte mer acceptabelt att ha proffsboxning på Åland än någon annanstans.

Jag tog exemplet med narkotika för att vara övertydlig. Om man säger som Kent Olsson – att det är bättre att vi själva tillåter proffsboxning för att vi då kan bestämma reglerna så kan man säga att det finns länder som tillåter försäljning av narkotika, och därför kan vi också göra det, men med lite bättre regler, i Sverige. Det är så tydligt som det kan vara hur haltande den jämförelsen är, Kent Olsson.

Låt mig till sist säga att de flesta trots allt är överens om de medicinska aspekterna. Jag tycker att de underskattas ibland. Det är klart att man alltid kan säga, om man har en extrem liberal uppfattning, att individen själv får ta ansvaret för de medicinska konsekvenserna. Men det handlar ju inte bara om mig själv och om min egen bedömning, utan om de konsekvenser detta får för samhället och för individens långsiktiga utveckling.

Anf. 120 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Även om ministern tog upp exemplet med narkotika vill jag säga att det inte finns några större likheter mellan narkotika och boxning. Vad gäller narkotikan är man ganska överens i de flesta länder om att det ska bekämpas. När det gäller boxning är det i princip bara Norge,

Kuba och något land till som har kvar förbudet. Det innebär att det är ganska enkelt att komma ut någon annanstans och boxas. Jag har en känsla av att vi inte kommer längre i debatten om det här.

Låt mig i stället gå över till ansvaret och arrangörerna. Om det är som så att någon bjuder in en till ett arrangemang så tar man inte som fotbollsspelare eller i andra idrotter reda på vem som står bakom arrangementet. Varför ska man lägga detta ansvar på dem som ägnar sig åt en kampsport som boxning? Det är klart att deltagarna räknar med att det ska vara ett arrangemang som är godkänt. Därför säger vi att det borde vara arrangörer som har ansvaret i det här fallet, och inte de funktionärer som är med.

Jag är inte ensam om att tycka detta, och jag tror att en stor del av idrottsrörelsen står bakom det i de remissvar som finns. Det är att gå lite väl onödigt hårt och byråkratiskt fram. Men även där har vi tydligen olika uppfattningar.

Anf. 121 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Det är bekant att det internationellt sett finns det som Kent Olsson kallar för avarter i proffsboxningen. Med den logik som Kent Olsson har är det inte särskilt svårt att låta någon arrangör som kanske inte är så nogräknad stå för ett arrangemang som inte är tillåtet. Sedan låter man deltagarna leva i föreställningen att det finns någon form av tillstånd. Det är klart att alla måste ta det individuella ansvaret. Jag har svårt att se varför man just här ska göra ett stort undantag för individuellt ansvar. Vi vet att idrottsrörelsen lägger stor vikt vid säkerhetsaspekterna i sina olika idrotter och på alla sätt försöker minimera skaderiskerna, antingen det gäller ishockey, ridning eller någon annan sport. Det finns en viktig skillnad mellan den typ av skaderisker som inte är avsedda, utan olyckshändelser, och sporter som man från början vet med sig kan innebära oerhört stora risker med våld mot huvudet, som är helt oskyddat. Det är den stora skillnaden.

Den uppfattning som jag har, och som jag har lyssnat mig till i idrottsrörelsen, är att man gör en stor skillnad mellan amatörboxning och motsvarande kampsporter där risker inte finns på samma sätt som i de grövre fallen av kampsporter och proffsboxningen. Det är stor skillnad mellan det ena och det andra. Det tror jag att idrottsrörelsen också är beredd att fortsätta att ta ansvaret för, och att i fortsättningen behålla minimala skaderisker.

Anf. 122 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Jag vill bara ställa en fråga och göra en liten fördjupning med tanke på det som även Birgitta Sellén talade om angående tillståndsmyndigheten. Tar inte ministern någon hänsyn alls till remissinstanserna som har haft synpunkter på detta? Kör han bara på med skygg-lapparna för ögonen i egen fart?

Jag vill också komplettera med en ny frågeställning på samma område. Finns det i så fall redan någon länsstyrelse som är utsedd eller omnämnd?

Anf. 123 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Självfallet har vi noga sett efter vad remissinstanserna säger på området när det gäller att välja myndighet som sköter tillståndsgivningen. Det är en relativt splittrad bild bland remissinstanserna. Vi har självfallet samrått med Socialstyrelsen och med andra myndigheter om vilken som kan vara den mest lämpliga myndigheten.

Som jag har sagt förut har vi kunnat konstatera att man måste bygga upp en kompetens i en ny myndighet, oavsett om det är Socialstyrelsen eller länsstyrelsen. Det finns kompetens på olika håll, men den är inte samlad på det sätt som vi önskar i fortsättningen.

Det har inte funnits någon önskan från Socialstyrelsen att ta till sig den typen av kompetens. Jag förstår det, därför att Socialstyrelsen inte tycker att man är en tillståndsgivande myndighet på samma sätt som våra länsstyrelser, som oftast svarar för tillståndsgivning när det gäller miljöområdet och även för olika typer av arrangemang. Socialstyrelsen har ingen som helst erfarenhet av den typen av tillståndsgivning.

Anf. 124 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Låt mig då bara repetera den andra frågan jag ställde. Finns det någon länsstyrelse som i så fall redan är påtänkt, utsedd eller liknande?

Anf. 125 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Vi har självfallet fört en diskussion med flera länsstyrelser, men vi avvaktar riksdagens hantering och kammarens beslut. Sedan kommer vi att fortsätta bereda frågan.

Anf. 126 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Det här är ett kärt ämne, som vi nu förhoppningsvis diskuterar någon av de sista gångerna. Jag hade hoppats att det här skulle vara sista gången, för jag tillhör dem som var glada när vi lyckades hitta fram till en gemensam ståndpunkt om att vi ville ha en förutsättningslös utredning om olika kampsporter. Jag tycker kanske inte att den har blivit så förutsättningslös, framför allt inte när man läser slutresultatet i regeringens proposition. Där slås det ganska påtagligt fast att detta torde innebära att proffsboxning även i fortsättningen ska vara förbjuden.

Jag ägnar mycket tid åt politik, musik och idrott. Jag tror att det är en fördel i alla tre aktiviteterna om man förenar kunskap och färdighet med improvisation på något vis. Det gäller inte minst boxning och kampsport, eller för den delen fotboll. Men jag tycker att det känns som om det är lite för mycket improvisation i debatten nu om propositionen. Man säger å ena sidan att man förfasar sig över idrotter som tillåter att man slår och sparkar någon annan, framför allt om det träffar i ansiktet eller huvudet. Å andra sidan säger man inte någonstans att det här ska vara förbjudet. Man ska hitta den godtagbara säkerheten. Ingenstans står det att man vill förbjuda det här. Alla de som är uppe här har moraliserande synpunkter på kampsporter, men ingen har hittills riktigt klart uttryckt att man vill förbjuda alla idrotter som tillåter den typen av aktiviteter.

Vi pratar, men vi fattar inte beslut. Jag misstänker att det finns en rädsla för att ni då skulle dra på er alltför mycket kritik av ett ännu större antal människor, kvinnor och män, som ägnar sig åt till exempel boxning. Ni pratar om att det är hemskt med idrotter som tillåter knockout. Man jämför till och med boxning med uppsåtlig misshandel i propositionen, vilket jag tycker är direkt förolämpande oavsett om man är boxare som amatör eller professionell. Jag känner så pass många boxare att jag tycker att det är förolämpande med den typen av uttryckssätt. Ingen boxare, kampsportare eller fotbollsspelare går avsiktligt in för att skada sin medspelare eller motspelare. På ett annat ställe i propositionen går det att läsa att man, på ett korrekt sätt, konstaterar att i boxning och andra kampsporter får man vinstgivande poäng genom att träffa en fastställd yta på kroppen. Det är ett sätt att vinna en match, helt enkelt. Man går inte upp i en boxningsring eller en karatearena för att skada motståndaren, utan man deltar i en idrott där det finns vissa fastställda regler. Genom att hålla sig inom det regelverket kan man vinna matchen. Gör man inte det blir man diskvalificerad, precis som i alla andra idrotter.

Sedan har vi det andra spåret. När man inte kommer fram på den linjen säger man att det måste hållas isär om ett slag i ansiktet eller mot huvudet är avsiktligt eller inte. Som Britt Solberg mycket korrekt slår fast i sin utredning bryr sig hjärnan inte om ifall ett slag eller en spark var med avsikt eller inte. En hjärnskakning är en hjärnskakning.

Jag kan hålla med idrottsministern, som jag vet är en sann bekämpare av alkoholmissbruk – apropå den här parallellen till narkotika, som jag tyckte var något märklig: Vill vi verkligen bekämpa minskningen av hjärnceller i fosterlandet Sverige borde vi rikta ännu mer insatser mot att bekämpa den ökade alkoholkonsumtionen. Det skulle ge mycket mer effekt. Nu inriktar vi oss på ett fåtal människor som väljer att ägna sig åt kampsport, och hela tiden är argumentet att vi vill rädda hjärnceller. Man ska inte få ta egna beslut.

Det finns inte heller någon statistik, vill jag hävda, att använda som bevis vare sig för eller emot boxning eller andra kampsporter. All statistik hämtas utifrån. Vi har ju inte haft någon svensk proffsboxning sedan den 1 januari 1970, utan vi hänvisar till proffsboxare i andra länder – till exempel USA, där man får hålla på och boxas tills man är ungefär i min ålder. Detta tycker jag är fullständigt olämpligt nästan oavsett vilken idrott man håller på med. Det är precis den typen av avarter vi skulle kunna jobba mot om vi tillät professionell boxning i Sverige och jobbade inom de förbund som finns tillsammans med Svenska Boxningsförbundet för att få en säkrare idrott.

Det låter precis som om boxningen har varit likadan i alla år. Den som vet någonting om boxning vet att det har hänt oerhört mycket på säkerhetsområdet. Förr fick man boxas hur länge som helst och utan handskar. Snarare använde man redskap som gjorde att man skulle skada sin motståndare. Sedan har det skett en nedtrappning av antalet ronder som man får gå i en match.

Lennart Kollmats säger att man springer fortare och fortare och slår hårdare och hårdare men att hjärnan inte utvecklas. Nu är det ju så att man bäst motverkar slag genom att undvika att få dem. Vidare tränar man nackmuskeln för att motverka slag och slippa den här skvalpningen av hjärnan som jag tror att Birgitta Sellén pratade om.

Vi kan inte ha oss själva som måttstock när vi talar om vad som ska vara tillåtet eller inte tillåtet. Jag skulle bli allvarligt skadad om jag ställde upp i störtlopp, till exempel, med mina förutsättningar just nu. Om jag ställde upp i en NHL-match skulle jag säkert bli allvarligt skadad, eller i en boxningsmatch. Vi måste se att detta är vältränade idrottsmän och idrottsskvinnor som utövar olika idrotter. Vi kan inte bara ha en massa myter om att de som håller på med kampidrott mycket oftare än andra blir skadade på ett allvarligt sätt, att de får allvarliga huvudskador. Lägga då fram den bevisningen, om det är på det sättet! Det finns ingenting som styrker den åsikten.

Jag har skrivit många motioner om detta. Den senaste jag skrev var på propositionen, Kr24, och den har av någon anledning fallit bort. Jag hittar inte den i någon reservation. Annars brukar ni alltid bifalla och avslå hit och dit, men den har liksom fallit bort av någon anledning. Jag hoppas att det beror på att den är så bra att ni inte riktigt haft argument att bemöta den med.

Det som trots allt gör mig riktigt glad i propositionen är att vi nu avskaffar särslagstiftningen att professionell boxning ska vara förbjuden. I stället ska vi ha en tillståndsplikt för alla kampidrotter som tillåter slag mot motståndaren, framför allt huvudet. Jag kan acceptera en sådan tillståndsplikt.

En sak gör mig dock besviken. Läser man själva lagtexten ser man att den är ganska neutral, men regeringen kan inte låta bli att i den omliggande texten – som ju kommer att vara ganska viktig för tillståndsmyndigheten – peta in, precis som för övrigt idrottsministern gjorde i samband med lagrådsremissen, att detta kommer att innebära att proffsboxningen är förbjuden även i framtiden. Det står det faktiskt inte i propositionen.

Jag skulle vilja fråga idrottsministern: Är idrottsministern nu beredd att göra samma tolkning som kulturutskottet gör – och som för övrigt även jag gör i yrkande 3, tror jag, i min motion Kr24 – nämligen att det är ”angeläget att slå fast att ingen kampsport i förväg bör betraktas som förbjuden”? Håller idrottsministern med om den tolkningen på s. 11 i kulturutskottets betänkande?

På s. 12 står det: ”Tillståndsmyndigheten bör därför inte förbjuda en kampsport enbart på grund av dess beteckning eller klassificering utan bör göra en samlad prövning med utgångspunkt i den specifika kampsportens tävlingsregler och säkerhetsbestämmelser.”

Jag vill ha ett svar på den frågan. Jag tror att även kampsportsvärlden vill ha det.

En annan märklighet, som jag förstår att även idrottsrörelsen har varit inne och haft synpunkter på, är att man å ena sidan säger till dem som ägnar sig åt exempelvis amatörboxning att det är en bra idrott som kan vara ett föredöme för andra kampidrotter. Å andra sidan säger man: Men nu ska ni betala en tillståndsavgift för att ni utövar er idrott.

För att jämföra med träningsavgifter innebär det i praktiken att vi inför en träningsavgift på dem som ägnar sig åt kampidrott. Och de kommer inte i alla avseenden från socialgrupp 1 utan är ofta inte bemedlade nog att kunna hålla på med mer dyrbara idrotter som hockey. Nu säger vi: Om ni ägnar er åt karate eller boxning ska ni i fortsättningen betala en avgift för det.

Då är svaret ungefär att det vore konstigt att göra skillnad på en ideell, allmännyttig förening och en kommersiell organisation. Det argumentet förstår jag inte alls. Jag var med och tog fram den idrottspolitiska propositionen tillsammans med dåvarande idrottsministern Ulrica Mesing, och då slog vi fast att det är viktigt att inom idrotten göra skillnad när ideella organisationer gör om sig till kommersiella bolag. Är man ett kommersiellt bolag ska vanlig skattelagstiftning gälla och så vidare.

Vi har särregler för idrotten vad gäller skattelagstiftningen. Det finns vissa positiva särregler som gäller idrotten. Min fråga till idrottsministern är: Varför ska det inte gälla även i det här avseendet? Om man nu är accepterad av och upptagen som medlem i Riksidrottsförbundet, som flera av de här idrotterna är, varför ska man då straffas med en avgift? Det vill jag gärna ha svar på.

Man vet aldrig vilken debatt som är den sista, men om detta skulle vara min sista debatt är jag väldigt glad att jag fick prata just om kampsporter. Jag vill yrka bifall till min motion Kr24, punkt 1–4. Jag vill också tacka alla trevliga ledamöter i kulturutskottet för ett gott samarbete under många år. Jag vet att några av er slutar, och jag kommer att sakna er väldigt mycket – även om jag tycker att ni har helt fel när det gäller er inställning till kampsporter i allmänhet och boxning i synnerhet. Tack ska ni ha!

Anf. 127 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Herr talman! Det är alltid intressant att lyssna till Peter Pedersen. Du är så engagerad i dina debatter. Det ska du ha en eloge för, tycker jag.

Jag lyfte i mitt anförande upp att jag tycker att det finns många signaler inom kampsporterna som känns fel för mig. Jag anser att det är ohälsosamt med hårda slag och sparkar mot huvudet och att kampsporterna kan ge signaler om att det är tillåtet att slå och sparka andra för att knocka ned dem.

Ser inte Peter Pedersen att det finns en risk att en del som håller på med kampsporter – och då tänker jag kanske framför allt på de sporter där det också finns sparkar, eftersom vi ser att det förekommer så mycket i samhället – tycker att jag kan det här, jag vet hur jag ska göra när jag hamnar i en konflikt, och så använder man sig av de här sparkarna som man har lärt sig när man gått i kampsportsträning? Man glömmer bort de regler man lärt sig på lektionen, eller vad det nu ska kallas när man går på träning, och använder sig av sparkar för att slå ned någon även ute på gatan.

Anf. 128 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Det här tror jag är en av de absolut största myter som finns om kampsport. Jag har småtränat lite. En del tror att jag varit svensk mästare. Detta vill jag här och nu bestrida, men jag har tränat lite boxning och karate och varit inne och tittat på lite andra idrotter. Oavsett vilken idrott det gäller vet man inom kampsporten att man har fokus på sig. Så fort det händer någonting på stan – någon provocerar en boxare, till exempel, talar om att man är världsmästare och gärna vill se vem som är starkast – kommer det att stå i tidningen att en boxare var i bråk. Det står det aldrig om det är en fotbollsspelare.

Det jag fick lära mig, och det tror jag gäller fortfarande, är ungefär att om man råkar i bråk som kampsportare ska man först försöka prata sig ur situationen och sedan springa tre kilometer och hoppas att motståndaren inte har lika bra kondition. Om man sedan står mot en vägg och motståndarna är tre stycken och använder redskap, kniv eller någonting, har man möjligtvis rätt att använda det våld som krävs precis som vilka människor som helst. Jag tror att det är en stor myt att de som ägnar sig åt kampsporter skulle vara speciellt benägna att använda sina kunskaper på stan.

De som tränar de här idrotterna vet att det är ett enormt hårt arbete. Om man bara vill lära sig att slåss finns det enklare sätt att nå fram till att vinna ett slagsmål på stan än att hålla på med kampsport, vill jag säga, för det är ett tungt, hårt och slitsamt arbete som jag inte tror att någon våldsbenägen fanatiker av något kön ägnar sig åt frivilligt. Det finns enklare sätt att vinna på gatan.

Anf. 129 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Herr talman! Det är möjligt att det ligger lite grann i det som Peter säger, att har en boxare varit ute och slagits står det boxare i tidningen och att det i samma situation inte står fotbollsspelare. Då står i stället namnen. Då står det Ljungberg och Mellberg och allt vad det är. Det är ett precis lika tydligt språk.

Sedan skulle jag vilja ställa en annan fråga som jag funderade över. Den har att göra med hur Vänstern kommer att hantera reservationerna som finns i betänkandet. Jag drar mig till minnes förra mandatperioden när vi hade mycket debatt om kampsporter. Peter Pedersen ville ha en utredning för att vi förhoppningsvis skulle få tillstånd att godkänna proffsboxning, som naturligtvis var Peters önskan. Det blev en väldig diskussion. Den kulminerade i att Moderaternas Elisabeth Fleetwood ställde upp på utredningen för att få avslag på att godkänna proffsboxning. Jag tror att Peter känner igen diskussionen. Tänker ni i dag återgälda den väntjänsten? Moderaterna stödde er förra gången så i dag är kanske Vänsterpartiet redo att stödja Moderaterna.

Anf. 130 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag tror att mina partikamrater kommer att rätta till det. Jag tror att det beror på en liten missuppfattning. Jag har inte riktigt förstått varför de olika yrkandena har hamnat på de ställen de gjort. Avslag på propositionen, står det som rubrik på reservation 1 från Moderaterna. Men jag kan inte se någonstans när jag läser den texten att de faktiskt yrkar avslag på propositionen. Det kanske Kent Olsson kan förtydliga. Man godkänner lagstiftningens syfte, men jag hittar inte riktigt själva yrkandet på avslag i motivationen i texten. Men det får mina partikamrater reda ut.

Jag bara konstaterar att Vänsterpartiet, tyvärr, tycker jag, har ett kongressbeslut som säger att vi ska behålla proffsboxningsförbudet, och så säger man ingenting i princip om de övriga kampsporterna. Det har jag försökt ändra på, men jag har inte lyckats än. Jag hoppas att jag kan göra det i framtiden. Det innebär att det per definition är omöjligt för Vänsterpartiet att ställa upp på den här lagstiftningen, för det innebär faktiskt att

vi upphäver det specifika proffsboxningsförbudet. Det är själva problematiken.

Det är inget återgåldande. Jag hoppas att det är en missuppfattning. Jag kan säga att det är en något vilseledande rubricering för det står avslag på propositionen och jag kan inte hitta det avslaget riktigt, utan Moderaterna säger ungefär att man ställer upp på själva inriktningen men inte är riktigt nöjd med vissa delar. Då är det inte ett riktigt avslag. Jag tycker att det bör förtydligas i den fortsatta debatten.

Jag ber om ursäkt för att jag strulade till det lite.

Anf. 131 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! När jag för det första gjorde rekordjämförelserna med friidrott på olika sätt och sade att det utvecklas hoppas jag att jag inte sade att hjärnan inte utvecklas. Det hoppas jag innerligt att den gör. Det är skallens hårdhet som inte utvecklas med utvecklingen. Detta sagt för att rätta till det om jag skulle ha sagt fel.

Sedan vill jag ta upp att det har sagts i debatten att man får flytta utomlands för att boxas i proffsboxningsmatcher. Jag skulle vilja fråga Peter, som är mer insatt och kunnig i det här än jag är: Är det lika regler i alla länder för det som kallas professionell boxning? Du antydde att så inte skulle vara fallet. En medicinsk undersökning var gjord i USA och där får man ju boxas på ett helt annat sätt än man kanske får i andra länder. Eller är det så att de olika boxningsorganisationerna var och en har sina regler så att det som sagts tidigare, att det är lika regler utanför Sverige, i Kuba, Norge och vad det nu är för någonting, inte stämmer.

För det andra skulle jag vilja säga att när det gäller knockouten och logiken håller jag med om att det inte är logiskt att ställa upp för de regler som finns inom den så kallade amatörboxningen. Men det är för mig en kompromiss. Jag skulle personligen helst, ska jag i ärlighetens namn säga, velat se ett stopp även för den delen. Men det här är en kompromiss som jag tycker är rimlig. Det är en godtagbar säkerhet som jag kan acceptera, att vi har de regler som i dag gäller i Sverige för att kunna boxas i OS till exempel. Det är ju de regler som gäller vid olympiska spel.

När det gäller alkoholkonsumtionen håller jag med Peter i det avseendet att det vore fantastiskt bra att få ned alkoholkonsumtionen för att minska förlusten av hjärnsubstans och hjärnceller. Men det utesluter inte på något sätt att man vidtar åtgärder på andra områden också. Jag tycker att det är viktigt att ha med det i sammanhanget.

Anf. 132 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Tyvärr sätter vi i så fall in alltför lite åtgärder för att få ned alkoholkonsumtionen. Om vi verkligen vill komma till rätta med stora samhällsproblem, personliga tragedier och enormt stora kostnader för samhället borde vi faktiskt ägna mer tid åt det senare än åt att hålla på och jaga ett antal boxare eller kampsportare. Jag tycker att det är en märklig argumentation, måste jag säga.

När det gäller olika regler för boxning är det så att Sveriges Boxningsförbund är med i Europeiska Boxningsunionen. Där finns det fastställda regler för vad som gäller. Men allting kan utvecklas. Det var det som var min poäng. Boxningssporten, för att ta det exemplet, har inte

alltid sett likadan ut. Den har humaniserats: kortare matcher, mer skydd, bättre regler. Det kan man förstås fortsätta med.

Men min poäng är att jag även i det här fallet tycker att det är märkligt att Folkpartiet kan tycka att vi ska gå in och ha synpunkter på hur tjocka handskarna ska vara, hur långa matcherna ska vara och så vidare. I alla andra sammanhang brukar vi vara överens om att idrotten själv faktiskt ska avgöra sina idrottsregler. Jag ser med fasa fram emot att vi får en reglering av hur hård pucken ska vara eller vilken lutning vi får ha på störtlopp, för om det lutar för mycket kan man faktiskt slå ihjäl sig om man kör omkull och så vidare. Nu överdriver jag lite, men idrotten värnar om sina utövare. De som inte gör det har inga utövare. Kom till vår idrott, här ska vi skada er till döds! Vem tror att någon skickar in ungarna där? Idrottsutövarna och deras ledare och tränare kommer förstås att se till att det fungerar på ett bra sätt.

Sedan tycker jag att det var ärligt och bra att Folkpartiet erkänner att den här lagstiftningen inte är speciellt logisk. Jag tror att det kan vara bra att man hittar en balans någonstans. Då tycker jag att man hade kunnat nöja sig med att säga: Vi vill att tillståndsmyndigheten ska avgöra vad som är godtagbar säkerhet. Om man uppfattar att den är det ska den godkännas. Därför finner jag med glädje att det faktiskt står ungefär så i kulturutskottets betänkande. Och jag utgår från att tillståndsmyndigheten mer lyssnar på kulturutskottet än på regeringen i det här avseendet. Då kan vi få en vettig lagstiftning, trots allt.

Anf. 133 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! Det senare hoppas jag också, därför att riksdagens beslut faktiskt handlar om det betänkande som kulturutskottet lägger fram och inte om den proposition som regeringen lägger fram. Det är självklart att det är riksdagens beslut som är det som gäller.

När det gäller idrotten som bestämmer själv vill jag peka på att en del av de här kampsportsorganisationerna faktiskt inte är inkluderade i Riksidrottsförbundet. Jag ser med fasa på det Peter Pedersen antyder, att de organisationer som inte ens har kommit in i RF självfallet ska bestämma sina regler. Då är vi ute på hal is. Det vill jag helt enkelt inte ställa upp på.

Peter känner ändå till mycket om det här och har en god sakkunskap. Du sade att det är ett fåtal inom kampsporterna, som man inte ska jaga, medan alkoholkonsumenterna är så många fler. Jag håller med om att proportionerna inte är desamma. Vi har i kulturutskottet fått uppgiften att behandla detta, medan de insatser som samhället gör för att bekämpa alkoholkonsumtionen är avsevärt mycket större än det här innebär. Det är inte jämförbart på samma dag.

Men det har sagts i debatten att det är ett par hundra tusen som tvingas utomlands för att träna om det här går igenom, bland annat aktiva eller före detta aktiva pugilister. Då skulle jag vilja höra ditt svar och din tolkning. Om detta går igenom i riksdagsbeslut, vilket jag tror, hur många ungdomar tror du tvingas utomlands för att träna och liknande i de här kampsporterna? Är det 5 000, 10 000 eller 200 000?

Prot. 2005/06:142

15 juni

*Tillståndsplikt för vissa
kampsportsmatcher*

Anf. 134 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Den frågan är omöjlig att besvara eftersom vi ännu inte har sett var gränsen för godtagbar säkerhet kommer att ligga. Skulle man lägga in alla som tillåter slag eller sparkar mot huvudet kan det bli de högre siffrorna. Det beror helt och hållet på var tillståndsmyndigheten anser att den tillåtna nivån ska ligga. Den frågan går inte att besvara.

Anf. 135 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Regeringens förslag är alltså en tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher. Många efterlyser en lista på vilka sporter som inte kommer att vara tillåtna utan förbjudna i fortsättningen. Skälet till att regeringen inte kan lägga fram ett sådant förslag är att det inte går att ha en sådan lista som hela tiden är aktuell. Det måste göras en bedömning utifrån generella villkor av den medicinska säkerheten.

Precis som Lennart Kollmats säger att idrotten själv tar ansvar för sina regler så kan idrotten också ändra sina regler hela tiden. Därför kan man inte göra en lista där man har aktuella sporter som är tillåtna eller inte tillåtna. Det måste vara de generella medicinska kraven som gäller alla i fortsättningen, och sedan får detta prövas från fall till fall. Det gör att ingen är på förhand utsedd för att inte klara reglerna. Det beror alldeles på vilka regler man själv tänker tillämpa i den sport som söker, och sedan får man pröva dem mot de regler som regering, riksdag och tillståndsmyndigheter har ställt sig bakom.

När kulturutskottet gör bedömningen att den här lagstiftningen inte har tillkommit för att göra proffsboxningen tillåten så är det en ganska rimlig slutsats. Den har ju tillkommit därför att vi har haft ett proffsboxningsförbud som har fungerat väl i 35 års tid men som numera är aktersglat eftersom det har tillkommit nya sporter som är av samma karaktär eller till och med värre ur medicinsk synpunkt än proffsboxning, och därför måste lagstiftningen göras om. Det är alltså en rimlig bedömning som kulturutskottet har gjort i det fallet.

När det gäller avgifter vill jag säga att det självfallet är så att på ett område där det förekommer både ideell och kommersiell verksamhet, vilket det gör när det gäller exempelvis olika kampsportsskalor, är det rimligt att själva tillståndsprövningen är enhetlig. Jag vill gärna understryka att det här med avgifter, som görs till en stor fråga, inte handlar om att man vid varenda tillfälle ska betala avgift i årtal framöver, utan det är ju fråga om att få till stånd en generell prövning av någon sport som har samma regelverk. Om amatörboxningen, som är det enklaste, har sin prövning klarad så gäller det för lång tid framöver, såvida det inte sker någon förändring av regelverket inom amatörboxning. Jag tycker att avgifternas betydelse i sammanhanget är väsentligt överdriven.

Anf. 136 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är glädjande att idrottsministern, som jag uppfattar det, inte längre klart slår fast att den här lagstiftningen per definition kommer att innebära att proffsboxning även i framtiden ska vara förbjuden, utan att det helt enkelt är upp till tillståndsmyndigheten att avgöra om de tävlingsbestämmelser och de tävlingsregler som till exempel boxningen eller karaten lämnar in kan anses vara godtagbara eller inte. Då tycker jag att vi har kommit en bit på vägen.

Det är ju faktiskt det som jag har i ett av mina yrkanden och som kulturutskottet slår fast: Man kan inte bara titta definitionsmässigt och säga att om ni håller på med den och den idrotten så är det per definition förbjudet, och om ni inte gör det så är det tillåtet. Ett exempel på det är att vi har George Scott, som var världsmästare i en organisation i boxning, och vi har Zoltan Sarossy, som är en duktig svensk boxare. Han fick aldrig boxas som proffs på hemmaplan, men han blev svensk olympisk silvermedaljör. Men då kom de på att de skulle ställa upp i Globen i stället och mötas i en K 1-match, där det var tillåtet att både slå och sparka. Då var det helt plötsligt tillåtet. Det visar ju det absurda i den lagstiftning som vi har haft.

Jag kan ställa upp på att vi i all mänsklig aktivitet måste ha någon typ av säkerhetstänkande – det ska gälla idrott, och det ska gälla samhället i stort – och vi ska minimera risken för allvarliga skador. Men jag tror att vi måste våga ha förtroende för att idrottsorganisationerna är de bästa företrädarna när det gäller att utforma sina egna tävlingsregler och tävlingsbestämmelser. Då är det sedan upp till tillståndsmyndigheten om de är tillräckligt bra eller inte för att de ska vara godtagbara. Då får man ju en dialog som gör att man möjligtvis kan förändra regelverket.

Men jag ser också en viss taktik i det hela. Förut har det varit väldigt mycket nej till proffsboxning, inte minst från Folkpartiet. Nu säger man i stället så här: Vi har ingenting emot att människor tjänar pengar på sin idrott, men då ska proffsboxarna ha exakt samma regler som amatörboxarna har. Då är det tillåtet.

Jag tycker att det är ett fegt sätt att argumentera, för då vet man att det inte kommer att fungera eftersom EBU:s regler inte ser ut så. Jag kan säga att i USA finns det ungefär lika många regeluppsättningar som det finns delstater.

Det är alltså inte omöjligt att hitta fram till en utveckling av regelsystemet som gör att vi tänker ännu mer på boxarnas, karateutövarnas – eller vad det nu kan vara – säkerhet. Jag utgår från att det ligger i Svenska Boxningsförbundets djupaste intresse och att man också slåss för det redan i dag.

Anf. 137 LARS-IVAR ERICSON (c):

Herr talman! Det har i olika sammanhang förts fram många argument för kampsporternas förträfflighet: att det är billiga sporter, att unga våldsamma män lär sig respekt och disciplin, att det är vuxna människor som väljer att träna och tävla i kampsporter, att de är medvetna om riskerna och att dessa sporter engagerar många invandrare och hjälper dem ur arbetslöshet och passivitet. Ja, uppräknningen skulle kunna fortsätta. Vi har också här i debatten fått höra en del till kampsporternas försvar.

Men jag kan inte låta mig övertygas av dessa argument utan förlitar mig på den medicinska sakkunskapen. Jag undrar om det verkligen kan kallas idrott om målsättningen är att via sparkar och slag mot huvudet få motståndaren ur balans.

Det har ibland gjorts jämförelser med andra idrotter, till exempel skaderisken för den som spelar hockey. Det kan vara av intresse att ta del av Luleå Hockeys matchläkare Yelverton Tegnérns syn på hockey kontra kampsport. Han har studerat vad som händer när en hockeyspelare får en lindrigare form av hjärnskakning i samband med en tackling. Testperso-

nen uppvisade en kraftig stegring av äggviteämnen i hjärnan – och då var det bara en enda smäll mot huvudet som orsakade detta. Slutsatsen blir då: Tänk på vad som händer i en kampsportsmatch, då du får upprepade smällar mot hjärnan. Varje smäll ger en liten hjärnskada.

Jag har med intresse tagit del av dagens debatt för och emot kampsport, men det som har satt mest spår hos mig är ändå mötena med en man som proffsboxats. Visserligen hade han varit aktiv en relativt kort tid, men även då utsätts huvudet och därmed vitala delar av hjärnan för slag som skakar om hjärnan. Jag minns mina möten med mannen. De bestod mest av samtal där jag gång på gång fick tala om vem jag var och upprepa det som jag hade sagt någon minut tidigare.

Herr talman! Jag kommer att göra allt för att mina barnbarn inte ska uppmuntras att ägna sig åt kampsporter som går ut på att med slag och sparkar träffa motståndarens huvud, och jag välkomnar tillståndsplikten för vissa kampsporter i väntan på deras definitiva sorti ur sportens värld.

Jag vill också avslutningsvis stämma in i hyllningskören till Lennart Kollmats. Som pendlare mellan tre utskott har jag alltid känt mig mycket välkommen i kulturutskottet, och Lennart har stor del i detta. Jag vill önska dig all välsignelse för framtiden och att det ska finnas många idrottsresultat att fylla på i förrådet.

Anf. 138 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Om du nu har pratat med en matchläkare i ishockey som kan beskriva de allvarliga skador man kan få genom en liten enkel tackling så skulle jag vilja att du utvecklade om den här matchläkaren talade om vilka regler som finns exempelvis om en hockeyspelare får en allvarlig huvudskada, till exempel en hjärnskakning. Vad har man för speciella regelsystem som avgör om spelaren då till exempel blir avstängd under en betydande tid, som i boxning?

Min erfarenhet är att en boxare inte får boxas om han har blivit slagen knockout. En hockeyspelare kan däremot stå på isen någon vecka efteråt. I stora internationella mästerskap överväger intresset att spelaren är en viktig kugge för laget, och då får man ställa upp.

Jag hävdar fortfarande att Britt Solberg hade rätt i sin analys. Hjärnan tar inte hänsyn till om jag har fått skadan frivilligt, ofrivilligt, med avsikt eller inte. Det är viktigt att man läker ut skadan oavsett om man har fått den i trafiken, i boxningsringen eller i en hockeymatch.

Jag hävdar att hockey har mycket att lära av kampsporterna när det gäller säkerhetstänkande och allvarliga skador mot huvudet. Det finns fortfarande ingen statistik som tyder på att kampsporter skulle vara överrepresenterad när det gäller den typen av skador.

Anf. 139 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! Jag är naturligtvis ingen medicinman. Jag utgår bara ifrån vad Yelverton Tegnér och övrig läkarexpertis har sagt i detta ärende. Det måste väl ändå vara så att en skada som inträffar i hockey rimligtvis är lindrigare eftersom man använder en hel del skydd i den sporten jämfört med i de kampsporter som vi behandlar här i dag.

Anf. 140 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Skydd är jättebra, men jag hävdar att en ishockeyhjälm inte hjälper speciellt mycket mot en hjärnskakning. Det gör inte en boxningshjälm heller. Den kan hjälpa mot krosskador till exempel.

Som Birgitta Sellén sade tidigare kommer hjärnan i rotation om man får ett hårt slag, en spark eller en tackling. Den skvalpar runt och det skadar hjärnan. Det kan man motverka med att bygga upp starka nackmuskler oavsett om man är hockeyspelare eller boxare.

Utredningar visar att ett huvudskydd i vissa lägen kan öka skadan. Det ökar tyngden på huvudet som kommer i rotation och det kan förvärra skadan.

Jag vill återigen säga att det måste vara upp till de enskilda idrotterna att avgöra vilken typ av skyddsutrustning man ska ha för att få maximal säkerhet. Det vore helt främmande att vi här i riksdagen ska besluta om hur en hockeyutrustning ska se ut. Vi är nästan där när det gäller kampsporterna. Vi är inne på att man ska ha handskar, matcherna får bara ha en viss längd och man blir trött när matcherna blir för långa. Det blir man rimligtvis även vid *sudden death* i en hockeymatch. Man tappar humöret och kan börja slåss.

Ska vi förbjuda den typen av långa matcher? Jag tycker inte det. Det måste hockey- och kampsportsförbunden få bestämma själva.

Anf. 141 LARS-IVAR ERICSON (c) replik:

Herr talman! Naturligtvis finns det många trevliga idrotter som man kan ägna sig åt utan att behöva något skydd över huvud taget, långlöping till exempel som jag varmt rekommenderar.

När det ändå tydligen ska förekomma kampsporter i fortsättningen är det viktigt att vi får skydd som ger största möjliga skydd åt dem som ska tävla.

Centerpartiet har en reservation om att vi vill se till att de som ska utforma skydden har medicinsk kompetens så att det blir så liten skada som möjligt.

Återigen: Mera långlopp för dagens ungdomar!

Anf. 142 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Jag vill börja med ett citat från riksdagen:

Den har gjort sällskap med detta jazz- och shimmyelände som vältrar in över våra restauranger och för ögonblicket sysselsätter den svenska överklassen. De offentliga boxningstävlingarna äro uttryck kan man säga för en negerkultur. Därför är det icke så mycket att förvåna sig över att det är negrer som allra mest figurerar som stora boxningshjältar ute i världen.

Orden är Arthur Engbergs och är hämtade ur en debatt i riksdagen 1924 som handlade om just boxning.

Herr talman! Man kan konstatera att argumenten kring boxning, i synnerhet professionell boxning, varierat med åren. Det har handlat om allt från boxningens skadeverkningar till dess förråande effekter. Ibland har man gått ännu längre, som det här citatet visar.

Redan 1924 fanns det de som tog avstånd från det här sättet att argumentera. En framstående socialdemokrat vid namn Per Albin Hansson menade i samma debatt att det saknades belägg för att boxningen verkade

förråande och att ett förbud måste vara grundat på kunskap, inte på känslor.

Herr talman! Den debatt vi i dag har om kulturutskottets betänkande om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher bygger, som jag har förstått det, på att man vill komma åt de spektakulära kampidrotter som kommit till Sverige det senaste årtiondet och inte minst de tävlingsarrangemang som riggas kring det.

Vissa som gav uppdrag åt utredningen ansåg att det proffsboxningsförbud som fanns var otidsenligt och borde ses över.

Utredningen *Kampsport i fokus* som föregick lagförslaget har, tycker jag, kommit fram till ganska bra slutsatser. Utredningens förslag innebär i praktiken att professionell boxning och andra kampsporter skulle kunna tillåtas i Sverige om de bedrevs på sådant sätt och om arrangemangen var sådana att man kunde utöva dem med godtagbar säkerhet.

Det skulle ske genom en rad kontroller och man skulle reglera sporterna. Arrangörerna skulle beviljas tillstånd. Det skulle vara ekonomisk kontroll. Deltagarna skulle genomgå läkarundersökning och så vidare.

Jag tycker att det är en rimlig avvägning kring de problem som finns med den här sporten.

Det lagförslag som vi ska ta ställning till har tyvärr inte följt med riktigt. Man har, enligt min personliga åsikt, valt att lägga ribban väldigt lågt – på amatörboxningsnivå.

Jag ska beröra några av de argument som används mot boxning och andra kampsporter. Jag har gått igenom en del av de debatter som har varit i riksdagen under hela seklet. Det har varit spännande. Det är ungefär samma argument som dyker upp.

När Ingemar Johansson boxades i USA till exempel var det då rätt av Sveriges Radio att inte direktsända den debatten? Det hade man en debatt i kammaren om. Det var ungefär samma argument som lyftes för och emot.

Det är märkligt att vi så här långt efteråt inte kan hitta nya argument. Det handlar om skaderiskerna och om att det finns någon sorts uttalat mål att slå ned varandra i den här sporten. Det borde i så fall förbjudas på moralisk grund.

Det är väldigt få som gör det gällande i slutändan, precis som Peter Pedersen sade i sitt anförande.

Vad gäller skaderiskerna ifrågasätter ingen att man kan vara skadefri när man utövar boxning eller någon annan kampsport. En lång idrottskarriär, oavsett idrott, kan leda till att man får långvariga skador, inte minst om man kontinuerligt får träffar mot huvudet. Boxning och kampsporter är därför högrisksporter.

Riskerna varierar beroende på vilken kampsport det är, vilka regler som finns och vilka tävlingsmoment som tillåts.

Jag tror att detta går att förebygga genom sjysta regelverk, kontinuerliga kontroller och hårda krav på sporten.

Om man ser hur skadorna ser ut kan man konstatera att det finns många andra idrotter än boxning där just hjärnskador är ett problem. I både hästhoppning och ishockey förekommer mycket hjärnskador. 5 % av skadorna i ishockey är hjärnskakningar. 22 % av alla elithockeyspelare har drabbats av minst en hjärnskakning under sin karriär. Den sport som drabbas mest av hjärnskador är ridsporten.

Det finns en annan sport som det är stort intresse för just nu, nämligen fotboll. Studier visar att nickningar – man tillåter att man använder huvudet för att nicka bollen – kan leda till långvariga hjärnskador och effekter som trauman på hjärnan som man har med sig resten av livet.

Detta är någonting som vi måste ta till oss. Precis som har sagts tidigare så leder slag mot huvudet till skador oavsett vilken sport det är fråga om.

Visst finns det professionella boxare som har drabbats av alzheimer. Många gånger beror det dels på att man har boxats alldeles för länge, dels på att det har varit dålig matchning. Men det är också sådant som man skulle kunna reglera i Sverige, så att man inte matchar en väldigt oerfaren boxare mot en väldigt erfaren. Det är sådant som man skulle ha kontroll över om man tillät proffsboxning i Sverige.

Vilken slutsats drar jag? Jag upplever att man har ett särskilt intresse av att värna just boxares och kampsportares hälsa. Många har varit uppe här i talarstolen och hävdat de medicinska skälen till att vi måste reglera den här typen av sporter.

Lars-Ivar Ericson var mycket tydlig när han sade: Det är framför allt av medicinska skäl som jag vill reglera detta eftersom jag aldrig kan kalla en idrott som tillåter sparkar mot huvudet för en idrott.

Och direkt efter att han hade talat om det medicinska så gick han över till att tala om moral och moraliska värderingar.

Vad tillåter vi, och vad tillåter vi inte?

Jag tycker att det är just när det gäller denna moraliska aspekt som man borde vara sjyst och ärlig och säga att det är på grund av den som man inte ställer upp på detta. Vi ställer inte upp på att det ska vara tillåtet att banka på varandra i huvudet.

Jag håller inte med om det. Jag har respekt för andra som har en annan uppfattning om det. Jag har nämligen sett att denna idrott, precis som många har varit inne på, har hjälpt många ungdomar att komma ur ett utanförskap. Jag har sett hur den ändå har gett många en möjlighet till meningsfull fritid. Jag har sett hur många har kunnat gå vidare och skaffa sig ett bra liv.

Men samtidigt har jag också, på grund av det förbud som vi har i Sverige, sett nära vänner till mig som har åkt över till USA och blivit grundlurade av den maffia som tyvärr finns i USA i fråga om proffsboxning.

Jag tycker, som sagt, att det hade varit mer hederligt att påtala de moraliska aspekterna och att man tycker att detta är fel och lämnat det därhän. Medicinska fakta finns nämligen och visar att det inte är större problem inom boxning jämfört med andra idrotter.

Jag har läst propositionen och betänkandet, och jag har flera frågor som kvarstår som gör att jag känner mig oerhört tveksam i denna fråga. Och jag kommer att gå mot den socialdemokratiska gruppen i denna fråga. Det beror på att jag tycker att det är rimligt att idrotten själv får sätta upp sina regelverk, det beror på att man ska ta betalt av ideella organisationer för tillståndet, och det beror på att utövare riskerar straff för att utöva den idrott som de brinner för. Alla dessa tre faktorer och den ganska grumliga debatten om moral har gjort att jag kommer att avvika från majoriteten i mitt parti.

Anf. 143 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Denna proposition bygger på den utredning som presenterades 2003. Och i den utredningen talar utredaren om en reglering av kampsportsmatcher. Och det är just med tanke på risken för hjärnskador som hon menar att man ska reglera kampsportsmatcherna. Hon talar väldigt mycket om boxningen och skriver följande:

”Med de regelförändringar inom amatörboxningen som genomförts under de senaste decennierna finns det enligt min mening i dag inte någon anledning att ifrågasätta amatörboxningen.”

Vidare säger hon:

”Vad som framför allt talar emot att tillåta boxning i den form som professionell boxning normalt bedrivs i dag är ett antal faktorer vilka leder till större skaderisker än i amatörboxningen. Det gäller huvudsakligen utrustningen och matchernas längd.”

Dessutom säger hon:

”Amatörhandskarnas utformning bör vara en utgångspunkt för vilken typ av handskar som skall krävas vid bedömningen av en ansökan om att få anordna en offentlig tillställning med boxning.”

Avslutningsvis säger hon:

”Inom amatörboxningen finns som nyss nämnts bestämmelser om handskar och matchlängd. Dessa bestämmelser utgör en acceptabel säkerhetsnivå. Jag anser därför, framför allt mot bakgrund av de medicinska riskerna, att dessa bestämmelser bör vara vägledande för bedömningen av om offentliga tillställningar med boxning skall få tillstånd.”

Min fråga till Luciano är: Har det som utredaren kom fram till någon betydelse, eller är det också felaktiga bedömningar enligt dig?

Anf. 144 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att utredningen på många sätt har gjort ett strålande arbete, och jag tycker att många av de förslag som utredningen kommer fram till är bra. Det handlar om att man ska ha ett tillståndsförfarande, att man ska ha kontroll av de arrangemang som genomförs och att regelverket till och med kan skärpas i fråga om vilka rutiner som ska användas. Det gäller hur lång tid efter att man har blivit knockad som man kan gå en ny match och så vidare.

Jag förstår att man inte kan gå lägre så att säga än till amatörboxning. Redan 1990 gjorde Yvonne Haglund från Karolinska Institutet en undersökning. Hon gjorde en jämförande studie i fråga om hjärnskador inom amatörboxning, fotboll och friidrott. Hon kunde i den studien konstatera att man inte kunde hitta någon skillnad i fråga om dessa sporter när det gällde hjärnskador.

Utredaren gjorde bedömningen att detta kan ligga till grund för regelverket. Jag gör bedömningen att man inom sporten själv ska hitta en rimlig nivå i fråga om de skadeverkningar som finns.

Jag ser ju att vi tillåter ishockey trots att hjärnskadorna är fler där. Jag ser att vi tillåter ridsport trots att hjärnskadorna är fler där. Utredaren och jag gör olika bedömningar i fråga om den delen.

Anf. 145 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Jag har en annan fråga. Många forskare som forskar om alzheimer och annat är väldigt tydliga i fråga om att det är just upprepade

slag som kan bidra till att man utvecklar alzheimer. Då handlar det både om frekvensen och styrkan i slagen mot ett oskyddat huvud.

Ser Luciano Astudillo någon risk om man har en kampsport med regler som tillåter långa matcher, tunnare handskar och så vidare? Finns det inte en större risk i en sådan kampsport än i amatörboxning där man har kortare matcher, längre pauser och mer vadderade handskar?

Prot. 2005/06:142

15 juni

*Tillståndsplikt för vissa
kampsportsmatcher*

Anf. 146 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Herr talman! Det är klart att jag ser det. Men jag gör en annan bedömning. Jag tycker att man med denna reglering och den ribba som man sätter upp faktiskt ger sig på en ganska begränsad grupp människor och deras idrott. Jag tycker att vi skulle kunna göra mycket mer för att skydda människors hälsa. Debatten här tidigare om alkohol är ett exempel. Men det finns så mycket mer när det gäller vad som är risker, till exempel bilkörning. Vi har på olika sätt begränsat det.

Det handlar i slutändan om vad man själv gör för moraliska ställningstaganden i fråga om rökning och annat. Jag tror att varje samhälle lägger ribban på en viss nivå i fråga om sådant. Och jag och du, Lars, gör olika bedömningar i fråga om det stora problem som proffsboxningen eventuellt skulle kunna innebära och om hur många fler hjärnskador som svensk sjukvård skulle drabbas av. Jag tror inte att det skulle vara så många fler. Vi hade kanske kunnat göra mycket mer för att se till att ha en bra sjukvård och färre som drabbas av hjärnskador genom att vara tuffare i regleringen av just ridsport och hockey.

Anf. 147 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Detta kommer att bli en svart dag för svensk kampsport; det är det väl bara att inse.

Luciano Astudillo och Peter Pedersen har redan framfört ett antal kloka argument. Men låt mig tillägga några och möjligen upprepa de bästa.

Kampsporter, allt från aikido till K 1 tillhör i dag Sveriges absolut största idrotter med 200 000 utövare. I åldrarna 15–25 år är kampsporterna den näst största av alla idrotter. Kampsporter är idrotter som spänner över alla samhällsgrupper, över kön och etniskt ursprung. Flera kampsporter återfinns också inom den olympiska rörelsen, bland annat boxning, taekwondo och judo. Den nya lagen kommer att beröra såväl taekwondo som boxning.

Lagen syftar till att minska riskerna för kampsportsutövning; det har vi hört här. Hela tiden är argumentet att man vill minska riskerna – man ska inte utsätta sig för onödigt eller orimligt stora risker. Men varje år tillåter samhället oss medborgare att handla riskfyllt. Vi dricker alkohol. Vi kör bil. Vi har oskyddat sex. Vi köper varje dag en miljon värktabletter. Allt det här och mycket mer är exempel på sådant som kan innebära risker. Risker kan aldrig helt utraderas.

Kampsporterna är dock i dag en av de allra minst riskfyllda idrotter som man kan utöva. Det har tidigare framförts argument om detta och redovisats fakta. Av det totala antalet försäkrade idrottsmän i Folksam utgör kampsportarna 2,5 % men står för 0,9 % av antalet skador – 174 skador av 20 000 anmälda skador förra året.

Kampsporterna har en skadefrekvens i nivå med den för bordtennisspelare – en nivå långt under den för ishockey eller fotboll.

Med undantag av boxningen har kampsporterna under de senaste 40 åren inte medfört ett enda dödsfall. Boxningen har drabbats av ett dödsfall. Det kan jämföras med ridsporten som i genomsnitt har fyra dödsfall per år. Ridsporten drabbas av ungefär 1 000 hjärnskakningar, skallskador, varje år.

Birgitta Sellén ifrågasatte förut jämförelsen med ridsporten. Men den jämförelsen är högst relevant eftersom poängen är att man vill minska risken för skador. Vill man göra det ska man väl börja med de farligaste idrotterna, med de idrotter som leder till de flesta olyckorna – om man nu är för detta.

Som Peter Pedersen tidigare sade har kampsporterna rigorösa säkerhetsregler. Det är regel att den kampsportare som drabbas av hjärnskakning sätts i karantän i tre månader. Först därefter får man ägna sig åt sin idrott igen. När hände detta senast till exempel när det gäller en hockey-spelare?

Vad är det då man lagstiftar mot med det här förslaget?

De fakta vi har säger att kampsporter inte är i närheten av den skadebild som har målats upp och som närmast visar på kampsporter som livsfarliga sporter där människor allvarligt skadas mer eller mindre varje dag.

Kampsporterna har oerhört tydliga regler för hur idrottsutövningen ska se ut, både för de förbund som finns inom Riksidrottsförbundet och för de förbund som finns utanför – en reglering som respektive förbund självt svarar för, och ska ansvara för, precis som när det gäller alla andra idrotter.

Det är helt felaktigt att, som vissa påstått, syftet med kampsporter är att skada varandra. Det kan inte nog understrykas. Syftet är inte att skada sin träningskompis eller motståndare. Uppsåtlig misshandel har aldrig varit en del av kampsportens innehåll, även om det är någonting som har levt kvar, som det refereras till och som används som moraliskt argument – detta snarare än en faktabaserad beskrivning av vad kampsporterna verkligen går ut på.

Regeringens huvudargument har legat vid de medicinska skadorna. Om detta har varit en förevändning för moraliska invändningar eller inte vet vi inte. Däremot vet vi att det är näst intill helt okänt vilka skador som flera av de här kampsporterna ger upphov till. Men mot bakgrund av vad vi känner till är det ingenting som talar för att kampsporterna är mer skadedrabbade än andra sporter.

Regeringens och utskottsmajoritetens linje är inget annat än ett uttryck för den förmyndarmentalitet som vi tyvärr emellanåt träffar på här i riksdagen; man tar bara hänsyn till vad som är politiskt korrekt – detta snarare än att lyssna på de hundratusentals människor som har en annan, en avvikande, uppfattning. Man sätter sig till doms över dem som vill utöva en sport som man själv inte finner vara lämplig.

Propositionen innebär i praktiken att man förbjuder ett antal sporter, även om man nogsamt har bemödat sig om att försöka undvika ordet ”förbud” i detta sammanhang. Det är också väldigt förvånansvärt att vi i dag inte har någon riktig aning om vilka sporter som kommer att bli förbjudna med den här lagen som grund.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till motion 2005/06:Kr23. I motionen föreslås ett tydligt avslag på regeringens proposition samt att förbudet mot professionell boxning avskaffas, så om det är någon som vill stödja ett rent avslag på propositionen är det detta yrkande man bör gå på.

Men vi ska väl försöka undvika ytterligare en tidsödande rösträkning här i dag. För den skull vill jag i protokollet få tydligt markerat att samtliga undertecknare av motionen – förutom mig själv även Göran Lindblad, Lars Lindblad, Carl-Axel Roslund, Tomas Högström, Peter Danielsson, Ulf Sjösten, Patrik Norinder, Maud Ekendahl och Bengt-Anders Johansson – självfallet stöder densamma. Det finns ytterligare ett antal ledamöter som gör det, dock inte så många att det borde vara påkallat med en rösträkning. Yrkandet gäller alltså punkterna 1 och 2.

Anf. 148 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! Det har, tycker jag, varit en intressant debatt att lyssna till. Den har innehållit både sakargument och känslargument, och så är det när vi talar om idrott och då kanske framför allt om proffsboxning. Det är vad jag hade tänkt ägna några minuter åt så här i slutet av debatten. Anledningen är att vi är några kristdemokrater som har en motion där vi säger att vi är för proffsboxning, så det känns angeläget att här få yttra sig i den frågan.

Sällan har jag fått så mycket respons på ett politiskt förslag som när jag skrev under motionen om proffsboxning. Oerhört många har hört av sig – både de som är positiva och de som är negativa. Men faktum är att de flesta har varit väldigt positiva till motionen, så det känns bra att ha dem bakom mig i dag när jag talar om detta.

Vi kan aldrig hindra våra pojkar och flickor att boxas professionellt. Det tror vi kanske genom att vi vill ha tillståndsplikt, men det är inte så. Vi vet att de ändå kommer att fortsätta att boxas, utomlands. Genom att ta bort förbudet i Sverige vill vi ge dem ett tryggt och bra regelverk med regelbundna tester i stället för att de, som det nu är, tvingas åka utomlands där den kontroll inte finns som vi alltid önskar oss.

Det finns en statlig utredning, *Kampidrott i fokus*, där det sägs att efter gediget hörande av medicinsk och social expertis borde professionell boxning omgärdad av ett särskilt regelverk tillåtas i Sverige.

Gunnar Axén nämnde Folksams statistik. Folksam försäkrar de flesta idrottsutövare i Sverige och har därför den mest kompletta statistiken över skaderisker. Enligt denna statistik utgör de kampsportsaktiva 2,5 % av idrottarna, men kampsporten står för mindre än 1 % av skadorna. Allvarliga skador är ovanliga, och några dödsfall förekommer inte enligt Folksams statistik. Jag ville bara upprepa detta för sakens skull.

Herr talman! Det är givet så att proffsboxning självklart måste omges av en noggrann kontroll. Här har Sverige en stor möjlighet att bli ett föregångsland med medicinsk expertis som kontrollerar utövarna både före och efter varje match. Vilken annan sport har ett sådant omgärdat regelverk som boxningen har i dag? Det vill vi fortsätta med.

Herr talman! Det finns också många sociala värden med kampsporter. Många ungdomar med en bakgrund som har varit kantad av både bråk och stök söker sig till kampsporter. För dem kan kampsportens hårda disciplin med tydliga regler om vad som är rätt fel vara mycket värdefull.

Ledarna är för en del ungdomar kanske de enda vuxna personerna de har att vända sig till. Vi vet också att klubbarna spelar en viktig roll när det gäller integration.

Herr talman! Nu kommer jag till ett problem, som kanske kan lösas. Jag vill yrka bifall till den motion vi har väckt. Den heter 2005/06:kd151. Jag har inte heller hittat den i betänkandet. Jag kan reda ut detta med kansliet i efterhand.

Anf. 149 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Tyvärr, Else-Marie Lindgren, blir en osanning som upprepas inte mer sann. Det har ett antal gånger sagts att försäkringsstatistiken visar att det är lägre skaderisk bland kampsporter. Det är fel. Det är fel. Det är fel.

För det första är skadestatistiken inte komplett. Alla kampsporter omfattas inte av skadestatistiken. Den är helt enkelt inte relevant. För det andra kan man inte räkna antalet personer utan man måste räkna antalet tävlings- och träningsstillfällen. Antalet tränings- och tävlingstillfällen i exempelvis ridsporten är mångdubbelt fler än vad som förekommer inom berörda kampsporter. Jag tycker att det är ett så dåligt argument. Det kan upprepas och upprepas och det blir ändå inte sant.

Anf. 150 ELSE-MARIE LINDGREN (kd) replik:

Herr talman! Det får stå för statsrådet vad som är sant och vad som är fel i en statistik. Jag lutar mig mot Folksam, som ändå försäkrar de flesta idrottsutövare. De har tagit fram statistiken. Det känns självklart mer rätt att luta sig mot en statistik som är offentlig och som har skrivits under av ett i det här fallet stort försäkringsbolag.

Sedan var det frågan om skaderiskerna. Jag har varit ute på en hel del boxningsklubbar i Borås, bland annat har vi en känd boxningsklubb som heter Ymer. Vi har talat om skaderisker. De har beskrivit för mig – jag talar naturligtvis om amatörboxning – att med det regelverk som finns, med den medicinska undersökning som görs före och efter både matcher och träningar och med den kontroll som görs av pojkar och flickor som utövar sporten är skaderisken mindre för boxning än för andra idrotter. Jag får luta mig mot den erfarenhet som de har.

Anf. 151 ROSSANA DINAMARCA (v):

Herr talman! Lars Wegendal, du vet inte vad du har ställt till med!

Moderat som moderat tänkte jag och yrkade bifall till reservation 1. Det skulle jag inte ha gjort. Det är i ett par andra motioner, bland annat från moderater, som man yrkar avslag på propositionen, bland annat hörde vi Gunnar Axén. Men det finns också två andra förutom Vänsterpartiets. De har olyckligtvis behandlats tillsammans med Kent Olssons och Moderaternas motion, som inte över huvud taget tar upp frågan om avslagsyrkande.

Därför vill jag dra tillbaka mitt stöd till Moderaternas reservation nr 1 och enbart yrka bifall till reservation nr 2, som alltså är avslag på propositionen. Jag har fått vibbar om att det ska kunna lösa sig även för kammarkansliet.

Jag yrkar bifall till vår reservation, som handlar om avslag på propositionen.

Anf. 152 SIV HOLMA (v):

Herr talman! För ordningens skull, eftersom jag instämde i Rossana Dinamarcas första anförande, har vi efter att ha resonerat tillsammans här kommit fram till att det mest korrekta är att jag yrkar bifall till reservation 2.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Prot. 2005/06:142
15 juni

*Tillståndsplikt för vissa
kampsportsmatcher*

13 § Folkrörelsefrågor och allmänna samlingslokaler

Föredrogs

kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU24

Folkrörelsefrågor och allmänna samlingslokaler.

*Folkrörelsefrågor och
allmänna
samlingslokaler*

Anf. 153 LARS WEGENDAL (s):

Herr talman! Kulturutskottet ska nu debattera folkrörelsefrågor och allmänna samlingslokaler. Det är ett betänkande som behandlar mer än 30 motionsyrkanden kring de här frågorna. Det är yrkanden som handlar om folkrörelsepolitikens mål, olika regler för den ideella sektorn, krav på utredning av folkrörelsepolitiken, vissa forskningsfrågor på detta område, ledarförsörjningen i den ideella sektorn, Volontärbyråns viktiga verksamhet men också ett antal yrkanden kring allmänna samlingslokaler, statsbidragets storlek och andra frågor.

Utskottet avstyrker alla motionsyrkanden, och detta har resulterat i tio reservationer.

Min förhoppning är att det blir en snabb debatt och att vi lyckas undvika rösträkning i den kommande omröstningen. Det här är ändå frågor som mer eller mindre omfattande har debatterats tidigare under mandatperioden.

Anf. 154 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Herr talman! Kära vänner! Den här debatten skulle kunna bli hur bred som helst, som den förra, men jag väljer att i mitt anförande tala om frivilligsektorn.

Det här betänkandet handlar inte om pengar, tyvärr. I så fall hade jag kunnat ägna en hel del tid åt att argumentera för en nationell finansiering av Volontärbyrån – en verksamhet som jag vet att även Miljöpartiet känner starkt för och som jag också vet att de har försökt finna en lösning för i budgetmanglingarna med regeringspartiet utan att lyckas, tyvärr. Vi moderater hoppas däremot få en möjlighet att göra denna satsning efter höstens val.

Alltfler svenskar vill arbeta ideellt. Olika varianter på den rubriken ser vi ofta i tidningarna numer. Det är oerhört positivt. I dag hör invånarna i Sverige, tillsammans med England och Holland, till de mest engagerade i Europa. Över hälften av alla vuxna svenskar gör en ideell insats, i allmänhet inom idrottsvärlden. Det här engagemanget skulle kunna breddas rejält i den sociala sektorn och kultursektorn.

Många vill men vet kanske inte hur, förs kanske inte och vet inte riktigt hur de ska gå till väga. Det är just därför som Volontärbyråns viktiga verksamhet, som Lars Wegendal också sade inledningsvis, är så fantastisk. Den borde därför spridas till betydligt fler kommuner än Stockholm och ett fåtal till där den nu finns.

Sedan starten här i Stockholm för snart fyra år sedan har Volontärbyråns förmedlat ca 8 000 volontärer till ungefär 550 organisationer.

En helt färsk undersökning som byrån har gjort visar att en överväldigande majoritet av de organisationer som har fått volontärer därifrån anser att det varit avgörande för deras verksamheter.

Kanske mest intressant av allt och glädjande är att de flesta volontärer är mellan 18 och 35 år, och för de allra flesta av dessa är det första gången som de volontärer. Och nästan samtliga kan tänka sig att göra det igen. Det handlar om unga människor.

Ni ska få höra röster från organisationerna, vad de säger om Volontärbyrån.

Lotta Zetterqvist på Tjejzonen i Stockholm säger: 99 % av alla våra volontärer kommer via Volontärbyrån. Det är ett mycket enkelt och effektivt sätt att få volontärer.

På Kvinnojouren Frideborg säger man: Det är ett bra sätt att rekrytera ungdomar. Den gruppen hade vi aldrig nått på ett annat sätt.

På Naturskyddsföreningen i Göteborg, som har använt sig av Volontärbyrån i Stockholm, säger man: Utan förmedlingen lär vi inte få tag på volontärer.

Ni skulle kunna få många fler röster.

Många talar om att det är sorgligt med den misär som finns på olika håll i vårt välfärdssamhälle. Det är sant, och det finns många skäl till det, ekonomiska och andra. Men det är också en följd, menar vi, av att det är för lite volontärarbete och för få mänskliga kontakter mellan människor.

Vi tror att det frivilliga engagemanget lär oss att se andras behov, vilket också är grunden till ett tolerant samhälle. Engagemang fungerar som ett slags kitt människor emellan. Ur detta föds i bästa fall tillit, förståelse och, hoppas jag, en stor portion ödmjukhet.

Utan detta kitt, herr talman, ökar i motsvarande mån misstron. I våra städer och förorter har denna process redan gått långt. Det är gallergrindar, järnjalousier för butikerna, bevakningskameror och väktare.

Det här handlar om rädsla, och jag tror att rädslan är farlig i sig. Den här rädslan används också som ett argument för att inte engagera sig – varför ska jag ta en risk? – och i stället hoppas att någon annan ska göra det, kommunen, staten, företaget eller andra människor, bara inte jag behöver. Jag tror att det här är oerhört farligt. Det är en uppfattning som jag tror att vi alla delar oavsett politisk bakgrund.

Vi inom Moderaterna och inom alliansen vill uppmana och uppmuntra till mer frivilligt engagemang i form av till exempel jourtelefoner, grannsamverkan mot brott, aktiva föräldragrupper på dagis och fritids och i skolan, nattvandrande vuxna, stödfamiljer för ensamstående föräldrar, läxläsningshjälp, frivillig väntjänst för pensionärer och stödpersoner för dem som sitter i fängelse. Listan kan göras hur lång som helst. Det vi behöver är fler möten mellan människor, inte färre.

Det är just därför som Volontärbyråns verksamhet är så oerhört viktig.

Majoriteten i utskottet skriver i sitt betänkande att finansieringen för närvarande bäst tillgodoses genom avtal mellan å ena sidan kommunerna och å andra sidan Volontärbyrån. Jo, det är förvisso sant, men det är också så att det tar tid och kraft att marknadsföra Volontärbyrån. I dag finns den väl etablerad i Stockholm och i ytterligare några få kommuner. Men det här skulle kunna spridas till hela landet.

Den sittande Folkrelseutredningen ska bland annat se över den framtida folkrelsepolitikens inriktning, finansiering och omfattning, som det står, och lägga ett förslag senast den 30 juni nästa år. De kommer säkert också att titta på Volontärbyrån. Men utredningens rapport ska ut på remiss, och därefter ska en proposition skrivas. Då är vi förmodligen framme vid år 2009, i bästa fall. Det är långt dit, alldeles för långt.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 7, men jag står naturligtvis bakom alla övriga reservationer där Moderaterna finns med.

Anf. 155 HANS BACKMAN (fp):

Herr talman! När det gäller de allmänna samlingslokalerna tycker vi i Folkpartiet att de är av väldigt stor betydelse för en rad olika organisationer. De är en viktig grundpelare i det demokratiska samhället. Vi anser att samlingslokalerna i Sverige bidrar till att stärka den lokala identiteten och gemenskapen och demokratin. Vi är därför väldigt positiva till att man har avsatt 3,5 miljoner kronor per år för 2007 och 2008 för att förbättra tillgången till samlingslokaler för ungdomar.

I betänkandet om allmänna samlingslokaler föreslog utredaren bland annat att bidraget till handikappanpassning av samlingslokalerna ska höjas. Nu handlar inte det här betänkandet om pengar, men vi i Folkpartiet har ändå ett tips på hur man skulle kunna finansiera en sådan handikappanpassning.

Riksdagsbeslutet som ställer upp målet om en genomförd handikappanpassning till 2010 är bra och låter bra. Men många funktionshindrade känner att alltför lite händer som kan medföra att målet uppnås.

Förklaringen till att anpassningen inte sker är enkel. Regeringen har hållit hårt på att kommuner, fastighetsägare och andra ska genomföra ombyggnader i snabb takt utan några statliga stimulansbidrag eller andra bidrag. Det är väldigt svårt att nå detta mål om anpassning samtidigt som kravet är att anpassningen egentligen inte får kosta något.

Folkpartiets bedömning är klar. Utifrån de bedömningar som Boverket tidigare har utfört och den nuvarande situationen på byggmarknaden kan det konstateras att det behövs ett rejält statligt stimulansbidrag för att uppnå det mål om tillgänglighet som har satts upp för år 2010. Därför har vi i Folkpartiet flera gånger här i riksdagen föreslagit ett femårigt stimulansbidrag, som har avslagits av riksdagen. Nu är det inte längre fem budgetår kvar tills målet ska vara nått, men med den kombination av piska och morot som åstadkoms med en diskrimineringslagstiftning och ett stimulansbidrag bör det ändå vara möjligt att åstadkomma ett tillgängligt samhälle till år 2010. Därför har vi i Folkpartiet i vårt budgetalternativ för 2007 anslagit 250 miljoner kronor för just ökad tillgänglighet. För

2008 har vi anslagit 500 miljoner kronor. Delar av medlen kan användas till att handikappanpassa de föreningsdrivna samlingslokalerna.

Herr talman! När det gäller den ideella sektorn anser vi i Folkpartiet att samhället måste ta ett större ansvar för att stödja utvecklingen av den. Under den borgerliga regeringen inleddes ett arbete för att utveckla den ideella sektorn. Olika forsknings- och utredningsprojekt inleddes. En beredning för utveckling av den ideella sektorn tillsattes. Men arbetet avbröts när Socialdemokraterna kom till makten 1994.

För att utveckla spelreglerna återigen för den ideella sektorn behövs en modell med det svenska offentliga systemet som utgångspunkt. I Sverige finns det fortfarande relativt lite forskning om den ideella sektorn. Det bidrar till en bristande tillit från det offentliga. Forskning och kunskapsuppbyggnad är väldigt viktigt för att möjliggöra jämförelser, utvärderingar med mera inte minst för organisationerna själva.

Vi i Folkpartiet anser därför att det behövs bestående och kontinuerliga kontakter mellan den ideella sektorn och forskningsvärlden för att starta och utveckla nya forskningsprojekt kring den ideella sektorn.

När det gäller Volontärbyrån delar vi i Folkpartiet den positiva syn som Lena Adelsohn Liljeroth redogjorde för i sitt anförande.

Jag står bakom alla Folkpartiets reservationer, men för tids vinning yrkar jag bifall endast till reservation nr 7.

Allra sist vill jag också rikta ett tack till Lennart Kollmats, som i dag har hållit sitt sista anförande här i riksdagen. Jag vill tacka honom för det goda jobb han har gjort som ordförande för vårt kulturutskott. Jag vill också tacka honom för den fina vänskap och den goda guidning in i riksdagsarbetet som jag själv personligen har fått av Lennart. Stort tack, Lennart!

Anf. 156 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Kollmats är van vid att ta emot alla hälsningar, så jag spär på från Gunilla Tjernberg och undertecknad. Vi tackar också för gott arbete i utskottet och önskar lycka till framöver.

Ett samhälle, herr talman, består av olika delar. Det är olika ansvars- taganden, engagemang och inriktningar. Politiken har sin del och sitt ansvar. Det privata näringslivet har sina förpliktelser. Det offentliga, med företagande, myndigheter och övriga organisationer har sina uppdrag. Men utöver detta finns i vårt och i andra samhällen och länder den ideella sektorn, som i Sverige inryms under folkrörelsepolitiken. Det blir lite komplicerat om man försöker sig på konststycket att ta bort någon del av de olika sektionerna. I dagens debatt gäller det varken det privata näringslivet eller statligt företagande, utan det är just den ideella sektorn som jag skulle vilja koncentrera mig på. Det är en grupp som på intet sätt är oväsentlig utan som har ett stort ansvar och som tar ett stort ansvar varje vecka.

Vi har debatterat en del av idrottsrörelsen tidigare. Som exempel kan jag säga att det är ungefär 639 000 personer som är engagerade som ledare eller har styrelseuppdrag inom idrottsvärlden. Detta talar, herr talman, sitt tydliga språk om ett engagemang i samhället. Om man skulle ge de här människorna en ersättning på 100 kr i timmen – som ett exempel – skulle det arbete som varje år utförs helt ideellt kosta samhället ungefär 5 miljarder.

Detta är ingenting som man leker med, utan det är en rörelse, och en respektingivande sådan, som vi ska både uppmuntra och erkänna i vårt samhälle. Det finns ett engagemang i Sverige där enskilda människor avsätter tid och kraft för att bidra till ett bättre samhälle.

Kristdemokraterna och jag själv är oerhört imponerade av det här. Vi tycker att det är viktigt för oss och för Sverige. Det är därför som just den borgerliga regeringen 1991–1994 erkände detta arbete genom dåvarande civilminister Inger Davidson. Den ideella sektorn skulle få resurser till och hjälp med att starta olika aktiviteter och engagemang. Många föreningar drog i gång sina aktiviteter, lokala och regionala sådana, och man lyckades verkligen på ett bra sätt att bland annat minska ungdomsarbetslösheten.

Hemma i min egen hemstad Helsingborg drog vi i gång ett sådant projekt, som vi kallad stiftelsen Varvet. Många ideella krafter från både kommunen och från näringslivet hjälptes åt för att få i gång just den här verksamheten, som mer eller mindre fungerar på ett alldeles utmärkt sätt än i dag, även om den har vissa andra uppgifter nu. Vi har motsvarande imponerande verksamhet här i Stockholm. Jag tänker på Fryshuset, där man kan finna en god verksamhet av den ideella sektorns engagemang från början.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 2 under punkt 2. På detta sätt vill jag uppmärksamma regeringen och Socialdemokraterna på den ideella sektorns betydelse. På intet sätt ska detta få negligeras i Sverige. Självfallet står jag bakom också övriga kristdemokratiska reservationer.

Det finns en interdepartemental arbetsgrupp som har påbörjat sitt arbete. Jag skulle önska att den kunde få kompletteras med engagerade människor just ifrån den ideella sektorn, som redan i dag driver och lever med de här frågorna.

Jag skulle därför vilja fråga Nikos Papadopoulos om man oroas för att lyssna in vad folk i allmänhet tycker om detta eller om man inte bryr sig om vad den ideella sektorn egentligen har för kunskap och engagemang. Hur ser Socialdemokraterna på ett engagemang och ett erkännande från den ideella sektorn? Kan man få ett tydligt uttalat positivt svar på detta – att man är uppmuntrande i sitt tänkande? Ska den interdepartementala organisationen eller arbetsgruppen se till att det blir enklare och mer trovärdigt från regeringens sida sett att erkänna verksamheten? Som det är i dag sitter många av dessa människor, däribland jag själv, och river vårt hår i vansinne över hur vi ska klara av skatteregler, rapporter till Skatteverket och så vidare. Det kan inte vara syftet med en ideell sektor att vi ska bekymra oss alltför mycket om de här svåra och otillgängliga frågorna.

Det skulle vara av värde för oss här i kammaren, men även för svenska folket – speciellt för alla dem som ägnar timme efter timme vecka ut och vecka in åt olika uppdrag – att få veta vad som egentligen ligger bakom Socialdemokraternas obegripliga ointresse för den ideella sektorn. Kan vi få ett svar från Nikos Papadopoulos i debatten så skulle jag uppskatta det, och säkerligen många med mig.

För min och Kristdemokraternas del tror jag att den ideella sektorn behövs och kommer att behövas i ett samhälle framöver. Vi får inte negligera detta, utan vi måste snarare ge den verksamheten ett erkännande och ett klart uttalat positivt uppmuntrande ord.

Anf. 157 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Också jag vill börja med att tacka kulturutskottet. Jag tycker att det har varit lärorikt och intressant. Jag vill också rikta ett tack till kulturutskottets kansli för allt det stöd som vi har fått som politiker. Vi har fått bra betänkanden och de har blivit korrekta med reservationer, särskilda yttranden med mera.

Herr talman! Vänsterpartiet har två reservationer och ett särskilt yttrande i betänkandet. För tids vinnande yrkar jag inte bifall till dessa utan jag kommer i mitt anförande att redovisa vad de innehåller. Den ena reservationen, nr 9, handlar om tillgången på samlingslokaler.

Tillgången till kulturella mötesplatser är avgörande för såväl samhällsutvecklingen som hela demokratin. Föreningslivet behöver utrymme för rena kulturföreningar likaväl som för kvinnors organisering, ungdomsorganisationer och minoritetsföreningar. Det behövs lokaler för folkbildning, amatörkultur, gästspel i form av konserter, dans- och teaterföreställningar ute i byar och lokalsamhällen likaväl som för regionala institutioner som länsteatrar och läns museer.

Föreningslivet har en viktig roll att fylla för att mötesplatser ska uppstå mellan människor. Det är viktigt att se till att det finns tillgång till gratis samlingslokaler. Det är viktigt för att få ett aktivt kulturliv och av stor betydelse för att demokratin ska fungera.

Det finns i dag ett bidrag till allmänna samlingslokaler. Man kan få ett statligt bidrag för köp eller nybyggnad, ombyggnad, standardhöjande reparationer och handikappanpassning. Boverkets samlingslokaldelegation fördelar bidragen.

Jag läste på Boverkets hemsida i går att det hade kommit in ansökningar om drygt 80 miljoner och att 10 miljoner fördelades i februari. Det finns anslaget 29 miljoner. Man kan lätt konstatera att behoven överstiger med drygt 50 miljoner. Vänsterpartiet anser att när staten lämnar bidrag till icke-statliga kulturlokaler och gemensamma samlingslokaler måste man också från regional och lokal nivå vara med och bidra.

Inom ramen för budgetsamarbetet mellan s, v och mp finns det avsatt ytterligare 3 ½ miljoner kronor per år 2007 och 2008. De medlen riktas till att ge ungdomar, särskilt i storstadsområdena, bättre tillgång till allmänna samlingslokaler.

Det är bra, men Vänsterpartiet anser att det inte är tillräckligt. Till att börja med efterlyser vi en bättre dialog mellan de parter som ger bidrag på nationell och regional nivå. Ett gott exempel på en sådan är den som Kulturrådet och Västra Götalandsregionen har – inte Svealandsregionen som vi i motionen och reservationen skriver. Det är alltså Västra Götalandsregionen. Det handlar om ett samarbete om alla bidrag på kulturområdet, inte bara samlingslokaler. Man kommer helt enkelt överens om vem som ska satsa vad. Det är viktigt att tillgången till samlingslokaler säkras i de kulturpolitiska prioriteringarna. Det är mot den bakgrunden som vi anser att regeringen ska återkomma med förslag på hur denna tillgång till samlingslokaler kan säkras. Då handlar det också om att se över hur man kan säkerställa en långsiktig finansiering.

Herr talman! Den andra reservationen, nr 4, berör utredningen av folkrörelsepolitiken. Denna utredning pågår och ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 juni i år. Men vi är osäkra på om organisationer som har tillkommit när det sociala nätverket inte fungerar finns med i utredning-

ens uppdrag. Det är väl i likhet med det som Lena Adelsohn Liljeroth tog upp, just den formen av organisation. Detta är vi osäkra på, även om utskottsmajoriteten anser att våra synpunkter är tillgodosedda. Det finns i dag organisationer som får stöd genom årliga uppdrag i statsbudgeten. Dit hör handikapp-, nykterhets- och pensionärsorganisationer. Men vi skulle vilja se en ordning där man skapar en särskild budgetpost för att kunna ge dessa organisationer en mer stadigvarande finansiering.

Herr talman! Avslutningsvis har vi i Vänsterpartiet i ett särskilt yttrande gett vårt stöd till en socialdemokratisk motion skriven av Yoomi Renström med flera. Motionen föreslår att det införs en ny kategori i folkrörelsedefinitionen, kallad sexualpolitiska organisationer. Varje dag diskrimineras människor på grund av sin sexuella läggning och sin köns-tillhörighet. Vi vill på samhällslivets alla områden bekämpa de orättvisor som drabbar HBT-personer: homosexuella, bisexuella och transpersoner. De sexualpolitiska organisationerna har en mycket viktig uppgift i detta arbete. Vi anser att dessa organisationer uppfyller kriterierna för att räknas som folkrörelser och att de ska ingå bland de uppräknade som nämns som viktiga för demokratin i folkrörelsebegreppet. Vi hoppas naturligtvis att den pågående folkrörelseutredningen beaktar detta och avger därför i dag bara ett särskilt yttrande för att avvakta resultatet av denna utredning.

Anf. 158 BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Jag ser fram emot stimulerande diskussioner om vad som väntar i framtiden. Där citerar jag Åsa-Britt Karlsson som är utredare just vad gäller folkrörelserna och som för knappa tre månader sedan hade en konferens. Jag stöder verkligen den kommentaren.

Centerpartiet uppmuntrar engagemang och initiativ som växer underifrån. Därför har vi under den tid som byarörelserna vuxit sig starka i landet följt den utvecklingen med stor glädje. De här ideella folkrörelsegrupperna ger folk i bygden inspiration och mod att satsa på verksamheter i sin närmiljö. De fixar ofta barnomsorg och samlingsplatser, och de arbetar för ett attraktivt boende i trivsamma miljöer. Det finns många folkrörelser i landet, och de betyder så oerhört mycket för vardagen.

Jag tänker bland annat på LRF som ser till att stötta näringsidkare som ser till att vi har mat på borden och håller landskapet öppet så att turister från när och fjärran reser runt i vårt vackra land.

Jag tänker på idrottsrörelsen med alla de drygt 600 000 ledarna som ställer upp ideellt för att aktivera människor, unga som gamla, för att de ska kunna vara delaktiga i olika idrotter.

Folkrörelserna drivs av väldigt många vardagshjältar som gör livet bättre där de bor för alla andra i bygden. Det är till exempel folkrörelserna som ordnar midsommarfirandet i nästa vecka. Tänk på det när du dansar runt midsommarstången på midsommarafton! Läs i annonserna om vilka det är som står som arrangörer! Fundera över vilken kraft det är som driver de här arrangörerna! Gör de det för egen vinning eller för att de vill att bygden ska leva? Naturligtvis är det för att de vill att bygden ska leva.

De som börjar jobba ideellt i exempelvis byarörelserna börjar ofta med kaffekokning och saftblandning vid olika möten som anordnas. Där växer många, och efterhand tar de på sig större och större uppgifter. De fixar möten med kommunpolitiker för att lyfta fram frågor som är viktiga

för till exempel Grundsunda eller Docksta som är orter i mitt län. Deras idéer leder ofta till kommunala satsningar i deras bygder. De får resurser till att öppna kooperativa dagis och friskolor, för att nämna några saker.

De här vardagshjältarna är bäst på att kläcka idéer. De vill inte hålla på med en massa administration.

Det finns som bekant många fler olika folkrörelser i vårt avlånga land än de som jag har nämnt. Alla dessa ideella krafter har ett oerhört stort inflytande i samhället, ett inflytande som vi behöver för samhällsutvecklingen. Därför är det viktigt att vi ger dem långsiktiga spelregler. Därför vill vi också ge folkrörelserna sunda generella bidrag och stoppa undan tankarna om moms i den ideella verksamheten. Det krånglar bara till deras verksamheter, och många tappar sugen att jobba ideellt när det finns regler som försvårar deras viktiga arbete. Det är i dag svårt för många föreningar att få någon att ta på sig ansvaret att vara ordförande eller kassör, bland annat beroende på att man oroar sig för det stora ansvaret.

Riksidrottsförbundet har gjort en undersökning av varför så få vill ta på sig styrelseuppgiften. Svaren visar att det tar för lång tid och att det är svårt att sköta ekonomin och den krångliga administrationen. Därför har Centerpartiet en reservation som handlar just om ledare och funktionärer i den ideella sektorn som innebär att det inte ska behövas långtgående krav på specialkunskaper för att kunna klara av ett styrelseuppdrag. Om vi hela tiden krånglar till regler leder det till att vi riskerar att tappa bort potentiella ledare och därmed också förlora väldigt många bra idéer som är viktiga för samhällsutvecklingen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 6 under punkt 5.

Ledarförsörjningen är en väldigt viktig stafettpinne för att vi ska få fler ledare att vilja kliva fram och ta ansvar och leda samhällsutvecklingen framåt. Ordföranden i Riksidrottsförbundet Karin Matsson har lyft upp frågan hur viktigt det är för Idrotts-Sverige att det finns ledare som är redo att fortsätta att jobba ideellt. Det är viktigt att unga kommer i kontakt med idrottsrörelsen tidigt och att de har kunniga och engagerade ledare som stöttar och peppar. Det känns extra viktigt i dag när vi ser hur barn redan i fyraårsåldern är överviktiga.

Centerpartiet vill se att folkrörelserna tas på allvar och får bra spelregler i framtiden. Men i Socialdemokraternas vardag är det alltid "någon annan" som ska göra de saker som vi anser att folkrörelserna kan klara av på ett föredömligt sätt. Om man hela tiden litar på "någon annan" tar man död på skaparkraften som finns i de ideella krafterna.

Min uppmaning är därför: Lyssna till folkrörelsernas åsikter! Lägg inte på dem en massa pålagor som krånglar till deras verksamhet! Lyssna till deras behov av samlingsplatser och samlingslokaler!

Folkrörelserna är starka krafter i vår framtids samhällsutveckling och viktiga inspiratörer i ett demokratiskt samhälle. De behöver allt stöd som är möjligt. De behöver platser. De behöver lokaler. Det är en av många folkrörelsefrågor som vi i Centerpartiet värnar extra starkt. Vi säger att det är viktigt med mer pengar till samlingslokaler och har också i vår budget 21 miljoner mer.

En utredning tog ju fram riktlinjer för två år sedan, och vi anser att huvuddragen i utredningens förslag bör genomföras. Det skulle innebära att många insatser kommer att göras för ungdomar och att bidraget till att handikappanpassa samlingslokaler kommer att öka. Det behövs. Det är ett led i att stärka folkrörelsen.

Anf. 159 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Herr talman! Innan jag börjar mitt anförande vill jag tacka Lennart för den tid jag varit i kulturutskottet. Jag vill tacka alla kamrater som har berikat den här tiden med sina erfarenheter. Tack också till talmannen och kansliet!

Herr talman! I dag har vi en debatt angående folkrörelsefrågor. Det är en väldigt viktig debatt, tycker jag, efter kampsporterna. Det är ett ämne som ligger mig mycket varmt om hjärtat. När jag står här kan jag konstatera att det råder en bred samsyn om den ideella sektorns betydelse. Som företrädare för ett parti med starka folkrörelsetraditioner känns det speciellt bra.

De svenska folkrörelserna har spelat en viktig roll i vår demokratis utveckling. Det är i folkrörelsernas engagemang som de demokratiska principerna låtits slå rot och utvecklas. Ett starkt föreningsliv ger nämligen människor möjligheter till inflytande och delaktighet. Delaktiga människor är aktiva medborgare, och aktiva människor är demokratins kärna.

Herr talman! Stödet till den ideella sektorn är enormt. Det sprider sig över alla politikområden och omfattar alla nivåer i samhället. När Statskontoret räknade upp gick de statliga bidragen till ideella organisationer till nästan 6,5 miljarder kronor. Räknar vi också det kommunala stödet och landstingsstödet kommer vi upp till ca 20 miljarder kronor. Då inser man vilken betydelse den ideella sektorn har för hela det svenska samhället.

Vi vill att Sveriges folkrörelser och alla ideella organisationer ska få de bästa förutsättningarna att växa och utvecklas. Därför instiftade vi folkrörelsepolitiken som ett eget politikområde 2001. Vi gjorde det för att garantera alla människor möjligheten att bilda och engagera sig i olika folkrörelser och föreningar. Vi gjorde det för att lyfta upp organisationernas roll för den demokratiska infrastrukturen. Vi gjorde det för att visa vårt engagemang för våra svenska folkrörelser och det arbete som dessa gör.

Herr talman! Jag skulle vilja prata om några av de borgerliga reservationerna.

Folkrörelsepolitikens mål är att ge människor möjligheter att organisera sig själva. Vi har ett sådant mål därför att vi vet vilka mervärden medborgares frivilliga engagemang skapar i samhället. Målet är ett uttryck för insikten att hela Sverige gynnas av ett aktivt föreningsliv.

Det ska erkännas att den ideella sektorn inte alltid fått det erkännande den förtjänat. Tidigare har det kanske funnits en inställning att den ideella sektorn enbart skulle ses som ett komplement till det offentliga. Så är inte fallet i dag. I dag finns det en förståelse för att människor som känner sig delaktiga också kan vara de bästa aktörerna.

Prot. 2005/06:142
15 juni

*Folkrörelsefrågor och
allmänna
samlingslokaler*

Vi vill att den ideella sektorn ska vara en part till det offentliga. Därför lägger vi ned mycket tid på dialog och samverkan. Folkrörelseforum, som startades 2002, är specifikt avsett för det ändamålet. Samtidigt är vi väldigt måna om att undvika en situation där den ideella sektorn tar över ansvar för det offentliga. Det får aldrig bli en utveckling där människor blir utlämnade till endast den ideella sektorn.

Det är just denna utveckling jag ser framför mig när jag läser de borgerliga reservationerna. Att skriva om målet för den generella folkrörelsepolitiken eller införa system där den ideella sektorn tecknar avtal med staten ser jag som steg i fel riktning. Det är steg mot en uppdelning av det offentliga ansvar som vi socialdemokrater inte strävar efter.

Samtidigt vill vi ändå se över relationen mellan det offentliga och den ideella sektorn fungerar. Folkrörelseutredningen tittar just nu på de generella principerna för bidragsgivningen. Arbetet med att skapa de bästa förutsättningarna för våra ideella organisationer pågår.

Herr talman! Jag vill också säga lite om forskningen om den ideella sektorn. Folkrörelseutredningen har ett uttalat mandat att lämna förslag på hur forskningen om folkrörelserna kan utvecklas. Jag liksom flera andra ser behovet av bra forskning på området. Jag ser mycket fram emot de förslag som utredningen kommer att presentera.

Vad gäller rekrytering av ledare är det viktigt att skapa enkla och tydliga regler för ideella organisationer, framför allt när det gäller ekonomin. Idrottsskatteutredningen har tittat närmare på skattereglerna för idrottsföreningar och föreslagit att regelverket både förtydligas och förenklas – ett regelverk som kan gälla även ideella organisationer.

Herr talman! Den ideella sektorns betydelse för vår svenska demokrati är enorm. Den ideella sektorn har vitaliserat och upprätthållit demokratin. Den har sett till att abstrakta principer som våra fri- och rättigheter blivit påtagliga inslag i människornas vardag. Det är en tradition som vi alla vill bevara för framtiden.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.50 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

LU33 Konsumentpolitikens mål och inriktning

Punkt 11 (Konsumenträtt inom offentlig verksamhet)

1. utskottet

2. res. 12 (m, fp, kd, c)

Votering:

Omröstningen skulle avgöras genom namnupprop.

Tredje vice talmannen uppmanade Mona Berglund Nilsson (s) och Helena Bargholtz (fp) att fungera som kontrollanter vid rösträkningen.

135 för utskottet

139 för res. 12

75 frånvarande

Kammaren biföll res. 12.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 21 v, 1 -

För res. 12: 45 m, 39 fp, 26 kd, 15 c, 13 mp, 1 -

Frånvarande: 31 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 7 v, 7 c, 4 mp

Punkt 1 (Principiella och övergripande frågor)

1. utskottet

2. res. 1 (m, fp, kd, c)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 5 (Konsumentverket)

1. utskottet

2. res. 5 (m, fp, kd, c)

Votering:

Kammaren biföll res. 5 genom uppresning.

Punkt 19 (Reklam riktad till barn)

1. utskottet

2. res. 20 (kd, c)

3. res. 21 (v)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 28 (Behörighetskrav för Konsumentombudsmannen)

1. utskottet

2. res. 32 (m, fp, c)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU33 Ändringar av ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Punkt 5 (Arvodesavdrag)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

Votering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 8 (Riksdagsordningen)

Under denna punkt fanns endast utskottets förslag. Förslaget avsåg en ändring i riksdagsordningen. Av förslaget framgick att ändringen önskades bli genomförd med ett enda beslut.

För bifall därtill krävdes, i enlighet med 8 kap. 16 § andra meningen regeringsformen, att *minst tre fjärdedelar* av de röstande och *mer än hälften* av riksdagens ledamöter förenade sig om beslutet.

Enligt RO 5 kap. 4 § andra stycket skulle beslutet fattas genom omröstning med omedelbar rösträkning.

Votering:

Omröstningen skulle avgöras genom namnupprop.

Tredje vice talmannen uppmanade Mona Berglund Nilsson (s) och Helena Bargholtz (fp) att fungera som kontrollanter vid rösträkningen.

281 för bifall

1 för avslag

67 frånvarande

Tredje vice talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat för bifall.

Kammaren hade således bifallit utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 120 s, 45 m, 39 fp, 26 kd, 21 v, 15 c, 13 mp, 2 -

För avslag: 1 s

Frånvarande: 23 s, 10 m, 9 fp, 7 kd, 7 v, 7c, 4 mp

Punkt 11 (Nytt system för att bestämma riksdagsarvodet)

1. utskottet

2. res. 4 (v, mp)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU38 Vissa skattefrågor rörande statsråden

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU34 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU41 Uppskov till 2006/07 års riksmöte med behandlingen av vissa ärenden

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU29 Tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher

Punkt 1 (Såvitt avser avslag på propositionen)

Yrkanden:

1. utskottet
2. res. 2 i denna del (v) och mot. Kr23 yrk. 1 (m)

Votering:

Omröstningen skulle avgöras genom namnupprop.

Tredje vice talmannen uppmanade Mona Berglund Nilsson (s) och Helena Bargholtz (fp) att fungera som kontrollanter vid rösträkningen.

184 för utskottet

44 för res. 2 och mot.

53 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 34 fp, 19 kd, 11 c, 2 mp, 1 -

För res. 1: 18 m, 20 v, 5 mp, 1 -

Avstod: 4 s, 27 m, 5 fp, 6 kd, 1 v, 4 c, 6 mp

Frånvarande: 23 s, 10 m, 9 fp, 8 kd, 7 v, 7 c, 4 mp

Punkt 1 (i övrigt)

1. utskottet
2. res. 1 (m)
3. res. 2 i denna del (v)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 2 (Professionell boxning)

Yrkanden:

1. utskottet
2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Kr23 yrk. 2 (m)
3. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Kr29 yrk. 5 (kd)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 3 (Förutsättningar för att få tillstånd)

Yrkanden:

1. utskottet
2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Kr29 yrk. 2 (kd)
3. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Kr24 yrk. 1–3 (v)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 6 (Tillståndsmyndighet)

1. utskottet
 2. res. 4 (fp, kd, c)
- Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 8 (Befrielse från tillståndsplikt)

Yrkanden:

1. utskottet
 2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Kr29 yrk. 1 (kd)
- Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 9 (Befrielse från ansökningsavgift)

Yrkanden:

1. utskottet
 2. mot. Kr24 yrk. 4 (v)
- Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 13 (Kampsportens betydelse)

Yrkanden:

1. utskottet
 2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Kr29 yrk. 3–4 (kd)
- Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU24 Folkrörelsefrågor och allmänna samlingslokaler

Punkt 2 (Spelregler för den ideella sektorn)

1. utskottet
 2. res. 2 (fp, m, kd, c)
- Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 5 (Ledare och funktionärer i den ideella sektorn)

1. utskottet
 2. res. 6 (c, kd)
- Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 6 (Volontärbyrån)

1. utskottet
 2. res. 7 (fp, m, kd)
- Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Föredrogs

kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU27

Pris- och löneomräkningsfrågor.

*Pris- och löneom-
räkningsfrågor*

Anf. 160 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! Från början var det inte tänkt att jag skulle delta i den här debatten, men då hörde jag plötsligt rykten på stan. Det var nämligen så att B-alliansen i kammaren hade behagat samla kultursfären i landet till ett litet möte. Där hörde jag att det spreds ett rykte om att Vänsterpartiet skulle ha släppt kravet på en pris- och löneomräkning på anslaget för bland annat de fria grupperna. Så det jag vill göra, fru talman, är helt enkelt att klargöra Vänsterpartiets ställningstagande i den här frågan så att det inte råder några som helst tveksamheter kring var Vänsterpartiet står. Förvisso kan de läskunniga ta del av Vänsterpartiets särskilda yttrande på s. 15 i utskottets betänkande om pris- och löneomräkningsfrågor och där också ta del av att Vänsterpartiet har den uppfattning som vi har haft under väldigt lång tid, nämligen, fru talman, att vi vill ha en ordning där fria grupper, den fria scenkonsten ska få en uppräknings med PLO, en pris- och löneomräkningsuppräknings. Vi går så pass långt att vi också talar om att vi i förlängningen vill att hela kulturområdet som i dag inte har någon pris- och löneomräkning faktiskt ska få det. Det gäller bland annat viktiga områden som Teateralliansen men inte minst det som vi håller på att inrätta nu i år efter en överenskommelse mellan Vänsterpartiet, Miljöpartiet och den socialdemokratiska regeringen, nämligen Dansalliansen som nu väcks till liv och kommer att börja verka från och med i höst.

Så för oss är de här frågorna otroligt viktiga. För det vi har sett tillbaka i tiden är en ohållbar situation för den fria scenkonsten i synnerhet, fru talman, för här handlar det om att den fria scenkonsten inte har de medel som i dag behövs.

För några år sedan, under förra mandatperioden, presenterades en utredning som Ylva Gisslén hade gjort på uppdrag av Kulturrådet. Där kunde vi se att det fattades i runda slängar mellan 60 och 70 miljoner kronor i anslaget till den fria scenkonsten. Det är pengar som just är en urgröpning av att anslaget tillbaka i tiden inte har ökat i den omfattning som priser och löner har ökat. I praktiken har det inneburit att anslaget för enskilda grupper, enskilda utövare, inte har ökat i den omfattning som de faktiskt skulle behöva för att kunna täcka de kostnader som finns på området.

En av de riktigt stora bovarna i det här avseendet är just pris- och löneomräkningen. Så därför har pris- och löneomräkningen en väldigt viktig del att fylla upp och också en väldigt stor betydelse i det här anslaget.

Vad är det som har hänt nu då? Jo, utskottet har fått en väldigt bra skrivning som Vänsterpartiet ställer sig bakom, nämligen att utskottet nu är positivt till pris- och löneomräkning. För utskottet säger, fru talman, på s. 12: "Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är angeläget att de fria grupperna kan ges bättre förutsättningar att verka, och en vik-

tig sådan förutsättning är att uppnådda anslagsnivåer inte urholkas av att anslaget inte pris- och löneomräknas”.

Så den här överenskommelsen tycker vi i Vänsterpartiet är väldigt bra. Framför allt tar också utskottet för givet och förutsätter att regeringen, i det sammanhanget där nu Kulturrådet har tillsatt en utredning där man ser över förhållandena mellan verksamhetsbidrag och projektbidrag, kommer att lyfta upp frågan. I det sammanhanget har vi inte ansett oss nödgade att behöva reservera oss i frågan. Vi har nöjt oss med att utskottet har fått en så pass stark och tydlig skrivning. För det är viktigt att hela utskottet och inte Vänsterpartiet ensamt ställer de här kraven och också förutsätter att regeringen kommer att agera och se till så att den här utredningen som nu håller på att arbeta faktiskt också ser över frågan om pris- och löneomräkning.

Så, fru talman, med det här vill jag bara att det inte ska råda någon som helst tvekan om vad Vänsterpartiet vill och arbetar för i den här frågan. Vi vill helt enkelt ha en lösning på finansieringen inom den fria scenkonsten. Som alla i den här kammaren känner till har Vänsterpartiet som enskilt parti också lagt fram förslag och konkreta yrkanden, inte minst under de budgetförhandlingar som vi har bedrivit med regeringen om en anslagsnivåökning för att komma upp i nivå. För vi tycker fortfarande att den fria scenkonsten är underfinansierad. Vi instämmer i den utredning som Ylva Gisslén gjorde. Vi måste alltså komma upp i en nivåhöjning på ungefär 60 miljoner. Därefter kan vi fortsätta med tilldelningen för att ytterligare få upp anslagen i nivå.

Ytterst är det ju så att när vi från riksdagen, från regeringen och från Kulturrådet ställer krav på att den fria scenkonsten ska uppfylla de kollektivavtal som nu finns både inom teaterområdet och inom dansområdet så kan inte grupperna uppfylla dessa kollektivavtal om inte pengarna också flyter in från staten, från kommunerna och från landstingen. Här blir det ytterst viktigt att inte vi från statens sida sviker. Har vi en gång ställt krav på att de fria grupperna – koreograferna, dansarna, skådespelarna, regissörerna och så vidare inom den fria scenkonsten – inte ska tvingas arbeta under tiden som de uppbär a-kassa måste vi också se till att de kan finansiera det arbete som läggs ned.

Fru talman! Vänsterpartiet står bakom det särskilda yttrandet. Jag yrkar så klart bifall till förslaget i det föreliggande betänkandet. I övrigt vill jag också passa på att önska hela kulturutskottet en glad sommar eftersom det här är min sista debatt som representant för utskottet.

Anf. 161 LENNART KOLLMATS (fp):

Fru talman! Jag höll på att säga att jag ber om ursäkt för att jag går upp i talarstolen igen. Jag lovade ju för en stund sedan att det var mitt sista anförande tidigare, men sedan händer det saker som man inte är riktigt förberedd på.

Den höst vi hade i kulturutskottet var ur kultursynpunkt inte särskilt rolig eftersom vi ägnade oss åt hyressättning av fastigheter, pris- och löneomräkning, produktivitetsavdrag och pensioner. Det finns ju annat som man hellre vill ägna sig åt än just de här ekonomiska teknikaliteterna. När det gäller pris- och löneomräkningen fick vi dock en väldigt fin utredning av riksdagens utredningstjänst – alldeles utmärkt. Vi har fått goda genomgångar även på de andra delarna här.

Det var väldigt intressant att nu höra Tasso Stafilidis gå upp och prata i sju minuter för ett särskilt yttrande när han hade kunnat tala för en reservation om att gå fram med ett tillkännagivande till regeringen. Det är väl rimligen så att ett tillkännagivande i det här sammanhanget är starkare än ett särskilt yttrande, även om det pågår en utredning inom Kulturrådet. I så fall hade de ju fått en signal, om Vänsterpartiet hade stött den här reservationen, om att riksdagens majoritet faktiskt går på den här linjen. Det vet vi egentligen inte nu.

Det var ett läge i utskottet då det såg ut som om vi skulle få fram en majoritet som gick emot Socialdemokraterna, alltså regeringsförslaget, men sedan hände någonting mellan två sammanträden som gjorde att det blev ett särskilt yttrande i stället för ett tillkännagivande.

För att riktigt markera detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservationen i det här betänkandet.

Anf. 162 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Den som föranlett mig att gå upp i det här ärendet är faktiskt Lennart Kollmats. Det jag fick höra var nämligen att det var just kulturutskottets ordförande Lennart Kollmats som på detta möte med den borgerliga alliansen förklarade att Vänsterpartiet hade släppt sitt krav på att också i fortsättningen begära pris- och löneomräkning inom kulturområdet. Jag vill ta avstånd från den bilden och faktiskt också visa vad som står i betänkandet.

Vad var det då som hände, fru talman? Självfallet gick vi till våra allianskamrater och diskuterade hur vi skulle kunna lösa det här. Som alla förstår har vi ett samarbete på vår kant och ingår inte i någon allians, och det här var den allra bästa skrivning vi kunde få till. Om Lennart Kollmats sedan ser vad vi faktiskt säger och vad den borgerliga reservationen säger kan han i stort sett konstatera att det som ni vill ha ett tillkännagivande om fortsätter vi att kräva.

Nu har faktiskt även den socialdemokratiska gruppen i utskottet ställt sig bakom exakt samma krav. Man ställer sig i detta betänkande bakom att pris- och löneomräkningen är en viktig fråga som måste till och som också måste lösas. Men förhoppningsvis kan vi genom de kontakter som både vi och s-gruppen har med regeringen – vilket ju tyvärr inte ni i den borgerliga alliansen har – ha de underhandskontakterna själva. Det är alltså ett tydligt ställningstagande, Lennart Kollmats, från utskottets sida.

Anf. 163 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Jag bara noterar, och det kan vem som helst göra som läser betänkandet, att ett tillkännagivande mig veterligt alltid har varit oerhört mycket starkare än ett särskilt yttrande. Det trodde jag att det var även i Tasso Stafilidis vokabulär. Men det är möjligt att det är någon annan tankegång bakom det hela.

Om man nu fick med sig socialdemokratin på detta kan jag inte förstå varför inte hela utskottet kunde ha enats om ett tillkännagivande. Det hade ju varit mycket bättre och oerhört starkt att ha sex partier – fortfarande har ju Miljöpartiet beklagligtvis valt att avstå från att vara med i kulturutskottet – som ställde upp på detta tillkännagivande. Det hade också varit starkare med tanke på att vi de facto inte vet vad vi har för regering i början på oktober detta år.

Anf. 164 TASSO STAFILIDIS (v) replik:

Fru talman! Givetvis skulle det ha varit både enklare och tydligare för oss alla om ett helt utskott hade ställt sig bakom ett gemensamt uttalande. Det kan jag hålla med om.

Det jag blev väldigt upprörd över, och det som också har föranlett att jag över huvud taget har tagit upp detta, är dock att kulturutskottets ordförande Lennart Kollmats går ut och påstår att Vänsterpartiet har släppt ett krav. Vad står det i Vänsterpartiets särskilda yttrande, Lennart Kollmats? Står det att Vänsterpartiet har släppt sitt krav? Nej, tvärtom står det att Vänsterpartiet vill ha en pris- och löneomräkning inom hela kulturområdet och inte enbart inom de få delar som ni i den borgerliga alliansen tar upp. Det tycker jag är oerhört tydligt.

Att vi sedan inte når ända fram beror såklart på olika saker. För Vänsterpartiets del handlar det om att vi på grund av vår storlek och styrka inte förmår påverka i lika stor utsträckning som vi hade önskat. Men det är ju så demokratin ser ut, och då får vi ge och ta.

Nu har vi gjort detta. Vänsterpartiet står fortfarande bakom sina egna krav, men det vi har kunnat komma överens om är åtminstone att till och med Socialdemokraterna nu i ett utskottsbetänkande – tillsammans med oss och förhoppningsvis också vad jag förstår med stöd av Miljöpartiet – ställer sig bakom ett krav på att frågan ska lösas där man tydligt uttalar att pris- och löneomräkningen är en viktig förutsättning för den fria scenkonstens ekonomi.

Anf. 165 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Mycket kort: Det gäller att veta vad man hittar för allianskamrater i olika ärenden.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

17 § Bild och form samt konsthantverk

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU31
Bild och form samt konsthantverk.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

18 § Uppskov med behandlingen av ärenden

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2005/06:AU12
Uppskov med behandlingen av ärenden.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU42
Uppskov med behandlingen av visst ärende.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

20 § Miljöbalkens sanktionssystem m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06:MJU25
Miljöbalkens sanktionssystem m.m. (prop. 2005/06:182).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

21 § Strategiska utmaningar – En vidareutveckling av svensk strategi för hållbar utveckling

*Strategiska utmaningar
– En vidareutveckling
av svensk strategi för
hållbar utveckling*

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06:MJU31
Strategiska utmaningar – En vidareutveckling av svensk strategi för hållbar utveckling (skr. 2005/06:126).

Anf. 166 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Det ärende som kammaren strax ska debattera handlar om hållbar utveckling. Utgångspunkten är en skrivelse som regeringen lämnat till riksdagen i frågan.

Sveriges första nationella strategi för hållbar utveckling lämnades till riksdagen 2002. Det var ett steg i arbetet att hålla samman de tre dimensionerna i begreppet hållbar utveckling.

De tre dimensionerna är den ekonomiska utvecklingen, den sociala utvecklingen och den miljömässiga utvecklingen.

Strategin då hade två syften, dels att uppfylla det internationella åtagandet att presentera en strategi inför FN:s hållbarhetskonferens i Johannesburg, dels att redovisa planerna på hållbarhetsarbetet i Sverige.

Regeringen har sedan vartannat år reviderat strategin och redovisat den för riksdagen i en skrivelse.

Den skrivelse som nu ska behandlas är alltså en vidareutveckling av den strategi som presenterades 2004. Den tar sin utgångspunkt i en vision för hållbar utveckling i ett längre perspektiv.

För att kunna följa utvecklingen presenterar regeringen en uppsättning indikatorer i skrivelsen. Tolv stycken ska vara huvudindikatorer, och med hjälp av dessa ska man kunna mäta utvecklingen och se hur den blir framöver.

Vidare lyfter regeringen fram fyra områden som kommer att stå i fokus den kommande mandatperioden inom området hållbar utveckling.

1. Bygga samhället hållbart, det vill säga goda levnadsvillkor genom fysisk planering, regional utveckling, infrastruktursatningar och utveckling av boende- och stadsmiljöer.
2. Stimulera en god hälsa på lika villkor, det vill säga att skapa förutsättningar för en god hälsa för alla, oavsett kön, etnisk tillhörighet, social eller kulturell bakgrund, sexuell läggning, ålder eller funktionshinder.
3. Möta den demografiska utmaningen, det vill säga åtgärder inom ett flertal politikområden för att klara den demografiska utmaningen i dess ekonomiska och sociala dimensioner.
4. Främja en hållbar tillväxt, det vill säga att tillväxten drivs av dynamiska marknader, en stark välfärdspolitik och en progressiv miljöpolitik.

Utskottet har också behandlat två följdmotioner till skrivelsen och ett motionsyrkande från den allmänna motionstiden. Dessa har utmynnat i tre stycken reservationer.

Med detta, fru talman, är ärendet presenterat, och jag föreslår att debatten kan starta.

Anf. 167 SVERKER THORÉN (fp):

Fru talman! Hållbar utveckling måste bli mer än ord!

Miljöpolitiken måste ständigt utvärderas, och resultaten av de här utvärderingarna ska ge faktiska konsekvenser. Om miljöarbetet ska få ny fart och stöd av alla krävs rejäl utvärdering och uppföljning av miljöpolitiken. Det har inte Socialdemokraterna vågat utan fortsatt att lägga till och dra ifrån utan att våga ifrågasätta om de system vi har bidrar till det vi vill uppnå. Folkpartiet liberalerna vill på alla nivåer gå i spetsen för utvärdering och förändring så att ord blir handling, miljöpolitiken ger resultat och har folkligt stöd.

Vi har därför i riksdagen föreslagit en oberoende granskning av miljöpolitiken – att en ”hållbarhetskommision” ska tillsättas för att se hur hindren för hållbar samhällsutveckling kan tas bort, och det har riksdagen fattat beslut om. En stor mängd utredningar och rapporter har de senaste åren framfört skarp kritik mot miljöpolitiken och arbetet för att nå hållbar utveckling. Men miljöminister Lena Sommestad har meddelat utskottet att regeringen inte tänker följa riksdagens beslut.

Fru talman! Vid morgonens partiledardebatt fick vi höra en statsminister som gav en rosenröd skildring av tillståndet i Sverige i allmänhet. Det var gott. Samma mytbildning om miljö- och hållbarhetspolitiken får vi också ofta höra. Sverige toppar listor på hållbarhetsutveckling, sägs det, och i undersökningarna där sociala och ekonomiska faktorer också vägs in är det självklart att Sverige kommer högt – men miljön då? Bland annat Riksrevisionens granskning av område efter område, nu senast hur regeringen styr eller inte styr Naturvårdsverket och på så sätt hindrar verket i dess centrala uppgift att vägleda och hjälpa kommuner och läns-

styrelser i miljöarbetet, visar något helt annat. Det gör även den senaste avstämningen av miljömålen.

Hållbar utveckling måste bli mer än ord! Riksdagens beslut måste också genomföras, och i vår alliansmotion på den skrivelse vi nu debatterar understryker vi att beslutet om en hållbarhetskommission måste genomföras enligt riksdagens beslut. För att denna nystart för hållbarhetsarbetet ska bli möjlig behövs en ny regering.

Riksdagen har tidigare beslutat att regeringen årligen ska presentera arbetet med hållbar utveckling. Kvaliteten och inriktningen på de här skrivelserna har varierat kraftigt över åren, vilket gör det svårt att följa hur utvecklingen mot ett hållbart samhälle fortskrider. Att regeringen nu presenterar ett antal indikatorer för hållbar utveckling är bra, men vi anser att det inte längre är nödvändigt att genom en särskild skrivelse från regeringen varje år följa upp arbetet. Det finns en risk att det med nuvarande hantering går slentrian i arbetet med hållbarhetsfrågor.

Vi anser i stället att regeringen bör göra en större uppföljning av utvecklingen under varje mandatperiod men att utvecklingen av nyckelindikatorer bör presenteras årligen som ett underlag för budgetarbetet. Fördelen är att de då kan användas som en del av underlaget för ett årligt politiskt strategiskt instrument och därmed kan påverka politiken i en hållbar riktning på ett annat sätt än vid en pliktskyldigt redovisad skrivelse. Hållbar utveckling måste bli mer än ord!

Fru talman! Jag yrkar här bifall till alliansreservationerna 2 under punkt 3 och 3 under punkt 4.

I måndags såg jag på mitt hotellrum i Visby på tv:s morgonnyheter hur miljöfrågorna nu tagit ett rejält kliv upp i väljarnas tio-i-topp-lista över viktigaste frågor. När jag straxt därefter flög tillbaka till Stockholm syntes mycket tydligt långa stråk av begynnande algblooming i Östersjön. Kvällen innan hade jag vid ett seminarium om de ökande oljetransporterna på Östersjön fått bekräftat att våra krav på nödhamnar, trafikledning av fartygstrafiken i Östersjön och hårdare koll på skräpsjöfart har starkt stöd.

I miljöarbetet kan vi inte göra allt samtidigt. Vi måste, som jag sagt tidigare, våga utvärdera men också prioritera och fokusera. Folkpartiets prioriteringar och fokusering har länge stått klar. Förutom att vi på alla nivåer vill gå i spetsen för utvärdering och förändring så att ord blir handling, miljöpolitiken ger resultat och har folkligt stöd har vi två prioriteringar: Östersjön och Västerhavet kan inte vänta längre!

Det hittills genomförda havsmiljöarbetet är ett misslyckande. Miljöminister Lena Sommestad erkände öppet i Agenda i söndags att fastän man inför förra valrörelsen lovat att havsmiljön skulle prioriteras har inte så skett på politisk nivå.

Marschen ur det fossila samhället måste börja nu. Vilken politik Sverige ska föra för att minska vår klimatpåverkan är en av de viktigaste frågorna vi som politiker ställs inför.

Fru talman! Miljöfrågorna är, har alltid varit och kommer i denna valrörelse att vara mycket viktiga för alla. Det var liberaler som drev på för att inrätta de första nationalparkerna i Sverige. Folkpartister tog tidigt strid för både älvar och utrotningshotade fågelarter. Under starkt motstånd från vänstern drev vi på för att införa ekonomiska styrmedel för att

Prot. 2005/06:142
15 juni

*Strategiska utmaningar
– En vidareutveckling
av svensk strategi för
hållbar utveckling*

förearen skulle betala. Vårt miljöpolitiska arbete har hela tiden fortsatt i och utanför riksdagen.

Tillsammans med övriga partier i Allians för Sverige har vi på kort tid både väckt en miljömålsmotion, som på tolv punkter förändrat och förbättrat riksdagens beslut om Sveriges miljömål, och, senast i går, presenterat grunddragen i en gemensam energipolitik, *Energipolitik för jobb, välfärd och miljö*. Jag har också känt ett starkt stöd i alliansen för den havsmiljöoffensiv Folkpartiet bedriver, och vi har vid flera tillfällen agerat tillsammans i alliansen i frågan.

SNF och väljarna får tydliga svar av Folkpartiet och Allians för Sverige, att miljöfrågorna är viktiga för oss. SNF:s ordförande Mikael Karlsson konstaterar också i senaste numret av Sveriges Natur med anledning av SNF:s stora undersökning av partiernas miljöpolitik: ”Den här granskningen visar att miljön inte måste vara en blockfråga. Partier i båda blocken har en seriös miljöpolitik.”

Det är dags för en ny regering, varken Östersjö eller Västerhav kan vänta!

Fru talman! Jag vill avsluta med att tacka kamraterna i miljö- och jordbruksutskottet för ett konstruktivt och bra arbete i utskottet och önska dem en trevlig sommar. Vännerna i Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet önskar jag en extra lång ledighet från makten.

Anf. 168 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Kära kamrater! Vid en jämförelse med många av världens länder lever vi i ett väldigt välmående, fint och bra land i många avseenden. Men när det gäller andra saker finns det många förbättringar att göra. När jag tittar på utvecklingen ur ett hållbarhetsperspektiv drabbas jag av en hel del oro.

Det räcker med att läsa vårpropositionens bil. 3, s. 29, där längst bak. Andelen personer med svag ekonomi ökar. Andelen barn med svag ekonomi ökar. Andelen ekonomiskt marginaliserade i Sverige ökar – alltså de som mer än tre år i rad har levt med 50 % av sin disponibla inkomst från bidrag av olika slag. Vi ser också på miljömålsutvärderingarna att alltför många miljömål märks med symbolen ledsen gubbe.

Man behöver bara bläddra lite i TT-meddelanden eller titta i tidningar så ser man att det finns andra utvecklingstendenser också i Sverige som inte är bra, sett ur ett hållbarhetsperspektiv. I går läste vi på TT att var tredje Stockholmsbarn har ont av buller i skolan. 28 % av länets barn drabbas av allergisjukdomar, och var femte barn bor i hem som har tecken på fukt- och mögelskador. 31 % av de lågutbildade kvinnorna röker under graviditeten, medan motsvarande siffra bland de högutbildade är 3 %. Ohälsan ökar bland barn när det gäller allergisjukdomar, diabetes, övervikt, psykosomatiska besvär och psykisk ohälsa. Det är förstås en stor tröst att plötslig spädbarnsdöd, glutenintolerans, trafikdöd och bakteriell hjärnhinneinflammation är på tillbakagång. Det är bra, men det är förskräckande att de andra ohälsotalen för barn ökar. Allt står inte väl till ur ett hållbarhetsperspektiv.

Det är en stor utmaning för de partier som säger: ”Alla ska med. Så enkelt är det.” Men det är en minst lika stor utmaning för mitt eget parti, som säger att ingen ska hållas tillbaka och att ingen ska lämnas efter. Det är lätt att kasta sten i glashus i de här frågorna, när man kanske ensidigt

riktar utmaningarna mot regeringen. Men det här är ett dubbelriktat svärd där vi alla måste ta åt oss och göra mer för hållbar utveckling.

Jag tycker att skrivelsen har blivit mycket bättre i den version som vi har fått nu. Förra versionen var en hiskeligt omfattande genomgång av allt mellan himmel och jord. Här har vi fått en koncentration. Vi har fått indikatorer som går att följa så att arbetet kommer att kunna jämföras år från år.

Därför föreslår alliansen att man nu kan arbeta på ett annat sätt än hittills med skrivelsen och rapporteringen till riksdagen. Vi tycker att indikatorerna kan vara ett redskap i samband med budgetarbetet, där man kan utvärdera dem, och vi tycker att en större redovisning bör ske till riksdagen vart fjärde år.

I betänkandet finns en reservation från Vänstern och Miljöpartiet, där man vill förändra innehållet i begreppet ”hållbar utveckling” så att den ekologiska aspekten ska väga tyngre än de andra två, och jag ser fram emot att få lyssna till motivationen för det. Jag tror nämligen inte att det är bra om Sverige går ifrån det som är vedertaget inom EU- och FN-systemen med den balanserande definitionen där den ekonomiska, den ekologiska och den sociala aspekten finns med som likvärdiga aspekter på den hållbara utvecklingen. Jag tror inte att ekonomiskt och socialt utsatta människor upplever att de orkar, kan, känner för och vill bidra starkt i arbetet för en hållbar utveckling ekologiskt om man inte också beaktar deras livssituation.

Alliansen har också förslag, som Sverker sade, om att ha flera miljöindikatorer och att ytterligare förstärka indikatorerna när det gäller barn och ungdomar. Det finns i vår reservation. Miljömålskopplingen kan bli tydligare och den biologiska mångfalden kanske lyftas in.

Därför vill jag avslutningsvis yrka bifall till reservation 2 och reservation 3, men jag kommer inte – jag tror inte att de andra heller kommer att göra det – att utnyttja rösträkningsfaciliteterna för att befästa att vi inte har majoritet i den här frågan.

Anf. 169 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Fru talman! Detta betänkande, som bygger på en regeringsskrivelse, handlar om viktiga strategiska utmaningar för att nå en hållbar utveckling. Det borde vara ett viktigt betänkande och är det också. Den skrivelse, *Strategiska utmaningar*, som detta betänkande i huvudsak är baserat på, innehåller en redovisning av hur arbetet med strategier och åtgärder för en hållbar utveckling fortskrider i Sverige, inom EU och internationellt. Vad vi kan konstatera är att det finns mycket kvar att göra för att nå en ekologiskt hållbar utveckling. I dag är till exempel världens hav, fisketillgångar och biologisk mångfald hotade av människans aktiviteter. I Sverige är situationen i Östersjön den stora utmaningen.

Det är viktigt att veta vad vi menar när vi använder begreppet ”hållbar utveckling”. Det handlar inte enbart om ekologisk hänsyn. Tvärtom är tankarna bakom begreppet att även de ekonomiska, sociala och kulturella aspekterna av utvecklingen så starkt hör samman att ingen av dem kan utslutas om en hållbar samhällsutveckling ska nås.

Vänsterpartiets politik har på miljöområdet utvecklats genom att partiet antagit begreppet ”rättvist miljöutrymme” som sätter in vår miljöpolitik i ett socialistiskt, feministiskt och internationellt perspektiv med rätt-

Prot. 2005/06:142
15 juni

*Strategiska utmaningar
– En vidareutveckling
av svensk strategi för
hållbar utveckling*

vis fördelning i fokus. Med rättvist miljöutrymme menar vi att en ekologiskt hållbar utveckling förutsätter att vi utgår ifrån jordens samlade resurser och inte överskrider just dess ekologiska bärkraft. Därför måste länder, regioner och individer hålla sig inom ett rättvist miljöutrymme, som är den mängd resurser som vi kan använda utan att tvinga andra människor att använda sig av en mindre mängd resurser nu eller i framtiden.

Begreppet ”långsiktigt hållbar utveckling” borde definieras utifrån målet att avvärja hot mot jordens livsuppehållande system. Denna definition bör vara grundläggande och överordnas andra definitioner. De intentioner som låg bakom det ursprungliga begreppet ”hållbar utveckling” borde upprätthållas. Ekonomisk och social hållbarhet är givetvis viktiga, men utvecklingen måste anpassas till vad som är ekologiskt hållbart. Ekologisk hållbarhet är ändå grunden för livet. Vi har bara ett jordklot, och dess resurser och ekosystem måste vi slå vakt om, om vi ska ha en totalt hållbar utveckling.

Sveriges agerande hemma och internationellt på miljö- och hållbarhetsområdet är av oerhört stor betydelse för miljö- och solidaritetsrörelser över hela jorden, ja hela jordens befolkning. I många fall ser man Sverige som ett praktiskt föredöme på det här området. Vi har kommit långt.

EU:s nya strategi ska antas nu i juni vid Europeiska rådets möte. Sverige måste fortsatt vara starkt pådrivande både i EU-arbetet och globalt för en hållbar utveckling.

Hur EU och även Sverige bedriver en politik som inte är långsiktigt hållbar tycker jag visar sig i EU:s fiskopolitik där medlemsländerna nu agerar och kohandlar eller köpslår om fiskkvoter på en nivå som är ett verkligt hot mot ekosystemen. Man struntar i de vetenskapliga råden och nedvärderar dem som undermåliga för att slippa en social omställning och strukturförändring. Ekosystemet kommer inte i första hand för dessa politiker eller förhandlare, vilket är synd.

Man borde ha lärt sig av misstagen, men nu är vissa fiskbestånd farligt ute och ej långsiktigt hållbara. Vissa bestånd är i akut fara.

90 % av den totala vikten torsk som landas i svenska hamnar är i viktklassen under 2 kilo. 56 % är i viktklassen 0,3–1 kilo. Det innebär att om man räknade antalet torsk som landas skulle det bli mycket mer än 90 % som är i viktklassen under 2 kilo. Kan man snacka om hållbar utveckling på det området? Nej, jag kallar det rovdrift. Rovdriften sker på många områden.

För Vänsterpartiet har alltid arbete åt alla, jämlik fördelning och ekonomisk demokrati varit grundläggande. Vi präglades länge av en uppfattning om naturresurserna som en obegränsad tillgång möjliga att exploatera hämningslöst för att skapa materiell välfärd. Men vi kom till insikt och vi hoppas att fler ska göra det.

I dag vet vi bättre. En politik för arbete åt alla, jämlik fördelning och ekonomisk demokrati måste förenas med en miljöpolitik som leder till uthållig utveckling. För att kunna bevara och vårda naturen och långsiktigt trygga jordklotets produktionsförmåga är det nödvändigt att sätta miljö- och fördelningspolitiken framför tillväxt av den materiella välfärden.

För att vi ska nå målet uthållig utveckling måste producenter och konsumenter påverkas på ett sådant sätt att de tar hänsyn till långsiktiga miljö- och samhällsekonomiska mål. Endast om detta sker i kombination med en rättvis fördelningspolitik – nationellt och globalt – kan man klara både miljö- och välfärdsmål.

Fortfarande ses miljö som något som måste stå i konflikt med arbetstillfällen och ekonomisk stabilitet. Jag menar ett det inte är så. En fram-synt politik för ekologisk hållbar utveckling skapar sysselsättning med bra regional spridning. Framtidens arbetstillfällen kommer att finnas i de branscher som går före med ny miljöteknik. Med social hållbar utveckling hamnar välfärdssamhället och offentlig sektor i fokus.

Fru talman! Det är detta som är rödgrön politik.

Jag yrkar bifall till reservation 1, men jag tänker inte ta någon röst-räkning på det.

Anf. 170 CLAES VÄSTERTEG (c):

Fru talman! Det är få saker som vi är så överens om i den här kammaren som att vi ska nå en hållbar utveckling – en hållbar utveckling både i Sverige och i globalt perspektiv. Om man lyssnar med folk runtom i Sverige och frågar om de är intresserade av en hållbar utveckling både ekonomiskt, socialt och miljömässigt är de flesta överens.

Vi har naturligtvis olika syn på hur vi ska nå målet och vilken väg vi ska ta för att nå dit. Man har också olika syn och olika idéer runtom i landet och runtom i världen på hur vi ska nå den här utvecklingen.

För Centerpartiet är det centralt att vi börjar hos den enskilde individen och gör det möjligt för den enskilde individen att vara delaktig i arbetet kring hållbar utveckling och ta till vara all den kraft som finns i Sverige och världen.

När vi tittar tillbaka på den här mandatperioden tror jag att vi alla kommer att konstatera att den här veckan har varit en av de mest intensiva för oss som sysslar med miljöpolitik. Det var Världsnaturfondens opinionsmätning, som Sverker berörde, och SNF:s gradering av de politiska partierna. Det gäller även debatterna vi har framöver.

Jag kan inte låta bli att säga att för mig är det ingen nyhet att det inte finns miljöpolitik i de båda blocken. Det har för mig varit ganska klart länge.

Vi ska vara ärliga och säga att alla behövs i den här delen. Alla idéer behövs för att vi ska nå hela vägen fram. Vi har inom politiken på olika sätt bidragit till en hållbar utveckling, från Centerpartiet som väckte den första miljömotionen på 60-talet till Socialdemokraternas partikamrat Gro Harlem Brundtland och hennes arbete och Ingvar Carlsson. Vi ska vara ärliga och ta till oss det allihop.

Jag ska inte beröra de områden som mina allianskamrater har lyft fram men jag står bakom de reservationer som jag och Centerpartiet är med på.

Jag tror att ett fokus som vi måste sätta ännu tydligare från Sverige är det globala perspektivet och det globala fokuset.

Vi kommer att hyfsat klara de miljöproblem som kommer i framtiden och de effekter som klimatproblemen medför ekonomiskt här i Sverige. Runtom i världen är det de länder som redan har det tuffast som kommer

att bli mest påverkade. De kommer att få det svårare att klara utvecklingen.

De hot som jordens ekosystem står inför är ett gemensamt ansvar. Vi i västvärlden har låtit våra ekologiska fotavtryck växa till orimliga proportioner. Vi måste ställa om till en produktion och en utveckling som är uthållig och innebär en hållbar utveckling.

I det arbetet kan Sverige spela en central roll även i det globala perspektivet.

Vi har också en roll att spela för att EU ska bli en mycket bättre aktör i arbetet med att nå en hållbar utveckling globalt.

Det är också centralt att Sverige fortsätter att vara medlem. Kjell-Erik pratade tidigare om EU som en viktig aktör. Så är det, men Sverige behövs inom EU för att EU ska ha en stark miljöpolitik. Då behöver Sverige också vara medlem.

Det är lite tveeggat när partier som vill lämna EU pratar om dess viktiga roll. Jag tror att det är viktigt att vi ser till att gemensamt kämpa för att EU ska bli bättre. Då behöver Sverige vara med.

Vi står inför ett antal utmaningar. Klimatförändringar, biologisk mångfald och kemikaliespridning är några delar som är centrala i både nationellt och internationellt perspektiv. Vi har alla ett ansvar för att ta steget mot en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Om vi tar det ansvaret är jag övertygad om att vi kan vända de negativa trenderna.

Anf. 171 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet *Strategiska utmaningar – En vidareutveckling av svensk strategi för hållbar utveckling* och avslag på reservationerna.

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för socialdemokratisk politik. Sedan den 1 januari 2003 står det i regeringsformen att det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Det gäller såväl nationellt som internationellt.

I visionen om det hållbara samhället är politikens mål solidaritet och rättvisa i alla länder, mellan länder och mellan generationer. Utgångspunkten är att vi människor inte får leva i dag på ett sätt som förstör våra barns eller framtida generationers möjlighet att leva ett gott liv. Hållbar utveckling är ett förhållningssätt som aktivt måste prägla och forma politiken.

Ledord på vägen är: långsiktighet – inte kortsiktighet, nyttja – inte utnyttja. Hit hör naturresurser, av människan skapade resurser som bebyggelse och infrastruktur och också mänskliga resurser, alla kvinnor, män, flickor och pojkar, deras hälsa, kompetens och kreativitet.

Andra ledord är: understödja – inte undergräva. Det handlar om insikten om att en god ekonomi är grunden för social rättvisa och skydd av miljön. Men även det omvända är giltigt – det som är bra för människan och miljön är långsiktigt bra också för ekonomin.

Ytterligare ledord är: samverka – inte motverka. Alla människor och samhällsnivåer ska ges förutsättningar att involveras och känna delaktighet. Ett samspel krävs därför mellan regering, riksdag, myndigheter, arbetsmarknadens parter och frivilligorganisationer. Det är så bra att just

anslaget till frivilligorganisationerna har höjts under innevarande år. Vi vet att det är väl investerade pengar. De ideella organisationerna gör stora insatser för att driva verksamhet, utbilda ledare, informera, värna om allemansrätt och vårda lokala grönområden. Inte minst har de en viktig roll i arbetet med våra barn och ungdomar.

Samverkande insatser fordras såväl lokalt som regionalt, nationellt, inom EU och globalt. Det finns många goda exempel. Kommuner som Botkyrka arbetar mycket aktivt med hållbar utveckling på ett långsiktigt sätt med flerårsplaner och mätbara mål.

Sverige har som land allt att vinna på att vara ett föregångsland inom hållbar utveckling. Vi kan bidra till ökad solidaritet och en rättvisare resursfördelning i världen. Sverige spelar en aktiv roll på många internationella arenor som rör hållbar utveckling. Genom denna politik och världens största utvecklingssamarbete räknat i procent av bni – 1 % just i år – bidrar Sverige aktivt till att uppnå FN:s mål om att halvera fattigdomen i världen till 2015 och till att inspirera andra länder till ytterligare ansträngningar.

En politik för hållbar utveckling är en viktig drivkraft för förnyelse, tillväxt och sysselsättning i vårt eget land. Precis som sociala reformer alltså bidrar till ekonomiska framsteg, kommer en miljömässig omställning att kräva nya lösningar, nya sätt att tillföra energi, modern och miljöanpassad teknik och framtida innovationer som ger arbete och utveckling.

Enligt en rapport från Exportrådet från oktober 2005 har den svenska exporten av miljöteknik under 2004 ökat med nära 15 % till ett exportvärde på 25 miljarder kronor. Enligt en rapport publicerad av Statistiska centralbyrån hade miljötekniksektorn 2003 en total omsättning på 240 miljarder kronor, och antalet sysselsatta var 90 000.

Efterfrågan på miljöanpassade produkter och produkter tillverkade av material från förnybara råvaror ökar. Den gröna sektorn, som avser de areella näringarnas material- och tjänsteproduktion med tillhörande förädlingsindustri, är central för omställningen till ett hållbart samhälle. Här har LRF rätt, som vi har hört, och vi har hört detta budskap många gånger. Den gröna sektorn innefattar produktion av livsmedel, ett konkurrenskraftigt jord- och skogsbruk, ett långsiktigt hållbart fiske och en levande landsbygd för boende, rekreation och turism.

Ett exempel på detta är projektet med Gröna jobb som pågår. Skogsstyrelsen erbjuder långtidsarbetslösa runtom i landet en projektanställning där arbetsuppgifterna kretsar kring kultur- och naturvård. Det kan exempelvis handla om att leta efter kulturmiljölämningar i skogen eller att röja gångstigar och promenadstråk för att öka tillgängligheten för besökare i skog och mark.

I anställningen ingår att deltagaren aktivt söker efter arbete hos annan arbetsgivare eller söker till vidare utbildning. Samtliga ges möjlighet till individuell kompetensutveckling.

I våras fanns ca 2 700 deltagare i olika Gröna jobb-projekt. Av de ca 700 deltagare som redan lämnat projektet hade 47 % gått vidare till annan anställning, och 5 % hade gått till studier eller startat eget. De flesta av deltagarna är kvar i projekten under 12–18 månader. Det är alltså en väldigt bra åtgärd.

Prot. 2005/06:142
15 juni

*Strategiska utmaningar
– En vidareutveckling
av svensk strategi för
hållbar utveckling*

Viktiga utvecklingsområden är, som jag sade tidigare, bioenergi och vidareförädling av råvaror med ökat teknik- och kunskapsinnehåll.

Ett försprång för Sverige inom utvecklingen av biobränslen och miljöbilar kan förväntas ge ökade marknadsandelar inom områden där svenska företag verkar, bland annat produktion av personbilar och lastbilar, biobränsleteknik samt tjänster knutna till biobränsleteknik.

Fru talman! Vi kan läsa rubriker till exempel i Sveriges Provnings- och Forskningsinstituts tidning: "Rusning till pumpen". Där kan man läsa följande: "Etanolens genombrott som mer miljövänligt bilbränsle har fått E 85-pumparna att växa upp som svampar i asfalten."

Vidare kan man läsa: "Gödsel och matavfall håller trafiken rullande."

En annan rubrik som man kan läsa i Dagens Samhälle är: "Biogas skapar tryck i Kristianstads miljöarbete".

Detta har kommit till stånd delvis tack vara först LIP-pengar och sedan Klimpbidrag. Vi måste som politiker våga besluta och använda oss av olika verktyg för en hållbar utveckling, och då menar jag lagstiftning, till exempel miljöbalken, grön skatteväxling och smörjmedel, eller om ni vill kalla det morötter, som Klimpbidrag.

Hur ser det ut i alliansen? Tycker ni att Klimpbidragen ska finnas kvar? Hur blir det med fortsatta satsningar på biologisk mångfald? Ja, det finns många frågor.

Fru talman! Som ett led i den svenska strategin för hållbar utveckling har en uppsättning indikatorer tagits fram med hjälp av Statistiska centralbyrån. Regeringen redovisar i skrivelsen en lägesrapport genom tolv huvudindikatorer. Indikatorerna har delats in i sex områden: hälsa, hållbar konsumtion och produktion, ekonomisk utveckling, social sammanhållning, miljö och klimat samt global utveckling. Sex indikatorer visar en positiv trend, två negativa och fyra varken eller.

Vi socialdemokrater är helt övertygade om att det är möjligt att förena tillväxt och god miljö. Ett exempel på detta är området miljö och klimat där utsläpp av växthusgaser är en huvudindikator.

I Sverige har utsläppen av växthusgaser uppvisat en svagt minskande trend, mycket beroende på fjärrvärmeutbyggnad. Jag menar inte att den är liten, utan att det faktiskt är fråga om en minskning. Det har ofta kommit till stånd med smörjmedel i form av LIP- och Klimppengar. Under samma period har Sveriges bnp ökat reellt med ca 27 %.

Man kan ta fram fler goda exempel. Ett är att medellivslängden har ökat under tiden.

Men det finns också det som inte är bra och som vi skulle kunna göra bättre. Och i skrivelsen kan man läsa till exempel om hot om våld. Och här ser man tydligt att hot om våld mot unga kvinnor har ökat. Och här har vi mycket att göra framöver.

Vi hörde Alf Eriksson i sin inledning redogöra för de fyra strategiska målen. Så det behöver jag inte ta upp igen. Men för att kunna nå dessa strategiska utmaningar måste det finnas mål och åtgärder, och det kan ni hitta i 99-punktsprogrammet.

Låt oss tillsammans anta utmaningen och bygga det hållbara samhället, eller som vi socialdemokrater säger, det gröna folkhemmet.

Anf. 172 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Tack för ett innehållsrikt och i många delar mycket bra anförande. Det är dessa problem som vi står inför, även om det naturligtvis finns många fler problem, som jag pekade på. Jag förringar inte på något sätt det problem som Carina Ohlsson nu senast lyfte fram. Det är mycket allvarligt att unga flickor inte kan känna sig säkra utan lever under hot om våld och en hel del annat förtryck för den delen.

Jag har två frågor. Du yrkar avslag på de två reservationer som vi har, och det är så det går till här. Men jag tycker att det vore konstigt om du menade att vi så att säga är ute och cyklar när det gäller dessa reservationer eller att de är helt kass. Jag misstänker att inte ens du tycker att dessa indikatorer är huggna i sten en gång för alla och att det inte finns möjlighet att utveckla dem och komplettera dem. Därför vill jag fråga dig om Socialdemokraterna är öppna för att ta del av våra synpunkter, eller se till att det sker en utveckling av indikatorerna, kanske också i riktning mot det som vi föreslår när det gäller barn och ungdomar, och även när det gäller fler miljöindikatorer som behöver komma till.

Den andra frågan, som rör den andra reservationen, är hur vi framöver ska hantera den här rapporteringen från regeringen till riksdagen, om det inte vore bättre att en gång per mandatperiod ha en rejäl genomgång av de övergripande frågorna för att sedan årligen kunna hantera indikatorerna och den utvecklingen i samband med budgetpropositionen?

Anf. 173 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Det var ingen ryggmärgsreflex att yrka avslag på reservationerna, även om det kanske kan betraktas så av Sven Gunnar Persson.

Jag är alltid villig, och det gäller nog för det socialdemokratiska partiet i övrigt, att lyssna på goda förslag. Jag vet att det kommer många förslag från Sven Gunnar Persson. Vi är naturligtvis alltid villiga att lyssna på dem. Men alla dina allianskolleger verkar inte vara lika villiga att lyssna på de goda förslagen.

Ni sade tidigare från alliansens sida att det har kommit mycket spännande under veckan. Det har det gjort. Naturskyddsföreningen har talat om en av era alliansvänner som absolut inte bryr sig om miljöfrågorna, vilket också märks nu i kammaren. Just det partiet är ju inte närvarande när vi har den här viktiga debatten.

När det gäller barn och ungdomar håller jag helt med – det är inte på det sätt som framgår i reservationen – men det här ska komma med i alla de här olika målen. Det ska finnas med som en röd tråd genom det hela. Det gör det också i det övergripande. Där finns ju också detta med mellan generationerna med. Jag tycker att det här finns med på ett bra sätt. Men vi ska inte bara rent slentrianmässigt tro att det ska vara med, utan vi ska naturligtvis titta närmare på detta och verkligen följa upp det och se till att barn- och ungdomsperspektivet finns med.

Sven Gunnar kanske återkommer till frågan om strukturen. Jag kan säga att jag tycker att vi ett tag till ska följa det mönster och det sätt som finns här för att se om vi ska lägga om och ha en annan struktur på det hela. Jag tycker att det är för tidigt att nu bara ”slänga bort” det, utan låt oss först pröva det här ett tag.

Anf. 174 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är upplyftande att höra att man är beredd att lyssna på mig. Jag bad dock inte om något slags utvärdering av alliansens olika partier och av vad de är beredda att följa eller inte följa.

Reservationen är en gemensam alliansreservation. Vi pekar där på att indikatorerna vinner på att utvecklas. Det är ju första gången som vi när det gäller den här skrivelsen har indikatorer på det här sättet. Det vore bra om Socialdemokraterna var beredda att lyssna på hur vi kan utveckla dem. Det verkar finnas en öppenhet där.

När det gäller detta med en årlig redovisning blir det lätt väldigt tidskomprimerat. Vad som händer under ett år är det oftast svårt att avläsa när det gäller det övergripande innehållet och utvecklingen i världen. Om det görs en gång per mandatperiod blir det mer rejäla tag. Man kan då tydligare se utvecklingstendenserna, och man kan få en bättre diskussion utan att för den skull förlora sig i olika detaljer som med nödvändighet kanske måste lyftas fram om det ska ske årligen. När det är en så kort tid som ska utvärderas måste man hitta nya infallsvinklar. Jag skulle önska att ni ändå funderade över ett annat angreppssätt just för att vi ska kunna behandla dessa så oerhört viktiga frågor om vår gemensamma framtid på det här klotet på bästa möjliga sätt.

Anf. 175 CARINA OHLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag kräver inte av Sven Gunnar Persson att han ska utvärdera sina alliansvänner. Men det vore kanske ändå lite tänkvärt att ta till sig detta budskap.

Eftersom jag fick en uppmuntran till att komma fram till någonting gemensamt tänkte jag att det kanske kunde vara bra att se vilka man tänker sig att samarbeta med framöver för att verkligen nå en hållbar utveckling. Då kan jag rekommendera de samarbetspartner som vi socialdemokrater har. Vi har kommit långt framåt när det gäller hållbar utveckling, så välkommen till gänget för en hållbar utveckling!

När Sven Gunnar Persson höll sitt huvudanförande tyckte jag mig höra att hans kritik förra året – att det var alldeles för vitt och brett och att man inte fokuserade – har vunnit gehör. Vi ska naturligtvis ta till oss också av det som nu kommit fram när det gäller att man kan utveckla de här indikatorerna och se hur ofta man ska gå till riksdagen med detta. Men nu tycker vi att systemet kan köras i alla fall ett tag till – detta för att se hur man ska gå vidare i utvecklingen.

Alla goda förslag ser vi naturligtvis på. Det är inte så att vi utifrån en ryggmärghälsning bara kastar dem i papperskorgen. Det kan jag både lova och garantera för framtiden.

Anf. 176 KARIN SVENSSON SMITH (-):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 i betänkandet.

Begreppet ”hållbar utveckling” myntades i samband med Riokonferensen, eller närmare bestämt med Brundtlandkommissionens rapport. Sverige var initiativtagare till både rapporten och själva konferensen.

Brundtlandkommissionen konstaterade år 1987 att det som är gemensamt för alla miljöområden, alla naturtyper, globalt är att nuvarande utveckling underminerar framtiden för kommande generationer. Utvecklingen är ohållbar.

Svaret på Brundtlandkommissionens rapport blev Agenda 21, vars övergripande målsättning är att göra utvecklingen hållbar.

Jag hade förmånen att både i de kommittéer som föregick Riokonferensen och som svensk officiell deltagare på konferensen följa hela det här arbetet. Självklart var den ekologiska definitionen av ”hållbar utveckling” helt överordnad alla andra definitioner.

Vi hade också ett resonemang – det återfinns i Agenda 21 – om den sociala aspekten på hållbar utveckling. Men då avsågs enbart relationen mellan i-världen och u-världen. Man sade att så länge överkonsumtionen i den rika världen och underkonsumtionen i den fattiga världen består kommer utvecklingen att vara ohållbar. Någon annan definition av begreppet ”social hållbarhet” fanns inte.

Miljömålsrådets rapport visar med all tydlighet att utvecklingen går åt fel håll. Med all respekt för dina ambitioner, Carina Ohlsson, måste jag ändå säga att om vi summerar plus och minus, glada och ledsna gubbar, måste vi, tyvärr, konstatera – även om också jag är väldigt nöjd med vad vi har resonerat om och gjort tillsammans i det rödgröna samarbetet sedan år 1998 – att det går åt fel håll.

Vad beror då detta på, och skulle det bli bättre om det blev ett makt-skifte i höst? Ja, jag har också läst SNF:s granskningar. Vi i Miljöpartiet har granskat Moderaternas budgetmotioner, för det är trots allt i budget-motionerna som agnarna skiljs från vetet. Frågan är om de vackra orden följs upp med förslag till åtgärder. Om man är beredd att rusta ned när det gäller såväl biologisk mångfald som kollektivtrafik, och om man är beredd att höja priset på biljetterna i kollektivtrafiken, ja, då kan jag inte se att alliansen är något särskilt bra alternativ.

Som bevis för det vill jag också anföra trafikutskottets besök förra veckan hos Saab i Trollhättan. Alla vet att den fabriken var nedläggningshotad. Eftersom där finns 4 700 anställda är det rätt så vitalt att höra hur det går för dem. Därför åkte vi dit.

De visade att den bil som framför allt säljer nu är Saab Bio Power. När jag blev skjutsad till tåget undrade man oroligt hur det nu går: Kommer pumplagen att rivas upp ifall alliansen kommer till makten, och kommer subventionerna till etanol att förändras? I så fall kommer den här bilfabriken inte att finnas kvar i Sverige.

Det är väl ett bevis på att själva inriktningen – även om jag skulle vilja att vi hade åstadkommit mycket mer – går åt rätt håll. Men det här är inte tillräckligt.

Anledningen till att Miljöpartiet skrev motionen i fråga och till att vi nu reserverar oss är att förklaringen till våra misslyckanden ligger i att man har blandat in väldigt många andra goda ting i begreppet ”hållbar utveckling”.

Det är trevligt. Ingen vill vara för en ohållbar utveckling. Men om man inte kan prioritera mellan ekonomiska, sociala, hälsomässiga, kulturella och alla andra aspekter för hållbar utveckling går man fel. Det framkommer väl i betänkandet.

På s. 8 står det under Utskottets ställningstagande: ”Utvecklingen vi-lar på att vi förmår nyttja, skapa och investera i de resurser som utgör basen för samhällsekonomin.” Vad är basen för samhällsekonomin? Jag har undervisat i ekonomi på gymnasiet. Där stod i en något gammal – förvisso, men ändå – lärobok att Norge producerar mycket fisk. Snart

Prot. 2005/06:142
15 juni

*Strategiska utmaningar
– En vidareutveckling
av svensk strategi för
hållbar utveckling*

har man producerat så mycket fisk att det inte finns någon fisk kvar. Då är frågan vem det är som producerar och vad produktion är. Jag kan inte förstå annat än att basen för mänskligt liv, basen för tillväxt och produktion, är naturen – dess råvaror och dess livsuppehållande krafter. Det är tillbaka dit vi måste vända för att förstå vad det är för fel på nuvarande utveckling.

Vidare står det i betänkandet att ”en god ekonomi är grunden för social rättvisa och skydd av miljön”. God ekonomi är förstås bra, men jag skulle snarare vilja hävda att miljön är en förutsättning för god ekonomi. Om skogen inte längre skulle växa eller om skogen skulle överhoppas av skadeinsekter till följd av ett varmare klimat som förstör skogen, hur skulle det då gå med Sveriges exportintäkter och produktion?

Tvärtom hävdar jag att naturen och dess livsuppehållande krafter är en förutsättning för resten. Vi i riksdagen kan inte ens med kvalificerade majoriteter ändra på naturlagarna. Vi måste helt enkelt inrätta vår livsföring, våra beslut och våra utvecklingsvisioner efter naturens villkor.

Miljöpartiet kanske har en liten särposition i detta. Vi brukar vara steget före, men vi vill absolut inte ha något monopol på detta. Vi vill samarbeta med alla goda krafter, men vi menar att en förutsättning för att vi ska hamna rätt när det gäller hållbar utveckling är att vi förstår vad som är fel och kan definiera hållbar utveckling utifrån de lagar vi inte kan ändra på, det vill säga naturlagarna.

Anf. 177 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Utifrån det frågetecken Karin Svensson Smith hade med sig från Saab i Trollhättan vill jag lugna både henne och Saabtillverkarna. Anledningen till att vi var kritiska mot pumplagen – vi delade denna kritik med Miljöpartiet och, om jag inte minns fel, med Vänsterpartiet – var att den ensidigt gynnade ett bränsleslag. Den var inte teknikneutral. Vi ville ha ett förslag som också inkluderade gasen, som också kommer att säljas på mackar. Etanolsubventionerna kommer naturligtvis också att finnas kvar i något avseende.

Men det är farligt, och det tror jag inte heller Karin Svensson Smith menar, för oss att bygga oss fast i första generationens biobränslen. Här krävs en kraftfull utveckling mot andra och tredje generationens alternativa drivmedel som är mer energieffektiva, har bättre livscykelanalyser och har bättre *well to wheel*-analyser. Självklart måste vi i ett övergångsskede se till att vi snabbt får fram tillräckligt med förnybara bränslen i form av biogas och etanol. Då är det kanske inte framför allt pumpar som är problemet utan produktionskapacitet för att få fram de nya bränslena. Där kommer vi att gemensamt behöva fatta beslut i riksdagen, i varje fall regeringen, om på vilket sätt man med hjälp av partnerskap, stimulanser och investeringar vill stödja en utveckling så att tillräckligt med bränsle kommer fram.

Anf. 178 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Fru talman! Det var skönt att höra detta lugnande besked. Såvitt jag minns hade vi en omröstning om detta i kammaren. Jag har sysslat med att försöka miljöanpassa transportsektorn sedan jag blev riksdagsledamot 1998. Det saknas inte intresse hos fordonsindustrin att tillverka miljöbi-

lar. Det saknas inte efterfrågan. Problemet är att marknadskrafterna inte har lyckats ordna distributionen. Därför behövs pumplagen.

Jag vill verkligen inte – och det tror jag inte heller någon annan i det rödgröna samarbetet vill – begränsa den tekniska utvecklingen. Vi behöver en mångfald av förnybara drivmedel. Problemet med transportsektorn – det kan läsas tydligt i Miljömålsrådets rapport – är att vägtrafikökningen särskilt när det gäller tunga transporter är det som förtar det positiva som har hänt när det gäller både bostadssektorn och industrisektorn. Ingen installerar ny oljepanna i dag. Där minskar klimatpåverkan. Däremot är vägtrafikökningen ett hot mot klimatmålet. Alliansen kan tala väl om målet, men i trafikutskottet har alliansen varit emot alla åtgärder som utgår från att minska klimatpåverkan, trängselskatter, kilometerskatter och flygskatter. Det är de substantiella åtgärderna om man menar allvar eller bara pratar när det gäller klimat.

Anf. 179 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag tror att Karin Svensson Smith skjuter lite grann över målet. Bara för att den tekniska lösning i form av flygskatt, som inte är ett dugg miljöstyrande, och i form av andra saker där det går att ifrågasätta miljöstyrningen, inte är exakt den som vänsterkartellen föreslår är man emot en positiv utveckling.

Det var förödande kritik från remissinstanser och Lagrådet när det gäller pumplagen. Den var inte teknikneutral. Därför ville vi ha en lösning som inbegrep fler bränslen. Vi kommer när det blir ett regerings-skifte att fortsätta att driva på arbetet i syfte att ställa om transporterna så att de blir mer hållbara och så att de förhoppningsvis blir koldioxidfria så snart som möjligt. Det är en ambition vi måste ha i Sverige och i arbetet i EU.

Anf. 180 KARIN SVENSSON SMITH (-) replik:

Fru talman! Flygskatten är väl inte i dess nuvarande utformning exakt vad vi från Miljöpartiet vill ha. Men vi samarbetar med två andra partier. Sverige är medlem i EG, och det begränsar exakt den handlingsfrihet vi kan ha.

Flygskatten är, precis som pumplagen, ett steg i rätt riktning. Alliansen vill ta ett steg tillbaka. Det är viktigt i sammanhanget. Det fanns ingen alternativ utformning av en flygskatt i de reservationer jag kunde läsa.

Om vi i dag skulle ha samma beskattning på bilismen som på flyget skulle bensinen kosta 4 kr litern. Då kan vi gissa hur mycket bilism vi skulle ha. I trafiken måste det finnas någorlunda rimliga proportioner mellan åtgärderna i de olika transportslagen för att uppnå klimatmålet. Många av oss kan nog minska vår användning av flyget. Det är lättare att minska på det än att minska på bilismen.

Likadant är det när det gäller kilometerskatt och trängselskatter. Jag saknar andra förslag från alliansen. Det finns vackra ord, och jag har all respekt för Sven Gunnar Perssons engagemang, men det är verklighet som gäller både i naturen och i samhället.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 17 juni.)

Prot. 2005/06:142
15 juni

*Strategiska utmaningar
– En vidareutveckling
av svensk strategi för
hållbar utveckling*

22 § Meddelande om uppskjuten ärendehantering

Andre vice talmannen meddelade att på begäran av partiernas företrädare i miljö- och jordbruksutskottet hade talmannen medgivit att behandlingen av ärendet 2005/06: MJU26 *Skärpta djurskyddskrav för minkuppfödning* skulle senareläggas till fredagen den 16 juni.

Ärendet var uppfört på dagens föredragningslista, men kammarsammanträdet skulle avslutas och ärendet skulle tas upp till behandling nästföljande dag.

23 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av skr. 2005/06:205 Folkhälsopolitik för jämlikhet i hälsa och hållbar tillväxt

2005/06:So50 av Michael Hagberg (s)

2005/06:So51 av Michael Hagberg (s)

2005/06:So52 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m)

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 14 juni

2005/06:1820 av *Krister Hammarbergh* (m) till statsrådet Sven-Erik Österberg

Offentlig upphandling

2005/06:1821 av *Ann-Marie Fagerström* (s) till utrikesminister Jan Eliasson

Ahmadiyamuslimernas situation i Pakistan, Bangladesh och Indonesien

2005/06:1822 av *Nina Lundström* (fp) till utrikesminister Jan Eliasson

Hälsotillståndet för Aung San Suu Kyi

2005/06:1823 av *Ulf Holm* (mp) till utrikesminister Jan Eliasson

Homodemonstrationen i Bukarest

2005/06:1824 av *Gudrun Schyman* (-) till utrikesminister Jan Eliasson

Kränkningar av mänskliga rättigheter i Iran

2005/06:1825 av *Karin Granbom* (fp) till utrikesminister Jan Eliasson

Sveriges medverkan vid biståndsinsats till Spanien

2005/06:1826 av *Maria Larsson* (kd) till finansminister Pär Nuder

Nya skatteregler för ideella sektorn

2005/06:1827 av *Ulf Holm* (mp) till justitieminister Thomas Bodström

Vilande företag

2005/06:1828 av *Ulf Holm* (mp) till statsrådet Hans Karlsson

Förbättring av de individuella handlingsplanerna

2005/06:1829 av *Ulf Holm* (mp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Ersättning för eftersök av trafikskadat vilt

Prot. 2005/06:142
15 juni

den 15 juni

2005/06:1830 av *Annika Qarlsson* (c) till statsrådet Jens Orback
Mångfaldsarbetet inom statliga myndigheter och verk
2005/06:1831 av *Annelie Enochson* (kd) till utrikesminister Jan Eliasson
Utsatta minoriteter i Kina
2005/06:1832 av *Gustav Fridolin* (mp) till utrikesminister Jan Eliasson
Situationen i det ockuperade Palestina
2005/06:1833 av *Gustav Fridolin* (mp) till utrikesminister Jan Eliasson
Tortyrläger i Tjetjenien
2005/06:1834 av *Gustav Fridolin* (mp) till statsrådet Barbro Holmberg
Sveriges ovilja att hjälpa oskyldigt fängslade från Guantánamo
2005/06:1835 av *Gustav Fridolin* (mp) till finansminister Pär Nuder
Uppbörd av medlemsavgift till religiöst samfund
2005/06:1836 av *Ronny Olander* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Mördarsniglar
2005/06:1837 av *Annika Qarlsson* (c) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky
Rimlig handläggningstid
2005/06:1838 av *Marina Pettersson* (s) till statsrådet Lena Hallengren
Barns läs- och skrivsvårigheter
2005/06:1839 av *Mikael Oscarsson* (kd) till statsrådet Hans Karlsson
Sommarjobb för gymnasieungdomar
2005/06:1840 av *Jörgen Johansson* (c) till justitieminister Thomas Bodström
Ammunitionen i polisens vapen
2005/06:1841 av *Jörgen Johansson* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Helhetssyn inom regionalpolitiken
2005/06:1842 av *Jörgen Johansson* (c) till försvarsminister Leni Björklund
Försvarets ansvar för sin verksamhet

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 3 oktober.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 juni

2005/06:1763 av *Ulrik Lindgren* (kd) till statsrådet Hans Karlsson
Bättre samordning mellan myndigheter

Prot. 2005/06:142
15 juni

2005/06:1765 av *Allan Widman* (fp) till statsminister Göran Persson
Besök av statsministern i Afghanistan

2005/06:1766 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till finansminister Pär Nuder

Besked angående bärnärningen

2005/06:1771 av *Karin Enström* (m) till försvarsminister Leni Björklund
Utlandstjänstgöring

2005/06:1775 av *Christina Axelsson* (s) till statsrådet Lena Sommestad
Dumpning av kemiska stridsmedel

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 3 oktober.

26 § Kammaren åtskildes kl. 19.29.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med 2 § anf. 43 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 80 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 126 (delvis),
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.50,
av tredje vice talmannen därefter till och med 15 § och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Partiledardebatt.....	1
Anf. 1 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	1
Anf. 2 FREDRIK REINFELDT (m) replik	4
Anf. 3 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	4
Anf. 4 FREDRIK REINFELDT (m) replik	5
Anf. 5 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	6
Anf. 6 LARS LEIJONBORG (fp) replik	6
Anf. 7 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	7
Anf. 8 LARS LEIJONBORG (fp) replik	8
Anf. 9 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	8
Anf. 10 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	9
Anf. 11 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	9
Anf. 12 GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	10
Anf. 13 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	10
Anf. 14 LARS OHLY (v) replik.....	11
Anf. 15 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	11
Anf. 16 LARS OHLY (v) replik.....	12
Anf. 17 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	12
Anf. 18 MAUD OLOFSSON (c) replik	13
Anf. 19 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	13
Anf. 20 MAUD OLOFSSON (c) replik	14
Anf. 21 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	15
Anf. 22 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	15
Anf. 23 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	16
Anf. 24 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	16
Anf. 25 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	17
Anf. 26 FREDRIK REINFELDT (m)	17
Anf. 27 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	21
Anf. 28 FREDRIK REINFELDT (m) replik	21
Anf. 29 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	22
Anf. 30 FREDRIK REINFELDT (m) replik	22
Anf. 31 LARS OHLY (v) replik.....	23
Anf. 32 FREDRIK REINFELDT (m) replik	24
Anf. 33 LARS OHLY (v) replik.....	24
Anf. 34 FREDRIK REINFELDT (m) replik	24
Anf. 35 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	25
Anf. 36 FREDRIK REINFELDT (m) replik	25
Anf. 37 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	26
Anf. 38 FREDRIK REINFELDT (m) replik	26
Anf. 39 LARS LEIJONBORG (fp)	27
Anf. 40 LARS OHLY (v) replik.....	29
Anf. 41 LARS LEIJONBORG (fp) replik.....	30
Anf. 42 LARS OHLY (v) replik.....	31
Anf. 43 LARS LEIJONBORG (fp) replik.....	31
Anf. 44 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	32

Anf. 45	LARS LEIJONBORG (fp) replik.....	32
Anf. 46	MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	32
Anf. 47	LARS LEIJONBORG (fp) replik.....	33
Anf. 48	GÖRAN HÄGGLUND (kd)	34
Anf. 49	LARS OHLY (v).....	37
Anf. 50	GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	40
Anf. 51	LARS OHLY (v) replik	40
Anf. 52	GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	40
Anf. 53	LARS OHLY (v) replik	41
Anf. 54	MAUD OLOFSSON (c) replik	41
Anf. 55	LARS OHLY (v) replik	41
Anf. 56	MAUD OLOFSSON (c) replik	42
Anf. 57	LARS OHLY (v) replik	42
Anf. 58	MAUD OLOFSSON (c)	42
Anf. 59	MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	46
Anf. 60	MAUD OLOFSSON (c) replik	46
Anf. 61	MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	47
Anf. 62	MAUD OLOFSSON (c) replik	47
Anf. 63	MARIA WETTERSTRAND (mp).....	48
Anf. 64	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	50
Anf. 65	MAUD OLOFSSON (c) replik	51
Anf. 66	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik.....	51
Anf. 67	MAUD OLOFSSON (c) replik	51
Anf. 68	Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik.....	51
Anf. 69	LARS LEIJONBORG (fp).....	51
3 §	Ny riksdagsledamot.....	52
4 §	Anmälan om namnändring.....	52
5 §	Meddelande om miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06: MJU26	52
6 §	Meddelande om information från regeringen.....	52
7 §	Förnyad bordläggning.....	53
8 §	Ändringar av ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och Vissa skattefrågor rörande statsråden.....	53
	Konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU33	53
	Skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU38	53
Anf. 70	GÖRAN MAGNUSSON (s).....	53
Anf. 71	MATS EINARSSON (v).....	54
Anf. 72	NILS FREDRIK AURELIUS (m)	55
Anf. 73	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	56
Anf. 74	NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	56
Anf. 75	KERSTIN LUNDGREN (c)	56
Anf. 76	MATS EINARSSON (v) replik	58
Anf. 77	KERSTIN LUNDGREN (c) replik	58
	(Beslut fattades under 15 §.)	58
9 §	Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen.....	58
	Konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU34	58
Anf. 78	HELENE PETERSSON (s).....	58

Anf. 79 TOBIAS KRANTZ (fp)	59	Prot. 2005/06:142
Anf. 80 HELENE PETERSSON (s) replik.....	60	15 juni
Anf. 81 TOBIAS KRANTZ (fp) replik	61	
Anf. 82 HELENE PETERSSON (s) replik.....	61	
Anf. 83 TOBIAS KRANTZ (fp) replik	62	
Anf. 84 KERSTIN LUNDGREN (c).....	62	
Anf. 85 HELENE PETERSSON (s) replik.....	64	
Anf. 86 KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	64	
Anf. 87 HELENE PETERSSON (s) replik.....	64	
Anf. 88 KERSTIN LUNDGREN (c) replik.....	65	
(Beslut fattades under 15 §.).....	65	
10 § Ekonomiadministrativ lag för riksdagens myndigheter.....	65	
Konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU39	65	
(Beslut fattades under 15 §.).....	65	
11 § Uppskov till 2006/07 års riksmöte med behandlingen av vissa ärenden	65	
Konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU41	65	
(Beslut fattades under 15 §.).....	65	
12 § Tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher	66	
Kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU29	66	
Anf. 89 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	66	
Anf. 90 LENNART KOLLMATS (fp).....	66	
Anf. 91 KENT OLSSON (m).....	69	
Anf. 92 LENNART KOLLMATS (fp) replik	71	
Anf. 93 KENT OLSSON (m) replik.....	71	
Anf. 94 LENNART KOLLMATS (fp) replik	71	
Anf. 95 KENT OLSSON (m) replik.....	72	
Anf. 96 KENNETH LANTZ (kd)	72	
Anf. 97 ROSSANA DINAMARCA (v)	74	
Anf. 98 BIRGITTA SELLÉN (c).....	75	
Anf. 99 KENT OLSSON (m) replik.....	77	
Anf. 100 BIRGITTA SELLÉN (c) replik.....	77	
Anf. 101 KENT OLSSON (m) replik.....	78	
Anf. 102 BIRGITTA SELLÉN (c) replik.....	78	
Anf. 103 LARS WEGENDAL (s).....	78	
Anf. 104 KENT OLSSON (m) replik.....	81	
Anf. 105 LARS WEGENDAL (s) replik.....	82	
Anf. 106 KENT OLSSON (m) replik.....	82	
Anf. 107 LARS WEGENDAL (s) replik.....	83	
Anf. 108 ROSSANA DINAMARCA (v) replik	83	
Anf. 109 LARS WEGENDAL (s) replik.....	83	
Anf. 110 ROSSANA DINAMARCA (v) replik	84	
Anf. 111 LARS WEGENDAL (s) replik.....	84	
Anf. 112 MIKAEL JOHANSSON (mp)	85	
Anf. 113 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	85	
Anf. 114 BIRGITTA SELLÉN (c) replik.....	87	
Anf. 115 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	87	

Anf. 116 BIRGITTA SELLÉN (c) replik.....	88
Anf. 117 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	88
Anf. 118 KENT OLSSON (m) replik	88
Anf. 119 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	89
Anf. 120 KENT OLSSON (m) replik	89
Anf. 121 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	90
Anf. 122 KENNETH LANTZ (kd) replik.....	90
Anf. 123 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	91
Anf. 124 KENNETH LANTZ (kd) replik.....	91
Anf. 125 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	91
Anf. 126 PETER PEDERSEN (v).....	91
Anf. 127 BIRGITTA SELLÉN (c) replik.....	94
Anf. 128 PETER PEDERSEN (v) replik	94
Anf. 129 BIRGITTA SELLÉN (c) replik.....	95
Anf. 130 PETER PEDERSEN (v) replik	95
Anf. 131 LENNART KOLLMATS (fp) replik	96
Anf. 132 PETER PEDERSEN (v) replik	96
Anf. 133 LENNART KOLLMATS (fp) replik	97
Anf. 134 PETER PEDERSEN (v) replik	98
Anf. 135 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	98
Anf. 136 PETER PEDERSEN (v) replik	98
Anf. 137 LARS-IVAR ERICSON (c).....	99
Anf. 138 PETER PEDERSEN (v) replik	100
Anf. 139 LARS-IVAR ERICSON (c) replik.....	100
Anf. 140 PETER PEDERSEN (v) replik	101
Anf. 141 LARS-IVAR ERICSON (c) replik.....	101
Anf. 142 LUCIANO ASTUDILLO (s)	101
Anf. 143 LARS WEGENDAL (s) replik	104
Anf. 144 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	104
Anf. 145 LARS WEGENDAL (s) replik	104
Anf. 146 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	105
Anf. 147 GUNNAR AXÉN (m).....	105
Anf. 148 ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	107
Anf. 149 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	108
Anf. 150 ELSE-MARIE LINDGREN (kd) replik.....	108
Anf. 151 ROSSANA DINAMARCA (v).....	108
Anf. 152 SIV HOLMA (v).....	109
(Beslut fattades under 15 §.)	109
13 § Folkkrörelsefrågor och allmänna samlingslokaler	109
Kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU24.....	109
Anf. 153 LARS WEGENDAL (s).....	109
Anf. 154 LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	109

Anf. 155 HANS BACKMAN (fp).....	111
Anf. 156 KENNETH LANTZ (kd)	112
Anf. 157 SIV HOLMA (v)	114
Anf. 158 BIRGITTA SELLÉN (c)	115
Anf. 159 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	117
(Beslut fattades under 15 §.).....	118
Ajournering.....	118
Återupptagna förhandlingar	118
14 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 13 juni	119
LU33 Konsumentpolitikens mål och inriktning	119
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	120
KU33 Ändringar av ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter	120
SkU38 Vissa skattefrågor rörande statsråden	120
KU34 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen	120
KU39 Ekonomiadministrativ lag för riksdagens myndigheter	121
KU41 Uppskov till 2006/07 års riksmöte med behandlingen av vissa ärenden	121
KrU29 Tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher	121
KrU24 Folkrörelsefrågor och allmänna samlingslokaler	122
16 § Pris- och löneomräkningsfrågor	123
Kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU27	123
Anf. 160 TASSO STAFILIDIS (v)	123
Anf. 161 LENNART KOLLMATS (fp).....	124
Anf. 162 TASSO STAFILIDIS (v) replik	125
Anf. 163 LENNART KOLLMATS (fp) replik	125
Anf. 164 TASSO STAFILIDIS (v) replik	126
Anf. 165 LENNART KOLLMATS (fp) replik	126
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)	126
17 § Bild och form samt konsthantverk.....	126
Kulturutskottets betänkande 2005/06:KrU31	126
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)	126
18 § Uppskov med behandlingen av ärenden	126
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2005/06:AU12	126
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)	126
19 § Uppskov med behandlingen av visst ärende.....	127
Justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU42	127
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)	127
20 § Miljöbalkens sanktionssystem m.m.....	127
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06:MJU25	127
(Beslut skulle fattas den 17 juni.)	127
21 § Strategiska utmaningar – En vidareutveckling av svensk strategi för hållbar utveckling	127
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2005/06:MJU31	127
Anf. 166 ALF ERIKSSON (s).....	127

Anf. 167	SVERKER THORÉN (fp)	128
Anf. 168	SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	130
Anf. 169	KJELL-ERIK KARLSSON (v)	131
Anf. 170	CLAES VÄSTERTEG (c)	133
Anf. 171	CARINA OHLSSON (s)	134
Anf. 172	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	137
Anf. 173	CARINA OHLSSON (s) replik	137
Anf. 174	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	138
Anf. 175	CARINA OHLSSON (s) replik	138
Anf. 176	KARIN SVENSSON SMITH (-)	138
Anf. 177	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	140
Anf. 178	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik	140
Anf. 179	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	141
Anf. 180	KARIN SVENSSON SMITH (-) replik	141
	(Beslut skulle fattas den 17 juni.)	141
22 §	Meddelande om uppskjuten ärendehandling	142
23 §	Bordläggning	142
24 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	142
25 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	143
26 §	Kammaren åtskildes kl. 19.29.	144

Elanders Gotab, Stockholm 2006